

ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိရှိနေမည်

အမှတ်စဉ်(၁၄၈)

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ (Ph.D)

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဂုဏ်တော်ကိုးပါး ❖ ဒေါက်တာအရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ

ဓမ္မဒါနကုသိုလ်ရှင်

နတ်လူသာဓုခေါ်စေသော်

အောင်ဇေယျ၊ ပုံနှိပ်လုပ်ငန်း

အမှတ်(၁၅၂)၊ (၂၂)လမ်း၊ လသာမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း ၀၁-၃၈၄၁၉၃

ဒေါက်တာ အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

တရားစာအုပ်များကို

ဓမ္မစာပေ အလှူငွေဖြင့်

ပံ့နှံ့ဖြန့်ဝေသည်

- က -

ဂုဏ်တော်ကိုးပါး ဘုရားရှိခိုး

နဝဂုဏဝန္တနာ

ဣတိပိ ယော ဘဂဝါ အရဟံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သုဂတော၊ လောကဝိဒ္ဓ၊ အနုတ္တရော
ပုရိသဒမ္ပ သာရထိ၊ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါ။

၁။ ယော ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုရှင်တော်မြတ်ဘုရား
သည်။ ဣတိပိ၊ မြတ်သောအလှူ၊ ခံယူထိုက်ဘိ၊ ဂုဏ်ထူး
ရှိသဖြင့်၊ ထူးသည့်ပူဇာ၊ လေးဖြာပစ္စယ၊ ထိုက်တန်လှ၍၊
အရဟဂုဏ်၊ ပြည့်စုံပေလတ်၊ ဤအကြောင်းသကတ်ကြောင့်
လည်း။ အရဟံ၊ အရဟဟူ၊ ပြိုင်သူမပေါ်၊ မြတ်ဂုဏ်တော်
ဖြင့်၊ ထင်ပေါ်မသွေ၊ ကျော်ကြားတော်မူပါပေသတည်း။

၂။ ယော ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုရှင်တော်မြတ်ဘုရား
သည်။ ဣတိပိ၊ လုံးစုံရှိသမျှ၊ မြတ်ဓမ္မကို၊ မပြဆရာ၊ ကိုယ်တိုင်
သာလျှင်၊ မှန်စွာမယွင်း၊ ဉာဏ်ဟုန်သွင်းလျက်၊ ရှင်းလင်း
ကုန်စင်၊ သိမြင်ပေတတ်၊ ဤအကြောင်းသကတ်ကြောင့်
လည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဟူ၊ ပြိုင်သူမပေါ်၊ မြတ်
ဂုဏ်တော်ဖြင့်၊ ထင်ပေါ်မသွေ၊ ကျော်ကြားတော်မူပါပေ
သတည်း။

၃။ သော ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုရှင်တော်မြတ် ဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊ သုံးပါးရှစ်တန်၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်တည့်၊ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း၊ ကျင့်ကောင်းစရဏ၊ ဆယ့်ငါးဝနှင့်၊ မုချကုံလုံ၊ ပြည့်စုံပေလတ်၊ ဤအကြောင်းသကတ်ကြောင့်လည်း။ ဝိဇ္ဇာ- စရဏသမ္ပန္နော၊ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဟူ၊ ပြိုင်သူမပေါ်၊ မြတ် ဂုဏ်တော်ဖြင့်၊ ထင်ပေါ်မသွေ၊ ကျော်ကြားတော်မူပါပေ သတည်း။

၄။ သော ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုရှင်တော်မြတ် ဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊ ဟုတ်မှန်လေဘိ၊ အကျိုးရှိ၍ ကြားသိ သူအလိုက်၊ ကြိုက်၊မကြိုက်ဟု၊ ပြောထိုက်စကား၊ ဤနှစ်စား ကို၊ မိန့်ကြားပေလတ်၊ ဤအကြောင်းသကတ်ကြောင့်လည်း။ သုဂတော၊ သုဂတဟူ၊ ပြိုင်သူမပေါ်၊ မြတ်ဂုဏ်တော်ဖြင့်၊ ထင်ပေါ်မသွေ၊ ကျော်ကြားတော်မူပါပေသတည်း။

၅။ သော ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုရှင်တော်မြတ် ဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊ သဘာဝသမုဒယ၊ နိရောဓနှင့်၊ ဥပါယ တစ်ဖြာ၊ ခြင်းရာစုံပြု၊ လောကအကြောင်း၊ ကောင်းကောင်း သိတတ်၊ ဤအကြောင်းသကတ်ကြောင့်လည်း။ လောကဝိဒ္ဓ၊ လောကဝိဒ္ဓ၊ ပြိုင်သူမပေါ်၊ မြတ်ဂုဏ်တော်ဖြင့် ထင်ပေါ်မသွေ ကျော်ကြားတော်မူပါပေသတည်း။

၆။ သော ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုရှင်တော်မြတ် ဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊ ဆုံးမထိုက်သူ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူက၊ ကျင့်မှု အလိုက်၊ စရိုက်သဘော၊ လိုက်လျောညီစွာ၊ ဆုံးမရာဝယ်၊ အသာမရှိ၊ ကဝိအမြတ်၊ ဤအကြောင်းသကတ်ကြောင့် လည်း၊ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ၊ အနုတ္တရော ပုရိသ- ဒမ္မသာရထိဟူ၊ ပြိုင်သူမပေါ်၊ မြတ်ဂုဏ်တော်ဖြင့်၊ ထင်ပေါ် မသွေ၊ ကျော်ကြားတော်မူပါပေသတည်း။

၇။ သော ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုရှင်တော်မြတ် ဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊ မျက်မှောက်တမလွန်၊ ကျိုးနှစ်တန်ဖြင့်၊ ဝေဖန်ဆုံးမ၊ သွန်သင်ပြသူ၊ နတ်လူဗြဟ္မာ၊ မြတ်ဆရာဟု၊ ဂုဏ်ဝါကြီးမြတ်၊ ဤအကြောင်းသကတ်ကြောင့်လည်း။ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ၊ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံဟူ ပြိုင်သူ မပေါ်၊ မြတ်ဂုဏ်တော်ဖြင့်၊ ထင်ပေါ်မသွေ၊ ကျော်ကြားတော် မူပါပေသတည်း။

၈။ သော ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုရှင်တော်မြတ် ဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊ သစ္စာလေးတန်၊ တရားမှန်ကို၊ ဧကန်မိမိ၊ ကိုယ်တိုင်သိလျက်၊ များဘိဝေနေ၊ သိစေတရပ်၊ ဤအကြောင်း သကတ်ကြောင့်လည်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓဟူ၊ ပြိုင်သူမပေါ်၊ မြတ်ဂုဏ်တော်ဖြင့်၊ ထင်ပေါ်မသွေ၊ ကျော်ကြားတော်မူပါပေ သတည်း။

၉။ သော ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုရှင်တော်မြတ်
ဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊ ဣဿရိယ၊ ဓမ္မ၊ ယဿ၊ သိရီ၊ ကာမ၊
ပယတ္တအပြား၊ ဘုန်းခြောက်ပါးနှင့်၊ ထူးခြားကုံလုံ၊ ပြည့်စုံပေ
လတ်၊ ဤအကြောင်းသကတ်ကြောင့်လည်း။ ဘဂဝါ၊ ဘဂဝါ
ဟူ၊ ပြိုင်သူမပေါ်၊ မြတ်ဂုဏ်တော်ဖြင့်၊ ထင်ပေါ်မသွေ၊
ကျော်ကြားတော်မူပါပေသတည်း။

တံ၊ အရဟံအစ၊ ဘဝဂါအဆုံး၊ ဘဝင်ချုန်းမျှ၊ ခြိမ့်အုံး
ကြေငြာ၊ ဂုဏ်ကိုးဖြာကြောင့်၊ လွန်စွာထင်ရှား၊ ထိုရှင်တော်မြတ်
ဘုရားကို။ အဟံ၊ သံသရာဝဋ်မှ၊ လွတ်လိုလှ၍ အမတရည်
မြော်၊ ဘုရားတပည့်တော်သည်၊ ဝန္ဒာမိ၊ ဂုဏ်တော်ရည်မှန်း၊
သဒ္ဓါလွမ်းလျက်၊ ရွှင်လန်းကြည်သာ၊ ရှိခိုးပါ၏အရှင်ဘုရား။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အရဟံ ဂုဏ်တော်

သာသနာတော်နှစ်- ၂၅၅၇-ခုနှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၅-ခုနှစ်၊
 နှောင်းတန်ခူးလဆန်း (၁၄)ရက်၊ ၂၀၁၄-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ(၁၃)ရက်၊ မန္တလေးတိုင်း
 ဒေသကြီး၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊ အောင်ချမ်းသာရွာ၊ ဓမ္မသဟာယသာသနစင်တာ၊
 ဓမ္မရတိမဟာဓမ္မသဘာ ဓမ္မာရုံ၌ ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သင်္ကြန်အကြံ
 နေ့ ညဉ့်ဦးယံ ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနားဝယ် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ အင်းစိန်
 မြို့နယ်၊ မိဘနှစ်ပါး ဖြစ်ကြသော ဦးလှအောင်+ဒေါ်ခင်မေရီ တို့အားရည်စူး၍၊
 သား - မောင်ချမ်းမြေ့ အောင် နှင့် ဦးအောင်လွင်အောင်+ဒေါ်အိန္ဒာအောင်၊
 သား-မောင်အောင်စည်ဖြိုး၊ သမီး-မချောသီရိလွင် မိသားစုတို့၏ အမတဒါန
 ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အရဟံဂုဏ်တော်’
 အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေ ငယ်စဉ်တောင်ကျေး
 ကလေးဘဝမှာ ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ’ ကို မိဘများ ချပေးလို့
 နှုတ်တက်ရနေကြတယ်။ ငယ်စဉ်ကရတဲ့ ပါဠိ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို
 တချို့သိကြတယ်၊ တချို့က မသိကြဘူး။ သိသူနဲ့ မသိသူ
 နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မယ်ဆိုရင် မသိသူက ပိုများလောက်စရာ
 ရှိတယ်။ ငယ်ငယ်တုန်းက ရတဲ့စာကို ရွတ်ရုံပဲရွတ်ပြီး အသုံးချ
 တဲ့အခါမှာ အန္တရာယ်ကင်းဖို့အတွက်သာ အသုံးချကြတယ်။
 ဘုန်းကြီးတို့ကိုယ်တိုင်လည်း ငယ်ငယ်က ‘ဣတိပိသောရွတ်ရင်
 တစ္ဆေသရဲပြေးတယ်’ လို့ ယုံကြည်ပြီး ကြောက်တဲ့အခါတိုင်း

ရွတ်မိနေတယ်ပေါ့နော်။ ဒီလို အကြောက်ပြေ မန္တန်သဘော မျိုးလောက်ပဲ လူတွေနားလည်နေကြတာ။

ဣတိပိ သော ဘဂဝါ မှစတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်တွေဟာ (၉)မျိုး သို့မဟုတ် (၁၀)မျိုးလို့ ခွဲခြားဖွင့်တာရှိတယ်။ (၉)မျိုးလို့ယူတာ ပိုပြီးမူရင်းကျတယ်လို့ မှတ်သင့်ပါတယ်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ (၉)မျိုး၊ တစ်နည်း (၁၀)မျိုးဆိုပြီး နှစ်မျိုးဖွင့်ပြထားတယ်။ ဒါကတော့ ဖြစ်နိုင်တဲ့နည်းအနေနဲ့ ဖွင့်ပြတာပါ။

ထိုထိုသုတ္တန် ပါဠိတော်တွေကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် ‘**ဣတိပိ သော**’ ပါတဲ့ သုတ္တန်တွေ အတော်ကိုများလိမ့်မယ်။ ဆိုပါစို့- အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်မှာ သုတ်ပေါင်း ခုနစ်ထောင်လောက်ရှိတယ်။ အနည်းဆုံး သုတ်တစ်ထောင်လောက်မှာ ‘ဣတိပိ သော’ ဆိုတဲ့ စကားလုံး ပါတာဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်တွေကို ဖော်ပြတိုင်း ‘**ဣတိပိ သော ဘဂဝါ**’ ဆိုတဲ့ စကားလုံးက ပါတယ်။

လောကမှာ ‘ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ’ နဲ့ ပြောကြတယ်။ ဘုရားဆိုရင် ‘အရဟံ’ စတဲ့ အရည်အချင်းတွေရှိရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပေါ့နော်။ ဆိုလိုတာက ‘ဣတိပိ သော’ ဆိုတာ ဘုရားရဲ့ အရည်အချင်း သတ်မှတ်ချက်လို့ ပြောရမှာပဲ။ လောကမှာ လူတွေရဲ့ အရည်အချင်း သတ်မှတ်ချက်တွေ ရှိတယ်လေ။ အဲဒီ သတ်မှတ်ချက်အရ လူရဲ့အရည်အချင်းကို ထုတ်ဖော် ပြောကြရတယ်။ ဘုရားဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဒီ အရည်အချင်းတွေ

ရှိရမယ်လို့ပြောတာ။ မြတ်စွာဘုရားက ‘ငါဟာ ဒီဂုဏ်တွေနဲ့ ပြည့်စုံတယ်’လို့ ကြွားလုံးထုတ်တာ မဟုတ်ဘူး။

လောကမှာ ဘုရားပွင့်ဖို့ဆိုတာ အင်မတန်ခဲယဉ်းတယ်။ ဘုရားဆိုသည်မှာ ဘယ်လိုအရည်အချင်းတွေ ရှိရမယ်ဆိုတာ သိရှိနားလည်ဖို့ လိုတာပေါ့။ ဘုရားမှန်ရင် ဒီလို အရည်အချင်း တွေ ရှိဖို့လိုတယ်။ အေး-အရည်အချင်းမရှိဘဲနဲ့ ဘုရား လုပ်နေ တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း လောကမှာ အများကြီးရှိတယ်။

လောကမှာ ဘုရားမပွင့်ခင်က ဗုဒ္ဓ ကောလာဟလဆိုတာ ကြိုတင်ပေါ်ပေါက်နေတယ်။ ခုခေတ်မှာတော့ ‘ကောလာ ဟလ ဆိုရင် မမှန်ကန်တဲ့သတင်း’ လို့ အဓိပ္ပါယ်ယူဆကြတယ်။ ပါဠိစာပေမှာ ကောလာဟလဆိုတာ မမှန်သတင်းလို့အဓိပ္ပါယ် မရဘူး။ တစ်ခုခု ဖြစ်ပေါ်လာတော့မယ်ဆိုရင် ကြိုတင် သတင်း ဖြစ်ပေါ်နေတတ်တယ်ပေါ့။ ကြိုတင်ပြီး ဟိုနားက ပြောလိုက်၊ ဒီနားကပြောလိုက်နဲ့ လူတွေကြားထဲရောက်ရှိလာတဲ့ စကားသံ တွေကို ‘ကောလာဟလ’လို့ ခေါ်တာနော်။

ကောလာဟလ(၅)မျိုး

အားလုံးကြားဖူးကြလိမ့်မယ်။ ကောလာဟလ ဆိုတာ (၅)မျိုးရှိတယ်-

(၁) ဗုဒ္ဓ ကောလာဟလ။ လောကမှာ ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ပေါ်လိမ့်မယ်ဆိုတာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြိုတင်ပြီး အသံတွေထွက်လာတယ်။

(၂) စက္ကဝတ္တိကောလာဟလ၊ စကြဝတေးမင်း ပေါ်လိမ့်မယ် ဆိုတာလည်းပဲ ကြိုတင်သတင်းထွက်လာတယ်။

(၃) မင်္ဂလကောလာဟလ၊ လောကမှာ လူတွေက မင်္ဂလာ ရှိချင်ကြတယ်။ မြန်မာတွေဆိုရင် ‘မင်္ဂလာပါ’ဆိုတဲ့ စကားနဲ့ နှုတ်ဆက်ကြတယ်။ မင်္ဂလာဆိုတာဘာလဲ? ဘယ်လိုမှမင်္ဂလာ ရှိနိုင်သလဲ? အတိအကျ အဖြေထုတ်ဖို့လိုတယ်။ မင်္ဂလာကို အမှန်အကန်ပြောနိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ပေါ်လိမ့်မယ်လို့ ကြိုတင် သတင်းတွေဖြစ်တယ်။

(၄) ကပ္ပကောလာဟလ၊ ကမ္ဘာကြီး ဘယ်တော့ပျက်စီး လိမ့်မယ် ဆိုတဲ့သတင်း ပေါ်ထွက်လာတယ်။ မကြာခင်က တောင်မှ ၂၀၁၂-ခုမှာ ကမ္ဘာကြီးပျက်မယ်ဆိုပြီး သတင်း ဖြစ်ပေါ်လိုက်သေးတယ်လေ၊ အဲဒီဟာမျိုး ကြိုတင်သတင်း ဖြစ်ပေါ်လာတာကို ကပ္ပကောလာဟလ ခေါ်တာ။

(၅) မောနေယျကောလာဟလ၊ မောနေယျ အကျင့် ကျင့်သူ ပေါ်လိမ့်မယ်ဆိုတာ ကြိုတင်သတင်းထွက်မှုပဲ။

ဗုဒ္ဓကောလာဟလ

အဲဒီတော့ ‘ဗုဒ္ဓကောလာဟလ’ ဘုရားပွင့်လိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ သတင်းဟာ ကြိုတင်ပြီး ထွက်လာတယ်၊ ဗြာဟ္မဏတွေ သင်ကြားကြတဲ့ ဝေဒကျမ်းဂန်တွေထဲမှာလည်း ဗုဒ္ဓဆိုတာ ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဖော်ပြတာရှိတယ်။ ဘုရား

ဖြစ်မယ့်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘယ်လို ရုပ်လက္ခဏာမျိုး ရှိတယ်ဆိုတာ ဝေဒကျမ်းတွေမှာ အတိအကျဆိုထားတယ်။ အဲဒီကျမ်းတွေ ကလည်း ကြိုတင်ပြီး ပေါ်ပေါက်နေတာ။

ဥပမာမယ်၊ လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာ အမှတ်အသား ၃၂-မျိုး၊ (မဟာပုရိသလက္ခဏာ ၃၂-မျိုး) ရှိတယ်။ အဲဒီ ၃၂-မျိုးလုံး ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဗုဒ္ဓနဲ့ စကြာဝတေးမင်းလောင်းဆိုတာ ဝေဒ ကျမ်းတွေမှာ ဆိုထားတယ်။ ဒီ ၃၂-မျိုးသော အမှတ်အသား လက္ခဏာရှိလာပြီဆိုရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ‘ဒွေယေဝ ဂတိယော’ တဲ့။ သူ့ရဲ့အလားအလာဟာ ၂-မျိုးပဲရှိတယ်။ (၁) လူ့ဘဝမှာ နေရင် စကြာဝတေးမင်းဖြစ်မယ်၊ (၂) အကယ်၍ တောထွက်ပြီး တရားကျင့်မယ်ဆိုရင် ဘုရားဖြစ်မယ်၊ ဒီနှစ်လမ်းပဲရှိတယ် ဆိုတဲ့ အကြောင်း ဝေဒကျမ်းကပြောတာ။ အဲဒီ ဝေဒကျမ်းတွေအရ ဗြာဟ္မဏတွေအသိုင်းဝိုင်းမှာလည်း ဒီလို အရည်အချင်းရှိသူ မှသာ ဗုဒ္ဓဆိုတာ သူတို့သိထားပြီးဖြစ်တယ်။

ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားမပွင့်ခင်မှာ ‘ငါဗုဒ္ဓ ငါဗုဒ္ဓ’ နဲ့ ဗုဒ္ဓအမည်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကောလာဟလ သတင်းတွေ သံယောင်လိုက်ပြီး ပေါ်လာတာ အများကြီးပဲ။

ပုရာဏကဿပ ကလည်း သူ့ကိုယ်သူ ဗုဒ္ဓလို့ ကြေငြာ လိုက်တယ်။ သို့သော်လည်း ဝေဒကျမ်းဂန်တွေနဲ့ တိုက်ကြည့် တဲ့အခါ သူက ကိုက်ညီမှုမရှိဘူး၊ သူဟာသူပဲ ဗုဒ္ဓလို့ နာမည် တပ်တယ်။ မက္ခလိဂေါသာလ ကလည်း ‘ငါဗုဒ္ဓ’ ဆိုပြီးတော့

တသီးတခြား ပေါ်လာပြန်တယ်။ သူ့မှာလည်း အသိုင်းဝိုင်း ကတော့ရှိတာပဲ။ သဗ္ဗယဗေလဋ္ဌပုတ္တ၊ အဓိတကေသကမ္မလ၊ ပကုဏေစ္စယန၊ နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ တို့ဟာလည်း နောက်လိုက် နောက်ပါတွေ အလွန်များတယ်။ သူတို့ကလည်း ‘ငါဗုဒ္ဓပဲ’ ဆိုတယ်။ သို့သော် ဗြာဟ္မဏတွေက ဝေဒကျမ်းတွေနဲ့ တိုက်ဆိုင်ကြည့်တဲ့အခါမှာ မဟာပုရိသလက္ခဏာတွေ မတွေ့ရဘူး၊ အရဟံ စတဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေလည်း သူတို့မှာ မတွေ့ရဘူး၊ မပြည့်စုံတော့ အများစုက ဗုဒ္ဓဆိုတာကို နှစ်နှစ် ကာကာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခြင်း မရှိဘူးပေ။ သူ့ကိုယုံကြည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အချို့လောက်ကသာ ကိုးကွယ်ကြတယ်ပေါ့။

အဲဒီတော့ ဗုဒ္ဓကောလာဟလအရ နောက်ဆုံး ပေါ်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ဂေါတမဗုဒ္ဓ ပဲ။ ဂေါတမဗုဒ္ဓကို ဗြာဟ္မဏတွေက ပထမလက်မခံကြဘူး။ ကြည့်လေ-ထိပ်တန်း ဗြာဟ္မဏကြီးတွေ ဗုဒ္ဓထံ စုံစမ်းရေးတွေ အရင်လွှတ်ကြတယ်။ ပသေနဒီ ကောသလမင်းကြီးက မြို့စားအဖြစ်ပေးထားတဲ့ ပညာတတ် မျိုးရိုးမြင့်မြတ်တဲ့ ပေါက္ခရသာတိတို့၊ မိထိလာမြို့က ဗြဟ္မာယု ပုဏ္ဏားကြီးတို့ အဲဒီလို ဝေဒကျမ်းတတ် ဆရာကြီးတွေက မြတ်စွာဘုရားဆီ စုံစမ်းရေး ကြိုတင်လွှတ်ကြတယ်။

နောက်ပြီး ပါရာယနသုတ်မှာပါတဲ့ ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးက လည်း ‘ဗုဒ္ဓဆိုပြီး နာမည်ကြီးတာ ဟုတ်မဟုတ်ဆိုတာ မင်းတို့ စုံစမ်းကြ’ ဆိုပြီးတော့ တပည့်(၁၆)ဦးကို လွှတ်တယ်။

အဲဒီခေတ်က ဂေါတမဗုဒ္ဓဆီ စုံစမ်းရေး၊ ထောက်လှမ်းရေးတွေ အများကြီးလွှတ်တယ်။ ပထမဆုံး ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီးက လွှတ်လိုက်တယ်။ သူကဘယ်မှာနေတုန်းဆို ဟိုး အိန္ဒိယ အလယ်ပိုင်းလောက်မှာနေတယ်။ ဂေါဓာဝရီမြစ်ကမ်းအနီးက တိုင်းပြည်နှစ်ပြည်ရဲ့အကြားမှာ ကျွန်းမြေကြီးရှိတယ်။ အဲဒီကျွန်းမြေကြီးပေါ်မှာ သောင်းချီတဲ့ တပည့်ပရိသတ်နဲ့ သွားနေတာ၊ လောကကြီးကို စွန့်လွှတ်ပြီး ဝေဒကျမ်းဂန်တွေ သင်ယူပို့ချခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျင့်ခြင်းဆိုတဲ့ ယောဂအကျင့်တွေ၊ သမထကျင့်စဉ်တွေ ကျင့်ပြီးနေတယ်။ ဘုရားပွင့်ပြီလို့လည်း သတင်းကြားရော သူတပည့်တွေလွှတ်ပြီး စုံစမ်းခိုင်းတာ။

ဆရာကြီးတွေဆိုတော့ ဗုဒ္ဓဟုတ်မဟုတ် မသိဘဲနဲ့ ဘယ်တော့မှ အရမ်းမသွားကြဘူး။ သူတို့ကလည်း နာမည်ကြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတော့ ဘုရား ဟုတ်မဟုတ် စုံစမ်းခိုင်းတာ။ ဘာတွေနဲ့ စုံစမ်းခိုင်းတုန်းဆိုရင် ဝေဒကျမ်းတွေမှာပါတဲ့ မဟာပုရိသလက္ခဏာ ၃၂-မျိုးလုံး ရှိမရှိဆိုတာကို သွားကြည့်ခိုင်းတယ်။

ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးက သူတပည့်တွေကို ဘယ်လောက်ထိအောင် မှာလိုက်တုန်းဆိုရင် ‘အေး- ဘုရားဆိုလို့ရှိရင် ပါးစပ်ကထုတ်ပြီး မေးခွန်းထုတ်စရာ မလိုဘူး’ တဲ့။ မင်းတို့ စိတ်ထဲကမေးတဲ့ မေးခွန်းကို သူ နှုတ်ကဖြေလိမ့်မယ်’ တဲ့။ ဒီလိုတောင် မှာလိုက်တာနော်။ အဲဒီလို မှာလိုက်တဲ့အတိုင်းပဲ သွားပြီးစုံစမ်းထောက်လှမ်းကြတာ။

မြတ်စွာဘုရားမှာ ၃၂-ပါးသော ယောက်ျားမြတ် လက္ခဏာတွေ တွေ့ရတယ်။ တွေ့ရုံတင် မကဘူး၊ ခုနက စိတ်ကူးထဲကနေပြီး လျှို့ဝှက်ထားတဲ့ မေးခွန်းတွေကို စိတ်နဲ့ မေးတယ်။ ‘ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးက အသက်ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲ’ ‘တပည့်ဘယ်နှစ်ဦးရှိသလဲ’ ‘မဟာပုရိသလက္ခဏာ ဘယ်နှစ်ခု ရသလဲ’ စိတ်ထဲကနေ မေးကြတယ်။ မေးလိုက်တဲ့အချိန်မှာ မြတ်စွာဘုရားက နှုတ်ကနေထုတ်ပြီး ဖြေလိုက်တာ၊ အဲဒါ ကြောင့်မို့ သူတို့တအံ့တဩဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓကို ယုံကြည်သွားကြ တယ်။

ဗာဝရီရဲ့တပည့်တွေဟာ မြတ်စွာဘုရားကို သူတို့သိချင်တဲ့ လေးနက်တဲ့ မေးခွန်းတွေကိုမေးတာ။ အဲဒီသုတ္တန်ကို ‘ပါရာယနဒေသနာ’ အမည်နဲ့ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဘုန်းကြီးတို့ ရှင်းလင်းဟောထားတယ်။

ဗြဟ္မာယုပုဏ္ဏားကြီးဆိုတာ အသက် ၁၂၀-ရှိပြီ၊ သူ မလာခင် သူ့ရဲ့တပည့် ဥတ္တရလုလင် ကို လွှတ်လိုက်တယ်။ ‘ငါသင်ပေးထားတဲ့ မဟာပုရိသလက္ခဏာနဲ့ တိုက်ကြည့်’ဆိုပြီး မှာလိုက်တာ။ ဥတ္တရလုလင်ဟာ ဘုရားကျောင်းမှာကို အကြာ ကြီးနေပြီး ဘုရား ဟုတ်မဟုတ် လေ့လာထောက်လှမ်းတာ၊ အဲဒီလို ထောက်လှမ်းပြီးတဲ့အခါ သူ့ဆရာကြီးဆီ report တင်လိုက်တာ။ သူ့ဆရာကြီးက အဲဒီအခါကျမှ ဂေါတမဗုဒ္ဓကို လာရောက်ဖူးမြော်တာ။ အဲဒီဆရာကြီးက အသက်(၁၂၀)

အဘိုးကြီး ဖြစ်နေပြီနော်။ သို့သော် အင်မတန်မှ ဂုဏ်ဝါကြီးမားပြီး အားလုံးက လေးစားရတဲ့ ဆရာကြီးဖြစ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားထံ သူလာတွေ့တဲ့အချိန်မှာ မြတ်စွာဘုရားက ပရိသတ်အလယ်မှာ တရားဟောနေတဲ့အချိန်၊ ဗြဟ္မာယုပုဏ္ဏားကြီးလည်းဝင်လာရော ပရိသတ်က လှုပ်လှုပ်၊လှုပ်လှုပ်နဲ့ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီလောက်ထိအောင် အရှိန်အဝါ ကြီးတယ်ပေါ့။ သူက ပရိသတ်ကိုပြောတယ် ‘ငြိမ်ငြိမ်နေကြပါ၊ ငြိမ်ငြိမ်နေကြပါ’ ပေါ့။

အဲဒီမှာ ဘုရားသွားတဲ့ အလယ်လမ်းလေးဆိုတာရှိတယ်။ ခုခေတ် တရားပွဲတွေမှာလို ဓမ္မကထိကဆရာတော်ကြွဖို့ အလယ်ကလမ်းလေးချန်ထားတာ ရှိတယ်။ အဲဒီ လမ်းကနေပြီးတော့ သူက ဘုရားအနီးထိ ရောက်အောင်လာတယ်။ သူတပည့် ထောက်လှမ်းပြီး တင်ပြထားတဲ့အတိုင်း သူကိုယ်တိုင် မြတ်စွာဘုရားမှာ မဟာပုရိသလက္ခဏာတွေ ရှိသလားဆိုတာ ထောက်လှမ်းသေးတယ်။ နဖူးရေ ခူးရေ ရုပ်လက္ခဏာ သွင်ပြင်တွေ အားလုံးကိုကြည့်တယ်။ ‘တို့စာထဲမှာ ဆိုထားတာနဲ့ အကုန်ကိုက်တယ်’ လို့ ကျေနပ်တယ်။ ဒီတော့မှ ဗြဟ္မာယုပုဏ္ဏားကြီးဟာ မြတ်စွာဘုရားကို အားရပါးရ ခြေဖမိုးကို ခေါင်းနဲ့တိုက်ရှိခိုးတယ်။ “အကျွန်ုပ် ဗြဟ္မာယု ပုဏ္ဏားကြီးပါ” လို့လည်း လျှောက်တယ်။

ပေါက္ခရသဘတိ ပုဏ္ဏားကြီးကလည်း တပည့် အမ္မဋ္ဌ လုလင်ကိုလွှတ်ပြီး မြတ်စွာဘုရား ဟုတ်၊မဟုတ် ထောက်လှမ်း

ခိုင်းတယ်။ ထောက်လှမ်းပြီးပြီဆိုတော့မှ သူလာတာပေါ့။ ဒါက မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်က ဗုဒ္ဓဟုတ်၊မဟုတ်ဆိုတာတွေက မဟာပုရိသ လက္ခဏာနဲ့ တိုက်ဆိုင်ကြည့်တယ်။ သို့သော် အရည်အချင်းကိုတော့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မသိနိုင်ကြဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ဗုဒ္ဓရဲ့ အရည်အချင်းဆိုသည်မှာ-

‘အရဟံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သုဂတော၊ လောကဝိဒူ၊ အနတ္တရော ပုရိသဓမ္မသာရထိ၊ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝိ’

ဒီအရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမှသာလျှင် ဘုရားဆိုတာဖြစ်တယ်။ ဒီအရည်အချင်းမရှိရင် ဘုရား မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီတော့ ‘ဣတိပိ သော’ ဆိုတဲ့ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်တွေပါတဲ့ သုတ္တန်တွေဟာ အလွန်များတယ်။

အဲဒီထဲမှာ အရဟံ နဲ့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဒီဂုဏ်တော်နှစ်ခုကတော့ ဘုရားနဲ့ ပတ်သက်လာလို့ရှိရင် မပါတာကို မရှိဘူး။ ကျန်တဲ့ဂုဏ်တော်တွေက တစ်ခါတစ်ရံမှ ပါတယ်နော်။

ခုနကရွတ်သွားတဲ့ ‘နမော တဿ’ ပဲကြည့်၊ ‘နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ’ ဆိုတဲ့ အထဲမှာ ဂုဏ်တော်သုံးခုပါတယ်လေ။ အရဟတော ဆိုတာ အရဟံ ကိုပြောတာ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဆိုတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ကိုပြောတာ၊ ဘဂဝတော ဆိုတာ ဘဂဝါ ဂုဏ်တော်ကို ပြောတာ။ အဲဒီ ဂုဏ်တော်သုံးမျိုးဟာ အင်မတန်မှ အရေးပါ

တယ်၊ ဒီကနေ့ ‘မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အရဟံဂုဏ်တော်’ ဆိုတာကို သိရှိနားလည်ကြရအောင် စာပေကျမ်းဂန်မှာ ရေးထားတဲ့အတိုင်း ဟောပြောမှာဖြစ်ပါတယ်။

အရဟံ

အရဟံဆိုတာ အက္ခရာသုံးလုံးပဲရှိတယ်၊ အ၊ရယ် ရ၊ရယ် ဟ၊ရယ်၊ ဒီသုံးလုံးဖြစ်ပေမယ့် အဓိပ္ပါယ်ငါးမျိုးထွက်တယ်နော်။

ဘုန်းကြီးတို့တတွေ ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာပွားပြီ ဆိုတဲ့ အခါမှာ ဒီ အရဟံဆိုတဲ့ စကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို အာရုံပြုရမယ်။ မြတ်စွာဘုရားကို အရဟံလို့ခေါ်တာဟာ ဒီဂုဏ်ထူးဝိသေသနဲ့ ပြည့်စုံလို့ဖြစ်တယ်၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ဘူး။ ဂုဏ်ထူးဝိသေသနဲ့ ချီးကျူးခံရတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တွေကို အာရုံပြုတဲ့ သတိကို ဗုဒ္ဓါနုဿတိလို့ ခေါ်တယ်၊ ဗုဒ္ဓ- မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်ကို၊ အနုဿတိ-အကြိမ်ကြိမ် အထပ်အထပ် သတိထားခြင်း၊ သတိရနေခြင်း။ တစ်နည်းအားဖြင့် အနု-သင့်တင့်လျောက်ပတ်တဲ့၊ သတိ-အမှတ်ရမှုပဲ၊ ဘုရားနဲ့ပတ်သက်ပြီး အလွန်သင့်လျော်လျောက်ပတ်တဲ့ အမှတ်ရမှုလို့ ဒီလိုအဓိပ္ပာယ်ရတယ်။

ဘုရားဂုဏ်ကို အာရုံပြုနေတာနဲ့ပဲ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်တယ်ပေါ့။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်စေဖို့အတွက် ကြီးမားသောအထောက်အကူဖြစ်တယ်ပေါ့။

လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာ သဒ္ဓါစွမ်းအားတွေ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သွားစေနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာဟာ အမြတ်ဆုံးဖြစ်တယ်လို့ စာပေကျမ်းဂန်တွေမှာ ဆိုထားတာပေါ့။

အဲဒီတော့ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ပွားပြီဆိုရင် ဘယ်လိုပွားမလဲ၊ “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ၊ ဣတိပိ- ဆိုတာက အကြောင်းကို ရည်ညွှန်းတာ၊ သော ဘဂဝါ- ငါ ကြည်ညို ကိုးကွယ်တဲ့ တစ်လောကလုံးက လေးစားရတဲ့ ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဟာ၊ (ဒီနေရာမှာ ဘဂဝါလို့ခေါ်လိုက်တာက အလွန် လေးစားထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုသုံးတဲ့ အိန္ဒိယ စကားလုံးပဲ၊ ကနေတောင်မှ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ‘ဘဂဝံ’လို့ သုံးလေ့ရှိတယ်၊ တကယ့်ကြီးမားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ‘ဘဂဝံ’လို့ သူတို့သုံးတယ်နော်၊ အဲဒီ ‘ဘဂဝံ’လို့ သုံးတဲ့ စကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပါယ်က ဘာလဲဆိုရင် ဂုရုကြီးလို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ပိုပြီးလေးစားရတဲ့ ဂုရုကြီးတွေကို ‘ဘဂဝံ’လို့ခေါ်တယ်။ ဒါက အိန္ဒိယနိုင်ငံသုံးစကားတစ်ခုပဲ၊ ‘ဘဂဝံ’ဆိုတာ အလွန်ကို ကြီးမြတ်တယ်၊ ဒါကြောင့်မို့ အဋ္ဌကထာ ဆရာက ‘ဘဂဝါတိ ဂုရု’ ‘ဂရုံ ဟိ လောကေ ဘဂဝါတိ ဂုစ္စတိ’တဲ့၊ လောကလူတွေက လေးစားအပ်တဲ့ ဂုရုကို ‘ဘဂဝံ’လို့ ခေါ်ကြတယ်။)

ဘဂဝါဆိုတာ ဂုရုကိုခေါ်တာတဲ့၊ လောကကြီးတစ်ခုလုံးရဲ့ အလေးပြုအပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လို့ပဲ။ မြတ်စွာဘုရားဟာ ကိုယ်ကျင့်သီလနဲ့ နှိုင်းယှဉ်မယ်ဆိုလည်း သာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မပြောနဲ့

တူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တောင်မရှိဘူး။ သမာဓိနဲ့ နှိုင်းယှဉ်လိုက်ပြန်ရင်လည်း သာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မဆိုထားနဲ့ တူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တောင်မရှိဘူး၊ ပညာအားဖြင့်လည်း သာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မပြောနဲ့ တူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တောင်မရှိဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်ပေါ့နော်။ ဒါကြောင့်မို့ တစ်လောကလုံးက ဦးညွတ်လေးစားရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဖြစ်လို့ ဘဂဝံလို့ ဒီလိုခေါ်တာ။

“ဣတိပိ သော ဘဂဝါ၊ သောဘဂဝါ-ဘုန်းတော်ကြီးမားထိုရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်၊ ဣတိပိ- ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းတွေကြောင့်၊ အရဟံ-အရဟဆိုတဲ့ အရည်အချင်းရှိပါပေ၏။”

နှလုံးသွင်းတဲ့အခါမှာ အဲဒီလို နှလုံးသွင်းရမယ်။ အကြောင်းနဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းကို သိရမယ်။ “ဒီပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဟာ ဒီအရည်အချင်းတွေ ရှိပါလား။ ဒါကြောင့်မို့ တကယ့်အရဟံပါလား” ဆိုတဲ့အတွေးနဲ့ မြတ်စွာဘုရား ဂုဏ်တော်ကို အမှတ်ရပြီး ဆင်ခြင်စဉ်းစားနေမှုနော်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတဲ့ အတွေးနဲ့ သတိထားနေတာ၊ သတိကို အဓိကထားပြီး ပြောတာ၊ သတိရှိတယ်ဆိုရင် ပညာလည်းဖြစ်လာတယ်။

မြတ်စွာဘုရားအကြောင်း ဆန်းစစ်လေ့လာတဲ့အခါမှာ သြော်- ဒီအကြောင်း ဒီအကြောင်းတွေကြောင့် ဘုရားဟာ တကယ့် အရဟံပါလားလို့ လက်ခံလာတယ်၊ ကျေနပ်တယ်၊

အဲဒီ ကျေနပ်လာသည်ထိအောင် နှလုံးသွင်းရမှာ။ အရေးကြီးတာက မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်ကိုသိဖို့ကြိုးစားရမယ်။

အဲဒီတော့ စဉ်းစားရမှာက ‘သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ၊ သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ’ လို့ ပါဠိလို ပြောတယ်။ မြန်မာလိုပြောတဲ့အခါ ‘တို့ကိုးကွယ်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားဟာ ဒီအချက် ဒီအချက်တွေကြောင့် အရဟံ ဂုဏ်တော်နဲ့ ပြည့်စုံပါပေတယ်’ လို့ စိတ်ထဲမှာ သဘောကျလာသည်ထိအောင် အကြိမ်ကြိမ်အထပ်ထပ် သတိကပ်ပြီး စဉ်းစားဆင်ခြင် သုံးသပ်နေဖို့လိုတယ်။ ဒါကို ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာ ပွားတယ်လို့ ခေါ်တာ။

အဲဒီလို စနစ်တကျပွားမယ်ဆိုရင် ဂုဏ်တော်ပွားနေတဲ့ အချိန်မှာ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ဆိုတာတွေ ဖြစ်မှာမဟုတ်ဘူးနော်။ အင်မတန်မှ ကြည်နူးဖွယ်ရာတွေ၊ ကျေနပ်စရာတွေပဲ ဖြစ်လာပြီး သမာဓိရလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အေး-ဒါကြောင့်မို့ ဘယ်အလုပ်ပဲဖြစ်ဖြစ် စနစ်တကျ လုပ်ရမယ်၊ သိလည်းသိရမယ်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ အဆုံးအမ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာမှာ ဗုဒ္ဓကိုကိုးကွယ်ကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်တွေဟာ ယုံရုံယုံရမှာ မဟုတ်ဘူး။ တကယ်ကို သိရှိနားလည်အောင် လုပ်ကြရမယ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ သဒ္ဓါနဲ့ပညာ ၂-မျိုးမှာ ပညာကို အဓိကထားတယ်။ ပညာပါတဲ့ သဒ္ဓါမျိုးသာလျှင်

တန်ဖိုးရှိတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ပညာကို လေ့လာ ဆည်းပူးအားထုတ်ကြရတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာတွေဟာ ပညာဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်ဖို့ လိုတယ်ပေါ့။ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓဘာသာ ချည့် မဖြစ်စေရဘူး။ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓဘာသာဆိုတာ မခိုင်မြဲဘူး၊ အပြောကောင်းရင် သဒ္ဓါတရားဆိုတာ ပျောက် သွားတယ်။ ပညာပါမှ ခိုင်မာတယ်၊ နှစ်နှစ်ကာကာသိထား တယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်ရမယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ‘မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အရဟံ ဂုဏ်တော်’ လို့ ခေါင်းစဉ်တပ်ထားတဲ့အတိုင်း အရဟံဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ငါးမျိုးခွဲခြားပြီး မှတ်ရတယ်။

အရဟံ၏အဓိပ္ပာယ်

အရဟံ- ဝေးကွာခြင်း၊ ဘာတွေနဲ့ ဝေးကွာတာတုန်း ဆိုရင် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန်မာန၊ စိတ်နှလုံးမှာ ပူလောင်စေတတ်တဲ့ အကုသိုလ် အညစ်အကြေးတွေမှ လုံးဝ ဝေးကွာတယ်။

သူ့ဟာသူ ဝေးကွာတာလားဆိုရင် မဟုတ်ဘူး၊ သောတာပတ္တိမဂ်နဲ့ ဖယ်ရှားလိုက်တယ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်နဲ့ ဖယ်ရှားလိုက်တယ်၊ အနာဂါမိမဂ်နဲ့ ဖယ်ရှားလိုက်တယ်၊ အရဟတ္တမဂ်နဲ့ ဖယ်ရှားလိုက်တယ်။ ဒါကြောင့် ဝေးကွာတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့စိတ်ဟာ ကိလေသာတွေနဲ့ ဘယ်တော့မှမစပ် ဘူး၊ ဝေးကွာသွားပြီ၊ ခွဲထုတ်လိုက်ပြီ၊ ဒီလိုပြောတာနော်။

ဘုန်းကြီးတို့တတွေရဲ့စိတ်မှာ ခွဲမရလောက်အောင် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေက တွဲဖက်နေတယ်။ မြတ်စွာ ဘုရားကျတော့ လောဘတွေနဲ့လည်း ဝေးသွားပြီ၊ ဒေါသတွေ နဲ့လည်း ဝေးသွားပြီ၊ မောဟတွေနဲ့လည်း ဝေးသွားပြီ၊ ကိလေသာ အပူတွေနဲ့လည်း ဝေးသွားပြီ၊ ဒါကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရားရဲ့ စိတ်နှလုံးဟာ ဘယ်လောက်အေးချမ်းနေမယ်ဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်၊ ပူတယ်ဆိုတာ ကိလေသာကြောင့် ပူတာ ဖြစ်တယ်၊ ကိလေသာမရှိရင် အေးချမ်းတယ်၊ ဒါကြောင့် အရဟံရဲ့အဓိပ္ပာယ်တစ်ခုက **အာရုဏာ-ဝေးကွာ ခြင်း** ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပဲ။ ကိလေသာတွေက ဝေးကွာနေတယ်တဲ့။

မဂ်လေးပါးနဲ့ ကိလေသာတွေကို ဖယ်ရှားဖျက်ဆီးပစ်ထား တာ ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားဟာ ကိလေသာတွေနဲ့ အလွန်ကိုဝေးတယ်၊ ရဟန္တာတွေမှာတော့ အနံ့အသက်တွေ ကျန်နေတယ်၊ လောဘကို ဖယ်လိုက်ပြီ၊ လောဘရဲ့ အနံ့ အသက် ကျန်နေတယ်။ ဒေါသကို ဖယ်လိုက်ပြီ၊ အနံ့အသက် ကျန်နေတယ်။ မောဟကို ပယ်လိုက်ပြီ၊ အနံ့အသက် ကျန် တယ်။ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားပေမယ့် နဂိုပင်ကိုယ်စရိုက်တွေ မပျောက်ဘူး။

မြတ်စွာဘုရားကျတော့ လောဘရဲ့ အငွေ့အသက်၊ ဒေါသရဲ့အငွေ့အသက်၊ မောဟရဲ့အငွေ့အသက်၊ ကိလေသာ တွေရဲ့ အငွေ့အသက် တစ်ခုမှမကျန်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ **ဘုရား**

မှာ ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာတွေကိုပယ်တယ် လို့ ပြောတယ်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေ အရဟတ္တမဂ်ရပေမယ့် ဝါသနာကို မပယ်နိုင်ဘူးတဲ့။

မြတ်စွာဘုရားမှာ ဝါသနာဆိုတဲ့ ကိလေသာရဲ့ အငွေ့အသက်သတ္တိဟာ လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ‘**ကိလေသာမှ ဝေးကွာသူ**’ ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ဟာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နဲ့တောင်မှ မထိုက်တန်ဘူး။ ဘုရားမှ ထိုက်တန်တယ်နော်၊ ဒါ့ကြောင့်မို့ **အရဟံ-** ဆိုသည်မှာ ကိလေသာတွေက ဝေးကွာနေခြင်းဆိုတဲ့ အရည်အချင်းတစ်ခုလို့ မှတ်သားကြရမယ်။

ဟော-နောက်အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးထွက်ပြန်တယ်။ **အရဟံ** ကို **အရ-ဟံ** လို့ဖတ်ပါ။ **အရ-(အရိ)ရန်သူတွေကို၊ ဟ-ချေမှုန်းပြီးသား အနိုင်ယူပြီးသား** ဖြစ်တယ်။

ရန်သူဆိုတာ ကိလေသာရန်သူကိုပြောတာ၊ ကိလေသာကမှ တကယ့်ရန်သူအစစ်လေ။ ငရဲချတာက ပုဂ္ဂိုလ် ရန်သူမဟုတ်ဘူး။ ကိုယ့်ရင်ထဲမှာဖြစ်တဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟဆိုတဲ့ ရန်သူက ငရဲချတာ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟလောက်ကိုယ့်ကိုဒုက္ခပေးတာ ရှိမှမရှိတာ၊ အပြင်ဘက်ကလူက ဒုက္ခပေးတယ်ဆိုတာ ရံဖန်ရံခါသာ ပေးလို့ရတာလေ။ ဒုက္ခပေးလို့ ရန်သူလို့ခေါ်မယ်ဆိုရင် အမြဲတမ်း ကိုယ့်ကိုဒုက္ခပေးနေတာ ဘယ်သူလဲ၊ ကိလေသာပဲ။ ကိလေသာကမှ ရန်သူအစစ်၊ စိတ်ညစ်ရတာ ဘယ်သူ့ကြောင့်? သူ့ကြောင့်၊ အဆင်မပြေ

ဖြစ်ရတာ ပြောမှားဆိုမှားတွေဖြစ်ရတာ သူ့ကြောင့်ပဲ။ အားလုံး
လောကကြီးမှာ မဖြစ်ချင်တာတွေဖြစ်နေတာလည်း သူ့ကြောင့်
ပဲ။ ဟော- သူ့လောက်ကိုယ့်ကို ဒုက္ခပေးတဲ့သူ ဘယ်ရှိမလဲ
နော်၊ မုန်းစရာကောင်းတဲ့ ရန်သူအစစ်ဟာ ကိုယ့်ရင်ထဲ နှလုံး
ထဲမှာ ဖြစ်နေတဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေသာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ဆိုတဲ့ ရန်သူတွေကို
အနိုင်ယူပြီးတော့ ဖယ်ရှားပစ်ပြီးသား ဖြစ်သောကြောင့်
'အရဟံ' တဲ့။

အဲဒီစကားလုံးက 'အရိဟန' မှ ပြောင်းလဲလာတာ။ အရိ
ဆိုတာ ရန်သူ၊ ဟနဆိုတာ ဖျက်ဆီးတာ၊ ရန်သူတွေကို ချေမှုန်း
ဖျက်ဆီးပစ်သူ၊ ဒါကြောင့် အရဟံ- မိမိကို ဒုက္ခပေးနေတဲ့
ကိလေသာ ရန်သူတွေကို အားလုံးအနိုင်ယူပြီးသူဖြစ်တယ်။
ကိလေသာအားလုံးကို ချေမှုန်းပြီးဖြစ်တယ်။ ရန်သူမရှိတော့ဘူး
လို့ ဆိုလိုတယ်။

ဘုရားမှာ ရန်သူမရှိဘူးဆိုရင် ဒေဝဒတ်တို့ ဘယ်သွား
တုန်းလို့ မေးကောင်းမေးလိမ့်မယ်။ အဲဒါက အပြင်ရန်သူနော်၊
ဘုရားမှာ ကိလေသာရန်သူဆိုတာ မရှိတော့ဘူး၊ ဒါကြောင့်မို့
အရဟံ- ကိလေသာရန်သူတွေကို ချေမှုန်းဖျက်ဆီးပြီးဖြစ်သူ
လို့ဆိုတဲ့ ဒီအဓိပ္ပါယ်ဟာ ဒုတိယအဓိပ္ပါယ်ဖြစ်တယ်။

“သော ဘဂဝါ- ထိုဘုန်းတော်ကြီးမား ရှင်တော်မြတ်
ဘုရားဟာ၊ ဣတိပိ- ကိလေသာရန်သူတွေကို အပြီးသတ်

ချေမှုန်းတတ်တဲ့ အရည်အချင်းရှိသောကြောင့်၊ **အရဟံ-**
အရဟ၊ အရဟ မည်တော်မူပါပေ၏။

ကိလေသာတွေကို အနိုင်တိုက်ပြီးသား ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို
'အရဟ'လို့ ခေါ်ရမယ်ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားကသာ တစ်ခါ
တည်း နှလံမထူနိုင်အောင် ချေမှုန်းထားတာ၊ ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်
တွေက အနိုင်ရတယ်ဆိုတာခေတ္တခဏပဲ၊ မြတ်စွာဘုရား အနိုင်
ရလိုက်တဲ့ ကိလေသာတွေက ဘယ်တော့မှ နောက်ကြောင်း
ပြန်လာတာ မရှိဘူးတဲ့၊ အပြီးသတ်နိုင်တာပေါ့၊ ဒါကြောင့်မို့
အရဟံ- ရန်သူတွေကို အနိုင်ရသူ လို့ ခေါ်ခြင်းခေါ်ရင်
မြတ်စွာဘုရားကိုသာလျှင် ခေါ်ရမှာဖြစ်တယ်ပေါ့။

ဒီအရည်အချင်းကို စိတ်ထဲက နှလုံးသွင်းပြီး အရဟံဆိုတဲ့
ဂုဏ်တော်ကို အာရုံထဲမှာ ကြည်နူးလာသည်ထိအောင်
အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် အမှတ်ရဖို့ပဲ၊ ဒါကို ဗုဒ္ဓါနုဿတိလို့
ခေါ်တာနော်။

ဟော-နောက်တစ်ခုက **အရဟံ**ကိုပဲ **အရ-ဟံ** ဟုဖတ်ပါ။
အရ-အကန့်၊ ဟ-ဖျက်ဆီးတာ၊ အကန့်တွေကို ဖျက်ဆီးပြီးသူ။

သံသာရစက္က(ဘဝရထားဘီး)

သံသရာစက်ဝန်းကြီးကို ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ဘာနဲ့
ဥပမာတူတုန်းဆိုရင် လှည်းဘီးကြီးနဲ့တူတယ်။ လှည်းဘီးကြီး
ဥပမာထားပြီးကြည့်မယ်ဆိုရင် သံသရာမှာ ဘဝရထားကိုစီးပြီး

သွားနေကြရတယ်။ သံသာရစက္ကလို့ဆိုတဲ့ လှည်းဘီးကြီးနဲ့ လည်ပတ်ပြီးနေတာ၊ ဘဝရထားကြီးဟာ ဘီးကြီးနဲ့သွားနေတယ်။

ဒါဖြင့် ဘီးနဲ့ ဘယ်လိုတူသလဲဆိုရင် အဝိဇ္ဇာ ရယ် ဘဝတဏှာရယ်၊ မသိမှုနဲ့ လိုချင်မှု အဲဒီနှစ်ခုသည် လှည်းဘီးရဲ့ အလယ်ခေါင်က ဝင်ရိုးတပ်တဲ့နေရာဖြစ်တယ်။ အဝိဇ္ဇာနဲ့ တဏှာမှာ အားလုံးက တည်နေတာဖြစ်သောကြောင့် အဝိဇ္ဇာတဏှာကို ‘ပုံတောင်း’လို့ ခေါ်တာ။ အရပ်ဒေသအလိုက် ခေါ်ပုံခြင်းတူချင်မှတူမယ်ပေါ့နော်။ နာဘိ ဆိုတဲ့ ပုံတောင်းကြီးပေါ်မှာ အကန့်တွေစိုက်ထားပြီး ဘေးကကွပ်ထားတဲ့အရာ ကျတော့ ‘အကွပ်တံကူ’ လို့ ခေါ်တယ်ပေါ့။

အဲဒီတော့ လှည်းဘီးကြီးရဲ့ပုံသဏ္ဌာန်ကို ဖော်ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် အဝိဇ္ဇာနဲ့ တဏှာက ပုံတောင်း နော်။ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ ဆိုတာတွေက အကန့်တွေ ဒေါက်ဆံတွေပေါ့။ အဲဒီနောက် ဘဝတစ်ခုဟာ အိုခြင်းနဲ့သေခြင်းမှာ အဆုံးသတ်တာ။ ဒါကြောင့်မို့ ဇရာ မရဏ ကို အကွပ်တံကူလို့ ခေါ်တယ်ပေါ့။ ပါဠိလို ‘နေမိ’ လို့ ခေါ်တယ်။

နောက်တစ်ခါ လှည်းဘီးကြီးဟာ ဝင်ရိုးမရှိရင် လည်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ကာမာသဝ ဘဝိသဝ ဒိဋ္ဌာသဝ အဝိဇ္ဇာသဝ လို့ဆိုတဲ့ အာသဝတရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာမှုဟာ ဝင်ရိုးနဲ့အလားသဏ္ဌာန်တူတယ်ပေါ့။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၂၁

အဲဒီ ဘဝရထားကြီးကို ပုံဖော်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါမှာ အဝိဇ္ဇာနဲ့ တဏှာက ပုံတောင်း၊ ဇရာမရဏက အကွပ်၊ သင်္ခါရ စသည်က အလယ်က ဒေါက်ဆံတွေ၊ အဲဒီလို လှည်းဘီးကြီးဟာ အခြေအနေကောင်းနေသမျှ ဘဝရထားဟာ ဒီဘီးကြီးနဲ့ လည်ပတ်နေမှာဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့်မို့ ဘုန်းကြီးတို့တတွေဟာ လူဖြစ်လိုက် နတ်ဖြစ်လိုက် တိရစ္ဆာန်ဖြစ်လိုက်နဲ့ သံသရာထဲမှာ မဆုံးနိုင်တဲ့ခရီးကြီးကို ဘီးကြီးနဲ့လည်ပတ်ပြီး သွားလာနေတာ။

ခြားရဟတ်ဥပမာ

ဥပမာနောက်တစ်ခု ပြောမယ်ဆိုရင်တော့ “ရဟတ်” ဆိုတာလိုပေါ့နော်။ “ခြားရဟတ်” ဆိုတာ အားလုံးသိကြတဲ့ အတိုင်းပဲ အထက်ရောက်လိုက် အောက်ရောက်လိုက်နဲ့ လည်နေတာ ဆုံးတယ်လို့မှမရှိဘဲ။ အဲဒါလိုပဲ သံသရာကြီးဟာ မဆုံးဘူး။

အဲဒီမဆုံးနိုင်တဲ့ သံသရာခရီးသွား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘီးကြီးကို ဝိပဿနာဉာဏ်အခြေခံတဲ့ မဂ်ဉာဏ်တွေနဲ့ ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်တာ။ နောက်ဆုံးမှာ အကန့်တွေဒေါက်တွေကို ရိုက်ချိုးပစ်လိုက်တယ်၊ ပုံတောင်းကြီးကို ခွဲပစ်လိုက်တယ်၊ အကွပ်တံကူတွေကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်တယ်ဆိုတော့ ဒီဘီးကြီးဟာ မလည်တော့ဘူး။

သီလဆိုတဲ့မြေပေါ်မှာရပ်ပြီး သဒ္ဓါဆိုတဲ့လက်နဲ့ အရဟတ္တ
မဂ်ဆိုတဲ့စားကို ကိုင်စွဲပြီး အဲဒီဘီးကြီးကို ဖျက်ချလိုက်တာ
အဲဒီဘီးကြီးဟာ ပြိုကျသွားတယ်။ လည်နိုင်စွမ်း မရှိတော့ဘူး။
အေး- အဲဒီအဓိပ္ပါယ်ကိုယူပြီးတော့ **အရဟံ-သံသရာ စက်၏**
အကန့်တွေကို ဖျက်ဆီးပြီးဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အရည်အချင်း
ရှိတယ်။

ဆိုလိုတာက မြတ်စွာဘုရားဟာ ဘဝခရီး ရပ်သွားပြီ။
ဘုန်းကြီးတို့တတွေက ဘဝခရီးကို သွားကြရဦးမှာ၊ သွားကြ
တဲ့အခါမှာ ဘဝခရီးကို ဘာနဲ့စတင်တုန်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာနဲ့စတယ်။
ဘာနဲ့အဆုံးသတ်တုန်း အိုခြင်း သေခြင်းနဲ့ အဆုံးသတ်တယ်။
ကြားထဲမှာ ဘာတွေဖြစ်တုန်းဆို ကောင်းမှုလုပ်လိုက်
မကောင်းမှုလုပ်လိုက်၊ ပျော်လိုက်၊ ပါးလိုက် ရီလိုက်၊ မောလိုက်
ဒါတွေနဲ့ သွားနေတာလေ။ အဲဒါတွေကို အကုန်ဖြိုချဖျက်ဆီး
ပစ်လိုက်လို့ သံသရာခရီး ရပ်တန့်သွားပြီဆိုရင် ဘီးကြီးပြိုကွဲ
သွားတာနဲ့ အလားသဏ္ဌာန် တူတယ်ပေါ့။

ဒါကြောင့်မို့ **အရဟံ-** သံသရာစက်ဝန်းရဲ့ အကန့်တံကူ
သံသရာစက်ဘီးကြီးကို ဖျက်ဆီးပြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်တယ်။
ဒီလို ဖျက်ဆီးပြီးဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားဟာ တကယ့်
'အရဟံ' ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဖြစ်ပါပေတယ်လို့ ဂုဏ်ရည်နဲ့ တွဲမှတ်
ထားရမယ်။

ဟော- နောက်တစ်ခုက ‘အရဟ’ လို့ပဲ တစ်ပေါင်းတည်း ဖတ်။ အရဟ-ထိုက်တန်သူလို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ဘယ်သူပဲ ရှိခိုးရှိခိုး ရှိခိုးထိုက်တယ်။ ဘယ်သူကပဲ လက်အုပ်ချီချီ လက်အုပ်ချီဖို့ ထိုက်တန်တယ်။ ဘယ်သူကပဲလှူလှူ လှူတာ တွေဟာ ထိုက်တန်တယ်။

ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ လက်အုပ်လေး တစ်ကြိမ်ချီလိုက်တာနဲ့ နတ်ပြည် ရောက်သွားနိုင်တယ်။ အကျိုးတုန့်ပြန်မှုတွေဟာ အင်မတန်မှ ထိရောက်တယ်။ လက်အုပ်မချီနိုင်ဘူးဆိုလည်း မျက်လုံးလေးဖွင့်ကြည့်ပြီး ကြည်နူးတဲ့စိတ်ကလေး ဖြစ်လိုက် တာနဲ့ပဲ နတ်ပြည်ရောက်သွားတယ်။ ဟော- မထိုက်တန်ဘူး လား၊ စိတ်ထဲက ကြည်နူးလိုက်တာနဲ့ပဲ ကောင်းရာသုဂတိဘုံ ရောက်သွားနိုင်တယ်ဆိုတော့ အလွန်ထိုက်တန်တာပေါ့။ ဒါန ကောင်းမှု ပြုလိုက်လည်းပဲ ပြုလိုက်သမျှ အကျိုးဖြစ်ထွန်းတယ်။

ဆိုပါစို့- အရောင်းအဝယ် ကိစ္စတွေဆိုရင် အရင်းက နည်းနည်းလေးနဲ့ အမြတ်ကြီးကြီးရတယ်ဆိုရင် လုပ်ထိုက်တယ် ပြောကြမှာပဲ။ မြေမှာလည်းစိုက်ပျိုးလိုက်လို့ သီးနှံတွေအများကြီး ထွက်တယ်ဆိုရင် စိုက်ထိုက်တယ်လို့ ပြောကြမှာပဲ။

ထို့အတူပဲ အကျိုးတုန့်ပြန်မှု အင်အားတွေ အလွန် ကောင်းတာ ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားဟာ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် က ပူဇော်ပူဇော်၊ ပူဇော်ထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ ဘယ် ဘက်က ကြည့်ကြည့်၊ မြတ်စွာဘုရားဟာ မထိုက်တန်ဘူးလို့

ပြောစရာ သီလက နိမ့်ကျနေတာမရှိဘူး။ သမာဓိ နိမ့်ကျနေတာ မရှိဘူး၊ ပညာ နိမ့်ကျနေတာ မရှိဘူး၊ အားလုံးဟာ အဆင့်အမြင့်ဆုံးဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ လူမင်း နတ်မင်း ဗြဟ္မာမင်းတို့ ဦးညွှတ်ခြင်းကို ထိုက်တန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။

ကောသလမင်းကြီးက လူ့အဆင့်တန်းနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားအမျိုးထက်သာတယ်၊ ကောသလမင်းကြီးက ကာသိတိုင်းနဲ့ ကောသလတိုင်း နှစ်နိုင်ငံကို အုပ်စိုးတဲ့ ဧကရာဇ်ဘုရင်ကြီး၊ မြတ်စွာဘုရားအမျိုးက သက္ကတိုင်း အငယ်စားလေးမှာ အုပ်ချုပ်ရတာ၊ ကောသလမင်းကြီးက အင်ပါယာကြီးတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့အမျိုး သုဒ္ဓေါဒနမင်းတို့က တိုင်းငယ်ပြည်ငယ်လေးမှာ မင်းဖြစ်တာ၊ ဒါ ရာထူးနဲ့ ပြောတာပေါ့နော်။

သို့သော် ကောသလမင်းကြီးဟာ မြတ်စွာဘုရားထံ လာတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားကို သူ ဘယ်လောက်ထိအောင် လေးစားတုန်းဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ခြေဖမ်းကို နဖူးနဲ့တိုက်ပြီး ရှိခိုးတယ်။

မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တိုင်က ကောသလမင်းကြီး ရိုကျိုးတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး ရဟန်းတွေကိုမိန့်တယ်၊ “ငါတို့ သာကီဝင်မင်းမျိုးတွေဆိုတာ ကောသလမင်းကြီးရဲ့ အရံမင်းအဆင့်ပဲ ရှိတယ်” ပေါ့၊ မြတ်စွာဘုရားက ‘အနုယန္တ’ လို့ သုံးတယ်။ အနုယန္တဆိုတာ နောက်ကလိုက်ရတာ၊ ဆင့်ခေါ်ရင် သွားကြရတယ်နော်၊ ဗမာပြည်မှာလည်း တိုင်းကြပ်ပြည်ကြပ်ကလေးတွေ

အင်းဝက မြို့တော်ဖြစ်တဲ့အချိန်မှာ ‘ပြည်ကလာခဲ့၊ ဟံသာဝတီ ကလာခဲ့၊ စစ်တိုက်စရာရှိတယ်’ ဆိုသွားကြရတယ်လေ။ အဲဒီလို အနုယန္တအဆင့်တွေပေါ့။

‘အဲဒီလို ငါတို့က အနုယန္တအဆင့်မှာ ရှိသော်လည်း ကောသလမင်းကြီးဟာ မြတ်စွာဘုရားကို ငါ့ထက်အဆင့်မြင့် တယ်၊ ငါ့ထက် ရာထူးကြီးတယ်၊ ငါ့ထက် မြင့်မြတ်တယ်၊ လောကီဂုဏ်အားဖြင့် မြင့်မြတ်တယ်ဆိုတဲ့အနေနဲ့ နဖူးနဲ့ တိုက်ပြီး ရှိခိုးတာမဟုတ်ဘူး’ တဲ့၊ ‘ငါ့ကို အားရပါးရ ရှိခိုးတယ် ဆိုတာ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဆိုတဲ့ လက်လှမ်းမမှီတဲ့ အရည် အချင်းတွေကြောင့် ရှိခိုးတာ’ လို့ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ဒီလိုဟောထားတာ။

အဲဒီတော့ ကောသလမင်းလို တိုင်းကြီးပြည်ကြီးကို အုပ်စိုးတဲ့ ဧကရာဇ်ဘုရင်ကြီးက နဖူးနဲ့ခြေဖမိုးကိုတိုက်ပြီးတော့ ရှိခိုးတယ်၊ အဲဒီလို ရှိခိုးရလောက်အောင် ထိုက်တန်လို့ မြတ်စွာ ဘုရားကို ရှိခိုးတာတဲ့။ ဟော- ‘အရဟ’ ထိုက်တန်သူဆိုတာ အဲဒါကိုပြောတာ။ ထိုက်တန်တယ်၊ အားရပါးရ ကြည်ညို လေးစားထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။

အေး- လူမင်းကသာ ရှိခိုးတာလားဆိုတော့ ဘယ်ဟုတ် မှာတုန်း၊ တာဝတိံသာနဲ့ စတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်နှစ်ပြည်ကို အုပ်စိုးထားတဲ့ သိကြားမင်းကြီး ဝရဇိန်လက်နက်ကြီးကိုင် ထွက်လာလို့ရှိရင် အားလုံးက ကြောက်ကြတယ်နော်၊ အဲဒီ

သိကြားမင်းကြီးကလည်း မြတ်စွာဘုရားကို ဦးတိုက်တယ်တဲ့၊
အဲဒီအထက်က နတ်တွေလည်း ထို့အတူပဲ။

သဟမ္ပတိဗြဟ္မာမင်းကြီးဆိုတာ အတိတ်ဘဝတုန်းက
ကဿပ ဘုရားလက်ထက်မှာ ‘သဟက’ ဆိုတဲ့ ရဟန်းဖြစ်ပြီး
တော့ ပထမဈာန်ရတယ်။ ပျံတော်မူသွားတဲ့အခါ သဟမ္ပတိ
ဗြဟ္မာ သွားဖြစ်တယ်။ သဟမ္ပတိဗြဟ္မာဟာ အားလုံးသိတဲ့
အတိုင်း တရားဟောဖို့တောင်းပန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပဲ။ တောင်းပန်
ပြီးတဲ့အခါမှာ ဘုရားပူဇော်ဖို့ ပန်းကုံး၊ ကုံးတယ်။ ပန်းကုံးက
လည်း သေးသေးမဟုတ်ဘူး၊ မြင်းမိုရ်တောင်လောက် အလုံး
ဝန်းရှိတဲ့ ပန်းကုံးကြီးကုံးတာ၊ မပြီးနိုင်ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့ မပြီးတာ
တုန်း၊ တန်ခိုးနဲ့ကုံးတာမဟုတ်ဘူး၊ ကျကျနနကို စိတ်ပါ
ဝင်စားစွာ ပန်းကိုကုံးတာ၊ ပန်းကုံးနေတုန်း မြတ်စွာဘုရား
ဓမ္မစကြာ ဟောသွားပြီ၊ နောက်ဆုံးမှာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံသွားပြီ
ဆိုတော့မှ ပန်းကုံးမပြီးခင် ပြေးလာပြီး ဘုရားကိုပူဇော်ရတယ်။
ပန်းကုံးကလည်း ၄၅-နှစ်ကြာအောင် ကုံးတာနော်။ နတ်ပြည်
မှာ ၄၅-နှစ်မဟုတ်ဘူးပေါ့၊ လူ့ပြည်နဲ့ ၄၅-နှစ်ကုံးတာတောင်
မပြီးသေးတဲ့ ပန်းကုံးကြီး၊ အဲဒါဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင် ပူဇော်
ချင်လွန်းလို့ ထိုက်တန်လွန်းလို့ ပူဇော်တာ။

ဗြဟ္မာမင်းကြီးတွေကလည်းပဲ ဘုရားကို ပူဇော်တာပဲ။ နတ်
မင်းကြီးတွေကလည်း ဘုရားကိုပူဇော်တယ်၊ လူမင်းတွေက
လည်း ဘုရားကိုပူဇော်တယ်၊ အဲဒီလို ဘုရားကို ပူဇော်တဲ့

အကြောင်းကို ကဗျာဆန်ဆန် ဘယ်လိုရေးထားတုန်းဆိုရင် ‘မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ခြေသည်းတော်ဟာ သဘာဝအားဖြင့် နီရဲပြီး တောက်ပြောင်နေတယ်။ သို့သော်လည်းပဲ လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ ဗြဟ္မာမင်းတို့ရဲ့ သရဖူအရောင်တွေကြောင့် ဒီခြေသည်းတော် ရောင်ဟာ ရောင်စုံရောယှက်နေတယ်’ လို့ ဒီလိုရေးထားတယ်။

ဆိုလိုတာကတော့ မြတ်စွာဘုရားခြေတော်ကို အမြဲ ဦးတိုက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကြောင့် နီရဲနေတဲ့ ခြေသည်းရဲ့အလှ ဟာ ဟိုအရောင် ဒီအရောင်တွေနဲ့ ရောထွေးကုန်တယ်လို့ ဒီလို ဆိုလိုတာ။ အဲဒါဟာ ဘာတုန်းဆိုတော့ ထိုက်တန်သူဖြစ်လို့ပဲ။

အရဟံ- ထိုက်တန်သူဆိုတာ တစ်လောကလုံးက မြတ်စွာ ဘုရားကို ဘယ်လိုပဲလှူလှူ ဘုရားထက် ပစ္စည်းက တန်သွား တယ်လို့မရှိဘူးတဲ့။ ဒါကြောင့်မို့ ကနေ့ခေတ်တောင်ကြည့်၊ မြတ်စွာဘုရားကိုရည်မှန်းပြီး စေတီတော်တွေတည်ပြီး ကိုးကွယ် ကြတယ်၊ ရုပ်ပွားတော်တွေထူပြီး ကိုးကွယ်ကြတယ်။ ကိုးကွယ် လို့က မဆုံးနိုင်ဘူးလေ၊ ထိုက်တန်သူဖြစ်လို့ ဒီလိုလုပ်ကြတယ် လို့ဆိုတာ ဒါ ‘အရဟံ’ ပဲ၊ ကနေ့ထိအောင် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ် နေကြတုန်းပဲ၊ ဒီလိုဆိုလိုတာပေါ့နော်။

နောက်တစ်ခုက ‘အရဟံ’ ကို ‘အ-ရဟံ’ လို့ဖတ်ပြီး

ရဟ-ဆိတ်ကွယ်ရာ၊ အ-မရှိဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဆိတ်ကွယ်ရာရယ်လို့ မရှိဘူး၊ ဆိုလိုတာက တိတ်တိတ်ပုန်း လူမသိသူမသိလုပ်တဲ့ အကုသိုလ်ဆိုတာ သူ့မှာမရှိဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။

‘လောကေ ပဏ္ဍိတမာနိနော ဗာလာ’ ကိုယ့်ကိုကိုယ် ပညာရှိကြီးလို့ ထင်နေကြတဲ့ ဗာလ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ‘အသိလောက ဘယေန’ အပြစ်တင်မှာ၊ မကောင်းသတင်း ထွက်မှာတို့ကြောက်ကြတယ်နော်၊ မကောင်းသတင်းထွက်မှာ ကြောက်တော့ ‘ရဟော ပါပံ ကရေန္တိ’ တိတ်တိတ်ကလေး မဟုတ်တာ လုပ်တယ်တဲ့၊ ကွယ်ရာမှာ မဟုတ်တာ လုပ်ကြ တယ်။ ဒါ လောကကြီးမှာ အများစုကို ပြောတာနော်။ ရှေ့မှာ တော့ ဟန်ကြီးပန်ကြီးနဲ့ နေပြီးတော့ ကွယ်ရာကျတော့ မဟုတ်တာလုပ်နေတာတွေ အများကြီးရှိတယ်ပေါ့။

မြတ်စွာဘုရားကတော့ အဲဒီလိုမဟုတ်ဘူး၊ ‘န ကဒိစိ ကရောတိ’ ဘယ်တော့မှ ဆိတ်ကွယ်ရာမှာ မဟုတ်တာလုပ် တယ်လို့ မရှိဘူးနော်။ လူရှေ့တစ်မျိုး ကွယ်ရာတစ်မျိုး လုပ်တာမရှိဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဆိတ်ကွယ်ရာဆိုတာမရှိဘူး၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ ဆိတ်ကွယ်ရာဆိုတာ ရှိနေသေး တယ်၊ ဆိတ်ကွယ်ရာဆိုတာ ဖုံးကွယ်ထားတာကိုပြောတာ၊ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဖုံးကွယ်ထားတာ ဘာတစ်ခုမှမရှိလို့ “အ- ရဟံ လျှို့ဝှက်ဖုံးကွယ်ထားတာမရှိဘူး။ ဒါလောက်ထိအောင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်တယ်” ဒီလိုဆိုလိုတာပေါ့နော်။ အဓိပ္ပာယ် က ပါပကရဏေ- အောက်တန်းကျတဲ့အလုပ်ကို လုပ်တဲ့ နေရာမှာ၊ ရဟာဘာဝတောပိ-ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိသောကြောင့် လည်းပဲ၊ အရဟံ-အရဟမည်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတာပေါ့ နော်။

ဒါဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေဟာ ဒီ “အရဟံ” ဆိုတဲ့ စကားလုံးလေး တစ်လုံးထဲမှာပဲ တစ်စုတည်း ပြောမယ်ဆိုရင် -

၁။ ကိလေသာတွေက လုံးဝဝေးကွာနေခြင်း။

၂။ ကိလေသာရန်သူတွေကို ဖယ်ရှားပြီးဖြစ်ခြင်း။

၃။ သံသရာ စက်အကန့်လို့ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရား ကိလေသာတရားတွေကို ဖယ်ရှားပြီးဖြစ်ခြင်း။

၄။ တစ်လောကလုံးရဲ့ ဦးညွတ်လေးစားမှု၊ လှူဒါန်းမှု ထိုက်တန်သူဖြစ်ခြင်း။

၅။ ဆိတ်ကွယ်ရာမှာ မကောင်းမှုကိုလုပ်တာမရှိခြင်း။

ဆိုတဲ့ အဲဒီ အရည်အချင်းငါးမျိုးကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို အရဟံဆိုတဲ့ဂုဏ်တော်နဲ့ ချီးမွမ်းထိုက်တယ်။

လောကမှာ မြတ်စွာဘုရားကို အရဟံလို့ဆိုတဲ့ ဒီဂုဏ်ထူးကြီးဟာ မြေပြင်မှကောင်းကင်ထိအောင် တစ်လောကလုံးမှာ ပျံ့နှံ့ထင်ရှားနေတယ်။ လူတိုင်းလူတိုင်းက အသိအမှတ်ပြုထားတဲ့ ဂုဏ်ရည်တစ်ခုပါလို့ ဒီလိုဆိုလိုတာပေါ့နော်။

ဒါကြောင့်မို့ ဦးညွတ်လေးစားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းက ‘နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော’ ဆိုတာ အဲဒါကိုပြောတာ။ ဒီအရည်အချင်းတွေနဲ့ မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်ကြတာ၊ ကိုးကွယ်ကြတာလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ် အပေါင်းတို့၊ ဗုဒ္ဓ
 မြတ်စွာရဲ့ အရဟံဂုဏ်တော် ဆိုသည်မှာ အက္ခရာသုံးလုံး
 ပေါင်းစပ်ထားတဲ့စကားပင်ဖြစ်စေကာမူ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ဂုဏ်
 တွေ အများကြီးပါဝင်နေတဲ့ ဂုဏ်တော် အရည်အချင်းတစ်ခု
 ဖြစ်ပါတယ်။ ခုလို အရဟံ ဆိုတဲ့ အရည်အချင်းရှိမှသာ
 လျှင် ဘုရားအစစ် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်ဆိုတာကို မှတ်ယူကြပြီး
 ဗုဒ္ဓါနုဿတိဂုဏ်ကို စိတ်အာရုံမှာ အမြဲတမ်းညွှတ်ပြီး ပီတိ
 သောမနဿတွေဖြစ်အောင် မိမိတို့ရဲ့စိတ်ကို လွှမ်းထုံထား
 နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်

သာသနာတော်နှစ်- ၂၅၅၇-ခုနှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၅-ခုနှစ်၊
 နှောင်းတန်ခူးလဆန်း(၁၅)ရက်၊ ၂၀၁၄-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ(၁၄)ရက်၊ မန္တလေးတိုင်း
 ဒေသကြီး၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊ အောင်ချမ်းသာရွာ၊ ဓမ္မသဟာယ သာသနစင်တာ၊
 ဓမ္မရတိမဟာဓမ္မသဘာ ဓမ္မာရုံ၌ ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သင်္ကြန်အကျ
 နေ့ ညဉ့်ဦးယံ ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနားဝယ် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ အင်းစိန်
 မြို့နယ်၊ မိဘနှစ်ပါး ဖြစ်ကြသော ဦးလှအောင်+ဒေါ်ခင်မေရီ တို့အားရည်စူး၍၊
 သား - မောင်ချမ်းမြေ့ အောင် နှင့် ဦးအောင်လွင်အောင်+ဒေါ်အိန္ဒြာအောင်၊
 သား-မောင်အောင်စည်ဖြိုး၊ သမီး-မချောသီရိလွင် မိသားစုတို့၏ အမတ်ဒါန
 ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်’
 အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

“သောဘဂဝိ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ” ဆိုတာ လောက
 မှာ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာအားဖြင့် အမြင့်မြတ်ဆုံးလို့ အသိ
 အမှတ်ပြုထားတဲ့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်ကို ဖော်ပြတာ
 ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ ‘နမော
 တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ’ လို့ မြတ်စွာ
 ဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်ကို ထုတ်ဖော်ရှိခိုးကြတယ်။ ကြည်နူး
 အားရတဲ့ စိတ်ဓာတ်နဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်တွေကို
 ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြတယ်။

ဘုရားဂုဏ်တော်တွေကိုသိရှိနားလည်ဖို့ သဒ္ဓါတရားရှိရုံနဲ့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ပညာရှိမှ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းကို သိနိုင်စွမ်းရှိတယ်ပေါ့။ ဒါ့ကြောင့် ပညာအရည်အချင်းတိုးတက်အောင် ကြိုးစားကြရတယ်။

ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါသက်သက်နဲ့ အလုပ်မဖြစ်ဘူး၊ အသိပညာ တိုးတက်အောင် ကြိုးစားကြရတယ်။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်မှာ အခုလို ဂုဏ်ရည်တွေနဲ့ပြည့်စုံတယ်၊ ဒီလို ဂုဏ်ရည်တွေရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှသာ လောကမှာ အားကိုးထိုက်တဲ့ ဘုရားအစစ်ဖြစ်တယ်လို့ဆိုတာ ခံယူကြရမှာဖြစ်တယ်။

အဲဒီလိုမဟုတ်ဘူးဆိုရင် “သူလည်း ဘုရား၊ ငါလည်း ဘုရား” လောကမှာ ဘုရားဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အလျှို့အလျှို ပေါ်လာကြတယ်။ ဘုရားမှန်သမျှမှာ နောက်လိုက် နောက်ပါတွေက ရှိကြတာ၊ နောက်လိုက်နောက်ပါ ရှိသည့်အတွက် ကြောင့် ဘုရားအစစ်အမှန်ဆိုတာ ဘယ်လိုအရည်အချင်းတွေနဲ့ရှိမှ၊ ဘယ်လိုအရည်အချင်းပြည့်မှ ဘုရားဖြစ်တယ်ဆိုတာ စံသတ်မှတ်ထားတာ ရှိတယ်ပေါ့။

ဒီနေရာမှာ Tourist Guide လုပ်နေတဲ့ ဒကာတစ်ယောက်က လျှောက်ထားဖူးတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေက “ဂေါတမဗုဒ္ဓက သူ့ကိုယ်သူ ဘုရားလို့ ကြေငြာတာလား၊ သို့မဟုတ် တစ်စုံတစ်ယောက်က ဘုရားဖြစ်ပြီလို့ ထုတ်ပြန်ကြေငြာပေးတာလား? ဘုရားဆိုတဲ့စံကို

ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားတာ ရှိသလား၊ ဘယ်စံတွေအရ ဘုရားလို့ ခေါ်ရတာလဲ” ဒီမေးခွန်းကို မေးလေ့ရှိကြတယ်တဲ့။

အဲဒီလိုမေးမယ်ဆိုလို့ရှိရင် “မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က သူ ဘုရားဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ထုတ်ဖော်ကြေငြာတာဖြစ်တယ်” လို့ပဲ ဖြေရမှာဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားကို တစ်စုံတစ်ယောက်ကနေ အရှင်ဘုရား ဘုရားဖြစ်သွားပါပြီလို့ လာပြောလို့ ဘုရားဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး။ ဒါကတစ်ခု။

ဘုရားဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ အရည်အချင်းတွေက ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားတာရှိသလားဆိုရင် ရှိတယ်လို့ ပြောရမယ်။ ဘုရားဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ရုပ်လက္ခဏာအားဖြင့် သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်လက္ခဏာတွေနဲ့ ပြည့်စုံရမယ်၊ ဒါတစ်ခု။

တရားဓမ္မကိုမည်သူ့ထံကမှနည်းခံတာမဟုတ်ဘဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်ရမယ်၊ အဲဒီလို သိတယ်ဆိုတာ ‘ဧဝံ တိ ပရိဝဋ္ဌံ ဒွါဒသာကာရံ ယထာဘူတံ ဉာဏဒဿနံ သုဝိသုဒ္ဓံ ဟောတိ’ ဆိုတဲ့အတိုင်း သစ္စာလေးပါးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သိတာဖြစ်တယ်။

သစ္စာတစ်ပါးတစ်ပါးမှာ သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်လို့ ဉာဏ်သုံးမျိုးရှိတယ်။ သစ္စဉာဏ်ဆိုတာ “အမှန်တရားဟာ ဒါပဲ၊ ဒီထက်မပိုဘူး” တိတိကျကျ ပြောနိုင်တယ်ပေါ့။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ကို ဖြစ်အောင် စွမ်းဆောင်ပေးနိုင်တဲ့ သို့မဟုတ် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေသိရတဲ့ အမှန်တရား၊ သစ္စာ

လေးမျိုးဆိုတာ ဒီထက်လည်း မပိုဘူး။ ဒီထက်လည်း မလျော့ဘူး။

ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာလည်း ဒါအကုန်ပဲ၊ ကျန်တာမရှိဘူး၊ သမုဒယဆိုတာလည်း ဒါအကုန်ပဲ၊ နိရောဓ မဂ္ဂ ဆိုတာလည်း ဒါအကုန်ပဲ၊ အတိုင်းအတာ အကန့်အသတ်နဲ့တကွ အကြွင်းအကျန်မရှိ သိရှိတာ၊ အမှန်တရားကို အမှန်တရားလိုသိတာကို သစ္စဉာဏ်လို့ ခေါ်တာပဲ၊ အဲဒီလိုသိတာ သစ္စာကို ပိုင်းခြားသိတာဖြစ်သောကြောင့် သစ္စဉာဏ်။

ဒါဖြင့် သစ္စာဆိုတာ ဘာလုပ်စရာလဲလို့ မေးလို့ရှိရင် ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာ ပိုင်းခြားပြီးသိရမယ့်သစ္စာဖြစ်တယ်၊ ပယ်ရမှာမဟုတ်ဘူး၊ မျက်မှောက်ပြုရမှာ မဟုတ်ဘူး၊ တိုးပွားလာအောင်လုပ်ရမှာ မဟုတ်ဘူး၊ သိဖို့ပဲ။ အဲဒီလိုသိတာဟာ လုပ်ငန်းသဘောကိုသိတာဖြစ်သောကြောင့် ကိစ္စဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။

သမုဒယသစ္စာဆိုတာ ပယ်ရမယ့် သစ္စာမျိုး ဖြစ်တယ်။ သူဟာ မျက်မှောက်ပြုရမှာမဟုတ်ဘူး၊ တိုးပွားအောင်လုပ်ရမှာမဟုတ်ဘူး၊ ဖယ်ရှားပစ်ရမယ့်အရာသာဖြစ်တယ်လို့ လုပ်ငန်းသဘောအားဖြင့် သိတာဟာ ကိစ္စဉာဏ်။

နိရောဓသစ္စာ ဆိုတာ မျက်မှောက်ပြုရမယ်။ မျက်မှောက်ပြုတယ်ဆိုတာ ကိုယ်တိုင်တွေ့အောင်၊ ကိုယ်တိုင်သိရှိအောင်လုပ်ရမယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်၊ အဲဒါဟာ နိရောဓသစ္စာက ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြုနိုင်ဖို့။

မဂ္ဂသစ္စာဆိုတာ ကိုယ့်သန္တာန်မှာမဖြစ်သေးရင် ဖြစ်အောင် လုပ်ပြီး ဖြစ်ပြီးလို့ရှိရင် တိုးပွားအောင်လုပ်ရမယ်။

အဲဒီလို ဒုက္ခသစ္စာက ပိုင်းခြားသိရမယ်၊ သမုဒယသစ္စာက ပယ်ရမယ်၊ နိရောဓသစ္စာက မျက်မှောက်ပြုရမယ်၊ မဂ္ဂသစ္စာက တိုးပွားအောင် လုပ်ရမယ်လို့ သစ္စာလေးရပ်၊ လုပ်ငန်းသဘောကို ပိုင်းခြားသိတာကို ကိစ္စဉာဏ်လို့ခေါ်တယ်။

ဒါက လောကီလက်တွေ့အနေနဲ့လည်း ဒီလိုပဲ ကြည့်ရမှာပဲ၊ ဘယ်ကိစ္စပဲဖြစ်ဖြစ် သိဖို့ဆိုတာ တစ်ခု၊ ပယ်ရမှာက တစ်ခု ဒီလိုလာမှာပဲလေ၊ အဲဒီတော့ ဒါကို ကိစ္စဉာဏ် လို့ခေါ်တယ်။

ဟုတ်ပြီ၊ သိစရာတွေ သိပြီးပြီလား၊ ပယ်ရမယ့်ဟာတွေ ပယ်ပြီးပြီလား၊ မျက်မှောက်ပြုရမယ့်အရာကိုရော မျက်မှောက်ပြုပြီးပြီလား၊ ပွားများအားထုတ်ရမယ့်အရာရော အပြည့်အစုံ ပွားများအားထုတ်ပြီးပြီလားလို့ ကိုယ့်ဟာကိုယ် မေးခွန်းထုတ်ကြည့်ရမယ်။ သိရမယ့်အရာတွေ အကြွင်းအကျန်မရှိ အကုန်သိပြီးပြီ၊ လုပ်ပြီးပြီလို့ ဆိုလိုတာ၊ အဲဒါ ကတဉာဏ် ပဲ၊ သမုဒယသစ္စာကို ဖယ်ရှားပြီးပြီ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း မျက်မှောက်ပြုပြီးသွားပြီ၊ မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်း ပွားများခြင်းကိစ္စပြီးပြီ၊ လုပ်ပြီးသွားပြီလို့သိတာက ကတဉာဏ်၊ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

သစ္စာကိုသိတာက သစ္စဉာဏ်၊ လုပ်ရမယ့်အလုပ်ကို သိတာက ကိစ္စဉာဏ်၊ လုပ်ပြီးပြီလို့သိတာက ကတဉာဏ်။

လောကလူတွေလိုပေါ့နော်၊ ထမင်းပွဲ ပြင်ဆင်ရမယ်၊ ထမင်းက ဘာလုပ်ရမလဲ၊ ဆန်ကဘာလုပ်ရမလဲ၊ ထမင်း ဖြစ်အောင်ချက်ရမယ်၊ ဒါကို ထမင်းဆိုတာ ဘာလဲသိတာ နံပါတ်တစ်၊ အဲဒီထမင်းကို ဘာလုပ်ရမှာလဲ၊ လူတွေ စားဖို့ရာ အတွက် ပြင်ဆင်ရမယ်၊ ချက်ပြုတ်ရမယ်၊ ဟော ဒီလိုသိတာ။ တစ်ခါ ချက်ပြီးပြီဆိုတာလည်းသိသွားတယ်၊ ဒါလည်း လုပ်ငန်း သဘော၊ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီတိုင်းချည်းပဲလေ၊

အဲဒီလို အဆင့်သုံးဆင့်နဲ့ သိရှိသဘောပေါက်သွားတာ၊ အဲဒါကို **တိ ပရိဝုဋ္ဌ**—သစ္စာလေးပါးနဲ့ပတ်သက်ပြီး သိမှုသုံးရပ် နဲ့သိမှ ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြစ်တယ်။

သစ္စာ တစ်ပါးတစ်ပါးမှာ သုံးခုသုံးခုဆိုတော့ သစ္စာ လေးပါးမှာ ဆယ့်နှစ်ခုဖြစ်သွားတယ်၊ အဲဒါကို **ဒွါဒသာကာရ** လို့ဆိုတာ။ သစ္စာနဲ့ပတ်သက်လာတဲ့အခါ အကြွင်းအကျန် မရှိ တော့ဘူး၊ အကုန်လုံးသိတယ်၊ သစ္စာဆိုတဲ့ အပိုင်းအခြား ကိုလည်းသိတယ်၊ လုပ်ရမယ့်ကိစ္စကိုလည်း သိတယ်၊ ကိုယ် ကိုယ်တိုင်လုပ်ပြီးပြီဆိုတာလည်း သိတယ်။

ဘုန်းကြီးတို့တတွေ ဒီသုံးမျိုးထဲမှာ သစ္စာဆိုတာ သိဖို့ ကြိုးစားနေကြတုန်းပဲ၊ ဘာလုပ်ရမယ်ဆိုတာ သင်ယူကြရမယ်။ ဒါပေမယ့် လုပ်ပြီးပြီဆိုတာကတော့ မဖြစ်သေးဘူး၊ လုပ်နေရ တုန်းသာဖြစ်တယ်။

ဘုရားဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သစ္စာလေးပါးကိုလည်း ပိုင်းခြားသိတယ်၊ ဘယ်သူမှ ပြောပြတာမဟုတ်ဘဲနဲ့သိတယ်၊ လုပ်ရမယ့် ကိစ္စကိုလည်းသိတယ်၊ လုပ်ပြီးပြီ ဆိုတာကိုလည်း သိတယ်၊ အဲဒီလိုသိတာကို **ယထာဘူတဉာဏဒဿန** လို့ခေါ်တယ်၊ အဲဒီအသိဉာဏ် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မဖြစ်သေးသမျှ ဘုရားလို့ ဝန်မခံသေးဘူးလို့ပြောတာ။

သစ္စာလေးပါးမှာ **တိ ပရိဝဋ္ဌံ**-အလှည့်အပြောင်း သုံးခု၊ **ဒွါဒသာ ကာရ-**အခြင်းအရာဆယ်နှစ်မျိုး၊ သစ္စာလေးပါးကို အဲဒီရှုထောင့်ကနေ ပြည့်ပြည့်ဝဝသိတဲ့ဉာဏ်ကြီးဟာ ပြီးပြည့်စုံသည်ဖြစ်သောကြောင့် “ငါဟာ လောကမှာ ဘုရားဖြစ်ပြီ” လို့ ကြေငြာတာဆိုတော့ ဒီလိုသိမှုဟာ စံပဲလေ။

ဒီစံကို ဘယ်သူက သတ်မှတ်ပေးတာတုန်းလို့ဆိုတော့ လောကမှာတစ်ခါတစ်ရံ အရည်အချင်းရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သူသိချင်တဲ့အတိုင်းအတာဆိုတာရှိတယ်၊ အဲဒီ အတိုင်းအတာတစ်ခု လေ့လာမှုကိစ္စ တစ်ခုပြီးဆုံးသွားလို့ရှိရင် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ငါသိချင်တာတွေ အကုန်သိသွားပြီဆိုတဲ့ အတိုင်းအတာတစ်ခု၊ ဟော- သိပ္ပံဆရာကြီးတွေလည်း တစ်ခုခု Research လုပ်နေတဲ့အခါမှာ အကုန်သိသွားပြီ၊ ဒါတွေ အကုန် အဖြေထုတ်နိုင်သွားပြီဆိုရင် ဒါ ပြီးပြည့်စုံတယ်လို့ပဲ ပြောရမှာပဲလေ။

မြတ်စွာဘုရားကလည်း အဲဒီလိုပဲ စံသတ်မှတ်ထားတာ၊ အဲဒီသတ်မှတ်ချက်စံအတိုင်း အသိဉာဏ်ရဲ့ အတိုင်းအတာ

တစ်ခုနဲ့ သစ္စာနဲ့ပတ်သက်ပြီး သိစရာဘာမှမကျန်တော့ဘူး၊
လုံးဝပြည့်စုံသွားတယ်။

အဲဒီတော့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေကရော ဒီလိုမသိဘူးလား
ဆိုရင် သိတယ်၊ အဲဒီ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေသိတာဟာ မြတ်စွာ
ဘုရားထံမှာ နည်းယူပြီးမှ သိကြတာ၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ သိတာ
မဟုတ်ဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားကတော့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ ပြည့်ပြည့်
စုံစုံ အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် သိတာဖြစ်တယ်။ ဒါ ဗုဒ္ဓလို့
ဆိုရတဲ့ စံချိန်စံညွှန်းတစ်ခုဖြစ်တယ်၊ သူ့ကိုယ်သူ Declare
လုပ်နိုင်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတာနော်။

ရှေးယခင်တွေက ရှိခဲ့သော်လည်း ဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတဲ့
လမ်းကြောင်းကြီးဟာ ပျောက်သွားတယ်၊ ကဿပဘုရား
လက်ထက် ကဿပဘုရားက ဖော်ထုတ်ထားခဲ့တယ်၊ သို့သော်
ဒီလမ်းကြောင်းကြီးက နှစ်ပေါင်းကြာတဲ့အခါ တောဖုံးပြီး
ပြန်ပျောက်သွားတယ်။ ပထမဆုံး ဖော်ထုတ်နိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ
ထူးခြားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ၊ ဘယ်သူ့ဆီကမှ နည်းယူတာမဟုတ်ဘူး၊
ဒီလမ်းကြောင်းကိုပြန်ပြီး ရှာတွေ့တာ။

ဒါကြောင့် တစ်ဖက်ကကြည့်မယ်ဆိုရင် လမ်းဟောင်းလို့
ပြောတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်
တရားဟာ (ပုရာဏမဂ္ဂ)လမ်းဟောင်းပါတဲ့။ လမ်းဟောင်းကို
ပြန်ပြီးဖော်ထုတ်တာ၊ ဒါကြောင့်မို့ ဘုရားသိတာကို Discover
လို့ သုံးတာနော်၊ တွေ့ရှိတာသာဖြစ်တယ်၊ ဖန်တီးတာမဟုတ်
ဘူး။

အဲဒီ လမ်းကြောင်းဟာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မတွေ့နိုင်တဲ့ လမ်းကြောင်းပဲ။ ထူးခြားတဲ့အသိဉာဏ်နဲ့ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်မှသာ တွေ့နိုင်တဲ့လမ်းကြောင်းဖြစ်တယ်။ အလွန် ခက်ခဲတယ်။ **ဂမ္ဘီရ**- အလွန်နက်နဲတယ်။ အလွန်နက်သော ကြောင့်။ **ဒုဒ္ဓသ**-ဘယ်ကစရမှန်းမသိလောက်အောင်လို့ မြင်ရ ခက်တယ်။ **နိပ္ပဏ**- အလွန်ကို သိမ်မွေ့တယ်။ **ပဏ္ဍိတ ဝေဒနီယ**- ပညာရှင်တွေသာ သိနိုင်တယ်။ **အတက္ကာဝစရ**- ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်တဲ့ Logic နည်းနဲ့တွက်ချက်ယူလို့ မရ နိုင်ဘူး။ အဲဒီလောက် လေးနက်တဲ့ တရားဓမ္မတွေဟာ ကြောင်းကျိုးဆင်ခြင်တဲ့ Logic နည်းတွေနဲ့ တွက်လို့လည်း မတွေ့နိုင်တဲ့ အရာတစ်ခုသာဖြစ်တယ်။ အဲဒါဟာ မြတ်စွာ ဘုရားဖြစ်ဖို့အတွက် ဘုရားလို့ သူ့ကိုယ်သူပြောနိုင်တဲ့ အရည် အချင်းပဲ။

ထိုထိုသုတ္တန်တွေမှာ ဒီလိုပဲ မြတ်စွာဘုရားဟာ ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ သူ့ကိုယ်သူဘုရားဖြစ်ပြီဆိုတာ ကြေငြာချက်ထုတ်တာပဲ။ ကြေငြာချက်ထုတ်တဲ့အခါ “ငါ ဘုရား ဖြစ်ပြီ”လို့ ကြွားလုံးထုတ်တာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ ဒါတွေဒါတွေ သိလို့ ဘုရားဖြစ်တာ၊ အချက်အလက်နဲ့ သေသေချာချာ ပြောတာ၊ ဒါတွေဒါတွေသိပြီးမှ ငါဘုရားဖြစ်တယ်လို့ ကြေငြာ တာ၊ မသိသေးဘူးဆိုရင် ငါဘုရားဖြစ်တယ်လို့ မကြေငြာဘူးလို့ ဓမ္မစကြာတရားတော်မှာ ဟောထားတာရှိတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ ဘုရားဖြစ်ဖို့ရာအတွက် သိရမယ့် နယ်ပယ်
တွေဆိုတာ ရှိတာပဲနော်၊ အင်မတန်မှကျယ်ဝန်းတဲ့ လောက
ကြီး တစ်ခုလုံးမှာ ကြီးမားတဲ့ အသိဉာဏ်ကြီးနဲ့ တွေ့စရာ
ရှိတာတွေ အကုန်တွေ့သွားမှ ဒီဉာဏ်ဟာ လမ်းဆုံးတယ်။
“ယာဝတကံ ညေယျံ တာဝတကံ ဉာဏံ” တဲ့။ သိစရာတွေ
ရှိတတ်တဲ့ အတိုင်းအတာအတိုင်း ဉာဏ်က အကုန်လိုက်သိ
တယ်။ ဆိုလိုတာက Measurement နှစ်ခု၊ အတိုင်းအတာနှစ်ခု
ဟာ သိစရာတွေက ဒီလောက်ရှိရင် သိတဲ့ဉာဏ်ကလည်း
အဲဒီလောက်ရှိတယ်၊ မပိုဘူးလို့ ပြောတာနော်၊ အကုန်သိတယ်
လို့ ဆိုလိုတယ်။ သိနိုင်တဲ့ ဉာဏ်ရဲ့စွမ်းရည်သတ္တိ ရောက်နိုင်တဲ့
အတိုင်းအတာထိအောင် သိစရာတွေကလည်း ရှိတယ်၊
အတိုင်းအတာတူတယ်လို့ပြောတာ။

ပိုပြီးထင်ရှားအောင်ပြောရမယ်ဆိုလို့ရှိရင် သိစရာတွေက
မိုင်တစ်ထောင်ဆိုရင် ဉာဏ်ကြီးကလည်း မိုင်တစ်ထောင်ပဲ၊
ဉာဏ်ကြီးကမိုင်တစ်ထောင်ဆိုရင်လည်း သိစရာတွေက မိုင်
တစ်ထောင်။ ဆိုလိုတာက အသိဉာဏ်နဲ့ သိစရာ အကြောင်း
အရာတွေဟာ အံဝင်ခွင်ကျပဲ။ အပိုအလိုမရှိလို့ ဒီလိုပြောတာ
နော်။

တစ်စုံတစ်ယောက်က လာပြီးတော့နော် အရှင်ဘုရား
ဗုဒ္ဓဖြစ်ပြီလို့ လာကြေငြာမှ ဘာမှန်းမသိညာမှန်းမသိ အေး
ဟုတ်တယ်၊ ငါဗုဒ္ဓဖြစ်ပြီလို့ ဒီလိုပြောရတာမျိုး မဟုတ်ဘူး။

ထိုထို သုတ္တန်တွေမှာ မြတ်စွာဘုရားဟာ ဘုရားအဖြစ်ကိုရပြီး ပြောတဲ့စကားလုံးတွေ ရှိတယ်ပေါ့။ ဒီအတိုင်းအတာတစ်ခုနဲ့ ဘုရားဆိုတာကို ပြောကြရတာဖြစ်တယ်ပေါ့။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ

အေး- သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဆိုတဲ့ စကားလုံးလေးကိုကြည့်၊ သမ္မာ-အမှန်အကန်၊ သံ-ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့၊ ဗုဒ္ဓ-သိစရာတွေကိုသိတယ်။ ဒီစကားလုံးက သုံးလုံးပေါင်းစပ်ထားတာ၊ ဗုဒ္ဓဆိုတာ သိတဲ့အသိဉာဏ်နဲ့သိသူ၊ ဘယ်လိုသိတာတုန်းဆိုရင် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့သိတယ်။ သမ္ဗုဒ္ဓ-ကိုယ့်ဟာကိုယ်သိတာ။

သိတယ်ဆိုတာ သူများပြောလို့သိတာ ရှိတယ်နော်၊ သင်ထားလို့သိတာရှိတယ်၊ ဒီလိုသိတာမျိုးတွေ သူများလုပ်တာ ကြည့်ပြီး သိတာရှိတယ်၊ အဲဒီလိုဟာမျိုး မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်နဲ့သိတာ၊ သူများဆီက တစ်ဆင့်ကြားပြီးမှ သိတဲ့အသိမျိုး မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီ သိတဲ့အသိဟာလည်း လွဲမှားမှု မရှိဘူး။ သမ္မာ-အမှန်အကန်ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ သိစရာမှန်သမျှကိုသိလို့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ လို့ ဒီလိုဆိုတာပေါ့နော်။

အဲဒီတော့ အမှန်အကန် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ သိစရာရှိသမျှ ကို သိတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာကိုပြောတာလဲ? လောကမှာ ပညာရပ်တွေကလည်း အများကြီး၊ သိစရာတွေကလည်း အများကြီး။ သို့သော် သိစရာတွေထဲမယ် သတ္တဝါတွေအတွက်

အကျိုးဖြစ်ဖို့တို့၊ မိမိသန္တာန်မှာ ကိလေသာတွေကုန်ခမ်းဖို့တို့ ဒီလိုအကျိုးရှိမယ့် သိမှုတွေကိုသာ ဒီနေရာမှာ ဆိုလိုတာဖြစ်တယ်။ အေး- မင်းထမင်းစားပြီးပြီလား၊ မစားရသေးဘူးလား၊ ဒီအသိက ဘာတန်ဖိုးရှိလည်း? ဘာမှတန်ဖိုးမရှိဘူးလေ၊ လူတစ်ယောက် ထမင်းစားပြီးပြီလားမသိ၊ ကဲ- သိတော့ရော ဘာဖြစ်တုန်း ဘာမှမဖြစ်ဘူး၊ မသိတော့ရော ဘာဖြစ်လဲ၊ ဘာမှမဖြစ်ဘူး၊ အဲဒီလိုအသိမျိုးကို မဆိုလိုဘူး။

အသိတစ်ခုဟာ လင်းကနဲသွားပြီး ဘဝခရီးမှာ မီးရှူးတန်ဆောင်ဖြစ်တဲ့ အသိမျိုးကသာ တန်ဖိုးရှိတာ။ သိတယ်ဆိုတိုင်း ပညာနဲ့သိတာလို့ မအောက်မေ့လေနဲ့။ အကျိုးမရှိတဲ့ အသိတွေကလည်း အများကြီး၊ အဲဒီအသိမျိုးကို ဆိုလိုတာ မဟုတ်ဘူး၊ လူတကာမသိနိုင်တဲ့ လျှို့ဝှက်ခက်ခဲ နက်နဲတာကို သိတာမှ တကယ့်အသိလို့ပြောရမှာ။

တစ်ခါတစ်ခါ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်က ရဟန်းတော်တွေ ခရီးဝေးကနေကြွလာတဲ့အခါမှာ မေးတယ်။ “ရဟန်း၊ ဘယ်ကနေလာခဲ့တာလဲ” လို့မေးတယ်။ တစ်ချို့က တွေးတယ်။ “ဘုရားပဲ မသိဘူးလား၊ ဘာလို့မေးနေရတာလဲနော်” “နေကောင်းရဲ့လား၊ ကျန်းမာရဲ့လား” မေးတယ်။ “ဘုရားပဲ မသိဘူးလား” ပေါ့၊ မသိလို့မေးတာ မဟုတ်ဘူး၊ နှုတ်ဆက်တဲ့အနေနဲ့မေးတာ။

တစ်နည်းအားဖြင့် အသိဉာဏ်ဆိုတာ အသုံးချမှုသိတယ်၊ မျက်စိဆိုတာလည်း မှိတ်ထားရင် မြင်ရတာမဟုတ်ဘူး၊ ဉာဏ်ကလည်း စဉ်းစားမှသာ သိတာဖြစ်တယ်။ အဲဒီတော့ မေးတိုင်း မသိလို့မေးတာ၊ ဒီလိုမဟုတ်ဘူးနော်။ မသိဘူး ဆိုတိုင်းကလည်းပဲ အရေးပါတဲ့မသိမှု၊ ဘယ်ကလာတုန်းဆိုတာ မသိတော့ရော ဘာဖြစ်လဲ၊ ဘာမှဖြစ်ဘူး။

ဆင်ခြင်လိုက်ရင် မြတ်စွာဘုရားက အကုန်သိတယ်၊ မဆင်ခြင်ဘဲနေရင် မသိဘူး၊ ဆိုလိုတာက မျက်လုံးကို အသုံးမချရင် မမြင်ဘူး။ (အသုံးမချဘဲနဲ့ မြင်နေလို့ရှိရင် ကြောင်တောင်ကြီးဖြစ်နေမှာပေါ့၊ မှိတ်ထားလည်း မြင်နေတာမျိုး ဖြစ်နေမှာပေါ့။)

အဲဒီနေရာမှာ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ခေတ်ပြိုင် ပုရာဏ ကဿပတို့ ဘာတို့ကလည်း သဗ္ဗညုတဉာဏ် သူတို့မှာလည်းရှိတယ် ဆိုပြီးတော့ Omniscient အားလုံးကိုသိတဲ့ ဉာဏ်ကြီးဟာ Omnipresent အမြဲတမ်းရှိနေတယ်။ သူ့ဉာဏ်ကြီးက အမြဲတမ်းရှိနေတယ်။ သွားနေရင်လည်း ဒီဉာဏ်ကြီးက ရှိနေတယ်၊ နောက်ဆုံးမှာ အိပ်နေရင်လည်း ဉာဏ်ကြီးကရှိတယ်။ မီးထွန်းထားသလိုပေါ့၊ ဉာဏ်ကြီးက ထင်းနေတယ်၊ အမြဲတမ်းရှိနေတယ်ပေါ့၊ သူတို့က အဲဒီလိုလက်ခံတယ်။

ပုရာဏ ကဿပတို့လို သွားနေရင်း၊ ထိုင်နေရင်း၊ အိပ်ပျော်နေရင်းသိနေတဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဆိုတာကို မြတ်စွာ

ဘုရားက လက်မခံဘူး၊ အဲဒီလိုဉာဏ်မျိုး ငါ့မှာမရှိဘူးတဲ့၊ ဟုတ်တယ်လေ၊ အိပ်နေတုန်းသိတဲ့ ဉာဏ်မျိုးက တော်တော် ထူးဆန်းတဲ့ဉာဏ်ပဲလေ၊ အိပ်နေပါတယ်ဆို ဘယ်သိမှာတုန်း၊ အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဝေဖန်ပြတယ်။ “အေး အဲဒီလို ဉာဏ်ကြီးရှိနေတယ် ဆိုလို့ရှိရင် ဘာဖြစ်လို့လမ်းမှားတာလဲ” တစ်ခါတစ်ခါ ခွေးဆိုးနဲ့တွေ့လို့အကိုက်ခံရတယ်၊ တစ်ခါတစ်ခါ ခြေထောက်ဆူးစူးတယ်၊ အကယ်၍သာ အဲဒီလိုဉာဏ်ကြီးက မီးထွန်းထားသလို အမြဲတမ်းသိနေတဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှိရင် မှားယွင်းစရာ တစ်ခုမှမရှိဘူးတဲ့၊ အဲဒီလို ဝေဖန်ပြဖူးတယ်။

မြတ်စွာဘုရားမှာရှိတဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဆိုသည်မှာ သိချင်လို့ ဉာဏ်ကိုအသုံးချလိုက်တာနဲ့ တပြိုင်နက် ရှင်းကနဲ လင်းကနဲ အကုန်လုံးအဖြေထုတ်နိုင်တဲ့ဉာဏ်မျိုးကိုဆိုလိုတယ်။ အမြဲတမ်း လင်းနေတဲ့ဉာဏ်မျိုးကို ပြောတာမဟုတ်ဘူး၊ ဒါက အလွန် သဘာဝကျတယ်၊ ဓားတောင်မှဓားအိမ်ထဲထည့်ထားပြီး အသုံးမပြုဘူးဆိုရင် ဓားကပြတ်မှမပြတ်တာ၊ သူ့ဟာနဲ့သူ သဘာဝကျကျ အသုံးချပြီဆိုမှ ဓားကပြတ်တယ်လေ၊ အဲဒီတော့ အသုံးမချဘဲနဲ့ စွမ်းရည်ထက်နေတယ်ဆိုတာ ဖြစ်မှမဖြစ်နိုင်တာကိုး။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးဆိုတာ သိချင်လို့ ကြည့်လိုက်ပြီ ဆိုလို့ရှိရင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်ရဲ့ အနေအထားတွေကိုသိတယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ခု ဘာတွေတွေ့နေတာလဲ၊ သူ့အတိတ်တုန်းကရော ဘာတွေလုပ်ခဲ့လဲဆိုတာ

တစ်သီတစ်တန်းကြီး အကုန်လုံးမြင်တယ်နော်။ သူ့ရဲ့ နောက်ကြောင်း ရာဇဝင်အကုန်လုံးသိတယ်။ လူတစ်ယောက်ရဲ့စိတ်ကို တစ်ဆယ့်ခြောက်မျိုးခွဲပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရား တစ်ခဏအတွင်း အကုန်သိတယ်။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးနဲ့ ကြည့်လိုက်ရင် ဓမ္မရဲ့သတ္တိတွေ၊ သိရမယ့်တရားတွေ အကုန်လုံး ကြည့်လိုက်တာနဲ့ တပြိုင်နက် အကုန်လုံးဉာဏ်တော်ရဲ့ရှေ့မှာ ရောက်လာတယ်။ အဲဒီ စွမ်းရည်သတ္တိရှိတဲ့ဉာဏ်မျိုးကို သဗ္ဗညုတဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ မြတ်စွာဘုရားအကြောင်းလည်း သေသေချာချာ စာတွေ ဖတ်ထားတာမရှိတော့ “သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဆိုတာ ရှိသလား?” ဆိုတာ မေးခွန်းထုတ်ပြီး “သဗ္ဗညုတဉာဏ်မရှိဘူး” ဆိုပြီး တစ်ချိန်တုန်းက စာစောင်တစ်ခု ထုတ်ဖူးတယ်ပေါ့နော်။ အဲဒီလို ကိုယ်ကဉာဏ်မမီဘဲပြောတာ ဖြစ်နေတာပေါ့။ အကယ်၍ ကိုယ်ဉာဏ်မီနိုင်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ပြောစရာတစ်ခုမှ မရှိဘူး။ လေ့လာဖို့ပဲ လိုအပ်တယ်ပေါ့။

အသိဉာဏ်ဆိုတာ စွမ်းရည်သတ္တိရှိတယ်။ ဥပမာ ဆေးပညာသင်ထားတဲ့ ဆရာဝန်တစ်ယောက် မြင်တဲ့အမြင်မျိုး သာမန်လူတစ်ယောက်က ဘယ်လိုလုပ်မြင်မလဲ၊ မမြင်နိုင်ဘူး။ အဲဒီတော့ ပညာရပ်ဆိုတာ သူ့ဟာနဲ့သူရှိတယ်၊ သူ့ဟာနဲ့သူရှိတယ် ဆိုတာကို မလေ့လာဘဲ မဟုတ်ဘူးလို့ ပြောလို့ရတာမှ

မဟုတ်တာကိုး၊ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားက အမှန်အကန် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့သိစရာရှိသမျှတရားဓမ္မကိုသိတယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ လို့ဆိုတာဖြစ်တယ်။

ဟုတ်ပြီ နံပါတ်တစ် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ် ကိုရှင်းကြရအောင်။ ဘာကြောင့်မြတ်စွာဘုရားကို သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ လို့ဆိုရသလဲ၊ သမ္မာ-အမှန်အကန်ပဲ သိတယ်၊ လွဲမှားတာ မရှိဘူး။ သံ- ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့သာသိတယ်။

ဘုရားအလောင်း တောထွက်လာတဲ့အချိန် မဂဓတိုင်းမှာ ဘာသာတရားကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်နေကြတဲ့ ဓမ္မ ယောဂီကြီးတွေ ရှိတယ်။ သူနည်းသူစနစ်နဲ့ အားထုတ်နေ ကြတယ်။ သမထကျင့်စဉ်မှာ ပေါက်ပေါက်ရောက်ရောက် အောင်မြင်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရှိတယ်။ အဲဒီ ဆရာတွေထဲ ဘုရားအလောင်း သွားရောက်ချဉ်းကပ်တယ်။ သို့သော် စာပေ မှာ မှတ်တမ်းတင်ထားတာနှစ်ဦးသာရှိတယ်။

ဘုရားအလောင်းဟာ ပထမဆုံး အာဠာရ ရသေ့ကြီးနဲ့ တွေ့တယ်။ အမျိုးအနွယ်က ကာလာမဖြစ်လို့ အာဠာရ ကာလာမ လို့ခေါ်တယ်။ သူက သမထကျင့်စဉ်မှာ အဆင့်ခွန် ထိ ပေါက်ရောက်ပြီးသားဖြစ်တယ်။ ဘုရားအလောင်းက ချဉ်းကပ်ပြီးမေးတဲ့အခါမှာ သူက ပြောပြတယ်။ တကယ့် သူတော်ကောင်းကြီးပါ။ လျှို့ဝှက်တယ်ဆိုတာမရှိဘူး။

ဗမာပြည်မှာတော့ ဘိန္နောဆေးနည်းတောင်မှ လျှို့ဝှက်ထားကြတယ်။ ဆေးအမယ်တွေ အကုန်လျှို့ဝှက်ကြတယ်နော်။ ဟိုဟာလျှို့ဝှက် ဒါလျှို့ဝှက်နဲ့ ကြာတော့ သေရာပါသွားရော၊ မရှိတော့ဘူး၊ အကုန်ပျောက်ကုန်တယ်။ ပညာမလျှို့ဝှက်သင့်ဘူး၊ အကုန်ပြောပြတယ်။

ဘုရားအလောင်းဟာ မကြာမီ တစ်ခဏအတွင်းမှာပဲ အာဠာရရောက်တဲ့အဆင့်ကို ရောက်သွားတယ်။ လက်တွေ့လုပ်တယ်။ လုပ်တော့ ရောက်သွားတယ်။ ရောက်သွားတဲ့အခါ အာဠာရကိုသွားပြောတယ်။ “ဆရာ-ဒီအဆင့်ဟာ ဒါပဲလား” ဆိုတော့ “ဟာ- ဟုတ်တယ်” ဝမ်းသာလိုက်တာနော်။ သူသိတဲ့အဆင့်ကိုသိတော့ “လာ၊ တို့ ဒီယောဂဂိုဏ်းကြီးကို နှစ်ဦးပူးတွဲပြီး ဦးဆောင်ကြရအောင်” လို့ ဖိတ်ခေါ်တယ်။

အဲဒီမှာ ဘုရားအလောင်းက သူရှာတာ ဒါ မဟုတ်သေးဘူး၊ ဒီထက်အဆင့်မြင့်တာကို သူရှာချင်တယ်။ သူရှာတာက သတ္တဝါတွေ ဘဝရလာပြီးတဲ့နောက်မှာ အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်း၊ သေဆုံးခြင်းဆိုတာကို ဘယ်သူမှ ကျော်လွှားပြီး မသွားနိုင်ကြဘူး၊ မအို မနာ မသေ ထာဝရခိုင်မြဲတဲ့အရာ ရှိသလားဆိုတာ ရှာတာပဲ။ အမတ မသေတဲ့၊ မပြောင်းလဲတဲ့ ဓာတ်သဘော ရှိသလားလို့ လိုက်ရှာတာ၊ မတွေ့ဘူး။ ဒီကျင့်စဉ်ရဲ့လမ်းဆုံးက ဗြဟ္မာ့ဘုံပဲ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံဆိုတာ ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ ရပ်တည်ပြီးတဲ့အခါ ပျက်စီးဦးမှာပဲ။

နောက်ဆရာတစ်ဦးဆိုသွားတယ်။ ဥဒက ရာမပုတ္တ တဲ့၊
အဲဒီအချိန်မှာ ရာမ ဆိုတဲ့ ဆရာကြီးက မရှိတော့ဘူး၊ သူ
လက်ထောက် ဥဒကဆိုသူ ကျန်ရစ်တယ်။ ရာမဆိုတဲ့ဆရာကြီး
က ရှစ်ဆင့်ထိအောင် ပေါက်သွားတယ်။ ဘုရားအလောင်းက
ဥဒကထံ ချဉ်းကပ်ပြီးမေးတဲ့အခါ ရာမဆရာကြီးရဲ့ ပေါက်
ရောက်မှု ရှစ်ဆင့်ကိုဟောပြောတယ်။

ဘုရားအလောင်းက ခုနလိုပဲ စဉ်းစားတယ်။ “အေး-
ရာမဆရာကြီးမှာသာ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာတွေ
ရှိတာမဟုတ်ဘူး၊ ငါ့မှာလည်း ရှိတယ်၊ ငါကြိုးစားမယ်၊ ငါ
ကြိုးစားရင် သူတို့လို ရလာမှာပဲ” ဆိုပြီး အားထုတ်တယ်။
မကြာခင်ပဲ ရာမဆရာကြီးအဆင့် ရှစ်ဆင့်ပေါက်ရောက်သွား
တယ်။

ရောက်ပြီး ဥဒကထံသွားပြောတယ်။ ဥဒကက ဝမ်းသာ
လွန်းလို့ သူတောင်မရောက်သေးဘူး၊ အဲဒီအဆင့်ကျင့်တုန်းပဲ
ရှိသေးတယ်။ ဝမ်းသာလွန်းအားကြီးလို့ “အရှင်ဘုရား ဒီဂိုဏ်း
ကြီးကို ခေါင်းဆောင်ပါ” ဝမ်းသာအားရ ဖိတ်ခေါ်ပြီး တပည့်ခံ
တယ်။

အဲဒီအဆင့်ကလည်းပဲ **အမတဓာတ်** ဆိုတာကို မရနိုင်
သေးဘူး၊ နောက်ဆုံးသေဦးမှာပဲ၊ သင်္ခတတရားတွေဟာ မြဲတာ
တစ်ခုမှ မရှိသေးဘူး၊ “ငါလိုချင်တာ ဒါမဟုတ်သေးဘူး” ဆိုပြီး
လက်မခံဘဲ ထွက်လာခဲ့တယ်။

နောက်ဆုံး အဲဒီခေတ်က ခေတ်စားနေတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကို ညှဉ်းဆဲပြီးကျင့်တဲ့အကျင့်တွေနဲ့ အမှန်တရားတွေ့မလားဆိုပြီး ကျင့်တယ်။ အဲဒီအကျင့်ကို **ဒုက္ခရစရိယာ** လို့ခေါ်တယ် (**ဒုက္ခစရိယာ** မဟုတ်ဘူး) ဒုက္ခရဆိုတာ လုပ်နိုင်ဖို့ အင်မတန် ခက်ခဲတဲ့ **စရိယာ**-အကျင့်၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ စိတ်ပျက် သွားမယ်၊ ဒုက္ခမခံနိုင်ဘူး၊ ၆-နှစ်နီးပါး အဲဒီအကျင့်ကိုကျင့်တာ၊ လူတစ်ကိုယ်လုံး ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်ပြီး ပိန်ချုံးသွားတယ်၊ သို့သော် သူလိုချင်တဲ့လမ်းကြောင်း ရှာမတွေ့ဘူး။

ဘုရားအလောင်းဟာ ရှေ့ပိုင်းမှာ ဆရာရှာတယ်။ အဲဒီ ဆရာတွေက သူလိုချင်တဲ့လမ်းကို မပြနိုင်ကြဘူး။ နောက်ပိုင်း သူစဉ်းစားလာတယ်။ “**သိယာ အညော မဂ္ဂေါ ဗောဓာယ**- ငါသိချင်တဲ့အသိဉာဏ် ရဖို့ရာအတွက်က ဒီလမ်းကသွားလို့ တော့ မတွေ့ဘူး၊ နောက်တစ်လမ်း ဖြစ်လိမ့်မယ်” လို့ စဉ်းစား တယ်။ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ဘက် ဦးတည်တဲ့ သမထ လမ်းကြောင်းကို ရှာတွေ့တယ်။

ခန္ဓာကိုယ်က ကျန်းမာရေး အလွန်ထိခိုက်သွားပြီ၊ ဒါကြောင့်မို့လို့ အစာပြန်စားမယ်၊ အစာပြန်စားတယ်။ အဲဒီ အချိန် ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေအနားမှာရှိနေကြတယ်။ အစာရေစာဖြတ်ပြီး ကျင့်တဲ့အကျင့်ကို အာဇာနည်အကျင့်လို့သတ်မှတ်တာ၊ အစာ ရေစာလည်း ပြန်စားရော ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေက “ဟာ- ဂေါတမရဟန်း ဟာ အကျင့်တွေလက်လျော့လိုက်ပြီ၊ တို့ မျှော်လင့်ချက်နဲ့

စောင့်နေလို့ အပိုပဲ” ဆိုပြီး ဟရာဏသီဘက်ကို ထွက်သွားကြတာ။

အဲဒီအချိန်မှာ ဘုရားအလောင်းဟာ တစ်ဦးတည်းပဲ ကျန်ရစ်တယ်။ ကိုယ်ပိုင်နည်းစနစ်နဲ့ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကို တွေ့သွားတယ်။ အမတဓာတ်တွေ့ဖို့ရာအတွက် ဖြစ်ပြီးပျက်နေတဲ့ အရာတွေကို ရှုမှတ်ပွားများရမယ်။ အဲဒါတွေကို ကျော်ချင်လို့ရှိရင် “ဘယ်အရာမှမမြဲဘူး ဆိုတဲ့အသိကမှ ထာဝရမြဲတာတွေ့ဖို့ မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းဖြစ်တယ်” လို့ ခံယူချက်ထားပြီး တော့ ကျင့်လိုက်တယ်။

နောက်ဆုံးမှာ သင်္ခတတရားတွေကို ကျော်သွားပြီး အသင်္ခတဆိုတဲ့ အမတဓာတ်ကို သွားတွေ့တယ်။ အဲဒီမှာ ဘုရားအလောင်းဟာ ငါလိုချင်တဲ့အဆင့်ကိုရောက်ပြီဆိုပြီး သူ့ကိုယ်သူ ဘုရားလို့ကြေငြာတော့တာ။ ဒီလိုပြောတာနော်။ အဆင့်တစ်ခုဆိုတာသတ်မှတ်ထားတာရှိတယ်လေ။ ဒါကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ အမှန်အကန် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့သိတယ်။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့သိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။

ဟုတ်ပြီ။ ဒီသိစရာတွေဟာ ထူးကဲတဲ့ဉာဏ်နဲ့မှ သိနိုင်တယ်။ သာမန်ပညာဆိုတာလေးနဲ့ မသိနိုင်ဘူးတဲ့။ အဲဒါကြောင့် မို့လို့ အဘိညေဃျ ထူးခြားတဲ့ဉာဏ်တွေနဲ့မှ သိနိုင်တယ်။ သဘာဝတရားတွေကို အသေးစိတ်သိတယ်။ ဘာကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သိတယ်။ ဘယ်မှာ ချုပ်ငြိမ်းသွားမယ်ဆိုတာ

သိတယ်၊ ဒီလိုချုပ်ငြိမ်းအောင် ဘာလုပ်ရမလဲဆိုတာ သိတယ်၊
မြတ်စွာဘုရားက တရားဓမ္မကို ရှုထောင့်လေးမျိုးကသိတယ်။

ရှုထောင့်လေးမျိုးဆိုသည်မှာ ပိုင်းခြား၍ သိရမယ့် တရား
က တစ်ခု၊ ဖယ်ရှားပစ်ရမယ့်တရားက တစ်ခု၊ မျက်မှောက်ပြုရ
မယ့် တရားကတစ်ခု၊ တိုးပွားအောင်လုပ်ရမယ့်တရားက တစ်ခု၊
တရားဆိုတာ အကုန်လုံးပယ်ရမှာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ အကုန်
လုံး မျက်မှောက်ပြုရမှာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့်မို့ ပိုင်းပိုင်း
ခြားခြား သူ့ဟာနဲ့သူ ကွဲကွဲပြားပြားသိတာ။

‘ပရိညေယျ’ ပိုင်းခြားသိရမယ့်တရား၊ ‘ပဟာတဗ္ဗ’
ဖယ်ရှားရမယ့်တရား၊ ‘သန္တိကာတဗ္ဗ’ မျက်မှောက်ပြုရမယ့်
တရား၊ ‘ဘာဝေတဗ္ဗ’ ကိုယ်သန္တာန်မှာဖြစ်ပြီး တိုးပွားလာအောင်
လုပ်ရမယ့်တရားလို့ ဒီအစုလေးခု ရှုထောင့်လေးခုကနေပြီး
တရားတွေကိုသိရှိနားလည်သွားတာ၊ အဲဒီလိုသိသည့် အတွက်
ကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ လို့ခေါ်တာဖြစ်တယ်။

ဓမ္မစကြာ တရားတော်မှာ ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေသု
ဓမ္မေသု- နော်၊ ဘယ်တုန်းကမှ ဘယ်သူ့ဆီကမှ မကြားခဲ့ဘူးတဲ့
တရားတွေမှာ စက္ခု ဥဒပါဒိ- အမြင်မျက်စိတွေဖြစ်လာတယ်။
ဉာဏံ ဥဒပါဒိ- အသိဉာဏ်တွေဖြစ်လာတယ်၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ-
မှန်ကန်စွာသိမှုတွေဖြစ်လာတယ်၊ ပညာ ဥဒပါဒိ- ပိုင်းပိုင်း
ခြားခြားသိတဲ့ ပညာတွေ ဖြစ်လာတယ်၊ သူ့ဟာသူဖြစ်လာတာ
မဟုတ်ဘူး၊ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်လို့ ဖြစ်လာတာ၊
“ငါဟာ ဘုရားဖြစ်ပြီ” လို့ ကြေငြာတာဖြစ်တယ်ပေါ့။

ကဲ- ဥပမာလေးတစ်ခု ကြည့်ကြရအောင်၊ မြတ်စွာဘုရားက သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ လို့ဆိုတဲ့အခါ ဘာကိုပြောလိုတာလဲ၊ သိလွယ်အောင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နဲ့ ကြည့်၊ ဘုန်းကြီးတို့တတွေ ခန္ဓာကိုယ်ရထားတယ်၊ အဲဒီ ရထားတဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးဟာ ဘယ်သူ့ခန္ဓာကိုယ်ပဲဖြစ်ဖြစ် တဖြေးဖြေးရင့်ပြီး အိုလာတယ်၊ အိုလာတာကို ဇရာ လို့ခေါ်တယ်၊ လူ့ခန္ဓာကိုယ်မှမဟုတ်ဘူး၊ ပန်းပွင့်လေးတွေကအစ အကုန်လုံး သင်္ခါရမှန်သမျှဟာ ဘယ်အရာပဲဖြစ်ဖြစ် ဟောင်းနွမ်းရင့်ရော်လာတယ်၊ ဒါကို ဇရာ လို့ ခေါ်တာပဲ၊ နောက်ဆုံးမှာတော့ ပျက်စီးသွားတယ်၊ ဒါကို မရဏ လို့ ခေါ်တယ်။

ဟုတ်ပြီ၊ ဘုန်းကြီးတို့ အခု ရင့်လာတယ်၊ ကိုယ်ရထားတဲ့ခန္ဓာကိုယ်က မျက်လုံးကလည်း ရင့်လာတယ် မှုန်လာတယ်၊ နားကလည်းရင့်လာတယ် ထိုင်းလာတယ်၊ သွားတွေကလည်း ကျိုးလာတယ်၊ ခေါင်းက ဆံပင်တွေကလည်း ဖြူလာတယ်၊ အင်အားတွေကလည်း ဆုတ်ယုတ်လာတယ်၊ နောက်ဆုံးမှာ အားတွေပြတ်၊ ခြေမသယ်နိုင် လက်မသယ်နိုင်ဖြစ်ပြီး အသက်နဲ့ကိုယ် အိုးစားကွဲသွားတဲ့ မရဏ ဆိုတာလာတယ်။

ဇရာမရဏရဲ့သဘောကို သိသွားပြီ၊ ပိုင်းခြားပြီးသိတယ်၊ “အေး ဟုတ်တယ်၊ ငါ့မှာ ဇရာရှိတယ်၊ ငါ့မှာ မရဏတရားလည်း ဖြစ်လာလိမ့်မယ်၊ သေခြင်းသဘောတရားလည်း ငါ့မှာ ရှိတယ်၊ ဒီနှစ်ခုဟာ သိစရာအနေနဲ့ အခုသိလိုက်ပြီ၊ ဟောဒါသိမှုကို ပရိညေဃျ လို့ခေါ်တယ်၊ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိတာ။

ဒါဖြင့် ဒီ ဇရာ မရဏဟာ ဘာကြောင့်ဖြစ်တာလဲလို့ အကြောင်းရှာရင် **ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ**- ငါမွေးလာလို့ အိုတာပဲ၊ မမွေးရင် အိုမှာမဟုတ်ဘူးနော်၊ ပန်းပွင့်လေးတွေက လည်း ဘာကြောင့်နွမ်းရတုန်း?၊ ပွင့်လာလို့ နွမ်းတာ၊ မပွင့်ဘဲ နေရင် နွမ်းမှာမဟုတ်ဘူးလေ၊ **‘ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ’** ဆိုတဲ့နေရာမှာ **ဇရာ** နဲ့ **မရဏ** က **ဒုက္ခသစ္စာ** တဲ့၊ ကျေနပ် စရာမကောင်းတဲ့ အမှန်တရားတစ်ခုပဲ။

ဇရာမရဏံ ထဲမှာ ငါလို့ပြောစရာမရှိဘူး၊ ငါ့ဟာလို့ ပြော စရာမရှိဘူး၊ သူ့ဟာသူအိုနေတာ၊ သူ့ဟာသူ ပျက်သွားတာ၊ အဲဒါကြောင့် ဒုက္ခ၊ **‘ဒု’**ဆိုတာ စိတ်ပျက်စရာ ကောင်းပြီးတော့ **‘ခ’**ဆိုတာ ဘာမှအနှစ်ရှာမရတဲ့အရာလို့ ဆိုလိုတယ်။

ဘာနဲ့ဥပမာတူတုန်းဆိုရင် မြစ်ထဲမှာ တစ်ခါတစ်ရံ ရေမြှုပ် ဆိုင်ကြီးတွေ မျောလာတာရှိတယ်၊ အဲဒီရေမြှုပ်ဆိုင်ကြီးတွေ ထဲမှာ ဘာတွေများပါတုန်းလို့ လက်နဲ့မွေ့ကြည့်လိုက် ရဲ့-ရဲ့-ရဲ့ ဆို အကုန်လုံးကြေသွားမယ်၊ ဘာမှမတွေ့ဘူး၊ အဲဒါလိုပဲ ဇရာ မရဏလို့ ဆိုတဲ့အထဲမယ် အနှစ်ဆိုတာ ဘာတစ်ခုမှ မကျန်ရစ် ဘူး၊ အားလုံးဟာပြိုကွဲပျက်စီးသွားတဲ့အရာဖြစ်တယ်၊ အဲဒါ ကြောင့် ဒုက္ခလို့ ခေါ်တာနော်။

စားစရာမရှိလို့ပြီးတဲ့ဒုက္ခက တစ်မျိုးနော်၊ ပိုက်ဆံမရှိလို့ ဒုက္ခ ဒုက္ခလို့ အဲဒီဒုက္ခကတစ်မျိုး၊ ခေါင်းကိုက်လို့ သွားကိုက် လို့ပြီးတဲ့ ဒုက္ခကတစ်မျိုး၊ အဲဒါ ဒီ ဇရာ မရဏကို ဒုက္ခဆိုတာ

ကျေနပ်စရာမကောင်းဘူး၊ ဘာမှမရှိတဲ့ အရာတစ်ခု ဖြစ်တယ်၊ သုညသဘောတရားပဲ။

ဒုက္ခဆိုတာ ဟုတ်ပြီ၊ ဘယ်သူကလုပ်လို့ ဖြစ်လာရတုန်း ဆိုရင် **ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ**တဲ့။ မွေးလာခြင်းဟာ သမုဒယ သစ္စာ၊ ဇာတိဆိုတဲ့ မွေးဖွားလာမှုကိုမှ မရုတ်သိမ်းနိုင်ဘဲနဲ့ ဇရာ မရဏကို ရုတ်သိမ်းလို့မရဘူး။

အဲဒီတော့ ဇာတိက သမုဒယသစ္စာ၊ ဇရာ မရဏက ဒုက္ခ သစ္စာ၊ ဟော- ဒါကိုယ်တိုင်သိနိုင်တဲ့ အသိလေးတွေပဲ၊ ဇာတိ မရှိရင် ဇရာမရဏမရှိဘူး၊ အကြောင်းတရားမရှိသည့် အတွက် ကြောင့် ဒုက္ခဆိုတဲ့ အကျိုးတရားလည်း မရှိဘူး၊ ဒီနှစ်ခုစလုံး မရှိတော့လို့ရှိရင် ဒုက္ခဆိုတာ မရှိတော့ဘူးပေါ့။ အဲဒါကို ‘ဉာဘိန္န အပ္ပဝတ္တိ နိရောဓေ’ ဒီနှစ်ခု မဖြစ်လို့ရှိရင် နိရောဓခေါ်တဲ့ ထာဝရချုပ်ငြိမ်းမှုပဲဖြစ်တယ်။

ဒါဖြင့် အဲဒီနှစ်ခုမဖြစ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲလို့ဆိုရင် အဲဒီနိရောဓကို ရောက်စေနိုင်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်တရားသည် မဂ္ဂ၊ ဒီအကျင့်လမ်းကြောင်းကနေ သွားလို့ရှိရင် အဲဒီနှစ်ခုစလုံး မဖြစ်တဲ့နေရာကို တွေ့လိမ့်မယ်။

ဇရာမရဏကို ပိုင်းခြားသိလိုက်ပြီ၊ ဇာတိကိုလည်း ဖယ်လိုက်ပြီ၊ ဇာတိရော မရဏရော နှစ်ခုစလုံး ငြိမ်းသွားတာ နိရောဓ၊ ဖယ်လိုက်နိုင်တဲ့လမ်းစဉ်က မဂ္ဂ လို့ဆိုတော့ သစ္စာ လေးပါးပဲ၊ ဒီလိုသိတာကို ပြောတာနော်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဒီလို တစ်ခုစီတစ်ခုစီသိတယ်။ ဒါဖြင့် ဇာတိမှာရော အနှစ်ရှိရဲ့လား၊ မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ဇာတိက ဒုက္ခ၊ အဲဒီဒုက္ခဆိုတဲ့ ဇာတိကို ဘယ်သူက ထုတ်နေတာတုန်း ဆိုတော့ **ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ**၊ ကံတရားတွေက ထုတ်နေတယ်။ ကံတရားဆိုတဲ့ ဘဝက သမုဒယသစ္စာ၊ ဥဘိန္နံ အပ္ပဝတ္တိ ဇာတိလည်းမဖြစ်ဘူး၊ အကြောင်းတရားဖြစ်တဲ့ဘဝလည်း မရှိတော့ဘူး၊ အကြောင်းရော အကျိုးရော နှစ်ခုစလုံးငြိမ်းသွားခြင်းသည် နိရောဓ၊ အဲဒီငြိမ်းမှုကိုသိအောင်ကြိုးစားခြင်းသည် မဂ္ဂ၊ ဒီလိုသွားတာ။

တစ်ခါ ဘဝ ဆိုတာသိပြီ၊ ဘဝဆိုတာ ကျေနပ်စရာ မကောင်းဘူး၊ မနှစ်သာရမရှိဘူး၊ သူည Emptiness အဲဒါဟာ ဒုက္ခပဲ၊ ဒီဒုက္ခကို ဘယ်သူကထုတ်နေတာတုန်း ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဥပါဒါနိက သမုဒယသစ္စာ၊ ဘဝက ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဥပါဒါနိနဲ့ဘဝ နှစ်ခုစလုံး ချုပ်ငြိမ်းသွားတာက နိရောဓသစ္စာ၊ အဲဒီလို ချုပ်ငြိမ်းအောင် ကျင့်စဉ်ကျင့်လို့ အသိဉာဏ်ရလာတာ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဒီလို တရားတိုင်း တရားတိုင်းကို မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့သိတယ်။ အဲဒီအသိဟာလည်းပဲ လုံးဝမှန်ကန်တဲ့အသိဖြစ်တယ်၊ အဲဒါကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓလို့ ခေါ်တာနော်။

အဲဒီအတိုင်းပဲ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားရမယ်။ ဆင်ခြင်စဉ်းစားလိုက်မယ်။ ဥပါဒါနိကို ဒုက္ခသစ္စာလို့ ယူလိုက်ရင် တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနိ၊ တဏှာသည် သမုဒယသစ္စာ၊

နှစ်ခုစလုံးရဲ့ မဖြစ်ရာသည် နိရောဓသစ္စာ၊ အဲဒီ မဖြစ်ရာကို သိစေနိုင်တဲ့ အကျင့်တရားသည် မဂ္ဂသစ္စာ။ ဘယ်ထိအောင် သွားတုန်း အဝိဇ္ဇာထိအောင်သွားတယ်။

သင်္ခါရဆိုတဲ့ ကံတရားတွေက ဒုက္ခသစ္စာ၊ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရ၊ အဝိဇ္ဇာက သမုဒယသစ္စာ၊ သင်္ခါရက ဒုက္ခ သစ္စာ၊ အဲဒီနှစ်ခုစလုံးမဖြစ်မှုက နိရောဓသစ္စာ၊ အဲဒီမဖြစ်ခြင်းကို မဖြစ်တာကိုသိနိုင်တဲ့ အသိဉာဏ်က မဂ္ဂသစ္စာ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တစ်ခုလုံး ဒီလို တစ်ခုစီတစ်ခုစီ စဉ်းစားဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားဟာ တရားခပ်သိမ်းကို သိတော်မူတယ်။

အာယတနနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အနည်းငယ် ပြောရမယ်ဆိုလို့ ရှိရင် အာယတနဆိုတာ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ မန ဆိုတဲ့ အတွင်းအာယတနက ခြောက်ခု၊ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိအတွေ့၊ ဓမ္မဆိုတဲ့ အပြင်အာယတနက ခြောက်ခု၊ အားလုံးဆယ့်နှစ်ခု။ အဲဒီ ဆယ့်နှစ်ခုကို တစ်ခုချင်း စဉ်းစား။

စက္ခုဆိုတဲ့မျက်စိသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဘာဖြစ်လို့ ဒုက္ခလို့ ပြောတာလဲလို့ဆိုရင် ကျေနပ်စရာမကောင်းလို့၊ အဲဒီ မျက်စိ ဆိုတဲ့ဒုက္ခဟာ ဘာကြောင့်ဖြစ်လာတာတုန်း၊ အတိတ်ဘဝက လိုချင်တဲ့ တဏှာကြောင့် ဖြစ်လာတာ၊ အတိတ်ဘဝကကံနဲ့ တွဲဖက်လာတဲ့ တဏှာသည် သမုဒယသစ္စာ၊ အဲဒီတဏှာနဲ့ မျက်စိ ဒီနှစ်ခုလုံး လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားတာက နိရောဓသစ္စာ၊

အဲဒီချုပ်ငြိမ်းမှုကို ရောက်စေနိုင်တဲ့မဂ္ဂရှစ်ပါးအကျင့်တရားသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဟော- မျက်စိလေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒီလိုခွဲတာ။

နားနဲ့လည်းထို့အတူပဲ၊ နှာခေါင်းနဲ့လည်းထို့အတူပဲ၊ ဆိုလိုတာက အကြောင်းနဲ့အကျိုး ဒါကိုဆင်ခြင်သုံးသပ်တာပဲ။ အဲဒီလိုသိတဲ့ အသိတွေကိုသိလို့မြတ်စွာဘုရားကိုသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ- အမှန်အကန် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တရားဓမ္မမှန်သမျှကို သိတော်မူတတ်တယ်လို့ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ရည်နဲ့ မြတ်စွာဘုရားကို ချီးကျူးကြရတာဖြစ်တယ်။

အဲဒီလို ချီးမွမ်းတာဟာ တစ်လောကလုံးက အသိအမှတ်ပြုထားတဲ့ ဂုဏ်ရည်တစ်မျိုးသာလျှင် ဖြစ်တယ်ပေါ့။ မြတ်စွာဘုရားက သူ့ကိုယ်သူ ကြေငြာလို့ ဒီလိုဂုဏ်ရည်မျိုး တက်လာတာ မဟုတ်ဘူး။ “သောဘဂဝါ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ” ဒီလို သိစရာရှိတာတွေကို အမှန်အကန် သိတော်မူသောကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ အစစ် ဖြစ်တော်မူပါပေတယ်။”

လောကမှာ ပညာရှိမှန်သမျှဟာ မြတ်စွာဘုရား ဟောလိုက်တာနဲ့ တပြိုင်နက် တပည့်အဖြစ် ခံယူသွားကြတယ်။ အားလုံးက သူတို့မသိတဲ့အရာတွေကို မြတ်စွာဘုရားက ထုတ်ဖော်ဟောတာ။ သတိမထားမိတဲ့အရာတွေကို ထုတ်ဖော်တာ ဖြစ်သောကြောင့် အားလုံး မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တပည့်သာဝကအဖြစ် ခံယူသွားကြရတယ်။

“ဒါကြောင့်မို့ ဘုရားဆိုသည်မှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်
နဲ့လည်း ပြည့်စုံရမှာဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို အရည်အချင်းတွေရှိမှ
ဘုရားဆိုတာဖြစ်တယ်”

တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ ဗုဒ္ဓဂုဏ်
ကိုအာရုံပြုပြီး မိမိတို့ ရရှိထားတဲ့ ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ အစပြုတဲ့ ဂုဏ်တစ်ခုစီ တစ်ခုစီရဲ့ အနှစ်သာရ
ကို သိရှိနားလည်ပြီး သဒ္ဓါတွေ တိုးပွားလာအောင်၊ သတိတွေ
တိုးပွားလာအောင်၊ ပညာတွေ တိုးပွားလာအောင် အကြိမ်ကြိမ်
အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွား
တော်မူနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န ဂုဏ်တော်

သာသနာတော်နှစ်- ၂၅၅၇-ခုနှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၅-ခုနှစ်၊ တန်ခူးလပြည့်ကျော် (၁)ရက်၊ ၂၀၁၄-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ(၁၅)ရက်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊ အောင်ချမ်းသာရွာ၊ ဓမ္မသဟာယသာသနစင်တာ၊ ဓမ္မရတိမဟာဓမ္မသဘာဓမ္မာရုံ၌ ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သင်္ကြန်အကြတ်နေ့ ညဉ့်ဦးယံ ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနားဝယ် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ အင်းစိန်မြို့နယ်၊ မိဘနှစ်ပါးဖြစ်ကြသော ဦးလှအောင်+ဒေါ်ခင်မေရီ တို့အား ရည်စူး၍၊ သား-မောင်ချမ်းမြေ့အောင်နှင့် ဦးအောင်လွင်အောင်+ဒေါ်အိန္ဒြာအောင်၊ သား-မောင်အောင်စည်ဖြိုး၊ သမီး-မချောသီရိလွင် မိသားစုတို့၏ အမတ်ဒါန ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န ဂုဏ်တော်’ အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

“သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော- ဘုန်းတော်ကြီးမား ထိုရှင်တော်မြတ်ဘုရားဟာ ဝိဇ္ဇာသုံးမျိုး၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်မျိုး၊ စရဏ တစ်ဆယ့်ငါးမျိုးလို့ ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ရည်တွေနဲ့ ထူးခြားစွာ ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့် ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န ဟု လူ့ပြည်နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင် လွှမ်းခြုံကျော်ကြားတော်မူပါပေ၏”

ဝိဇ္ဇာ နဲ့ စရဏ အရည်အချင်းနှစ်ရပ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဝိဇ္ဇာဆိုတာ အသိပညာ။ လောကမှာ ဝိဇ္ဇာ ဆိုတဲ့စကားလုံးအောက်မှာ ပညာရပ် အမျိုးမျိုးရှိတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား

လက်ထက်တုန်းက ဝိဇ္ဇာ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အဓိပ္ပါယ်
ဖော်ဆောင်တဲ့အခါမှာ အသိပညာအမျိုးမျိုးကို ဝိဇ္ဇာလို့
အဓိပ္ပါယ်ဖော်တယ်။

စရဏဆိုတာ အဲဒီ ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ အသိဉာဏ်ရဖို့အတွက်
ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ရတဲ့ နည်းလမ်းကိုခေါ်တယ်။
စရဏနဲ့ဝိဇ္ဇာ ဒီနှစ်ခုပေါင်းစပ်လိုက်တဲ့အခါမှာ စရဏကျင့်စဉ်
ကိုကျင့်မှ ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ ပညာရပ်တစ်ခုကို ရနိုင်တယ်ဆိုတဲ့
အဓိပ္ပာယ်ကိုသိရတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဝိဇ္ဇာပညာရပ်ကို Arts လို့ ဘာသာပြန်
ကြတယ်။ တစ်ချိန်က ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကို “ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံ
တက္ကသိုလ်”လို့ ခေါ်ခဲ့သေးတယ်။ လောကီမှာသုံးတဲ့ ဝိဇ္ဇာ
ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော မှာပါတဲ့ ဝိဇ္ဇာစကားလုံး
ရည်ညွှန်းချက်ချင်း တူသလားလို့ဆိုရင် လုံးဝမတူဘူး။

ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့စကားလုံးဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ကနေထိ အသုံး
ရှိတယ်။ ပြာဟ္မဏတွေက ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သုံးကြ
တယ်။ သူတို့ခေတ်က ပညာတတ်တွေမှန်သမျှ ဝိဇ္ဇာပညာရပ်
ကို တတ်ရတယ်။ ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ ပညာရပ်ဟာ လက်မှုပညာနဲ့
မဆိုင်ဘူး။ နှုတ်မှုပညာတစ်မျိုးပဲ။ သိပ္ပံပညာရပ်က ပုံသေနည်းနဲ့
သွားတဲ့ ပညာရပ်ဖြစ်တယ်။ ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ ပညာရပ်က တပည့်က
ဆရာထက် သာချင်သာသွားမှာပဲ။ သင်လည်းပဲ ပြည့်ပြည့်ဝဝ
တတ်ချင်မှတတ်မယ်၊ မသင်ဘဲနဲ့လည်း တတ်ချင်တတ်မယ်။
ဝိဇ္ဇာပညာရပ်ဆိုတာ အင်မတန်မှ နယ်ကျယ်တယ်ပေါ့။

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ဒီစကားလုံးကိုသုံးတယ်။ သို့သော် အသံထွက်ကွဲတယ်။ အိန္ဒိယမှာ “ဝိဒျာ” လို့ဖတ်တယ်။ ဒေဒွေး ယပင့်နဲ့ ဝိဒျာ။ မြန်မာပြည်ရောက်တဲ့အခါ ပါဠိသဒ္ဒါအရ ဒျကို ဇလို့ပြောင်းပြီး ဝိဇ္ဇာဖြစ်သွားတယ်။ ပါဠိစကားလုံး ဝိဇ္ဇာကို နိုင်ငံတကာအသံထွက်နဲ့ ဖတ်တဲ့အခါ ဝိဒျာလို့ဖတ်တယ်နော်။

မြန်မာတွေက ဝိဇ္ဇာလို့ဖတ်တယ်။ သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်း၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ အိန္ဒိယ၊ ဥရောပနိုင်ငံတွေ အပါအဝင် “ဝိဒျာ” လို့ဖတ်ကြတယ်။ ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့အသံကတော့ မြန်မာတစ်နိုင်ငံ တည်းပဲရှိတယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ဒီကနေ့ထိ စာသင်ကျောင်း(School) ကို ဘာသာပြန်တဲ့အခါ ‘ဝိဒျာလယ’ လို့ပြန်တယ်။ ဝိဒျာဆိုတာ ပညာ၊ အာလယဆိုတာ တည်ရာ။ အသိပညာတွေ ဖြန့်ဖြူးတဲ့ နေရာလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

School ကို ဝိဒျာလယ၊ Colleague ကိုတော့ သူတို့က မဟာဝိဒျာလယ လို့သုံးတယ်။ တက္ကသိုလ်ကိုတော့ ဝိဆွ-ဝိဒျာလယ လို့ခေါ်တယ်။ ဝိဆွဆိုတဲ့အဓိပ္ပါယ်က အတတ်ပညာ အားလုံးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ဝိသကြုံဆိုတာ ဝိဆွ ကမ္မပဲ။

ဝိဆွ ဆိုတဲ့ အိန္ဒိယစကားလုံးဟာ အားလုံးလို့ အဓိပ္ပါယ် ရတယ်။ အလုပ်အားလုံးကိုလုပ်တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ (ဝိသု-အားလုံးသော၊ ကမ္မ-အမှု။ အလုပ်အားလုံးကိုလုပ်လို့ဝိသုကမ္မ) ဥပ္ပာဉ်တွေ ဗိမာန်တွေဖန်ဆင်းဖို့ သိကြားမင်းက ခိုင်းစရာရှိရင်

ဝိသကြုံကိုခိုင်းတယ်။ အဲဒီ ဝိသကြုံ ဝိသုကမ္မဆိုတဲ့ စကားလုံးကိုကြည့်ပြီး ဗိသုကာလို့ ခေါ်တယ်။ ဝိဆွ နဲ့ ဝိစ္စ အဓိပ္ပာယ်တူတယ်။

မြန်မာပြည်မှာ အဲဒီလိုတွဲဖက်ထားတာ မရှိဘူး။ School ဆိုရင် ဘယ်လိုသုံးမလဲ။ School ဆိုတာ “ကျောင်း”၊ Colleague ကို သုံးစရာမရှိတော့ Colleague ပဲ ခေါ်လိုက်ပြန်တယ်။ တက္ကသိုလ် University ကို ဘယ်လိုခေါ်ပြန်တုန်းလို့ဆိုရင် ၅၅၀-ဇာတကမှာပါတဲ့ တက္ကသိုလ်ကို အကြောင်းပြုပြီး “တက္ကသိုလ်” လို့ ခေါ်လိုက်ပြန်တယ်။

သို့သော် Institute တို့ Academy တို့ကို မြန်မာစကားဖြင့် ဘယ်လိုခေါ်တုန်းဆိုရင် သတ်မှတ်ထားတဲ့စံမရှိသည့်အတွက် အားလုံးကို တက္ကသိုလ်ချည်းပဲ ခေါ်ကြတယ်။ သတ်မှတ်ထားတဲ့စံမရှိဘူး ဖြစ်နေတယ်ပေါ့။

အင်္ဂလိပ် ဒီစကားလုံးကိုသုံးမယ်ဆိုရင် အဆင့်တူ မြန်မာစကားလုံးကို သတ်မှတ်ထားသင့်တာပေါ့နော်။ အဲဒီလို သတ်မှတ်ထားမှ ဘာသာပြန် အမျိုးမျိုးမဖြစ်ဘူး။ Institute ကို ဘုန်းကြီးတို့ သိမိသလောက်ပြောရမယ်ဆိုရင် မြန်မာမှာ “သိပ္ပံ” ဆိုတဲ့နာမည် ပြန်ခဲ့ကြတယ်။ မဟာသိပ္ပံတို့ သိပ္ပံတို့ ဒီလိုပြန်ခဲ့တယ်။ ဆေးသိပ္ပံလို့ဆိုတာ Medical Institute ကို ပြန်တာ။ အခုကျတော့ ဆေးတက္ကသိုလ် ဖြစ်သွားတယ်။ Medical University လို့ ပြောင်းသလားတော့ မသိဘူး။

ဆိုလိုတာက သူ့အဆင့်နဲ့သူ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးကို ဗမာစကားလုံးတီထွင်ဖို့ လိုအပ်နေတယ်ပေါ့။ အဆင့်လိုက် တီထွင်သွားရမယ်၊ မတီထွင်လို့ရှိရင် Level တွေမှားကုန်တယ်၊ ခေါ်ချင်ရာခေါ် ပြန်ချင်ရာပြန် ဆိုတာမျိုး ဖြစ်လာတယ်ပေါ့။ အဲဒီလိုတော့ မဖြစ်သင့်ဘူး။

ဝိဒျာလယ School၊ မဟာဝိဒျာလယ Colleague၊ ဝိဆုဝိဒျာလယ University၊ အိန္ဒိယနှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတို့မှာ သူတို့ဘာသာနဲ့ ပြန်ဆိုသုံးစွဲကြတယ်။

ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့စကားလုံးကို မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တုန်းက ဘယ်သူတွေ တွင်တွင်သုံးခဲ့သလဲဆိုရင်ဗြာဟ္မဏတွေ တွင်တွင်သုံးကြတယ်။ ပုဏ္ဏားတွေက ဗေဒကျမ်းတွေကို သင်ကြတယ်။ ဗေဒကျမ်းဆိုတာ ဣရဝေဒ၊ ယဇုဝေဒ၊ သာမဝေဒ ဆိုတဲ့ ဝေဒကျမ်းတွေကိုခေါ်တယ်။ ဂါထာတွေနဲ့ ရေးသားထားတာ အလွန်များတယ်။ နတ်တွေကို ချီးမွမ်းပြီး နတ်တွေကို ပူဇော်တာတွေ ပါတယ်ပေါ့။ အဲဒီ ဝေဒကျမ်းတွေကို ဗရာမင် (ဗြာဟ္မဏ) လူမျိုးတွေပဲ သင်ရတယ်။ အဲဒီ ဝေဒကျမ်းတွေကို သင်တဲ့နှစ်ကာလ ဘယ်လောက်ကြာသလဲလို့ဆိုရင် (အခုခေတ်ကတော့ ငါးနှစ်ဆိုရင်ကျောင်းပို့လိုက်ပြီနော်။ အဲဒီခေတ်ကတော့ ဆယ့်ခြောက်နှစ်လောက်မှသင်ပုံရတယ်။) လေးဆယ့်ရှစ်နှစ် သင်ရတယ်။ (ခုခေတ် လေးဆယ့်ရှစ်နှစ်သာ ကျောင်းတက်ရင်တော့ အဘိုးကြီးဖြစ်ပြီဆိုတာ သေချာတယ်နော်။)

ဗရာမင်တွေ ကျောင်းတက်တာ လေးဆယ့်ရှစ်နှစ်၊ အိမ်ထောင်မပြုရဘူး။ အဲဒီအချိန်ပိုင်းကို ဗြဟ္မစာရီလို့ ခေါ်တယ်။ ဗရာမင်တွေဟာ ဝေဒကျမ်းတွေကိုသင်ရတာ။ ဝေဒကျမ်း ဆိုတဲ့အထဲမယ် ဆေးကျမ်းတွေလည်းပါတယ်။ အဟောဗေဒင်တွေချည်းပဲ မဟုတ်ဘူး၊ သူတို့က အင်မတန်မှ များပြားလှတဲ့ ပညာရပ်တွေ၊ အဲဒီပညာရပ်တွေကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ သင်ရတယ်။

ဥပမာ ကဗျာရေးပုံ၊ စာဖွဲ့နွဲ့ပုံတွေနော်၊ ပြောပုံဆိုပုံတွေ အကုန်လုံးပါတယ်။ အလင်္ကာကျမ်းတို့ ဆန်းကျမ်းတို့ဆိုတာ စကားကိုအလင်္ကာတန်ဆာဆင်ပြီး ဘယ်လိုပြောမယ်၊ Flowery ဖြစ်အောင် ရသမြောက်အောင်ရေးနည်း ပြောဆိုနည်း ဆိုတဲ့ ပညာရပ်တွေ အများကြီးပါတယ်။

သဒ္ဒါကျမ်း၊ အဘိဓာန်ကျမ်းလို့ဆိုတဲ့ နိကဏ္ဍကျမ်း၊ သစ်ပင်ရဲ့ အမည်နာမတွေကအစ အကုန်လေ့လာရတယ်။ အဲဒီလို အလွန်ကျယ်ဝန်းတဲ့ ပညာရပ်ကြီးဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကျွမ်းပြီဆိုလို့ရှိရင် အဲဒီဗရာမင်ကို ‘တေဝိဒျော’ (တေဝိဇ္ဇော) လို့ ခေါ်တယ်။ ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံသူလို့ ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီတော့ ဗြာဟ္မဏတွေက ဝေဒသုံးပုံတတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာလျှင် တေဝိဇ္ဇ လို့ သတ်မှတ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားက တေဝိဇ္ဇ-ဝိဇ္ဇာသုံးပါးကို ပုဒိအာလို့ ပြောင်းလဲသတ်မှတ်တယ်။ ဗရာမင်တွေက ဝေဒကျမ်းသုံးကျမ်းကိုတတ်လို့ရှိရင် ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံသူလို့ သတ်မှတ်ကြတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက သူများရွတ်တာကို လိုက်ရွတ်တတ်ရုံ၊ ရွှေ့ကပြောတာကို နောက်ကလိုက်ပြောတတ်ရုံ ကြက်တူရွေးလိုတတ်တဲ့ အတတ်မျိုးတတ်သူကို **တေဝိဇ္ဇ** လို့မခေါ်ဘူးလို့ဆိုတယ်။

မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ ဝိဇ္ဇာသုံးပါးဟာ သာမန်နဲ့ရနိုင်တာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ အလွန်ခက်ခဲတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဝိဇ္ဇာသုံးပါးကို အကျဉ်းချုပ်ပြောမယ်ဆိုလို့ရှိရင် **ပု၊ဒိ၊အာ** လို့ပြောရမယ်။ “ပု”ဆိုတာ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်**၊ “ဒိ” ဆိုတာ **ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်**၊ “အာ”ဆိုတာ **အာသဝက္ခယဉာဏ်**။ ဒီဉာဏ်သုံးမျိုးရမှ **တေဝိဇ္ဇ**- ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနဲ့ ပြည့်စုံတယ်လို့ ဒီလိုသတ်မှတ်တယ်။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဆိုတာ လူတိုင်းလူတိုင်းဟာ အတိတ်ဆိုတာရှိတယ်။ ဒီဘဝမှာ အတိတ်ရှိသလို ဘဝမြောက်များစွာမှာ အတိတ်ဘဝတွေရှိခဲ့တယ်။ အဲဒီ အတိတ်ဘဝ အကြောင်းအရာတွေကို ပြန်ပြီးသိနိုင်တဲ့ အသိဉာဏ်မျိုးကိုခေါ်တယ်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဒီဝိဇ္ဇာကို သင်လို့ရတာမှ မဟုတ်တာ၊ ကျင့်ရမယ့်ဟာလေ။

အဲဒီမှာပုဏ္ဏားတွေလက်လှမ်းမမီကြဘူး။ အဲဒီမှာ သူတို့က အတော်ခဲပြင်းတာ၊ မြတ်စွာဘုရားကို ပုဏ္ဏားတွေက မုန်းကြတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ သာသနာမြန်မြန်ကွယ်သွားတာ။ မြတ်စွာဘုရားကလည်း သူတို့ကို နှိပ်ကွပ်တယ်၊ ဘယ်လောက်ထိအောင် နှိပ်ကွပ်တုန်းဆို “မင်းတို့ ရှေးဟောင်း

ဗြဟ္မဏတွေရဲ့ကျင့်စဉ်က ကနေ့ ခွေးတွေမှာပဲရှိတော့တယ်”
လို့တောင် ပြောတယ်။ အဲဒီလောက်ထိအောင် ပြောတာ၊
ဗရာမင်တွေက တော်တော်စိတ်ဆိုးတာ။

မြတ်စွာဘုရားက ဝိဇ္ဇာသုံးပါးဆိုသည်မှာ သူတို့လက်လှမ်း
မမှီတဲ့၊ စိတ်ကူးထဲတောင် မတွေ့နိုင်တဲ့ ပုဒိအာ ဝိဇ္ဇာမှ ဝိဇ္ဇာ
အစစ်၊ မင်းတို့ ဗေဒသုံးပုံက ဝိဇ္ဇာအစစ်မဟုတ်ဘူးဆိုပြီး
သူတို့ကိုနှိမ့်ချတော့ ဘယ်ခံနိုင်မလဲ။

အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရားက ဝိဇ္ဇာရဲ့စံကို သတ်မှတ်လိုက်တဲ့
အခါမှာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိတဲ့ အတိတ်ဘဝကို သိနိုင်ရမယ်၊
ဒီပညာနဲ့သိနိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှ ဝိဇ္ဇာ နဲ့ပြည့်စုံသူ၊ ကိုယ့်ရဲ့ အတိတ်
ဘဝ ဘယ်လောက်ပဲရှည်ဝေးဝေး ပြန်ပြီးအမှတ်ရနိုင်တဲ့
သတိစွမ်းအားရှိတဲ့ အသိပညာမျိုးကို ဝိဇ္ဇာလို့ခေါ်တာ။ သမထ
ကျင့်စဉ်တစ်ခုကိုကျင့်ပြီး ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယ
ဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်ရပြီးတော့မှ ဒီအသိဉာဏ် ဝိဇ္ဇာမျိုးက
ရနိုင်တာကိုး၊ အဲဒီတော့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမရနိုင်ဘူး။ စာကျက်
သလိုကျက်လို့လည်းမရဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဘယ်လိုမှ လက်လှမ်း
မမှီဘူး၊ အဲဒါကမှဝိဇ္ဇာအစစ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက သတ်မှတ်ပြ
တယ်။

အတိတ်သိတယ်ဆိုတာ ဝိုးတိုးဝါးတားသိတာမဟုတ်ဘူး၊
ခုခေတ် လူဝင်စားတွေ ဘယ်တုန်းက ဘာဖြစ်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့
အသိမျိုးမဟုတ်ဘူး၊ မနေ့က အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို ဒီနေ့
ပြန်ပြောသလို တိတိကျကျ အကုန်သိတယ်။

မြတ်စွာဘုရားဆိုရင် အတိုင်းအတာ အကန့်အသတ်မရှိ အတိတ်ကိုသိတယ်။ ရှင်သာရိပုတ္တရာက တစ်သင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်းကာလအတိုင်းအတာအထိသိနိုင်တယ်။ ဟိုဘက်ကို မသိဘူး၊ ရှင်မဟာကဿပတို့ကတော့ ကမ္ဘာတစ်သိန်းလောက်ပဲ သိနိုင်တယ်။ ဟိုဖက်ကို မသိနိုင်ဘူး။ စွမ်းရည်သတ္တိ ဉာဏ်မမီလို့ ဟိုဖက်ရောက်တဲ့အခါ မှောင်သွားတယ်။

နာမရူပရိစ္ဆေဒဉာဏ် မရတဲ့ သမထကျင့်စဉ်ကျင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ကမ္ဘာလေးဆယ်ပဲ သိနိုင်ကြတယ်။ ဟိုဖက်ကို မသိတော့ဘူး၊ အဲဒီလို ဉာဏ်ရဲ့စွမ်းဆောင်နိုင်မှု အင်အားချင်း မတူဘူးပေါ့။

လူတွေရဲ့မျက်စိအမြင်ပဲကြည့်ပေါ့၊ လူဟာ ဘယ်ကြည့်ကြည့် ကိုယ်က ဒီကောင်းကင်စက်ဝန်းကြီး အလယ်မှာပဲ ရှိနေတယ်လေ။ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆို ကိုယ့်မျက်စိက ဒီလောက်ပဲ မြင်တာကိုး၊ မိုးကုတ်စက်ဝိုင်းကြီးအတွင်းပဲ လူဟာမြင်လို့ရတာကိုး၊ အဲဒါ မျက်စိအမြင် Eye sight ရဲ့ အတိုင်းအတာပဲ။ ဒီလောက်ပဲမြင်လို့ရတယ်။ ဟိုဖက်ကို မမြင်ရဘူး။ မရှိလို့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါလောက်ပဲမြင်နိုင်တယ်။ ကောင်းကင် လှမ်းကြည့်လိုက်ရင် တိမ်ပြာမိုးပြာကြီးကို မြင်နေရတယ်ဆိုတာ မျက်စိက ဟိုဘက်ထိမမြင်ရလို့ အဲဒီနားတင်ရပ်သွားတဲ့သဘောပဲ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ် ဆိုတာလည်းပဲ ဉာဏ်ရဲ့ စွမ်းရည် ကြီးရင်ကြီးသလောက် အတိုင်းအတာ အကန့်အသတ်မရှိ မြင်နိုင်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်၊ အဲဒါမှ ဝိဇ္ဇာ။

နောက်တစ်ခါ **ဒိဗ္ဗစက္ခုဝိဇ္ဇာ**၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဆိုတာ နတ်တွေရဲ့ မျက်စိလို ဝေးတဲ့အရာကိုလည်း ကြည့်လို့ရတယ်။ ကွယ်နေတဲ့ အရာကိုလည်း မြင်နိုင်စွမ်းရှိတယ်။ လူတွေမြင်ကွင်းထက် ပိုပြီး တော့ စွမ်းရည်သတ္တိထက်တဲ့ မြင်အားကောင်းတဲ့ အသိဉာဏ် တစ်မျိုးကို **ဒိဗ္ဗစက္ခုဝိဇ္ဇာ**လို့ ခေါ်တယ်နော်။ ဒါဟာလည်းပဲ စတုတ္ထဈာန် ရပြီးတဲ့အခါမှာ **ဒိဗ္ဗစက္ခု**ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဒိဗ္ဗစက္ခုကလည်းပဲ အတိုင်းအတာတစ်ခုနဲ့ အလင်းရောင် ဖြန့်ကြက်ပြီးမှသာ ကြည့်လို့ရတယ်။ ကြည့်ချင်တဲ့ အတိုင်း အတာအလိုက် အလင်းရောင်ကြီးကို ဖြန့်ရတယ်။ ဥပမာ ညမှောင်နေတဲ့အချိန်မှာ ဓာတ်မီးနဲ့ ထိုးကြည့်သလိုပဲ။ အလင်းရောင်မပါရင် ပကတိမျက်စိက မမြင်ရသလို ဒိဗ္ဗစက္ခု ဆိုတဲ့ ဉာဏ်မျက်စိကလည်း အလင်းရောင်မပါရင် မမြင်ရဘူး။ မျက်စိရဲ့သဘာဝချင်းတူတယ်။ ဆန့်ကျင်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဆိုတာကို မြတ်စွာဘုရားက ဒုတိယဝိဇ္ဇာလို့ သတ်မှတ် တယ်။

နောက်တစ်ခု **အာသဝက္ခယဝိဇ္ဇာ**။ ကိုယ့်ရဲ့သန္တာန်မှာ စီးဝင်နေတဲ့ ကိလေသာကို အာသဝလို့ခေါ်တယ်။ မျက်စိက မြင်လိုက်ရင် လောဘဖြစ်လိုက် မောဟဖြစ်လိုက်၊ နားက ကြားတဲ့အသံကို အကြောင်းပြုပြီး လောဘဖြစ်လိုက် မောဟ ဖြစ်လိုက်၊ နှာခေါင်းက နမ်းရှူရတဲ့အနံ့၊ လျှာနဲ့လျက်ရတဲ့ အရသာ၊ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ ထိတွေ့ရတဲ့ အထိအတွေ့၊ စိတ်ကူး

ကြံစည်ရတဲ့ အာရုံတွေပေါ်မှာ လောဘဖြစ်လိုက် မောဟ ဖြစ်လိုက်၊ မှားယွင်းတဲ့အမြင်တွေနဲ့မြင်လိုက်ပေါ့။ ဒီ အာသဝ ဆိုတာတွေက မပြတ်စီးဝင်နေတယ်၊ အဲဒီ စီးဝင်နေတဲ့ အာသဝ တွေကို လုံးဝကုန်ဆုံးသွားစေနိုင်တဲ့ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကို ကျင့်ရတယ်။

ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကိုကျင့်ပြီး သစ္စာလေးပါးကို သိလိုက် တာနဲ့ တပြိုက်နက် မင်္ဂလေးပါး ဖိုလ်လေးပါး အဆင့်ဆင့် ရောက်တယ်။ မင်္ဂလာဏ်လေးပါးဖြင့် ကိလေသာတွေကို တစ်စချင်း တစ်စချင်း ဖြုတ်ပယ်တယ်၊ အရဟတ္တမဂ်ရောက်တဲ့ အခါ အာသဝဆိုတာ လက်ကျန်မရှိအောင် ကုန်သွားတယ်။ အဲဒီလို အာသဝတွေကို ရှင်းပစ်နိုင်တဲ့ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို **အာသဝက္ခယ**လို့ခေါ်တာပဲ။ အဲဒီ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရဲ့ အကျိုး အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း **အာသဝက္ခယ**လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီ အသိဉာဏ်မျိုးကိုမှ **အာသဝက္ခယဝိဇ္ဇာ** လို့ သတ်မှတ်တယ်။

ဝေဒကျမ်းတွေ ရွတ်တတ်ရုံ တေဝိဇ္ဇာလို့ သတ်မှတ်တဲ့ ပုဏ္ဏားတွေနဲ့ အလှမ်းကွာနေတာကိုး၊ သမထကျင့်စဉ် ကျင့်လို့ ရှိရင် ပထမဝိဇ္ဇာ၊ ဒုတိယဝိဇ္ဇာရတယ်၊ ဝိပဿနာကျင့်စဉ် ကျင့်လို့ရှိရင် အာသဝက္ခယဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ တတိယဝိဇ္ဇာရတယ်။ အဲဒီ **ဝိဇ္ဇာသုံးပါး** နဲ့ပြည့်စုံမှ တကယ့်ကို တေဝိဇ္ဇာဖြစ်တယ်။

ရှင်သာရိပုတ္တရာတို့လည်း ဝိဇ္ဇာသုံးပါးကို မျက်မှောက်ပြု တယ်။ ကျန်တဲ့ ရဟန်းတော်တွေလည်း ဝိဇ္ဇာသုံးပါးကို

မျက်မှောက်ပြုကြတာပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ဘာကွာလဲဆိုရင် ဒီဂရီကွာတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့သိတယ်။ အကန့်အသတ်မရှိအောင် ဉာဏ်ရဲ့စူးရောက်မှု ရှိတယ်။ နယ်ပယ်အကန့်အသတ်မရှိဘူး၊ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို သာလျှင် **ဝိဇ္ဇာသမ္ပန္န** လို့ ခေါ်လို့ရတယ်။

ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်တွေရှိပေမယ့် သူတို့ဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်တွေက Perfect မဖြစ်ဘူး၊ အတိုင်းအတာ အကန့် အသတ်နဲ့ အားပျော့နေတယ်။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဝိဇ္ဇာသမ္ပန္နက ပိုပြီးပြည့်စုံတယ်။ ခြွင်းချက်မရှိအောင် ပြည့်စုံ တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားကိုသာလျှင် **ဝိဇ္ဇာသမ္ပန္န**လို့ ဝိဇ္ဇာဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံပါတယ်လို့ ဒီလိုပြောလို့ရတယ်။

ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါး

ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါးလို့ ဆိုတဲ့အခါမှာ (၁) ဝိပဿနာဉာဏ်၊ (၂) မနောမယိဒ္ဓဉာဏ်၊ (၃) ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ (၄) ဒိဗ္ဗသောတ ဉာဏ်၊ (၅) စေတောပရိယဉာဏ်။ ဤဉာဏ်(၅)မျိုးကို ဝိဇ္ဇာ ၃-မျိုးမှာ ပေါင်းထည့်၍ ပြဆိုခြင်းသာဖြစ်သည်။

စရဏတရား

ဒါဖြင့် အဲဒီ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်တွေရဖို့ရာအတွက် အရေးကြီးတဲ့ ကျင့်စဉ်တွေက ဘာတွေလဲလို့ဆိုရင် စရဏ အကျင့်တရား

(၁၅)ပါးဖြစ်တယ်။ **စရဏ**ရဲ့အဓိပ္ပါယ်က သွားရောက်ကြောင်း တရား၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသွားမယ်ဆိုရင် ဘာနဲ့သွားမလဲ?၊ စရဏနဲ့ သွားရမယ်လို့ ဒီလိုဆိုတာ။ ဒါကြောင့်မို့ စရဏဟာ သွားစရာ ရောက်ကြောင်းနည်းလမ်း၊ ‘**စရတိ တေဟိတိ စရဏံ**’ အရိယာသာဝက ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဟောဒီတရားတွေကို ကျင့်ပြီးမှ မသေရာ နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်တာ။ နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်စေတတ်တဲ့ အကြောင်းတရားတွေဟာ ဟောဒီ စရဏတရားပဲတဲ့။

စရဏတရားဆိုတာ တစ်ဆယ့်ငါးမျိုး ရှိတယ်။ စရဏ တစ်ဆယ့်ငါးပါးဆိုတာကို **မဇ္ဈိမနိကာယ် သေခသုတ္တန်** မှာ ရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်က ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲတော်တဲ့ မဟာ နာမ သာကီဝင်မင်းကို ဦးတည်ပြီး ဟောခဲ့တယ်။ ကပိလဝတ် မြို့က လွှတ်တော်အသစ်ကြီးထဲမှာဟောခဲ့တဲ့ တရားနော်။

စရဏတစ်ဆယ့်ငါးပါးဆိုတာ ဘာလဲလို့ဆိုရင် -

နံပါတ်တစ်က “**သီလသမ္ပန္န**” တဲ့။ ကိုယ်ကျင့်သီလနဲ့ ပြည့်စုံရမယ်။ ရဟန်းတော်တွေဆိုလို့ရှိရင် ပါတိမောက္ခ သံဝရသီ လို့ခေါ်တယ်။ လူတွေဆိုရင် ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ ဒီကိုယ်ကျင့်သီလနဲ့ ပြည့်စုံတယ်။ အဲဒီတော့ နိဗ္ဗာန်ကို သွားချင် လို့ရှိရင် အရင်ဆုံးလုပ်ရမှာ ဘာလဲဆိုရင် သီလအကျင့်ပဲ ဖြစ်တယ်။

တစ်ချို့က သီလကို အရေးမပါသယောင်ယောင် ပြော တယ်၊ သန္တတိအမတ်ကြီး ဘာသီလမှမရှိဘူး၊ အရက်ကလေး

တမြဲမြဲနဲ့နေတာ၊ နိဗ္ဗာန်ရသွားတယ်။ ငါလည်း အဲဒီလိုရမယ်လို့ ထင်တာကိုး၊ သန္တတိအမတ်ကြီးရဲ့ ပညာအဆင့်အတန်းမျိုး ကိုယ့်မှာရှိရင်တော့ ဟုတ်တာပေါ့၊ သန္တတိရဲ့ပညာက အလွန် ထက်တယ်၊ ပြီးတော့ သီလဆိုတာ အကြာကြီးစောင့်ရတာ မဟုတ်ဘူး၊ အခု ဆောက်တည်နိုင်ရင် အခု သီလပြည့်စုံသွား တယ်နော်။

သန္တတိအမတ်ကြီးက မြတ်စွာဘုရားနဲ့ တွေ့လိုက်တာနဲ့ ကိုယ်ကျင့်သီလက လုံသွားပြီ အရက်ပြတ်သွားပြီ။ အေး- ခုခေတ်မှာ စိတ်ကောင်းလေးဝင်လာတဲ့အချိန် အရက်ကို ဘုရားလှူ လှူပြီးရင်ပြန်သောက် အဲဒီလို စိတ်ကမပြတ်ဘူး လေ၊ သန္တတိအမတ်ကြီးကပြတ်တယ်၊ မြတ်စွာဘုရားနဲ့မတွေ့ ခင်က မူးတာဟုတ်တယ်၊ ဘုရားနဲ့လည်းတွေ့လိုက်ရော ပြတ် သွားတာ၊ ပြတ်တာက ဘယ်တော့မှ ပြန်မသောက်တဲ့အပြတ်၊ သူက Determination နဲ့သွားတာ၊ လုံးဝ ကိုယ်ကျင့်သီလနဲ့ ပြည့်စုံသွားတယ်။

သီလဟာ အလွန်အရေးကြီးတယ်တဲ့၊ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ အစ ဆုံးလုပ်ငန်းဟာ သီလပဲ၊ ဒါကြောင့် စာပေကျမ်းဂန်မှာ သီလံ သာသနဿ အာဒိ။ သီလဟာ သာသနာတော်ရဲ့အစပါလို့ ပြောတာ၊ ဟုတ်ပြီ- သီလက ဘာဖြစ်လို့အရေးပါတယ်လို့ ပြောရတုန်း။ သီလရှိပြီဆိုရင် အနဝဇ္ဇ သုခ- အပြစ်ကင်းတဲ့ ချမ်းသာ ခံစားရမယ်တဲ့။

အပြစ်ကင်းတဲ့ချမ်းသာ ခံစားရမှ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ ချမ်းသာတဲ့ စိတ်ချမ်းသာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့စိတ်ကမှ သမာဓိဆိုတာဖြစ်တယ်။ ဟော- သီလတင် မပြီးသေးဘူး၊ သမာဓိရဖို့အတွက် သီလဟာ အများကြီး အထောက်အကူ ဖြစ်တယ်။ သီလက စိတ်ချမ်းသာမှုကိုပေးနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် သမာဓိဖြစ်ဖို့ လွယ်သွားတယ်။

သမာဓိက သမာဟိတော ယထာဘူတံ ဇာနာတိ ပဿတိ။ သမာဓိရှိမှ ယထာဘူတဉာဏ်ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သီလဟာ အရေးကြီးဆုံးပဲ။ နိဗ္ဗာန်သွားချင်ရင် ကိုယ်ကျင့်သီလနဲ့ ပြည့်စုံအောင်အရင်လုပ်၊ ဒါတစ်ခု။

နောက်နံပါတ်(၂)က ဒီ သီလတွေ ခိုင်မာနေဖို့အတွက် သတိကြီးစွာထားပြီး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ကုန္တိယေသု ဂုတ္တဒါရော တဲ့။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ မနလို့ ဆိုတဲ့ ကုန္တိခြောက်ပါး ရှိတယ်နော်။ အဲဒီခြောက်ခုထဲက မျက်စိက မြင်ပြီး လောဘမဖြစ်အောင်၊ နားကကြားပြီး လောဘမဖြစ် အောင်၊ နှာခေါင်းကအနံ့ရပြီး လောဘမဖြစ်အောင်၊ လျှာက လျက်ပြီး လောဘမဖြစ်အောင်နော်။ ဒီလို ကာယနဲ့ထိတွေ့ပြီး လောဘမဖြစ်အောင်၊ မနနဲ့ စိတ်ကူးပြီး လောဘမဖြစ်အောင်လို့ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုပဲ။ ထိန်းတယ်ဆိုတာ မျက်စိကို ထိန်းတာမဟုတ်ဘူး၊ နားကို ထိန်းတာမဟုတ်ဘူး၊ ဘာကိုထိန်း တာတုန်း မျက်စိကကြည့်ပြီး လောဘမဖြစ်အောင်ထိန်းတာ ကာကွယ်တာ။

အဲဒီတော့ ကာကွယ်မှုကလည်း မှားနေတတ်တယ်နော်။ မျက်စိကြီး ပိတ်ထားရုံနဲ့ လုံတာမဟုတ်ဘူး၊ နားပိတ်ထားရုံနဲ့ လုံတာမဟုတ်ဘူး၊ ဆိုလိုတာက မျက်စိကမြင်လာတဲ့ အာရုံ ပေါ်မှာ လောဘမဖြစ်အောင် သတိနဲ့ထိန်းတယ်။ အဲဒီလို ကုဋေတံခါး လုံအောင်ထိန်းတယ်ဆိုသည်မှာ အာရုံတွေပြီး အကုသိုလ်မဝင်အောင်ထိန်းတာ၊ အဲဒါဟာ ဒုတိယမြောက် စရဏပဲ။

နောက်နံပါတ်(၃)က ဘောဇနေ မတ္တညုတာ၊ အစာ အာဟာရစားတဲ့အခါမှာ အတိုင်းအတာ ပမာဏနဲ့ ဆင်ခြင်မှု ရှိရတယ်။ မတ္တညုတာဆိုတာ အတိုင်းအတာသိမှု၊ ကိုယ့် ပမာဏ ကိုယ်သိရမယ်။ ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟာနိမိ နဝဉ္စ ဝေဒနံ ဥပ္ပါဒေသာမိ၊ စားလိုက်လို့ရှိရင် ဝေဒနာအသစ် ဖြစ်မယ်။ ဝေဒနာအဟောင်းဆိုတဲ့ ဆာလောင်မှုဆိုတာလည်း ပျောက်ရမယ်၊ ဝေဒနာအသစ် ဗိုက်အင့်တာတို့ အစာမကြေ တာတွေ မဖြစ်ရအောင် စားရမယ်။ အတိုင်းအတာတစ်ခုနဲ့ စားပါလို့ ပြောတာနော်။ ထမင်းစားရင် အတိုင်းအတာလေး တစ်ခုနဲ့ စားတတ်တာ ကိုယ်ကျင့်တရားနော်၊ ဒါက ကိုယ့်ဝမ်း ကို ချင့်ချိန်ပြီး စားနိုင်ရမယ်။ အပိုတွေ သွန်ပစ်တာတို့ ဒါတွေက ဒီ ဘောဇနေမတ္တညုတာပျက်လို့ ဖြစ်တာပေါ့နော်။

နောက်တစ်ခု ကိုယ်နဲ့တည့်တဲ့အစာကို ရွေးစားတာ၊ မတည့်တဲ့အစာကိုမစားဘူး။ ဒါလည်း ဘောဇနေမတ္တညုတာ။

ဒါဟာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဟုတ်ကဲ့လားဆိုရင် ဟုတ်တာပေါ့။ မတည့်တာတွေစား ဗိုက်နာဝမ်းလျှော ဘယ်လိုလုပ်တရားအားထုတ်မလဲ? နော်၊ နိဗ္ဗာန်သွားဖို့ရာအတွက် အနှောင့်အယှက်တွေ ဖြစ်တာပေါ့။ အဲဒါကြောင့် **တည့်တာလည်း စားရမယ်၊ အတိုင်းအတာနဲ့လည်းစားရမယ်။** အဲဒါကိုဆိုလိုတာ။

ဟော- နောက်တစ်ခုက အစာစားတဲ့အခါမှာ **ထားရမယ့် ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ မထားရမယ့် ရည်ရွယ်ချက်တွေ၊** ဒါကတော့ ပညာရပ်နဲ့သက်ဆိုင်သွားတယ်။ **မထားရမယ့် ရည်ရွယ်ချက်က** ဘာတုန်း၊ မြူးတူးပျော်ပါးကစားဖို့ စားတာမဟုတ်ဘူး၊ ဝအောင်လှအောင်စားတာ မဟုတ်ဘူး၊ တန်ဆာဆင်ဖို့စားတာ မဟုတ်ဘူး၊ အသားအရည်တွေ ပြည့်ဖို့အောင် စားတာမဟုတ်ဘူး။

ထားရမယ့်ရည်ရွယ်ချက် က ကုမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ-ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးတည်တံ့ဖို့ဖြစ်တယ်။ ဝိဟိသုပရ-တိယာ- မစားရင် ပင်ပန်းမယ်၊ ပင်ပန်းတာတွေပျောက်အောင် စားတယ်၊ တရားဓမ္မ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ဖို့အတွက် စားတယ်၊ ဒီလို မှန်ကန်တဲ့ရည်ရွယ်ချက်နဲ့စားရမယ်၊ အဲဒါကိုလည်း **ဘောဇနေ မတ္တညုတာ** လို့ခေါ်တယ်။

ဟော- နောက်တစ်ခု **ဇာဂရိယာနုယောဂါ** တဲ့၊ တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ ထိုင်ရင်း၊ စင်္ကြံလျှောက်ရင်းဖြင့် ကိုယ့်စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ လောဘတွေ ဒေါသတွေ မဖြစ်ရအောင် သတိသမ္ပဇညနဲ့ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နေတာ၊

စိတ်ကိုသန့်ရှင်းအောင် လေ့ကျင့်နေတာ။ အဲဒါကို **ဇာနိယာ-နုယောဂ** ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်နေတာလို့ပဲ ပြောတာနော်။

ဇာနိယာနုယောဂဆိုတာ နှိုးနှိုးကြားကြား အားထုတ်ခြင်း တဲ့။ ဘယ်လောက်ထိအောင် နှိုးနှိုးကြားရမလဲ? တစ်နေကုန် စင်္ကြံသွားရင်း၊ ထိုင်ရင်းဖြင့် ကိုယ့်စိတ်ထဲမှာ လောဘ၊ ဒေါသ မဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းနေရမယ်။ ညဉ့်ဦးယံ (ပထမယာမ်) ဆိုတာ ၆-နာရီလောက်ကနေပြီး ၁၀-နာရီလောက်ထိအောင် ခုတိုင်းပဲ တရားအားထုတ်နေရမယ်နော်။ ၁၀-နာရီမှ နာရီပြန် နှစ်ချက်ထိအောင် ခေတ္တခဏအပန်းဖြေပြီး အိပ်စက်ရမယ်။ ၄-နာရီ အိပ်ရမယ်။ ဆိုလိုတာက နှစ်ဆယ့်လေးနာရီမှာ လေးနာရီပဲအိပ်ပြီးတော့ နာရီနှစ်ဆယ် အားထုတ်တာကို **ဇာနိယာနုယောဂ** လို့ခေါ်တယ်။

အခုပြောခဲ့တာ သီလသမ္ပန္န၊ ဣန္ဒြိယေသုဂုတ္တဒွါရတာ၊ ဘောဇနေမတ္တညူတာ၊ **ဇာနိယာ နုယောဂ** တဲ့။ ဒီ စရဏ ကျင့်ကိုကျင့်ရမယ်။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ကျင့်ရမယ့် စရဏ တရား ၁၅-ပါးထဲက ပထမ(၄)ပါးဖြစ်တယ်။

နောက်ပြီး သဒ္ဓမ္မ တဲ့။ သူတော်ကောင်းတရား ခုနစ်ပါးနဲ့ ပြည့်စုံအောင် လုပ်ရမယ်။ သူတော်ကောင်းတရား ခုနစ်ပါး ဆိုသည်မှာ နံပါတ်(၁) သဒ္ဓါ၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အသိဉာဏ်ကို ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါ၊ အေး-ဘုရားရဲ့အသိဉာဏ်ကို ယုံကြည်ရင် ဘုရားက နိဗ္ဗာန်သွားချင်ရင် ဒါတွေလုပ်ဆိုတာ ယုံမှာပေါ့။

အကယ်၍သာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အသိဉာဏ်ကို မယုံဘူးဆိုရင် ဒါနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရားအဖြစ် လက်ခံချင်မှ ခံမှာကိုး။ ဘယ်နှယ် ထမင်းလျော့စားတာနဲ့ နိဗ္ဗာန်ရောက်ရမှာလားလို့ စောဒကတက်ချင်တက်နေမယ်။

သဒ္ဓါဆိုတာ ယုံကြည်တာ၊ ဘာကိုယုံကြည်တာတုန်း ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အသိဉာဏ်ကို ယုံကြည်တာ၊ ဒါ အဓိကနော်၊ တန်ခိုးယုံကြည်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဘုရားရဲ့ အသိဉာဏ်ကို ယုံကြည်တာ၊ နံပါတ်တစ် ယုံကြည်ခြင်းဖြင့် ဘုရားလမ်းညွှန်တဲ့အတိုင်း လိုက်မယ်။ အဲဒါအတွက် လမ်းကြောင်းခင်းပေးတာ။

(၂)နဲ့(၃)က ဟိရီ နဲ့ ဩတ္တပ္ပ။ ဟိရီ ဆိုတာ မကောင်းမှု ကိုရှောင်တာ၊ ဩတ္တပ္ပဆိုတာ မကောင်းမှုကို ကြောက်တာ၊ မဟုတ် တာလုပ်ရမှာ ရှိရမယ် ကြောက်ရမယ်။ ဒီနှစ်ခုဟာ အကုသိုလ် တွေ ရှောင်ဖို့အတွက် အရေးကြီးတဲ့စိတ်ဓာတ်ရဲ့ မြင့်မြတ်မှု ပဲနော်။

နံပါတ်(၄)က ဗဟုသုတ တဲ့။ မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ တရားတွေ သင်ရမယ် သိရမယ်။ အကုန်လုံးမဟုတ်တောင် တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ ရုပ်အကြောင်း နာမ်အကြောင်း ခန္ဓာအကြောင်း အာယတနအကြောင်း ဓာတ်အကြောင်း သင်ရမှာ။

ရုပ်ဆိုတာဘာလဲ? နာမ်ဆိုတာဘာလဲ? ဆိုတာကို သေသေချာချာမသိဘူးဆိုရင် လွဲလွဲမှားမှားတွေ ဖြစ်ကုန်တယ်။

ဒါကြောင့် သေသေချာချာသင်ရမယ်၊ ဒါကို ဗဟုသုတ လို့ ပြောတာ၊ စာပေနဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး များများသင်ထားရမယ်။

နံပါတ်(၅) က အာရဒ္ဓဝီရိယ တဲ့။ ကြိုးကြိုးစားစား လုပ်ရမယ်တဲ့နော်။ ကြိုးစားရမယ်၊ မရမနေ ငါလုပ်မယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်ထားရမယ်၊ နောက်မဆုတ်ရဘူး။ မရမနေ ကြိုးပမ်း အားထုတ်ရမယ်။

နံပါတ်(၆)က သတိ၊ ကိုယ်လုပ်တဲ့လုပ်ငန်း ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မ ဆိုတဲ့ သတိပဋ္ဌာန် အာရုံတွေပေါ်မှာ သတိမြဲမြဲကြီးခိုင်မာအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရမယ်။

နံပါတ်(၇)က ပညာတဲ့။ အဲဒီ သဒ္ဓမ္မ သူတော်ကောင်း တရား ခုနစ်ပါးကို ကိုယ့်သန္တာန်ထဲမှာ ခိုင်မာသည်ထိအောင်၊ ကြီးပွားတိုးတက်လာသည်ထိအောင် လေ့ကျင့်ရမယ်လို့ ဒီလို ဆိုတာ။

တရားအားထုတ်နေတဲ့အချိန်မှာ ဗဟုသုတ မဆည်းပူး ရဘူးဆိုတာ မဟုတ်ဘူးနော် ဆည်းပူးရမယ်။ တရားလည်း နာရတယ်။ တစ်ခါတည်းနဲ့ မရနိုင်ဘူး၊ အဲဒါကြောင့်မို့လို့ ဒါတွေဟာ လုပ်ရမယ့်ကိစ္စတွေချည်းပဲ။ ယခင်က (၄)ခု၊ အခု (၇)ခုဆိုတော့ (၁၁)ခုဖြစ်သွားတယ်။

အဲဒီ (၁၁)ခုထဲ ဈာန်လေးပါးထည့်လိုက်တာ၊ ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်ဆိုတာ တရားတွေ

ကျင့်တာ။ သမာဓိလုပ်ငန်း ဒီကျမှလာတာ၊ ရှေ့ပိုင်းက လုပ်ရမယ့်အလုပ်တွေ မလုပ်ဘဲနဲ့ ခုန်တက်ရင် နိဗ္ဗာန်ကို ဖားခုန်သလို ခုန်သွားလို့ မရဘူးတဲ့နော်၊ ကျင့်စဉ်အတိုင်းသွားရမယ်၊ အခြေခံတွေကောင်းအောင် အရင်လုပ်ရမယ်၊ လုပ်ပြီးတဲ့အခါ သမာဓိကျင့်စဉ်တစ်ခုကို ကျင့်ရတယ်။

အာနာပါနဖြစ်ဖြစ် သမာဓိကျင့်စဉ်တစ်ခုကို ကျင့်လိုက်တဲ့အခါမှာ ပထမဈာန်ရမယ်၊ ဒုတိယဈာန်ရမယ်၊ တတိယဈာန်ရမယ်၊ စတုတ္ထဈာန်ရမယ်ဆိုတော့ ကဲ- ဒါတွေ အကုန်လုံးပေါင်းလိုက်တဲ့အခါ စရဏတရား တစ်ဆယ့်ငါးပါး ပြည့်စုံတယ်။

နိဗ္ဗာန်သွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မသေရာနိဗ္ဗာန်ကို ဘာနဲ့သွားလဲ? ဒီဆယ့်ငါးပါးနဲ့သွားတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။ သီလသမ္ပန္န၊ ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ ဘောဇနေမတ္တညုတာ တို့က သီလပဲ၊ သီလအုပ်စုထဲမှာ ဝင်သွားတယ်။ ဇာဂရိယာနုယောဂ က ဝီရိယတို့သတိတို့ အုပ်စုထဲမှာဝင်သွားတယ်။ သူတော်ကောင်းတရား ခုနစ်ပါး ဆိုတာက အားလုံးကိုခြုံထားတဲ့ General Point ကိုပေးတယ်။ ဈာန်လေးပါးဆိုတော့ သမာဓိကျင့်စဉ်ကို ကျင့်ခိုင်းတာပဲ၊ အကျဉ်းချုပ်လိုက်မယ်ဆိုရင် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာပဲ။ နိဗ္ဗာန်ကိုသွားတယ်ဆိုတာ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနဲ့မှဖြစ်တာကိုး။

မြတ်စွာဘုရားဟာ သူများနဲ့မတူတဲ့ သီလ၊ သူများနဲ့မတူတဲ့ ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ သူများနဲ့မတူတဲ့ ဘောဇနေမတ္တညုတာ၊

သူတစ်ပါးတွေနဲ့မတူတဲ့ **ဇာဂရိယာနုယောဂ**၊ သူတစ်ပါးတွေနဲ့ လုံးဝမတူတဲ့ အလှမ်းမမှီနိုင်လောက်အောင်မြင့်မားတဲ့ **သူတော် ကောင်းတရား ခုနစ်ပါး၊ ဈာန်လေးပါး** ဆိုတာတွေနဲ့ ပြည့်စုံ တော်မူတယ်။ ဒါတွေနဲ့ပြည့်စုံလို့ **ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နော၊ ဝိဇ္ဇာ သုံးပါး၊ စရဏတစ်ဆယ့်ငါးပါးနဲ့ပြည့်စုံတော်မူတဲ့ မြတ်စွာ ဘုရား**လို့ ထင်ရှားတာဖြစ်တယ်။

တရားချစ်ခင်သူတော်စင် ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ ၏ **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န ဂုဏ်တော်** ဆိုတာဟာ အလွန်ကြီးမား မြင့်မြတ်တဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းသာဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဂုဏ် အရည်အချင်းတွေက လွဲပြီးတော့ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မှ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ရနိုင်တာ မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် မြတ်စွာဘုရား ရရှိထားတဲ့ အရည်အချင်းကို ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မှီနိုင်တာမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကိုသာလျှင် **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န**၊ အသိ- ဝိဇ္ဇာ၊ အကျင့်-စရဏနဲ့ ပြည့်စုံတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားလို့ တစ်လောကလုံးမှာ ထင်ရှားကျော်ကြားတော်မူတာဖြစ်တယ် ဆိုတာကို သိရှိကြည်ညိုကြ၍ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူး တော်တွေကိုအာရုံပြုပြီး ဝမ်းသာပီတိဖြစ်တော်မူနိုင်ကြပါစေ ကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သုဂတဂုဏ်တော်

သာသနာတော်နှစ်- ၂၅၅၇-ခုနှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၇-ခုနှစ်၊ နှောင်းတန်ခူးလပြည့်ကျော် (၂)ရက်၊ ၂၀၁၄-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ(၁၆)ရက်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊ အောင်ချမ်းသာရွာ၊ ဓမ္မသဟာယ သာသနစင်တာ၊ ဓမ္မရတိမဟာဓမ္မသဘာ ဓမ္မာရုံ၌ ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သင်္ကြန်အတက်နေ့ ညဉ့်ဦးယံ ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနားဝယ် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ အင်းစိန်မြို့နယ်၊ မိဘနှစ်ပါး ဖြစ်ကြသော ဦးလှအောင်+ဒေါ်ခင်မေရီ တို့အားရည်စူး၍ သား - မောင်ချမ်းမြေ့အောင် နှင့် ဦးအောင်လွင်အောင်+ဒေါ်အိန္ဒြာအောင်၊ သား-မောင်အောင်စည်ဖြိုး၊ သမီး-မချောသီရိလွင် မိသားစုတို့၏ အမတ်ဒါန ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သုဂတဂုဏ်တော်’ အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သုဂတော၊ သုဂတော ဆိုတာ အက္ခရာသုံးလုံးသာ ပါဝင်တဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဂုဏ်တော်တစ်ပါး ဖြစ်တယ်။ လူ့လောကတွင်မက နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည် အပါအဝင် သတ္တလောကကြီးတစ်ခုလုံး သိမ်းကျုံးကျော်ကြား ထင်ရှားတော်မူခဲ့တယ်။

သုဂတ စကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို စာပေကျမ်းဂန်မှာ ငါးမျိုးဖွင့်ဆိုထားတယ်။ အဲဒီ ငါးမျိုးလုံးဟာ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး သိရှိမှတ်သားကြရတဲ့ ဂုဏ်ရည်တွေချည်းပဲ။ မြတ်စွာဘုရားမှာ လောကလူသားတွေထက် အင်မတန်မြင့်မားတဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေရှိတယ်။ ဒီလို ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှ ဘုရားလို့ သတ်မှတ်လို့ရတယ်။

အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော
ဆိုတဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံမှ ဘုရားဖြစ်နိုင်တဲ့
စံဆိုတာ သတ်မှတ်ချက်ရှိတယ်။ ဒီ အရည်အချင်းတွေအားလုံး
ဟာ အသိဉာဏ်ရဲ့ ထက်မြက်မှုနဲ့ ပတ်သက်တာတွေချည်းပဲ
ပေါ့။ ဘုရားဆိုတာ အသိဉာဏ်ထက်မြက်မြင့်မားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သာ
ဖြစ်တယ်။

သို့သော် အသိဉာဏ် ထက်မြက်မြင့်မားမှု ဆိုတာဟာ
အလိုအလျောက် ထက်မြက်မြင့်မားလာတာ မဟုတ်ဘူး။
ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်ခဲ့လို့၊ လေ့ကျက်သင်ကြားခဲ့လို့သာ
ဖြစ်တယ်။ သီလစွမ်းအားမြင့်မားမှု၊ သမာဓိစွမ်းအား မြင့်မားမှု
ကြောင့် အသိဉာဏ်ဟာ မြင့်မားရတယ်။ မသိတာ မရှိရလေ
အောင် ဉာဏ်ပညာရဲ့ အစွမ်းသတ္တိ ထက်မြက်မှုကို အကြောင်း
ပြုပြီး ဒီဂုဏ်တော်တွေ ရရှိလာတာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့
အသိဉာဏ်ဟာ အဓိက၊ ကျန်တာတွေက ပံ့ပိုးပေးတဲ့
အကြောင်းတရားတွေမျှသာ ဖြစ်တယ်။

လူ့လောကမှာလည်း ဉာဏ်ပညာမြင့်မြတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို
အားလုံးက လေးစားကြရတာ၊ ကိုယ်ကျင့်တရားတော့
ကောင်းပါရဲ့၊ အသိဉာဏ်က မရှိဘူးဆိုရင် အားကိုးလောက်တဲ့
အနေအထားမရှိဘူး၊ သူ့ဟာသူ ဘယ်လောက်ပဲ ကိုယ်ကျင့်
တရား ကောင်းနေကောင်းနေ အများအကျိုး ဆောင်ရွက်ဖို့
ပညာရှိမှုဖြစ်တာ၊ မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းတစ်ခုကို ပြောမပြ

နိုင်ဘူးဆိုရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လို့လည်း ကိုယ့်မှာ ကုသိုလ်ရရှိကလွဲလို့ ဘာတစ်ခုမှရမှာ မဟုတ်ဘူးပေါ့။ မြတ်စွာ ဘုရားလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကျတော့ အသိဉာဏ်ရှိသည့်အတွက် မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းတွေကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားနိုင်တယ်။

ကမ္ဘာလောကကြီးမှာ ပညာရှိထံ ဆည်းကပ်ကြရတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲ? ပညာလိုလားလို့၊ ပညာဟာ တန်ဖိုးအရှိဆုံး အရာဖြစ်လို့ အသိပညာတွေအတတ်ပညာတွေရဖို့ ဆည်းကပ် ကြရတယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သင်ကြားပြသမှုကို မှတ်သားနာယူ ကြရတယ်။

လောကမှာ ကျောင်းတွေဖွင့်ထားတာ ကောလိပ်တွေ ဖွင့်တာ ယူနီဗာစီတီတွေဖွင့်တာ ဘာအတွက်လဲလို့မေးရင် ပညာအတွက်ပဲ။ ပညာဟာ ဘယ်လောက် အရေးပါတယ် ဆိုတာ အင်မတန်မှထင်ရှားတယ်။ လူဖြစ်လာပြီး ကျောင်းထား ရတယ်ဆိုတာ ပညာအတွက်ပဲဖြစ်တယ်။ ပညာကမှ အားလုံး ကို ထိန်းချုပ်ပြီး ဘဝခရီးမှာ အဆင့်မြင့်မြင့် သွားလို့ရတာ၊ ဒါကြောင့်မို့ ပညာသင်ကြားရေး အဓိကထားပြီး လုပ်တာ ပေါ့နော်။

မြတ်စွာဘုရားကလည်း ပညာမှာ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်နေတယ်။ သုဂတဆိုတဲ့ ဂုဏ်တော်ကြီးရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို လေ့လာမှတ်သားကြည့်မယ်ဆိုရင် ပညာနဲ့ ပတ်သက်တာလို့ ပြောရမှာပဲ။

ဂုဏ်တော်ကိုးပါးကိုလေ့လာထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အဓိပ္ပါယ်
အမျိုးမျိုး မှတ်သားဖူးပါလိမ့်မယ်။ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ**
ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ ထိုထို အဋ္ဌကထာကျမ်းတွေမှာ
တညီတည်းဖွင့်ဆိုထားတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် ငါးမျိုးကို
ဘုန်းကြီးတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေ မှတ်သားကြရ
အောင် စာပေကျမ်းဂန်နဲ့အညီ ရှင်းလင်း ပြောကြားမှာ
ဖြစ်တယ်။

သောဘဏ္ဍာဂမနတ္တာ သုဂတော

သုဂတဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သု-ဂတ လို့ခွဲပြီး ‘သု’ က
အဓိပ္ပါယ်တစ်ခု၊ ‘ဂတ’ကအဓိပ္ပါယ်တစ်ခု၊ ‘သု’ဆိုတာ ကောင်း
မြတ်တယ် တင့်တယ်တယ် ကျေနပ်စရာကောင်းတယ် အပြစ်
ကင်းတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ‘ဂတ’ဆိုတာ သွားရောက်
ခြင်း သို့မဟုတ် လမ်းကြောင်း၊ အပြစ်ကင်းတဲ့လမ်းစဉ် မှန်ကန်
တဲ့ လမ်းစဉ်ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဒီလိုအဓိပ္ပါယ်ရတယ်။

လောကမှာ လမ်းစဉ်မှားနေတယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်
တစ်ယောက်ဟာ လမ်းဆုံးရောက်ဖို့ဆိုတာ အင်မတန်မှ ခဲယဉ်း
တယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟာ မှန်ကန်တဲ့လမ်းစဉ်ရှိလို့ လိုချင်တဲ့
ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေကို ရတာဖြစ်တယ်။ မှန်ကန်တဲ့
လမ်းကြောင်းကို လျှောက်လှမ်းလာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုတဲ့အနေနဲ့
ဂုဏ်တင်ရတာ၊ လမ်းမှန်ပေါ်သွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဂုဏ်တင်ရမယ့်
ပုဂ္ဂိုလ်ပဲဖြစ်တယ်။

ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင် လောကမှာ လူတွေဟာ လမ်းမှား
လျှောက်နေကြတာတွေက အများကြီးပဲ၊ မမှန်မကန်တဲ့ လမ်း
ပေါ်ကို လျှောက်လှမ်းလို့ ဆင်းရဲဒုက္ခ ကြုံတွေ့နေကြတာတွေ
အများကြီးပဲ၊ အကုသိုလ်ကို ကုသိုလ်ထင်ပြီး လုပ်နေကြတာ
တွေ၊ ကုသိုလ်ကို အကုသိုလ်ထင်ပြီး ရှောင်နေကြတာတွေ၊
မလုပ်သင့်တာကျတော့ လုပ်သင့်တယ်လို့ထင်ပြီး လုပ်သင့်တာ
ကျတော့ မလုပ်သင့်ဘူးလို့ထင်ပြီး လမ်းမှားနေတာတွေ၊ မိမိ
လျှောက်လှမ်းတဲ့လမ်းဟာ ထင်တဲ့အတိုင်း ဘာတစ်ခုမှ
ဖြစ်မလာတဲ့ မမှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်း ဖြစ်နေတာတွေကို
လျှောက်လှမ်းပြီး လမ်းဆုံးတာနဲ့ တပြိုင်နက် ဒုက္ခတွင်းကို
သက်ဆင်းကြရတာတွေဖြစ်တယ်ပေါ့။

ကမ္ဘာလောကကြီးမှာ ကြည့်လိုက်၊ လမ်းစဉ်တစ်ခုမှားပြီ
ဆိုလို့ရှိရင် ထိုမှားယွင်းတဲ့လမ်းကြောင်းအတိုင်း လျှောက်လှမ်း
လာတဲ့လူမျိုး၊ လျှောက်လှမ်းတဲ့ တိုင်းပြည်ဟာ နောက်ဆုံးမှာ
ဆင်းရဲတွင်းနက်သွားတယ်၊ ကောင်းကျိုးချမ်းသာဆိုတာ
မရနိုင်ဘူး။

အဲဒီတော့ သုဂတဆိုတာ အပြစ်ကင်းတဲ့ လမ်းကြောင်း
ပေါ်ကို လျှောက်လှမ်းလာတဲ့သူလို့ ဒီလိုအဓိပ္ပါယ်ရတယ်၊
သောဘန ဂမန- အပြစ်ကင်းတဲ့လမ်းကြောင်းပေါ် လျှောက်
လှမ်းလာတဲ့သူ။

အပြစ်ကင်းတဲ့လမ်းကြောင်းဆိုတာ ကိလေသာတွေကုန်ဖို့
အတွက် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တဲ့ လမ်းကြောင်းပဲ။

ရည်ရွယ်ချက် ဦးတည်ချက်က ဘာလဲလို့ဆိုရင် “သေခြင်း တရားရှိရင် မသေတဲ့တရားဆိုတာ ရှိရမယ်၊ အဲဒီ မသေတဲ့ တရားရဖို့ ဘယ်လမ်းကြောင်းက သွားရမလဲ” စူးစမ်းရှာဖွေ တယ်။ နောက်ဆုံး အဲဒီလမ်းကြောင်းအတိုင်း သွားတဲ့အခါမှာ မသေရာနိဗ္ဗာန်ဆိုတာကို ရောက်ရှိသွားတယ်ပေါ့။ အဲဒီ လမ်းကြောင်းကနေလျှောက်တာ။

လောကလူသားတွေ မဖြေရှင်းနိုင်တဲ့ပြဿနာ ဘာလဲ? လူတိုင်းကြုံတွေ့နေရတဲ့ပြဿနာ ဘာလဲ? နိုင်ငံရေးပြဿနာ ဟာ မဖြေရှင်းနိုင်တဲ့ ပြဿနာလားဆိုရင် မဟုတ်ဘူး၊ နိုင်ငံရေး ပြဿနာဆိုတာ နိုင်ငံတိုင်းလည်း မကြုံတွေ့ဘူး၊ လူတိုင်းလည်း မကြုံတွေ့ဘူး၊ ဒါက ဖြေရှင်းလို့မရတဲ့ဟာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ စီးပွားရေး ပြဿနာလားမေးရင်လည်း စီးပွားရေးပြဿနာဆိုတာ ခဏတစ်ဖြုတ် သာမန်ဖြစ်တဲ့ကိစ္စတစ်ခုနော်၊ လူတိုင်းလည်း မဆုံကြဘူး၊ နိုင်ငံတိုင်းလည်း မကြုံဘူး၊ ကြုံတဲ့အခါတိုင်းလည်း စနစ်တကျ ဖြေရှင်းသွားလို့ရှိရင် ပြေသွားပြန်တာပဲ၊ လူမှုရေး ပြဿနာ ကျန်းမာရေးပြဿနာ၊ ပြဿနာပေါင်းများစွာဟာ ခဏတစ်ဖြုတ်ပဲ ကြုံတွေ့ပြီးတော့ ဖြေရှင်းလို့ရတဲ့ အရာတွေ ချည်းပဲ။

ဖြေရှင်းလို့မရတဲ့ပြဿနာကဘာလဲဆိုရင် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းဆိုတဲ့ ပြဿနာပဲ၊ ဘာလူမျိုးပဲဖြစ်ဖြစ် ဘယ်ဘာသာ ကိုးကွယ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီပြဿနာအဖြေ ရှာတွေ့နိုင်ပါ့ မလား မတွေ့နိုင်ဘူး၊ ကြိုးစားကြတယ်လေ၊ သွေးသစ်တွေ

လဲလဲပြီးတော့ အသက်ရအောင်နေဖို့ ကြိုးစားကြတယ်၊ ကြိုးစားရင်းနဲ့ပဲ ပြုတ်သွားကြတယ်။ မအိုဖို့ကြိုးစားရင်းနဲ့ပဲ ပြုတ်သွားကြတယ်။

ဘဝမှာ ကံရဲ့အဓိပ္ပါယ်တစ်ခုကို စဉ်းစားနိုင်အောင် ပြောပြမယ်၊ ခုခေတ်ပြောလို့ နားလည်စရာတွေ ရှိတယ်၊ ဒုံးပျံ ပစ်စင်မှ ဒုံးပျံတစ်ခုကို ပစ်တင်လိုက်တယ်၊ ဒုံးပျံကို လောင်ချာနဲ့ တွန်းအားထည့်ပစ်လိုက်တယ်၊ စွမ်းအားရှိသလောက်တော့ ဒုံးပျံက သွားနေမှာပဲ၊ စွမ်းအားကုန်တာနဲ့ ပြန်ကျသွားတယ်။ အဲဒါလိုပဲကံကြမ္မာက ဖန်တီးလိုက်တဲ့စွမ်းအားနဲ့ လူတစ်ယောက် ဟာ စတင်လိုက်တဲ့ကံရဲ့စွမ်းအားက ပစ်တင်လိုက်တယ်၊ ကံက လိုက်လာတာမဟုတ်ဘူး၊ နောက်ဆုံးကျ ကံကဖန်တီးလိုက်တဲ့ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကြားထဲမှာ ဘဝင်စိတ် ဝိထိစိတ်တွေဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံးစိတ်ကလေးကို စုတိစိတ်လို့ ခေါ်တာပဲ၊ အဲဒီ ပဋိသန္ဓေ စုတိစိတ်နှစ်ခုရဲ့ အကြားကာလကို ဘဝတစ်ခုလို့ ခေါ်တာ၊ ကံကနေ ပစ်လွှတ်လိုက်တာ အရှိန်မသေမချင်း လူတွေက ဆက်လက်ရှင်သန်နေမှာ။

ဘဝတစ်ခုကို ကံကြမ္မာက အရှိန်နဲ့လွှတ်လိုက်တာ၊ အဲဒီ အရှိန်မကုန်မချင်း ဘဝတစ်ခုသွားနေမှာပဲ၊ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် တူသလားလို့ဆို မတူဘူး၊ ပစ်လိုက်တဲ့ ကံအရှိန် ချင်းက မတူကြဘူး၊ မတူသည့်အတွက်ကြောင့် အသက်တိုရှည် ကွာခြားတယ်။

လုပ်ထားတဲ့ကံထဲမှာ 'ပါဏာတိပါတ' တွေက လွှမ်းမိုးကြီးစိုးတယ်ဆိုလို့ရှိရင်တော့ သက်တမ်းမစေ့ခင် ပြုတ်ထွက်သွားမှာပဲ။ အရှိန်က အစောကြီးကုန်ပြီး စောစော သေသွားတယ်။ အဲဒီထဲမှာ မသေဘူး ဆိုလို့ရှိရင်လည်း သေဖို့ရာ အကြောင်းတွေ ရောဂါဖြစ်လိုက် ဟိုဟာတွေဖြစ်လိုက် ဒီဟာတွေဖြစ်လိုက် ပါဏာတိပါတကံက ဝင်ပြီးတော့ နှောင့်ယှက်လိုက်တဲ့အခါ ဆက်သွားနိုင်ခြင်းစွမ်းအားတွေ မရှိတော့ဘူး။ ကြားထဲကနေပြီး အနှောင့်အယှက်ခံလိုက်ရတဲ့အခါကျတော့ ရှေ့မသွားနိုင်တဲ့ အနေအထားမျိုးဖြစ်တယ်။ အဲဒီသဘောပဲ နော်၊ ကံကနေပြီးတော့ စတင်ပစ်လိုက်တာ။ အဲဒီ ကံကနေ ပစ်လိုက်တဲ့ ဘဝအတိုင်းအတာအတိုင်း လူတွေဟာ သွားနေကြရတယ်။ အဲဒီတော့ အတိုင်းအတာတစ်ခု စေ့သွားပြီဆိုရင် ဘယ်သတ္တဝါမှ နေလို့မရဘူး။

တာဝတိံသာနတ်ပြည်က နတ်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ အရေအတွက်နဲ့ နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ပြည့်ပြီဆိုရင် ဆက်နေလို့မရဘူး။ သူ့ရဲ့ကန်သတ်ချက်ရှိတယ်။ လူတွေကျတော့ အဲဒီလို ကန်သတ်ပေးထားတာ မရှိသည့်အတွက်ကြောင့် လူတွေဟာ အရှည်အတို ပိုက္ကတယ်။ နတ်တွေကျတော့ ကန်သတ်ထားတာရှိတယ်။ ယေဘုယျအားဖြင့် သူတို့လုပ်တဲ့ ကုသိုလ်ကံရဲ့ အရှိန်ကို စံတစ်ခုအနေနဲ့ သတ်မှတ်လို့ရတယ်။

စတုမဟာရာဇ်နတ် သက်တမ်းက ငါးရာ၊ တာဝတိံသာ နတ်ရဲ့သက်တမ်းက တစ်ထောင်၊ ယာမာနတ်ရဲ့ သက်တမ်းက

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၈၉

နှစ်ထောင်၊ ဒီလို တိုးတက်သွားတာပေါ့။ အဲဒီလို နတ်သက်တွေက ကံကြမ္မာရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်းပဲ တိုရှည် သွားကြတာ။ သို့သော် အဲဒီသက်တမ်းစေ့သွားလို့ရှိရင် ရှေ့ဆက်သွားလို့မရတော့ဘူး။ ဖန်တီးလိုက်တဲ့ကံက အရှိန်ကုန်သွားပြီ။

သတ္တဝါတွေတွင်လားဆိုရင် မဟုတ်ဘူး။ ပန်းပွင့်လေးတွေလည်းကြည့်ပေါ့။ ပန်းပင်ကပွင့်လာတဲ့ ပန်းပွင့်လေးတွေဟာ ဘယ်နှစ်ရက်ခံမှာလဲ၊ အတိုင်းအတာအတိုင်းသွားတယ်။ ပိုခံအောင် ရေလေးဘာလေးနဲ့လုပ်တဲ့အခါကျတော့ အားပြည့်သွားတဲ့အခါမျိုးလည်း ရှိတယ်။ သို့သော်လည်းပဲ ဒီပန်းလေးဟာ တစ်လပဲခံမယ့်ပန်းဆိုလို့ရှိရင် ဘယ်လိုပဲ ရေတွေနဲ့ လောင်းလောင်း နောက်ဆုံးတော့ နွမ်းပြီးကြွေသွားမှာပဲပေါ့။ ခြောက်ချင်လဲ ခြောက်သွားမှာ။ အဲဒါလိုပဲ လောကလူသားတွေ မဖြေရှင်းနိုင်တဲ့ ပြဿနာဟာဘာလဲလို့မေးရင် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းကို ဘယ်ဘာသာကမှ ဖြေရှင်းမပေးနိုင်ဘူး။ ရလာတဲ့ဘဝမှာ မအိုရအောင် မနာရအောင် မသေရအောင်လုပ်တဲ့နည်းစနစ်မရှိဘူး။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က ဟောထားတယ် ‘နတ္ထိဇာတဿ အမရဏံ’ မွေးလာပြီးတဲ့နောက် မသေတဲ့ သတ္တဝါဆိုတာ လောကမှ မရှိပါဘူးတဲ့။ အဲဒီတော့ ဘာသာရေးပြဿနာတစ်ခုအနေနဲ့ ကြည့်မယ်ဆိုရင် မွေးလာပြီးတဲ့နောက် မသေအောင်လုပ်နိုင်တဲ့နည်း ရှိလားဆိုတော့ မရှိဘူး။ ဒါဖြင့်

မသေရအောင် ဘာလုပ်ရမလဲဆိုရင် မမွေးအောင်လုပ်ဖို့ပဲ ရှိတယ်တဲ့။ ဒီလိုဆိုတာပေါ့နော်။

အဲဒီတော့ နောက်ထပ်ပြန်မွေးနေတာ ဘာကြောင့်တုန်း ဆိုရင် လိုချင်တဲ့တဏှာဦးဆောင်တဲ့ အမှန်မသိအောင် အဝိဇ္ဇာ က အမှောင်ချထားတယ်။ ကံတရားတွေက တွန်းပို့တယ်။ မွေးရပြန်တယ်။ အဲဒီတော့ လက်သည်တွေက ဘယ်သူတုန်း ဆိုရင် အဝိဇ္ဇာရယ် တဏှာရယ် ကံရယ် သူတို့တွေဟာ လက်သည်ပဲ။ အဝိဇ္ဇာက အမှန်မမြင်အောင် ဖုံးကွယ်ပေးထား တယ်။ တဏှာက သဘောတွေကျတယ် တွယ်တာတယ်။ သူ တွယ်တာတဲ့နေရာကို ကံကနေ တွန်းပို့လိုက်တယ်။ ဟော- တစ်ဘဝရောက်လာပြန်ပြီ။ သူတို့ဖန်တီးလိုက်တဲ့ အရာတစ်ခု သည် နောက်ဆုံးမှာ အိုရပြန်ပြီ နာရပြန်ပြီ သေရပြန်ပြီ။

ဒီ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်း လို့ဆိုတဲ့ ပြဿနာကို လွန်မြောက်ချင်ရင် ဘာလုပ်ရမလဲဆိုတော့ မွေးအောင်လုပ်နေ တဲ့၊ ဘဝတစ်ခုရအောင် လုပ်နေတဲ့၊ အမှန်တရားကို မသိ အောင် ကာနေတဲ့ အဝိဇ္ဇာကို ဖယ်လိုက်ရမယ်။ အဝိဇ္ဇာ ဖယ်လိုက်တာနဲ့ တွယ်တယ်မှုမဖြစ်ဘူး။

ဥပမာ ဘာနဲ့တူတုန်းဆိုရင် ဘီလူးက လူယောင်ဖန်ဆင်း ထားတဲ့အခါ ချောချောလှလှလေးလို့ ထင်ရပေမယ့် နောင် ကျရင် ဘီလူးစားခံရတယ်။ ဒီ ဘီလူးရုပ်ကို ဖုံးလွှမ်းထားတဲ့ မျက်နှာဖုံးကို ခွဲပစ်လိုက်ဖို့လိုတယ်။ အဲဒီ မျက်နှာဖုံးကို ဘယ်

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၉၁

သူက စွပ်ပေးထားတာတုန်းဆိုတော့ အဝိဇ္ဇာက စွပ်ပေးထားတာ၊ မျက်နှာဖုံးလှလှလေး စွပ်ပေးထားတော့ မူလရုပ်သွင်မပေါ်ဘူး၊ မပေါ်တော့ တဏှာကသဘောကျတယ်၊ မျက်နှာဖုံးစွပ်ပေးတာက အဝိဇ္ဇာနော်၊ လှတယ်လို့ထင်ပြီး တွယ်တာတာက တဏှာ၊ ရအောင်ကြိုးစားတာက ကံ၊ ဟော- သူတို့သုံးခု လုပ်နေကြတယ်။

ဘဝဆိုတဲ့ဘီလူးကောင်ကြီးကို အလှထင်အောင် အဝိဇ္ဇာကနေ ဖုံးပေးထားပြီးတော့ တဏှာကလိုချင်လာတဲ့အချိန်မှာ ကံကနေပြီးတော့ တွန်းပို့လိုက်တာတဲ့၊ ဘီလူးရင်ခွင်ထဲ ရောက်သွားတယ်၊ ဘာဖြစ်လဲ အစားခံလိုက်ရပြီနော်၊ ခေါင်းတွေလည်း ဖြူသွားပြန်ပြီ၊ သွားတွေလည်း ကျိုးသွားပြန်ပြီ၊ ဘဝတစ်ခုမှာ အသေပဲထွက်ထွက် အရှင်ပဲထွက်ထွက် ဘီလူးစားခံရတာချင်း အတူတူပဲနော်။

အဲဒီတော့ ဘဝတစ်ခုမရအောင် ဘာလုပ်ရမှာလဲ? အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ မျက်နှာဖုံးကိုခွါ ဘီလူးရုပ်သွင်ပေါ်လာမယ်၊ ပေါ်လာတဲ့အခါကျတော့ ကြောက်တယ် မလိုချင်တော့ဘူး၊ မကြိုးစားတော့ဘူးဆိုတော့ အဝိဇ္ဇာပျောက်ရင် တဏှာလည်း ပျောက်တယ်၊ တဏှာပျောက်ရင် ကံတွေရဲ့အစွမ်းသတ္တိလည်း ပျောက်သွားတယ်၊ ပျောက်သွားသည့်အတွက်ကြောင့် သူတို့ဖန်တီးနေတဲ့ လုပ်ကြံဇာတ်လမ်းကြီးဟာ မပေါ်လာတော့ဘူး၊ မပေါ်လာလို့ရှိရင် ဘီလူးစားခံရခြင်းက လွတ်သွားတယ်၊ အဲဒီနည်းကို ဘုရားကဟောတာပဲ။

မအိုရာ မနာရာ မသေရာဆိုတာ တစ်ချို့က ထင်နေတယ်။ လူဖြစ်လာပြီး ဘယ်တော့မှ မအိုတော့ဘူးလို့ထင်တာ၊ ဖြစ်ကိုမဖြစ်တော့တာနော်၊ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဖြစ်ကိုမဖြစ်တော့တာ၊ ဘာလို့မဖြစ်တုန်းဆို ခုနက လှည့်စားမှုတွေနဲ့ လိုချင်မှုတွေ မရှိတော့ဘူး၊ မရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဘဝဆိုတာ စကိုမစလာတော့ဘူး၊ အဲဒီနည်းလမ်းကိုပဲ မြတ်စွာဘုရားက ရှာဖွေတွေ့ထားတာတဲ့၊ ဖြစ်လာတဲ့သတ္တဝါကို မအိုအောင် လုပ်နိုင်တာတော့မဟုတ်ဘူး၊ မဖြစ်အောင်လုပ်တဲ့ နည်းစနစ်တဲ့။

ပုထုဇဉ်တွေအနေနဲ့ ကြည့်မယ်ဆိုရင် မဖြစ်ဘူးဆိုလို့ရှိရင် လူတွေက မကြိုက်တော့ဘူး၊ ဖြစ်ချင်နေတာလေ၊ ဖြစ်ချင်နေတဲ့ ဘဝတဏှာရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး မဖြစ်ရတော့ဘူးဆိုရင် နိဗ္ဗာန်ဟာ ကြောက်စရာကြီး ဖြစ်သွားတယ်၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ လိုချင်တဲ့တဏှာရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုက ချုပ်ကိုင်ထားမှုကြောင့် ကိုယ့်အနေနဲ့ ဖြစ်တာကိုပဲကြိုက်တယ်၊ ဖြစ်တာကိုပဲ ကြိုက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ ဖြစ်တာကို မကြိုက်သည်ထိအောင် မြင်အောင် ကြိုးစားကျင့်တာကို ဝိပဿနာအားထုတ်တယ်လို့ ခေါ်တယ်နော်။

အမှန်မသိသေးတော့ ဘီလူးကို ဘီလူးမှန်းမသိသေးတာ၊ အဲဒီတော့ ဘီလူးကို ဘီလူးမှန်းသိအောင် ဝိပဿနာတရားအားထုတ်တယ်၊ ဘီလူးမှန်းလဲသိပြီ မကြိုက်တော့ဘူး ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီကျတော့ ကံတရား

တွေကို ဖယ်ရှား၊ ကိလေသာတွေကို ဖယ်ရှားလိုက်တဲ့အခါ အရဟတ္တမဂ်ဆိုတဲ့ ဉာဏ်ရလာတယ်။ အဲဒီလမ်းကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားက ရှာတွေ့တာတဲ့။

ဘုရားမပွင့်ခင်က ဒီလမ်းကိုမတွေ့ဘူး၊ မသေရာတရားကို ရှာနေတာ၊ အခုခေတ်လဲ ရှာကြတယ်လေ ဓာတ်လုံးလေးထိုး ဆေးလေးသောက် ဓာတ်ပြာလေး ပျားရည်နဲ့ရောသောက်၊ ဒါလေးစားရင် မအို၊ မနာ၊ မသေ၊ ဆေးတောင်မှ နာမည်ပေး ထားသေးတယ်၊ မအို၊ မနာ၊ မသေဆေးတဲ့နော်။

လူတိုင်းလူတိုင်းဟာ အိုလည်းမအိုချင်ဘူး၊ နာလည်း မနာ ချင်ဘူး၊ သေလည်းမသေချင်ဘူး၊ တကယ်တော့ ရလားဆို မရဘူး၊ နောက်ဆုံးမှာ အသက်တောင် ဆွဲဆန့်လို့မရတာကြီးကို မအို မသေဖို့ဆိုတာ အဲဒီယဉ်းကြီးလေ၊ မသေချင်ဘဲနဲ့ပဲ သေရ မှာပဲ၊ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက မသေရာလမ်းကြောင်းဆိုတဲ့ အကောင်းဆုံးလမ်းကြီးကို ရှာဖွေတွေ့ထားတာ၊ ဒါကြောင့်မို့ ‘သုဂတ’ လို့ခေါ်တာ။

အဲဒီ မသေရာလမ်းကြောင်းဆိုတာ ဘယ်လမ်းလဲ ဆိုရင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော လမ်းကြောင်းပဲ၊ အဲဒီ မဂ္ဂ ဆိုတဲ့ လမ်းဟာ ဘာနဲ့ဖွဲ့စည်းထားတာတုန်းဆိုတော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာ ဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ လို့ခေါ်တဲ့ ဒီရှစ်ပါးနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတာ၊ မဂ္ဂဆိုတာ ဒီအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ရဲ့နာမည်၊ ဒီရှစ်ပါးကို ပေါင်းပြီးတော့ “မဂ္ဂ” လို့ခေါ်တာ။

ဝိပဿနာတရား အားထုတ်နေတဲ့အချိန်မှာလည်း ဒီရှစ်ခုနဲ့ သွားနေတာ၊ သို့သော် စွမ်းအားပြည့်သွားပြီဆိုရင် မဂ်ဉာဏ် ဖြစ်သွားပြီ၊ အဲဒီတော့ လုပ်ရတာက ဝိပဿနာမဂ္ဂ၊ ရလိုက်တာက အရိယာမဂ္ဂ၊ ဝိပဿနာက အလုပ်လုပ်ပြီး အသိဉာဏ်တွေ ဖွံ့ဖြိုးလာအောင်၊ အတွေးတွေ မှန်ကန်လာအောင် ကိုယ်ကျင့်တရားကို အခြေခံပြီးတော့ ကြိုးစားမှုတွေ သတိထားမှုတွေ သမာဓိတွေ ဒီစွမ်းအားတွေကို မြှင့်ရင်းမြှင့်ရင်းနဲ့ နောက်ဆုံးမှာ ဒီရှစ်ခုက တစ်ခုတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်သွားတယ်၊ စွမ်းအားပြည့်တယ်ဆိုတာ ဝိပဿနာအခိုက်တုန်းကတော့ ရှစ်ခုက ရှစ်မျိုးဖြစ်နေကြတယ်၊ တစ်စထောင် တစ်စလဲနဲ့ ရှစ်မျိုးမှန်းသိသာတယ်၊ အလုပ်တွေလုပ်နေကြတာ။

အဲဒီရှစ်ခုက တပေါင်းတည်း ဖြစ်သွားပြီဆိုရင် အရိယာမဂ္ဂ ဖြစ်သွားပြီ၊ တစ်ခုတည်းဖြစ်သွားပြီဆိုရင် စွမ်းအင်တွေ အားလုံးစုသွားတယ်၊ တစ်ခုတည်းလိုဖွဲ့စည်းပြီး စည်းလုံးညီညာသွားပြီ ဆိုလို့ရှိရင် ကိလေသာအားလုံးကို ဖယ်ရှားပစ်လိုက်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားကို ‘သောဘဏဂမနတ္တာ သုဂတော’ တင့်တယ်သော အပြစ်ကင်းသော လမ်းကြောင်းရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တဲ့ ဒီလို အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။

ဘာသာတရားကို ဟောပြောနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဒီလမ်းကြောင်းမတွေ့ဘူး၊ ရှာလို့မရဘူး၊ ဗြဟ္မာပြည်ကိုပဲ ပန်းတိုင်

ထားပြီး ကျင့်ကြတာ၊ ကမ္ဘာပေါင်းချီပြီး နှစ်ပေါင်းကြာစွာ အသက်ရှည်တာကိုပဲ မအို၊ မနာ၊ မသေ မှတ်ထင်နေကြတာ၊ ဘာထူးလဲ ခုခေတ် ထင်ရှားရှိတဲ့ ဘာသာတရားတွေ ကြည့်လိုက်၊ သူတို့ပြောတယ်မဟုတ်လား၊ သေလို့ရှိရင် ဘယ်သွားလဲ “ကောင်းကင်ဘုံ” သွားတယ်၊ ကောင်းကင်ဘုံဆိုတာ ဗြဟ္မာ့ပြည်ကိုပြောတာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားတော်အရ ဈာန်ရမှ ဗြဟ္မာ့ဘုံရောက်တာ၊ သမာဓိကျင့်စဉ်တွေကိုကျင့်မှရတာ၊ ဘုရားရှိခိုးရုံလေးနဲ့ Confesion လုပ်ရုံလေးနဲ့ ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ဖို့ဆိုတာ ဝေလာဝေး၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်မပြောနဲ့၊ လူ့ပြည်ပြန်ဖြစ်ရင်ကံကောင်း။

လမ်းကြောင်းအမှန်ကို မြတ်စွာဘုရား ထုတ်ဖော်ဟောထားတယ်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ချင်ရင် သမထကျင့်စဉ်တစ်ခုကိုကျင့်၊ ရောက်ကိုရောက်တယ်။ သို့သော် ဗြဟ္မာ့ပြည်ဟာ လမ်းဆုံးလားဆိုတော့ ဘယ်ဟုတ်မလဲ၊ ရှည်တော့ရှည်တယ် သို့သော် သေမှာပဲ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီ မသေတဲ့ လမ်းကြောင်းကို ဘယ်သူမှမတွေ့ဘူး၊ အကောင်းဆုံး အစစ်မှန်ဆုံး အပြစ်ကင်းဆုံးလမ်းကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် စတွေ့တာဖြစ်သောကြောင့် **သုဂတ-အကောင်းဆုံးသော** လမ်းကြောင်းကို လျှောက်လှမ်းပြီးသူ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ အကောင်းဆုံးသော လမ်းကြောင်းရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်အနေနဲ့ ‘သုဂတ’ လို့ခေါ်တာ၊ ဒါက အဓိပ္ပါယ်တစ်ခုနော်။

သောဘဏဂမနတ္ထာ သုဂတော - တင့်တယ်သော သွားခြင်း သွားရောက်တဲ့လမ်းကြောင်းရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်လို့ ဒီလို

အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ဒါက အလွန်ကြီးမားတဲ့ဂုဏ်ရည်၊ ကမ္ဘာမှာ ဘယ်ပညာရှိမှ မတွေ့ခဲ့ဘူး၊ ဂေါတမဗုဒ္ဓပဲတွေ့တယ်၊ ကျန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် မတွေ့ဘူး၊ ဒီလိုဆိုလိုတာပေါ့။

သန္တရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ သုဂတော

ဟော-နောက်တစ်ခုက ဘာလဲဆိုရင် အဲဒီလမ်းကြောင်း ကိုတော့ တွေ့ပြီးပြီ၊ အဲဒီလမ်းအတိုင်း လျှောက်သွားလို့ လမ်းဆုံးကိုရောက်ပြီဆိုတာက အဓိပ္ပါယ်တစ်ခုဖြစ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားဟာ အဲဒီလမ်းကြောင်းအတိုင်းသွားလို့ လမ်းဆုံးကိုလည်း ရောက်ပြီးပြီ၊ လမ်းဆုံးကဘာလဲ? နိဗ္ဗာန် ပေါ့နော်၊ မအိုဘူး မနာဘူး မသေဘူးဆိုတဲ့ နည်းလမ်းကို တွေ့ထားပြီ၊ မှန်တယ် သောဘဏဂမနတ္တာ သုဂတော- အကောင်းဆုံးသောလမ်းကြောင်းရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ လမ်းကြောင်း ရှိတဲ့အတိုင်း လျှောက်လှမ်းပြီးပြီလားဆိုရင် လျှောက်လှမ်းပြီးပြီ။

ဒါကြောင့် သုဂတ- အကောင်းဆုံးသော နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ လမ်းကြောင်းအတိုင်း လျှောက်လှမ်းလို့ အကောင်း ဆုံးသော နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ လမ်းဆုံးကို ရောက်ပြီးဖြစ်ပြီ၊ ဟော- ဒါကလည်း ‘သုဂတ’ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်တစ်ခုပဲ။

မြတ်စွာဘုရားဟာ လမ်းစဉ်ကိုသာ ဖော်ထုတ်တာမဟုတ် ဘူး၊ လမ်းဆုံးပန်းတိုင်ကိုလည်း ရောက်သွားပြီးဖြစ်တယ်။ လမ်းဆုံး ဘယ်နားနေမှန်းမသိဘူးဆိုရင် ချီတက်သာသွားတာ

လမ်းလည်းမဆုံးဘူး၊ ရောက်လည်း မရောက်ဘူး။ ဥပမာ လူတစ်ယောက် ခရီးသွားသလိုပေါ့။ သူက ခရီးသွားရင်း ဘာလုပ်တုန်းဆိုရင် “ငါက လမ်းမသိဘူး၊ အဲဒီတော့ အထုပ်ကြီးကြီးကို ရှေ့ကထား၊ အထုပ်သေးသေးကို နောက်ကထား၊ အဲဒီအထုပ်ကြီးကြီးရှိတဲ့ဘက်သာလျှောက်သွား ရောက်တယ်ပေါ့” တစ်ရက်ကျတော့ သူက လမ်းမှာ အိပ်ပျော်နေတယ်။ လူတစ်ယောက်က အထုပ်ကြီးနဲ့ အထုပ်သေး ပြန်လှည့်ထားတယ်။ အဲ့အထုပ်ကြီးရှိတဲ့ဘက် သွားလိုက်တာ အိမ်ပြန်ရောက်သွားတယ်။ ဟော- အဲဒါမျိုးဖြစ်နေတယ်။

အရိယမဂ်ဆိုတဲ့လမ်းကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရား ပထမဆုံးတွေ့ရှိတယ်။ အဲဒီ လမ်းကြောင်းအတိုင်း လျှောက်တယ်။ လမ်းဆုံးပန်းတိုင်ကိုလည်းရောက်ခဲ့ပြီ။ အဲဒါကြောင့်မို့ သုဂတ-လမ်းကြောင်းကိုလည်း သိသူ၊ လမ်းဆုံးကိုလည်း ရောက်ပြီးသူဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်ပေါ့။

စာပေကျမ်းဂန်မှာ ဘယ်လိုဖွင့်ပြတုန်းဆိုရင် ‘သုန္ဒရံ နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတီတိ သုဂတော’ အလွန်ကောင်းမွန်တဲ့ဌာနကို ရောက်ရှိသူဖြစ်လို့ “သုဂတ” တဲ့။ ကောင်းတယ်ဆိုတာ ဘာဖြစ်လို့ကောင်းတာတုန်း၊ အဲဒီနေရာရောက်သွားရင် ဒုက္ခဆိုတာ တစ်ခုမှ မရှိတော့ဘူး၊ ဒုက္ခတွေ ကင်းသွားလို့ကောင်းတာ။

သံသရာထဲမှာ ဆိုရင် ဒုက္ခတွေက အလွန်များတယ်လေ။ အိုခြင်းဆင်းရဲ၊ နာခြင်းဆင်းရဲ၊ သေခြင်းဆင်းရဲတွေရှိတယ်။ သင်္ခါရတွေနဲ့ ရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပြီးရင်ပျက်နေတဲ့

ဒုက္ခကြီးကို ဘယ်သူမှတားဆီးလို့မရဘူး၊ ဟော- နိဗ္ဗာန်ကျတော့ အဲဒီဒုက္ခတွေ မရှိဘူး၊ အေးချမ်းတယ်၊ ဒါကြောင့်မို့ နိဗ္ဗာန်ဟာ သုန္ဒရဌာန အလွန်ကောင်းတဲ့နေရာကြီးတစ်ခုပဲ၊ ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းတယ်၊ အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ လမ်းဆုံးကိုလည်း ဒီလမ်းကနေလျှောက်ပြီး ကိုယ်တိုင်ရောက်သွားပြီးပြီလို့ ဒီလိုပြောတာနော်၊ အဲဒါ ဒုတိယအဓိပ္ပါယ်။

သမ္မာ ဂတတ္တာ သုဂတော

တတိယ အဓိပ္ပါယ်က မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဒီဖြတ်သန်းမှုဟာ နောက်ကြောင်းမပြန်တဲ့ ဖြတ်သန်းမှုလို့ခေါ်တယ်။ ဘုရားသွားတဲ့ လမ်းကြောင်းဟာ နောက်ကြောင်းပြန်တဲ့လမ်း မဟုတ်ဘူး၊ အေး- နောက်ကြောင်းပြန်တယ် ဆိုကတည်းက စမ်းတဝါးဝါး လုပ်နေရရင်တော့ နောက်ကြောင်းပြန်မှာပဲ သေချာတယ်။ ရှေ့တစ်လှမ်းသွားလိုက် နောက်နှစ်လှမ်း ဆုတ်လိုက် ဖြစ်နေတယ်လေ။ ရှေ့တစ်လှမ်းတိုး နောက်နှစ်လှမ်း ဆုတ်ဆိုတဲ့ လမ်းစဉ်ကြီးပေါ့။ ဘယ်လိုလုပ်ရောက်မလဲ၊ ရှေ့တစ်လှမ်းထဲတိုးပြီး နောက်ကို နှစ်လှမ်းဆုတ်တယ်ဆိုတော့ ကြေနေပြီ၊ သူ ဒီနေရာပဲ ရပ်ရမယ့်သဘော ဖြစ်နေတယ်၊ အဲဒီလို မဟုတ်ဘူးတဲ့။

မြတ်စွာဘုရားက နောက်ကြောင်းမပြန်ဘူး၊ ဘာကြောင့် နောက်ကြောင်း မပြန်တုန်း၊ သူလျှောက်တဲ့လမ်းက မှန်ကန်တဲ့ လမ်း ဖြစ်လို့ပဲ။ လုပ်တဲ့လုပ်ရပ် အင်မတန်မှ သေသေသပ်သပ်

ရှိတာ ဖြစ်သောကြောင့် အားလုံးဟာ ရှင်းပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။ ဒီလိုဆိုလိုတာပေါ့နော်။ အဲဒီတော့ အဓိပ္ပါယ်က ဘယ်လိုဖွင့်တုန်း “သမ္မာ ဂတတ္တာ” တကယ့်ကို မှန်ကန်တဲ့ နည်းလမ်းနဲ့ ဖယ်ရှားလျှောက်လှမ်းသွားတာ ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားဟာနောက်ကြောင်းပြန်လာတာမရှိဘူး၊ ဘာတွေ နောက်ကြောင်း မပြန်တာတုန်းလိုဆိုလို့ရှိရင် ကြည့်-

မြတ်စွာဘုရားဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်တရား ကျင့်စဉ် အတိုင်း ကျင့်လိုက်တယ်။ ကျင့်လိုက်တဲ့အခါမှာနော် ဝိပဿနာ ဉာဏ် အဆင့်ဆင့် ကျင့်သွားတယ်။ သောတာပတ္တိမဂ် ရလိုက်တယ်။ သောတာပတ္တိမဂ်နဲ့ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်လိုက်တယ်။ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာဟာ ပြန်ပြီးခေါင်းထောင်လာတာ မရှိတော့ဘူး။ နောက်ကြောင်း မပြန်တော့ဘူး။ ပယ်တယ်ဆိုတာ တစ်ခါတည်းပယ်တာ။ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက်မှာ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဘယ်တော့မှ ပြန်မလာတော့ဘူး။ အပြီးသတ် အနိုင် ရခြင်းပဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါဟာ မှန်ကန်တဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်လို့ ဒီလိုအဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ နောက်ကြောင်းပြန်မလာဘူး။

သကဒါဂါမိမဂ်နဲ့ အပါယဂါမနီယဖြစ်တဲ့ ကိလေသာတွေ လောဘတွေ ဒေါသတွေကို လျှော့ချတဲ့အခါမှာ လျှော့ချပြီး ကိလေသာတွေ ပြန်ပြီးရှင်သန်အားပြည့်လာတယ်ဆိုတာ မရှိဘူးတဲ့။ နောက်ကြောင်းမပြန်တော့ဘူး။ အနာဂါမိမဂ်နဲ့ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒ၊ ကာမဂုဏ်အာရုံကို တွယ်တာတဲ့ လောဘနဲ့ အလိုမကျတဲ့ ဒေါသဆိုတာတွေဟာလည်း ဖယ်ရှားပြီးဖြစ်

တယ်။ ဘယ်တော့မှ ပြန်မပေါ်အောင် ဖယ်ရှားတယ်။ နောက်ကြောင်း မပြန်ဘူးလို့ ဒီလိုဆိုတာပေါ့နော်။

တစ်ခါ အရဟတ္တမဂ်နဲ့ ကိလေသာ ဖယ်လိုက်တယ်။ အဲဒီ ဖယ်လိုက်တဲ့ ကိလေသာတွေဟာ ဘယ်ကိလေသာမှ ပြန်ပြီး ခေါင်းထောင်ထလာတာ မရှိဘူးတဲ့။ အပြီးသတ်သွားတာ ဖြစ်သောကြောင့် ဒီလမ်းကြောင်းဟာ နောက်ကြောင်း ပြန်လှည့်စရာ အကြောင်းတစ်ခုမှ မရှိဘူး။ ရှေ့ကိုသာ ဆက်သွား ဆက်သွားပြီးတော့ အားလုံး ကိလေသာတွေကို အပြတ်ရှင်းပြီး သားဖြစ်လို့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ သွားရောက်ခြင်းဟာ မှန်ကန်သော သွားရောက်ခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ လမ်းစဉ်ဟာ တိကျမှန်ကန်တဲ့ အလုပ်ဖြစ်တဲ့လမ်းစဉ်လို့ ဒီလိုအဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ သမ္မာ ဂတတ္တာ ကောင်းသောနည်းဖြင့် သွားရောက်ခြင်းလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်နော်။

အဲ-မသေမသပ် လုပ်ထားလို့ရှိရင်တော့ ပြန်ပြန်လုပ်ပေတော့၊ မသေသပ်လို့ရှိရင် ပြန်ပြန်လုပ်ရတယ်လေ၊ သေသေသပ်သပ် လုပ်ထားလို့ရှိရင် နောက်ကြောင်းပြန်စရာ မရှိဘူး၊ အပြီးသတ် ဖြစ်သွားတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ နောက်ကြောင်း မပြန်ဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတာ၊ ရှေ့ကိုသာ ဆက်သွားတယ်။ အဲဒါဟာ သုဂတ ဂုဏ်တော်ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်တစ်ခုပဲ။ အင်မတန်မှ ချီးမွမ်းစရာကောင်းပြီးတော့ ကျေနပ်စရာကောင်းတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အရည်အချင်းတွေပေါ့။ ဒါမျိုးမှ ဘုရားဆိုတာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။

သမ္မာ ဂတော သုဂတော

နောက်တစ်ခုက “သမ္မာဝါ ဂတော”တဲ့၊ မြတ်စွာဘုရား လျှောက်လှမ်းလာတဲ့ ခရီးကြောင်းကို ပြန်ကြည့်၊ ဘုရားဖြစ်ဖို့ လျှောက်လှမ်းလာတဲ့ လမ်းဟာလည်းပဲ မှန်ကန်တဲ့ လမ်းကြောင်းပဲ။ လမ်းမှားနေလို့ရှိရင် ဘုရား ဘယ်ဖြစ်မှာတုန်းနော်၊ ဘုရားမပြောနဲ့ မန္တလေးသွားရင်တောင် လမ်းမှားပြီးတော့ မိုးကုတ်လမ်း လိုက်သွားရင် ရောက်မှာ မဟုတ်ဘူးနော်။ အဲဒီတော့ မန္တလေးသွားရင် မန္တလေးလမ်းကြောင်းပေါ်မှာ ရောက်နေရမယ်၊ မြတ်စွာဘုရားလာခဲ့တဲ့လမ်းက မှန်ကန်တဲ့ လမ်းကလာတာ၊ ဘယ်ကလာခဲ့တာတုန်းလို့ မေးလိုက်လို့ရှိရင် ဘဝမှာ အရင်တုန်းက မထင်မရှားပဲ။

ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားနဲ့ တွေ့တဲ့အခါ သုမေဓာရသေ့ ဘဝမှာ အသိဉာဏ်ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး စွန့်လွှတ်အနစ်နာ ခံနိုင်လောက်အောင် စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်တယ်။ ချမ်းသာသမျှ ပစ္စည်းဥစ္စာတွေလည်း အကုန်လုံး စွန့်လွှတ်တယ်၊ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ သံဃာတွေ ပွက်မနင်းရအောင် သူ့ပေါ် နင်းသွားပါလို့ အသက်ကိုစွန့်တယ်၊ အကယ်၍သာ ဘုရားနဲ့ ရဟန္တာတွေသာ နင်းသွားမယ်ဆိုလို့ရှိရင် အရိုးတောင်မှ မှုန်သွားလိမ့်မယ်ထင်ပါရဲ့။ ဒီလို ဘုရားကို တံတားခင်းပြီးတော့ လှူတယ်ဆိုတာ အသက်စွန့်ရတာ၊ အသက်စွန့်ပြီးတော့ လှူတာ။

အဲဒီနည်းနဲ့ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားထံ ဗျာဒိတ်ခံပြီးတော့ ပါရမီဆယ်ပါး အကျင့်တရားတွေကို ဦးလည်မသုန် ဖြည့်ကျင့်ခဲ့တယ်။ နောက်ဆုတ်မယ်ဆိုတဲ့စိတ်ဓာတ် မရှိဘူး၊ ရှေ့ကိုတိုးပြီး ကျင့်မယ်ဆိုတဲ့စိတ်နဲ့ ကျင့်လာခဲ့တာ။ အဲဒီ လမ်းကြောင်းဟာ လည်းပဲ အလွန်ပဲဖြောင့်တန်းတယ်။ သူ သန္နိဋ္ဌာန်ချထားတဲ့ အတိုင်းပဲနော်၊ ကမ္ဘာပေါင်း လေးအသင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကြာခဲ့တယ်။

လေးအသင်္ချေဆိုတာ မရေမတွက်နိုင်တဲ့ ကမ္ဘာလေးခါ ကြုံခဲ့တယ်။ ဒါကို လေးအသင်္ချေလို့ ခေါ်တယ်။ ဘယ်ဘုရားတွေကြားမှာ မရေမတွက်နိုင်တဲ့ကမ္ဘာလေးခါ ကြုံရတုန်းဆိုတော့ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ပြီးတဲ့နောက် ကောဏ္ဍညဘုရားပွင့်တယ်။ အဲဒီတော့ ကောဏ္ဍညဘုရားနဲ့ ဒီပင်္ကရာဘုရားကြားမှာ ကမ္ဘာပေါင်း ဘယ်လောက်ကြာတယ်ဆိုတာ အရေအတွက် မရှိဘူး၊ အဲဒါကို တစ်အသင်္ချေလို့ မှတ်တယ်။ အဲဒီလိုပေါင်း လေးခါကြုံခဲ့တယ်။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ နောက်ကစ ကမ္ဘာတစ်သိန်းတွက်တယ်။ လေးအသင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်း အဲဒီလိုအဓိပ္ပါယ်ယူရတယ်။

မရေမတွက်နိုင်တဲ့ကမ္ဘာက လေးခါ ဘုရားနဲ့တွက်တာနော်၊ မရေမတွက်နိုင်တဲ့ ကမ္ဘာတွေ ခြားသွားတာက လေးခါ၊ ရေတွက်လို့ရတဲ့ကမ္ဘာက တစ်သိန်း၊ အားလုံး အဲဒီ လေးအသင်္ချေနဲ့ကမ္ဘာတစ်သိန်းမှာ ဒါနစတဲ့ပါရမီတွေကို ဖြည့်ကျင့်ခဲ့တာ မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းနဲ့ လျှောက်လှမ်းလာသည့်

အတွက်ကြောင့် ဂေါတမဘုရားဘဝကို ရောက်လာသည်ထိ အောင် ဒီလမ်းကြောင်းအတိုင်း လျှောက်လာလို့ ဘုရားဖြစ်လာတာ၊ အဲဒါကိုပြောတာ သမ္မာဂတော စွဲစွဲမြဲမြဲ လျှောက်လှမ်းလာခဲ့တာ။

သာမန်ငွေမျိုးနဲ့ လူဆိုရင် ဘယ်ဖြစ်ပါ့မတုန်းနော်၊ သာမန် ဇွဲသမားဆို ဘယ်ဖြစ်မလဲ၊ ဒီဘဝလေးတောင်မှ စိတ်မရှည် တဲ့လူမျိုးက အများကြီးပဲနော်၊ ဖြစ်မှာဟုတ်ပါဘူးဆိုပြီး လျော့လိုက်ကြတာ၊ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းကတော့ ဖြစ်မှာ မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့စိတ်ဓာတ် လုံးဝမရှိဘူး၊ ဖြစ်ကိုဖြစ်ရမယ်ဆိုတဲ့ အတိုင်းပဲ ရှေ့ကိုဦးတည်ပြီး သွားနေတာ၊ အဲဒီလို ရှေ့ကို ဦးတည်သွားတာကိုပဲ သမ္မာဂတတဲ့။ မှန်ကန်တဲ့ လမ်းကြောင်း ပေါ်မှာ လျှောက်လှမ်းသွားတယ်။

ဘုရားဘဝရောက်လာတဲ့အခါကြည့်၊ သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား ဖြစ်တဲ့အခါမှာ စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေက အလွန်ကြီးမားတယ် ပေါ့။ ဘုရင့်သားလဲဖြစ်တယ်၊ အလွန်ချမ်းသာကြွယ်ဝတဲ့ မျိုးရိုး ထဲမှာလည်းဖြစ်တယ်၊ ခြေမွေးမီးမလောင် လက်မွေးမီးမလောင် ချမ်းချမ်းသာသာနေရတယ်၊ သူ့ဘဝမှာ ပျော်စရာချည်းပဲနော်၊ ပျော်စရာချည်းပဲနေတဲ့ဘဝမျိုးကို မစွန့်လွှတ်ဘဲနဲ့ ဘုရားဖြစ်ဖို့ ခက်တယ်လေ။ ဒါကြောင့်မို့လို့ အဲဒါတွေကို စွန့်လွှတ်ခြင်းဟာ လည်းပဲ မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းကို လျှောက်လှမ်းခြင်းပဲ ဖြစ်တယ်။

စွန့်လွှတ်ပြီးတဲ့ နောက်မှာကြည့်၊ ဘုရားအလောင်းက တရားဓမ္မကျင့်တာ၊ တရားဓမ္မကျင့်တဲ့အခါမှာလည်း အစွန်းရောက်တဲ့အကျင့်တွေကို ရှောင်ရှားပြီး မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းက သွားတာ။ ဘဝဟာ ထာဝရမြဲတယ်လို့ယူဆတဲ့ သဿတအစွန်း၊ ထာဝရပြတ်စဲသွားတယ်လို့ ယူဆတဲ့ ဥစ္ဆေဒ အစွန်းနော်။ ထာဝရတည်မြဲနေတယ်လို့ယူတဲ့ သဿတ၊ ထာဝရပြတ်စဲသွားတယ်လို့ယူတဲ့ ဥစ္ဆေဒ၊ အဲဒီလမ်းကြောင်းနှစ်ခုကို ရှောင်ရှားပြီး အလယ်လမ်းကလာခဲ့တာ။

“အေး- အကြောင်းရှိသေးရင် ဖြစ်ဦးမှာပဲ၊ အကြောင်းချုပ်လို့ရှိရင် ချုပ်မှာပဲ” ဒါကြောင့် ထာဝရမြဲတယ်ဆိုတာ မဟုတ်ဘူး၊ ထာဝရပြတ်စဲတယ်ဆိုတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ အကြောင်းရှိရင် ဖြစ်ဦးမှာပဲ။ အကြောင်းချုပ်လို့ ချုပ်သွားတာကို မြင်သောအားဖြင့် ထာဝရ မြဲတယ်ဆိုတာ မဟုတ်ဘူး၊ ပြန်ပြီးဖြစ်တာကို မြင်သောအားဖြင့် ထာဝရ ပြတ်သွားတယ်ဆိုတာ မဟုတ်ဘူး၊ အကြောင်းရှိရင် ဖြစ်မယ်၊ အကြောင်းမရှိရင် မဖြစ်ဘူးဆိုတဲ့ မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းကနေ သွားလိုက်တာ။ သဿတအစွန်း၊ ဥစ္ဆေဒအစွန်းကိုရှောင်ပြီး ဖြောင့်မတ်တဲ့လမ်းကနေ တရားကျင့်တာ။

နောက်ဆုံးမှာ အရိယမဂ္ဂင် ကျင့်စဉ်ကို ကျင့်တဲ့အခါမှာ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂလို့ ဆိုတဲ့ ဇိမ်ခံတဲ့အကျင့်၊ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကိုခံစားတဲ့အကျင့်ကို ရှောင်ရှားတယ်။ ဒုက္ခခံခြင်းဖြင့်

ကိလေသာတွေကို ကုန်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့အတွေးနဲ့ ကိုယ့်ကိုကိုယ် နှိပ်စက်ပြီးကျင့်တဲ့အကျင့်မျိုး။ အတ္တကိလမထာ အကျင့်မျိုးကို လည်း ရှောင်ရှားတယ်။ ဖိမ်ခံတဲ့အကျင့်ကိုလည်း ရှောင်ရှားတယ်။ နှိပ်စက်တဲ့အကျင့်ကိုလည်း ရှောင်ရှားတယ်။

ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂဆိုတာ သုခဆိုသမျှကိုပယ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ကာမသုခကို လက်မခံရဘူး။ ကာမသုခ ခံစားတယ် ဆိုတာ တဏှာရာဂစိတ်နဲ့ပဲ ခံစားလို့ရတယ်။ ကာမသုခက တစ်ခြား သုခတွေကိုတော့ မပယ်လှန်ဘူး။ ခံစားသင့်တဲ့ ချမ်းသာကို ခံစားတယ်။

အတ္တကိလမထာနုယောဂမှာ မလိုအပ်ဘဲ ဒုက္ခခံတဲ့ တပ အကျင့်မျိုးတွေကို ဆိုလိုတာ။ ဆင်းရဲခံသင့်တာကို ခံတယ်။ ဥပမာမယ် တရားထိုင်တယ် ညောင်းမယ်ညာမယ်နော် အဲဒါ တွေကို သည်းခံတယ်။ ဥပုသ်စောင့်တယ် ညနေ ထမင်းဆာ တယ် သည်းခံတယ်။ အဲဒီလို ကောင်းတာလုပ်တဲ့အခါမှာ ခန္ဓာကိုယ်ကို မငဲ့ညှာဘဲနဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်တာ၊ ခံသင့်ရင် ဒုက္ခခံမယ်၊ ဟိုဖက်ဒီဖက်အစွန်းကို ရှောင်ရှားထားတဲ့ မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါ ကျင့်စဉ်ကနေသွားတယ်လို့ ဒီလိုပြောတာနော်။ မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါ ကျင့်စဉ်ဆိုတာ အဲဒါကိုဆိုလိုတယ်။

အဲဒီ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ကျင့်စဉ်အတိုင်း ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်သွားလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက် သွားတယ်။ ဆိုလိုတာက “သမ္မာဂတ” ဆိုတာ ပါရမီဖြည့်တုန်း ကလည်း မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းက လျှောက်လာခဲ့တာပဲ။

ဘုရားဖြစ်ဖို့ ကျင့်တဲ့အခါလည်းပဲ လမ်းမှန်ကနေ လာခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အောင်မြင်ပေါက်ရောက်သွားတယ်။ အဲဒီအဓိပ္ပါယ်ကိုယူပြီးတော့ မှန်ကန်စွာလာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ မှန်ကန်စွာရောက်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သောကြောင့် သုဂတ- မှန်ကန်တဲ့ ကျင့်စဉ်နဲ့ ဘုရားဖြစ်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဒီလို အဓိပ္ပါယ်ရတယ် နော်။

သမ္မာ ဂဒတ္တာ သုဂတော

နောက်တစ်မျိုးက “သမ္မာ ဂဒတ္တာ သုဂတော” သမ္မာဂဒဆိုတာ စကားပြောတဲ့အခါ ရွေးချယ်ပြီးတော့ပြောတယ်။ လောကလူတွေက “ပါးစပ်ဆိုတာ ထမင်းစားဖို့နဲ့ စကားပြောဖို့ပဲ” မှန်တယ်။ ပါးစပ်နဲ့ပဲ စားရတာပဲလေ၊ စကားပြောတာလည်း ပါးစပ်နဲ့ပဲ ပြောရတယ်။ ကဲ-စဉ်းစားကြည့်၊ ဟုတ်တယ် ထမင်းစားဖို့ဆိုပြီး စားချင်ရာစားကြည့်ပါလား၊ ဝက်သားမတည့်ဘဲ ဝက်သားသွားစား၊ မကြာခင် ဘာဖြစ်သွားတုန်း။ ဆီးချိုရောဂါရှိတယ်နော်၊ အချို့တွေသွားစားရင် ဘာဖြစ်လဲ၊ စားချင်တိုင်း စားရမှာ မဟုတ်ဘူး၊ “ပါးစပ်ဆိုတာ စားဖို့ထားတာပေါ့၊ စားမယ်” လုပ်လို့မရဘူးလေ၊ စားကြည့်ပါလား၊ ဒုက္ခရောက်မှာပေါ့။ ပါးစပ်ဆိုတာ စကားပြောဖို့ထားတာ၊ ငါပြောချင်တာပြောမယ်ဆိုပြီးပြောရင်လည်း ဒုက္ခရောက်မှာပဲ။ အဲဒီတော့ လောကမှာ ရွေးချယ်မှုဆိုတာရှိတယ်၊ စားသင့်မှစားရမယ်၊ ပြောသင့်မှ

ပြောရမယ်၊ မြတ်စွာဘုရားဟာ စကားကိုရွေးချယ်ပြီး ပြောသင့်မှပြောတယ်။

ဒါဖြင့် ပြောသင့်တဲ့စကား မပြောသင့်တဲ့စကား ဘယ်လို သတ်မှတ်မလဲ၊ သာမန် အကြမ်းစားပြောမယ်ဆိုရင် မပြောသင့်တဲ့စကား လေးမျိုးရှိတယ်၊ ဒုစရိုက်လေးမျိုးလို့ ဒီလိုခေါ်ကြတာပေါ့နော်၊ မပြောသင့်တဲ့စကားလေးမျိုး။ လိမ်ပြောတဲ့စကားဟာ မပြောသင့်ဘူး၊ တဖက်သား ကွဲပြဲသွားအောင် မပြောသင့်ဘူး၊ တဖက်သား နားမချမ်းသာအောင် တရားလက်လွတ် စကားတွေ မပြောသင့်ဘူးတဲ့။ ဒါ မပြောသင့်တဲ့ ဝစီဒုစရိုက်လို့ ဒီလိုခေါ်တယ်၊ ရှောင်ရမယ်။

ပြောသင့်တဲ့စကားကဘာတုန်း၊ မှန်ကန်တဲ့စကား ပြောရမယ်၊ နှစ်ဦးသား ညီညွတ်စေစပ်အောင် ပြောရမယ်။ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့တဲ့ တဖက်သားနားချမ်းသာအောင်ပြောရမယ်၊ အကျိုးရှိတဲ့ တရားစကား ပြောရမယ်၊ ဒီလိုဆိုတာ။ ပြောသင့်တာနဲ့ မပြောသင့်တာခွဲခြားသိပြီး ပြောသင့်တာကိုရွေးချယ်ပြီး ပြောရမယ်။ အစားအစာလည်း ထို့အတူပဲ၊ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်နဲ့တည့်တဲ့ အစားအစာ ရွေးချယ်ပြီးစားရမယ်၊ မတည့်တာကို ရှောင်ရမယ်။ ဒါ လုပ်ရမယ့်ကိစ္စကလည်း ဒီအတိုင်းပဲလေ။

လောကမှာ စကားခြောက်ခွန်း လူ၌ထွန်း၏။ လောကလူတွေ ပြောလေ့ရှိတဲ့ စကားခြောက်မျိုး ရှိတယ်တဲ့။ အဲဒီစကားခြောက်မျိုးက ဘာတွေလဲဆိုရင် လူမကြိုက်တဲ့စကားနဲ့

ကြိုက်တဲ့စကား၊ ဒီနှစ်ခုကို အရင်မှတ်ရမယ်၊ လူဆိုတာ အကောင်းပြောတိုင်းလည်း ကြိုက်တာမဟုတ်ဘူး၊ အဆိုးပြော တိုင်းလည်း မကြိုက်တာမဟုတ်ဘူး၊ မြှောက်ပြောရင် ကြိုက် တယ်လေ၊ မြှောက်ပြောတာကိုတော့ လူတွေက ကြိုက်ကြ တယ်၊ အမြှောက်ကြိုက်တဲ့ အကြောင်းလေးကို ရေးထားတာ ရှိတယ်။ သူဌေးတစ်ယောက်က သူဌေးတစ်ယောက်ဆီက သူက ကြွေးယူထားတယ်။ ကြွေးယူထားတော့ အဲဒီလူလာ တိုင်း သူကရှောင်နေတယ် အမြဲတမ်းရှောင်နေတယ်၊ တစ်ရက် တော့ အဲဒီ သူဌေးကြီးက မြင်းကြီးစီးပြီးတော့ လာတယ်။ သူကလည်း အဲဒီလမ်းကလာတော့ ပက်ပင်းပါတွေ့တယ်၊ ကြွေးတင်တဲ့လူနဲ့ ပက်ပင်းပါတွေ့တယ်။ တိမ်းလို့မရဘူး။ သူက ဘာလုပ်တုန်းဆိုရင် “သူဌေးကြီးမြင်းက လှလိုက်တာ လှလိုက် တာ၊ သူဌေးကြီးစီးတာလည်း အင်မတန်မှ စတိုင်ကျတာပဲ၊ ကဆုန်ပေါက်ပြီးတော့ ပြေးမယ်ဆိုရင် ဘယ်လောက်များ ကြည့်ကောင်းလိုက်မလဲ” မြှောက်ပြောလိုက်တယ်။ မြှောက် လိုက်တဲ့အခါ သူဌေးကြီးက မြင်းကို အပြေးစီးပြလိုက်တယ်။ ကြွေးတောင်းဖို့ရာ မေ့သွားတယ်။ လောကလူတွေဟာ ချီးမွမ်း တာတို့ မြှောက်တာတို့ကို ကြိုက်တယ်။

လူကြိုက်တဲ့စကား၊ လူမကြိုက်တဲ့စကား ဒီနှစ်ခုကို အရင် မှတ်ထားပြီးတော့ အဲဒီနှစ်ခုမှာ အကျိုးမရှိတဲ့စကား၊ အကျိုး ရှိတဲ့စကား၊ ဒီနှစ်ခုနဲ့ မြှောက်မယ်။ အကျိုးမရှိတာ အကျိုးရှိတာ

ဒီနှစ်ခုနဲ့ မြောက်တယ်၊ ပြီးတဲ့အခါ မှန်မမှန်နှစ်ခုနဲ့ ပြန်မြောက်တယ်။ နှစ်ကိုနှစ်နဲ့မြောက်တော့ ဘယ်လောက်ဖြစ်မလဲ လေးဖြစ်တာ၊ အဲဒါကိုတစ်ဖန် နှစ်နဲ့ပြန်မြောက်တော့ ရှစ်ရမယ်။ သို့သော် ဒီနေရာမှာ ရှစ်မယူဘဲ (၆)အနေနဲ့ ပြောပြတာ၊ စကားခြောက်ခွန်း လူ၌ထွန်း၏။

ဘုရားမပြောတဲ့စကားက လေးမျိုး၊ ဘုရားပြောတဲ့စကားက လေးမျိုးပဲရှိတယ်တဲ့။ ဘုရားမပြောတဲ့စကားမှာ လူမကြိုက်တဲ့စကားကို ဘုရားပြောသလားဆိုရင် လူကြိုက်ကြိုက်မကြိုက်ကြိုက် ပြောသင့်ရင် ပြောမှာပဲ၊ အဲဒီတော့ မကြိုက်တဲ့စကားသုံးခုကို ပြောရအောင်၊ လူမကြိုက်တဲ့စကား နားထောင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က မကြိုက်ဘူး၊ လူမကြိုက်တဲ့ စကားသုံးခုဆိုတာ ဘာလဲလို့ဆိုရင် မမှန်ဘူး၊ အကျိုးမရှိဘူး ဆိုတာက စကားတစ်ခု။ မမှန်ဘူး၊ အကျိုးမရှိဘူး၊ နားထောင်တဲ့လူက မကြိုက်ဘူး၊ အဲဒီစကားမျိုးကို မြတ်စွာဘုရားက ဘယ်တော့မှ မပြောဘူးတဲ့။ ကိုယ်ပြောတဲ့ စကားဟာ မှန်ကန်မှုလည်း မရှိဘူး၊ တဖက်သားလည်း ဘာအကျိုးမှရမှာ မဟုတ်ဘူး၊ ပြီးတော့ နားထောင်တဲ့လူကလည်း မကြိုက်ဘူး၊ အဲဒီစကားမျိုးကို လုံးဝ မပြောဘူးတဲ့။ နောက်တစ်ခုက စကားကတော့ မှန်တယ်၊ ဒါပေမယ့် ဘာအကျိုးမှမရှိဘူး၊ လူကလည်း မကြိုက်ဘူး၊ အဲဒီစကားမျိုးကိုလည်း မပြောဘူးတဲ့။ နောက်တစ်ခု တတိယ စကားမျိုးက ဘာတုန်းဆိုရင် မှန်လည်းမှန်တယ်၊ အကျိုးလည်း

ရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် လူကမကြိုက်ဘူး။ အဲဒီ စကားကိုတော့ အချိန်အခါကြည့်ပြီး မြတ်စွာဘုရားက ပြောသင့်ရင်ပြောတယ်။ မှန်တယ်။ အကျိုးရှိတယ်။ ပြောသင့်ရင်ပြောမယ်။ နားထောင်သူက မကြိုက်ဘူး။

ဆိုပါစို့ ဒေဝဒတ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီးပြောတယ်။ ဒေဝဒတ်က အလွန်အကျွံ ပြစ်မှုတွေကို ကျူးလွန်လာတဲ့အခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက **အာပါယိကော ဒေဝဒတ္တော-** ဒေဝဒတ်ကတော့ အပါယ်ကျတော့မှာပဲ။ **နေရယိကော-** ငရဲမှာဖြစ်လိမ့်မယ်။ **အတေကိစ္ဆော-** ပြင်လို့မရတော့ဘူး ကုစားလို့ မရတော့ဘူး။ **ကပ္ပဇ္ဈော-** ငရဲမှာ တစ်ကမ္ဘာကြာအောင် ခံရလိမ့်မယ်။

ဒီစကားကို မြတ်စွာဘုရားပြောတာ မှန်သလားဆိုရင် မှန်တယ်။ ဒေဝဒတ်က ကြိုက်မလားလို့ဆိုရင် မကြိုက်ဘူး။ အကျိုးရှိသလားလို့ဆိုရင် ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဒေဝဒတ်လို မမိုက်ကြဖို့ အများအတွက် အကျိုးရှိသွားတယ်။ မင်းတို့လည်း မိုက်ရင် ဒီလိုဖြစ်လိမ့်မယ်ဆိုတာ သတိပေးပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မှန်တယ် အကျိုးရှိတယ်။ ဒေဝဒတ်ကတော့ မကြိုက်ဘူး။ အဲဒီစကား ပြောသင့်တဲ့အချိန်မှာ မြတ်စွာဘုရား ပြောတယ်။

ဒါတောင်မှ မြတ်စွာဘုရားကို စောဒကတက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရှိသေးတယ်။ “နေစမ်းပါဦး၊ ဒေဝဒတ်ကြီးသေရင် ငရဲကျမှာ ကုလို့မရဘူးလို့ ပြောတာ ဘာကြောင့်ပြောရတာတုန်း၊ လူပဲ အမှားပြင်ရင် ဖြစ်ရမှာပေါ့”

အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားက ရှင်းပြတယ်။ “ငါ မသိဘဲနဲ့ ပြောတာ တစ်ခုမှမရှိဘူး၊ ဒေဝဒတ်ရဲ့စိတ်ဟာ အားလုံး အမည်းရောင် လွှမ်းသွားပြီ၊ အဖြူဆိုလို့ သားမြီးဖျားလေးနဲ့ ထောက်ပြလောက်တဲ့ အကွက်ကလေးတောင် မရှိတော့ဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ဒေဝဒတ်ဟာ ကုလို့မရတော့ဘူးလို့ပြောတာ”

အကယ်၍သာတဲ့ သားမြီးဖျားလောက် အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ ဒေဝဒတ်မှာ ကုသိုလ်စိတ်ကလေး ကျန်နေသေး တယ်ဆိုရင် ငါမပြောသေးဘူးတဲ့၊ မြတ်စွာဘုရားကိုတောင် ဝေဖန်တယ်နော်။ အဲဒါတွေသိလို့ ငါပြောတာ။

မြတ်စွာဘုရားပြောတဲ့စကားတစ်ခွန်းသည် လူမကြိုက် ပေမယ့်လို့ မှန်တယ် အကျိုးရှိတယ်ဆိုရင် ပြောသင့်တဲ့အချိန် ရောက်ရင် ပြောတယ်၊ အဲဒီတော့ ပြောသင့်တဲ့အချိန်ရောက်မှ ပြောတာနော်၊ အဲဒီအချိန်ဆိုတာလည်း သိပ်တန်ဖိုးထားတယ်၊ နေရာတစ်ကာ လျှောက်ပြောနေတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီအချိန်က ပြောရတော့မယ်ဆိုမှ ပြောတယ်။

နောက်တစ်ခါ လူကြိုက်တယ်ဆိုတဲ့ စကားသုံးမျိုးကို တစ်ခါကြည့်။ မမှန်ဘူး၊ အကျိုးလည်း မရှိဘူး၊ ဒါပေမယ့် ကြိုက် တယ်။ ဟာသကြိုက်တဲ့ လူတွေလိုပေါ့နော်၊ မှန်လည်းမမှန်ဘူး၊ အကျိုးလည်းမရှိဘူးဆိုရင် ကြိုက်တဲ့သူက ကြိုက်တာပဲ။ အဲဒါကတစ်ခု။

မှန်တယ်၊ အကျိုးမရှိဘူး၊ လူကြိုက်တယ်။ အေး- မှန်ပေ မယ့်လို့ အကျိုးမရှိဘူးဆိုရင် ဘယ်ပြောသင့်မလဲ၊ အဲဒီတော့

မမှန်ဘူး၊ အကျိုးမရှိဘူး၊ လူကြိုက်တယ်။ ဘယ်သူကြိုက်ကြိုက်
မြတ်စွာဘုရားက မပြောဘူး။ မှန်တယ်၊ အကျိုးမရှိဘူး၊
လူကြိုက်တယ်၊ ဒီစကားလည်း မြတ်စွာဘုရားမပြောဘူး။

မှန်တယ်၊ အကျိုးလည်းရှိတယ်၊ လူလည်းကြိုက်တယ်၊
အဲဒီစကားမျိုးကိုတော့ မြတ်စွာဘုရားက ပြောသင့်တဲ့အချိန်ကို
ကြည့်ပြီးပြောတယ်၊ အဲဒါဟာ သုဂတ-ကောင်းသော စကား
ကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားလို့ အဓိပ္ပါယ်ပြန်ဆို
ကြတယ်။ ဘယ်စကားကောင်းတာတုန်းလို့ မေးလို့ရှိရင် မှန်
လည်း မှန်ရမယ်၊ အကျိုးလည်းရှိရမယ်၊ ဒီစကားဟာ ကောင်း
တယ်လို့ ဖြေရမယ်။

မှန်တယ်၊ အကျိုးရှိတယ်၊ တဖက်သားကတော့ ကြိုက်
ချင်မှ ကြိုက်မယ်၊ ကြိုက်တာရှိမယ် မကြိုက်တာ ရှိမယ်၊ ဟော-
အဲဒါကို ရှေးဆရာတွေကပြောတာ၊ စကားခြောက်ခွန်း လူ၌
ထွန်း၏။ လေးခွန်းကိုဖယ် နှစ်ခွန်းတည်လို့ဆိုတာ မြတ်စွာ
ဘုရားက နှစ်ခွန်းပဲပြောတယ်၊ ကျန်တဲ့စကားလေးမျိုး မြတ်စွာ
ဘုရား ဘယ်တော့မှမပြောဘူးတဲ့။ အဲဒီတော့ ဒါက အလွန်
မှတ်သားစရာ ကောင်းတာနော်။ ဘုန်းကြီးတို့တတွေဟာ
ခြောက်ခွန်းဆို ရှစ်ခွန်းလောက်ပြောနေတယ် ဒီထဲမှာနော်၊
ခုနကလို မြောက်မယ်ဆိုရင် ရှစ်ခွန်းလောက် ပြောနေတယ်၊
ခြောက်ခွန်း မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားကကြည့်
ဘယ်လောက်ထိအောင် သတိထားတယ်ဆိုတာ၊

စဉ်းစားကြည့်၊ ကိုယ်တော်မြတ်ပြောမယ့် စကားတစ်ခုဟာ မှန်လည်းမှန်ရမယ်၊ အကျိုးလည်းရှိရမယ်၊ ဒီနှစ်ခုကို စံထားတာ၊ အေး-မှန်လည်းမှန်တယ်၊ အကျိုးလည်းရှိတယ်၊ ပြောသင့်ဖို့ ကြုံလာပြီ ဆိုတဲ့အခါမှာ နားထောင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ကြိုက်ချင်ကြိုက်မယ် မကြိုက်ချင် မကြိုက်ဘူး၊ ကြိုက်တာ မကြိုက်တာ ဂရုမစိုက်ဘူး၊ အကျိုးရှိမယ်ဆိုပြောမှာပဲ၊ မှန်ရင်လည်း ပြောမှာပဲ၊ ဒီလိုဆိုလိုတယ်ပေါ့နော်။ အဲဒီလိုပြောတာ ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို သုဂတ ကောင်းသော စကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၊ မှန်ကန်တဲ့ စကားကိုသာ ပြောလေ့ရှိတဲ့ မြတ်စွာဘုရား၊ ဒါဟာ အလွန် ကြီးမားတဲ့ ဂုဏ်ရည်ပဲ။

လောကလူတွေဟာ လက်နှစ်လုံးနဲ့ပိတ်ရင်လုံတဲ့ ပါးစပ် ပေါက်ကလေးကို ပိတ်နိုင်တာမှ မဟုတ်တာနော်၊ အတင်းအဖျင်း ပြောစရာရှိလို့ရှိရင်၊ ဟို ဘာကစလဲ၊ ကြားပြီးပြီလား ဆိုတာက စတယ်၊ ကြားပြီးပြီလားက စတယ်၊ ဒါ လူချင်း မတွေ့ရရင် တယ်လီဖုန်းဆက်ပြီးတော့ ပြောဦးမှာ၊ မပြောရရင် ယားကျိ ယားကျိ ဖြစ်နေတယ်။ လောကလူတွေရဲ့စိတ်မှာ အဲဒီလိုဖြစ်တာ။ အေး-မြတ်စွာဘုရားဟာ အလွန်ချီးမွမ်းဖွယ် ကောင်းတဲ့ ဂုဏ်ရည်တွေ ဒီစကားမျိုး ဒီလို ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း နှုတ်စကား ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း ပြောတတ်ဆိုတတ်သည့် အတွက်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ နှုတ်ထွက်ဟာ ဆိုခဲ့စေ

မြစေပဲ၊ ဘယ်တော့မှ လွဲမှားသွားတာ မရှိဘူး၊ မှန်ကန်တိကျတဲ့ စကားကိုပြောတာ။

အေး-ဒါကြောင့်မို့ တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ် အပေါင်းတို့၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ သုဂတ ဂုဏ်တော်ကြီးကို နာယူ မှတ်သားပြီးတော့ တို့တတွေဟာလည်း မှန်ကန်တဲ့ လမ်းကြောင်းကို ပိုင်ဆိုင်ဖို့အရေးကြီးတယ်၊ ပိုင်ဆိုင်ထားပြီး အဲဒီ လမ်းကြောင်းအတိုင်း လျှောက်လှမ်းလို့ ပန်းတိုင်ကိုရောက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ဖြစ်ဖို့လိုအပ်တယ်၊ လုပ်တဲ့လုပ်ငန်းသည် သေသေသပ်သပ်နဲ့ နောက်ကြောင်းမပြန်ရအောင် သေသပ်တဲ့ အလုပ်မျိုးနဲ့ တို့တတွေ လုပ်ရမှာဖြစ်တယ်။

ကျင့်ဆောင်တဲ့၊ လျှောက်လှမ်းတဲ့ လမ်းဟာလည်းပဲ မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းက လျှောက်လှမ်းလာတာ ဖြစ်ရမယ်။

စကားပြောတဲ့အခါမှာလည်းပဲ မှန်ကန်ပြီးတော့ အကျိုးရှိတဲ့ စကားမျိုးကိုသာလျှင် တို့တတွေ ရွေးချယ်ပြီးတော့ ပြောကြရမှာဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ သုဂတ ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုပြီး ကောင်းတဲ့ကိုယ်ကျင့်တရားတွေ ကျင့်သုံး ထူထောင်နိုင်ကြ ပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ လောကဝိဒ္ဓ ဂုဏ်တော်

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၇ နှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ်-၁၃၇၆ ခုနှစ်၊ တန်ခူးလပြည့်ကျော် (၃) ရက်၊ ၂၀၁၄-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁၇) ရက်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊ အောင်ချမ်းသာရွာ၊ ဓမ္မသဟာယ သာသနစင်တာ၊ ဓမ္မရတိမဟာဓမ္မသဘာ ဓမ္မာရုံ၌ ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သင်္ကြန်အကြတ်နေ့ ညဦးယံ ဓမ္မသဘင်အခမ်းအနားဝယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ အင်းစိန်မြို့နယ်၊ ဦးလှအောင်+ဒေါ်ခင်မေရီ တို့အားရည်စူး၍ မောင်ချမ်းမြေအောင် နှင့် ဦးအောင်လွင်အောင်+ ဒေါ်အိန္ဒြာအောင် သား-မောင်အောင်စည်ဖြိုး၊ သမီး-မချောသီရိလွင် မိသားစု၊ မန္တလေးမြို့ နှစ်ဖက်မိဘများအားအမျှထား၍ ဦးဌေးလွင်+ဒေါ်ဌေးဌေးမြင့်၊ သား-ကိုကျော်စွာဟိန်း၊ မမြတ်မွန်မွန်ဦး၊ ကိုပိုင်စိုးအောင်၊ သမီး ကိုရဲဝင်းနိုင်+မမေသူအောင်၊ မြေး-ဆုနှင်းဆက်ချယ်ရီဝင်းနိုင် (ဌေးမြင့်မော်ကမ္မဏီ) မိသားစုနှင့် ရန်ကုန်မြို့ ဒေါက်တာဦးတင်ထွန်း+ဒေါ်တင်လှ၊ သမီး ဒေါက်တာဆုရင်ထွန်း မိသားစုတို့၏ အမတဒါန ဓမ္မဒါန အဖြစ်ဖြင့်ဟောကြားအပ်သော ‘မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ လောကဝိဒ္ဓ ဂုဏ်တော်’ တရားဒေသနာတော်။

“သော ဘဂဝါ ဣတိပိ လောကဝိဒ္ဓ ဘုန်းတော်ကြီးမား ရှင်တော်မြတ်ဘုရားဟာ လောကအကြောင်းကို ကောင်းကောင်းသိလို့ လောကဝိဒ္ဓ ဆိုတဲ့ဂုဏ်တော်ကြီးနဲ့ လူ့ပြည်နတ်ရပ် ဗြဟ္မာ့ပြည်ပါမကျန် တစ်လောကလုံးအနှံ့ ထင်ရှားကျော်ကြားတော်မူခဲ့တာဖြစ်တယ်။”

လောကဝိဒ္ဓဆိုတဲ့ အရည်အချင်းကို မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တိုင်က “ငါ လောကအကြောင်းကို သိတယ်” လို့ ပြောလို့

ချည်းမဟုတ်ဘူး၊ လောကအကြောင်း သိမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လူသားတွေ နတ်ဗြဟ္မာတွေအားလုံးက အံ့သြလောက်အောင် အသိဉာဏ်ကြီးမားမှုကို အကြောင်းပြုပြီး မြတ်စွာဘုရားကို “လောကဝိဒ္ဓ၊ လောကအကြောင်း အကုန်အစင်သိတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရား” လို့ ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့တာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။

ဒီနေရာမှာ လောကလို့ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လောက (၃)မျိုးကို မှတ်သားကြရမှာ။

(၁) သတ္တလောကလို့ဆိုတဲ့ သတ္တဝါတွေ၊

(၂) ဩကာသလောကလို့ဆိုတဲ့ သတ္တဝါတွေရဲ့ တည်ရာ ဘုံတွေ၊ စကြဝဠာအပါအဝင် အားလုံးတည်ရာ ဌာနကြီး၊

(၃) သင်္ခါရ လောကလို့ဆိုတဲ့ သဘာဝဓမ္မတွေ၊

လောကကို သုံးမျိုးခွဲခြားဖော်ပြထားတယ်။ လောကရဲ့ အကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားဟာ အကုန်အစင်သိချင်တယ်လို့ အာရုံပြုတာနဲ့ အကုန်လုံးသိနိုင်တယ်၊ ဒီလိုဆိုတာပေါ့နော်။

သတ္တလောကကို သိတော်မူပုံ

သတ္တဝါတွေအကြောင်းကို သိတယ်။ သတ္တဝါ အနန္တလို့ ဆိုတယ်၊ လူသတ္တဝါတွေတင်မကဘူး၊ လောကကြီးမှာရှိတဲ့ သက်ရှိသတ္တဝါတွေ အားလုံးရဲ့ အကြောင်းကိုသိတယ်။ ဒီ သတ္တဝါတွေဟာ ဘာကြောင့်ဖြစ်ရတယ်ဆိုတဲ့ သတ္တဝါတွေ

ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းရဲ့ အကြောင်းတရား၊ ဒီသတ္တဝါတွေ စိတ်နေ သဘောထား ဘယ်လိုရှိလို့ သံသရာထဲမှာ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ ကြုံကြရတယ်။ ဘယ်လို စိတ်နေသဘောထားတွေ မြင့်မြတ် သည့်အတွက်ကြောင့် သံသရာဝဋ်က လွတ်ကြတယ်ဆိုတဲ့ သတ္တဝါတွေနဲ့ပတ်သက်တဲ့အရာအားလုံးကို သိတော်မူတယ်။

ဥပမာ- သတ္တလောကနဲ့ပတ်သက်ပြီး တိရစ္ဆာန်လောက အကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားက စကားလုံးနှစ်လုံးနဲ့ သရုပ်ဖော် ပြတယ်။ “**အညမည ခါဒိကာ၊ ဒုဗ္ဗလ ခါဒိကာ**” တဲ့။ တိရစ္ဆာန် တွေဟာ **အညမည ခါဒိကာ**-အချင်းချင်း သတ်ဖြတ်စားနေကြ တာ၊ ဟုတ်တယ်လေ၊ မြွေအကြီးက မြွေအငယ်ကို စားတာပဲ။ ငါးအကြီးက ငါးအငယ်ကို မြိုတာပဲ၊ မျိုးတူတဲ့ သတ္တဝါတွေ လည်း အချင်းချင်း သတ်ဖြတ်စားကြတာ။ နောက်တစ်ခုက **ဒုဗ္ဗလ ခါဒိကာ**- အင်အားကြီးမားတဲ့ သတ္တဝါတွေက အင်အား နည်းတဲ့သတ္တဝါတွေကို သတ်ဖြတ်စားနေကြတယ်။

ဒီကနေ့ခေတ်မှာ Safari တို့ Discovery တို့ Animal Plannet တို့ဆိုတာတွေကို ကြည့်မိမယ်ဆိုရင် ကမ္ဘာလောက ကြီးမှာရှိတဲ့ သတ္တဝါတွေဟာ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတဲ့ အတိုင်းပဲ အချင်းချင်း သတ်စားနေကြတယ်။ အားနည်းတဲ့ ကောင်ကို အားကြီးတဲ့ကောင်က သတ်ဖြတ်စားသောက်နေ တယ်။ အင်အားချင်း တူရင်တောင်မှပဲ တိုက်ခိုက်ပြီး စားသောက်နေကြတယ်ဆိုတာ အလွန်ထင်ရှားတယ်ပေါ့။

ဒီထဲမှာ လူသတ္တဝါတွေအကြောင်း မပါသေးဘူးနော်။ တကယ်ကတော့ လူတိုင်းဟာ သတ္တဝါတွေရဲ့အသား စားနေကြပေမယ့် အညမည ခါဒိကာ၊ ဒုဗ္ဗလ ခါဒိကာ လို့ မြတ်စွာဘုရားက မဟောဘူး။ ဘာလို့ မဟောတာတုန်းဆိုတော့ လူတွေက အညမည ခါဒိကာ- တစ်ယောက် တစ်ယောက် စားပစ်နေတာ မဟုတ်ဘူး။ တစ်ခြားအစားအစာတွေ ရှိတယ်ပေါ့။ သို့သော် လူတွေက သတ္တဝါတွေကို သတ်မစားဘူးလားလို့ဆိုရင် စားတယ်။

တိရစ္ဆာန်လောကဟာ အလွန်ကို ဆန်းကြယ်တယ်။ တိရစ္ဆာန်လောကလောက် ဆန်းကြယ်တာ လောကမှာ မရှိဘူး။ လိပ်ပြာမျိုးစု တစ်ခုပဲကြည့်၊ တိရစ္ဆာန်လောက ဘယ်လောက် ဆန်းကြယ်တယ်ဆိုတာ သိနိုင်တယ်။ လိပ်ပြာအတောင်လေးတွေဟာ ဒီဇိုင်းအမျိုးမျိုးနဲ့ထွက်တယ်။ အဲဒီတော့ လိပ်ပြာဆိုတဲ့သတ္တဝါ ဘာကြောင့်ဖြစ်တာတုန်းဆိုရင် ကံကြောင့်ဖြစ်တာ။ ဟုတ်ပြီ၊ လိပ်ပြာမှာရှိတဲ့ အတောင်က အရောင်ကလေးတွေထည့်တာတို့ ဒီဇိုင်းလေးတွေ လုပ်တာတို့ကတော့ ကံကလုပ်တာလားလို့ဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး၊ သူ့ရဲ့မျိုးရိုးဗီဇကထုတ်တာ။ စာပေကျမ်းဂန်မှာ ကံကတော့ လိပ်ပြာဘဝကို ရောက်စေတယ်။ လိပ်ပြာပုံစံမျိုးစုံ ဒီဇိုင်းအမျိုးမျိုး အရောင်အမျိုးမျိုးကတော့ ယောနိလို့ဆိုတဲ့ မျိုးရိုးနဲ့သက်ဆိုင်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

ဟုတ်တယ်၊ လူ့ဘဝ လူဖြစ်လာတယ်ဆိုတာ ကံနဲ့ဆိုင်တယ်။ သို့သော် အသားမည်းတာတို့ အသားဖြူတာတို့ အရပ်ပူတာတို့ အရပ်ထွားတာတို့ကတော့ တစ်ချို့ကိစ္စက ကံနဲ့သာသက်ဆိုင်တယ်လို့ပြောလို့မရဘူး၊ ယောနိနဲ့ သက်ဆိုင်တာ ရှိသေးတယ်။ ဒေသနဲ့သက်ဆိုင်တယ်။

အာဖရိကမှာဖြစ်တဲ့လူက အာဖရိကန်ပုံစံဖြစ်မှာပဲ။ မြန်မာပြည်လာဖြစ်တဲ့လူက မြန်မာအသားအရောင်၊ ဥရောပမှာဖြစ်လို့ရှိရင် ဥရောပပုံစံ၊ တစ်ခါတစ်ခါ ဖောက်ပြီးတော့ မြန်မာပြည်မှာ မျက်စိကြောင်တောင်တောင်နဲ့ ဥရောပအရောင်လာဖြစ်တဲ့လူက ရှိသေးတယ်။ အဲလူတွေရဲ့ ဆန္ဒကြောင့်မို့ဖြစ်တာ။ မွေးလာတုန်းကတော့ မြန်မာပါပဲ။ ဆေးဆိုးလိုက်တဲ့အခါ ဆံပင်က အရောင်အမျိုးမျိုးတွေ ဖြစ်ကုန်ပြန်တာပေါ့။ အဲဒါကျတော့ ကံနဲ့မဆိုင်ဘူး။ ယောနိနဲ့ လုပ်ရပ်နဲ့သက်ဆိုင်တယ်လို့ ဆိုရမယ်။ ‘ယောနိသိဒ္ဓါ’ ယောနိကြောင့်ဖြစ်တယ်လို့ ပါဠိကျမ်းတွေမှာဆိုတယ်။

လူ့ဘဝရောက်ဖို့ဆိုတာ ကံကအဓိကပဲ။ ရောက်လာပြီးတဲ့နောက်မှာ ပုံစံအမျိုးမျိုး၊ ဒီဇိုင်းအမျိုးမျိုး ထွက်လာတာကတော့ ယောနိနဲ့သက်ဆိုင်တယ်လို့ ဒီလိုခွဲခြားတယ်။ လူသားတွေဟာလည်းပဲ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ မတူကွဲပြားကြတယ်။ လူတွေအမျိုးမျိုးအဖုံဖုံရှိသလို နတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေမှာလည်းပဲ မတူညီတာတွေ ရှိနိုင်တာပေါ့။

ဥပမာမယ် ဗြဟ္မာတွေ ဆိုလို့ရှိရင် မတူညီဘူး။ နတ်တွေ ကလည်း တစ်ဘုံနဲ့တစ်ဘုံ မတူညီဘူး။ မတူညီတာက ကံနဲ့ ပတ်သက်သွားပြန်တယ်။ ပထမဈာန် ဗြဟ္မာ့ဘုံမှာ ဗြဟ္မာ ဖြစ်တာခြင်းတူဦး ဈာန်တရားကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ် တဲ့အချိန်မှာ ထက်သန်ပြင်းပြတဲ့ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝီမံသ လို့ဆိုတဲ့ ကုဒ္ဓိပါဒ်လေးမျိုးက အစွမ်းထက်ပြီ ဆိုလို့ရှိရင် မဟာ ဗြဟ္မာ ဖြစ်တယ်။ အလတ်တန်းစားလောက်ဆိုရင် ဗြဟ္မ ပုရောဟိတာ ဖြစ်တယ်၊ သာမန်ဆိုရင် ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဆိုတဲ့ အနိမ့်စားဗြဟ္မာဖြစ်တယ်။

ကံပြုလုပ်တဲ့အချိန်မှာ ထက်သန်ပြင်းပြမှုရှိမရှိနဲ့ ဆုံးဖြတ် ချက်တွေ ပေးတယ်။ အဲဒီတော့ အရာရာ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်း တစ်ခုထဲတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ခုနက ယောနိ ဆိုတာလည်း အကြောင်းတစ်ခုပဲ။ ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုတာလည်း အကြောင်း တစ်ခုပဲ၊ ဥတု၊ အာဟာရ ဆိုတာလည်း အကြောင်းတစ်ခုပဲလို့ ဒီလိုမှတ်ရမယ်။ အကြောင်းတစ်မျိုးတည်းကို မြတ်စွာဘုရားက မဟောဘူး။

မန်လည်ဆရာတော်ကြီးက မဃဒေဝလင်္ကာမှာ ‘ကံဟု မူလ သမ္ပဒ္ဒတို့ ဟောပြသည်မှာ အရင်းသာတည်း’ ရေးတယ်။ ကံကိုဟောတာဟာ အခြေခံအကြောင်းတစ်ခုအနေနဲ့ ဟော တာပါတဲ့၊ ဉာဏ် လုံ့လ ဝီရိယတွေ တစ်ခြား အကြောင်းတွေ ကိုလည်းပဲ အသိအမှတ်ပြုတယ်၊ အဲဒါတွေရဲ့ စွမ်းရည်သတ္တိ ကလည်း ရှိသေးတယ်၊ ဒီလိုဆိုတာပေါ့နော်။

ကံတစ်ခုတည်းကို သတ်မှတ်ထားလို့ရှိရင် ဘာဖြစ်တုန်းဆို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်နိုင်တယ်။ ဘာဖြစ်ဖြစ် ကံကြောင့်ချည်းပဲပြောမယ်။ အတိတ်ကလုပ်ခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်တာချည်းပဲ၊ ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်တာချည်းပဲလို့ အားလုံး ကံတစ်ခုတည်း ကိုသာလက်ခံပြီ ဆိုလို့ရှိရင် အဲဒီအယူအဆဟာ မှားယွင်းတဲ့ အယူအဆလို့ သတ်မှတ်တယ်။

(၂၄)ပစ္စည်းကြည့်လေ၊ **ကမ္မပစ္စယော** ဆိုတာ တစ်ခုတည်း ပါတာပဲ၊ ကျန်တာ **ဟေတုပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယော** စတဲ့ (၂၃)မျိုး ရှိနေသေးတယ်မဟုတ်လား?၊ အဲဒီတော့ မြတ်စွာ ဘုရားက ကံတစ်ခုတည်းဟောတာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ ထင်ရှား တယ်။

သို့သော် လူတွေကဘာဖြစ်ဖြစ် ကံပဲချကြတာများတယ် နော်။ ကံကိုပဲဦးတည်ပြီး ပြောနေကြတယ်။ ပဋ္ဌာန်းအရ ပစ္စယ သတ္တိလို့ခေါ်တဲ့ အကြောင်းတရားရဲ့ စွမ်းရည်သတ္တိ (၂၄)မျိုး ရှိတဲ့အထဲမယ် **ကမ္မပစ္စယော** ဆိုတာ တစ်ခုတည်းပဲ ကံ အကြောင်းလို့ပြောတာဖြစ်တယ်။ ကျန်တာတွေက ကံ မဟုတ် ဘူး။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာသတ္တိတွေရဲ့ စွမ်းဆောင်မှုတွေ အများကြီး ပါတယ်။

လူတစ်ယောက် နှာစေးချောင်းဆိုး ဖြစ်တယ်။ နှာစေး ချောင်းဆိုးဖြစ်တာ အတိတ်က အကုသိုလ်ကြောင့် နှာစေး တာပဲဆိုရင် ဘယ်ဟုတ်မှာတုန်း။ နှာစေးချောင်းဆိုးတာ ရာသီ

ဥတုပြောင်းလို့မို့၊ အအေးမိတာတို့ဆိုတဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း တရားတွေ ရှိတယ်လေ။ အပူမိတာတို့ အအေးမိတာတို့ ဒီလိုနဲ့ ဖြစ်တာ။ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်က ကိုယ်ခံအားကျနေတဲ့အချိန်မှာ ရာသီဥတုဒဏ်ကိုမခံနိုင်လို့ဖြစ်တာတို့ စတဲ့တစ်ခြားအကြောင်း တွေရှိသေးတယ်။ အဲဒီအကြောင်းတွေကို ထည့်မပြောဘဲနဲ့ ကံချည်းလို့ပြောလို့ရှိရင် ‘ပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ’ လို့ ခေါ်တယ်။ မှားယွင်းတဲ့ အယူအဆတစ်ခုပဲ။

သတ္တလောကဟာ အင်မတန်မှ ဆန်းကြယ်တယ်။ သတ္တဝါတွေဟာ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင် မတူညီ တဲ့သတ္တဝါတွေ သုဂတိဘုံ ဒုဂ္ဂတိဘုံလို့ ဘုံအလိုက် ပြောမယ် ဆိုလို့ရှိရင် ချမ်းသာသုခကို ရရှိခံစားခွင့်ရကြတဲ့ သတ္တဝါတွေ ထဲမှာ ကာမဂုဏ်အာရုံနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ချမ်းသာသက်သက် ခံစားရတဲ့ဘုံက နတ်ဘုံ။ ချမ်းသာနဲ့ဆင်းရဲ၊ ဆင်းရဲနဲ့ ချမ်းသာ နှစ်ခုတွဲဖက်ပြီးတော့ ခံစားရတာက လူ့ဘုံ။ ကာမဂုဏ်အာရုံ တွေက ကင်းကွာပြီး ဈာန်အာရုံနဲ့ မြင့်မြတ်ဖြူစင်စွာ အစာကြမ်း အာဟာရကြမ်းတွေ မစားဘဲနဲ့ ပီတိနဲ့ ဘဝမှာရပ်တည်နိုင်တဲ့ ဘုံက ဗြဟ္မာ့ဘုံ။

နောက် လူတွေရဲ့အောက် နိမ့်ကျသွားတဲ့ ဒုဂ္ဂတိဘုံလို့ သတ်မှတ်ထားတဲ့အထဲမှာ အောက်ဆုံးဘုံက နိရယ တဲ့။ ချမ်းသာတာတစ်စက်မှမရှိလို့ နိရယလို့ခေါ်တာ (နိ-အယ) (အယဆိုတာ သုခ၊ နိ ဆိုတာကင်းနေတာ၊ ချမ်းသာသုခ လုံးဝ

မရှိတဲ့နေရာ နီရယ၊ ချမ်းသာဆိုတာ ကြားတောင်မကြားဖူးဘူး နော်၊ ဒလစပ်ချည်း ဒုက္ခခံနေရတာ နီရယ။)

အဲဒီထက် နည်းနည်းသက်သာတာက တိရစ္ဆာန်။ အဲဒီ ထက် နည်းနည်း သက်သာတာက ပြိတ္တာ။ ဆင်းဆင်းရဲရဲနဲ့ နေထိုင် စားသောက်ရတဲ့ဘုံက ပြိတ္တာဘုံ။ ပြိတ္တာထဲမှ ဝိနိပါတိက အသုရာဘုံ။

ငရဲ တိရစ္ဆာန် ပြိတ္တာ အသုရကာယ်၊ အပါယ်လေးဘုံ၊ သို့သော် ပါဠိတော်ထွေထဲမှာ ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာလို့ သုံးဘုံပဲ ပြတာများတယ်။ အသုရကာယ် ဆိုတာ တယ်ပြီးမပါတတ် ဘူး၊ မရှိလို့မဟုတ်ဘူး ရှိတော့ရှိတယ်။ ပြိတ္တာထဲမှာ ရောထည့် ပြီး သုံးလေ့ရှိတယ်ပေါ့။ အပါယ်သုံးဘုံလို့ ပြောမယ်ဆိုလည်း ရတယ်။ သုတ္တန်တွေအရ အပါယ်သုံးဘုံ၊ လေးဘုံလို့ဆိုလို့ရှိရင် ပြိတ္တာနဲ့ အသုရကာယ်ကိုခွဲပြီး ပြောလိုက်တာ။

သတ္တလောကအကြောင်းကိုသိတော်မူတဲ့နေရာမှာ ဘယ် ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေလုပ်ခဲ့လို့၊ ဘယ်အကုသိုလ်တွေလုပ်ခဲ့လို့ ဘယ်ဘုံဘယ်ဘုံဖြစ်ကြရတယ်ဆိုတာ ခွဲခြားပြီး သိနိုင်ဟောနိုင် တယ်။ သတ္တလောက အကြောင်းကို အသေးစိတ် ကုန်စင် အောင်သိတယ်၊ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို လောကဝိဒ္ဓ လို့ခေါ်တာ။

ခုခေတ် သတ္တဗေဒတို့ သတ္တဝါတွေအကြောင်း လေ့လာ နေတဲ့ နောက်ပညာရပ်တွေရှိတယ်။ (Zoology) တို့ ဘာတို့ပေါ့ နော်။ ဇီဝအကြောင်းလေ့လာတဲ့ (Biology) တို့ပေါ့။ အဲဒီ

သတ္တဝါတွေအကြောင်း လေ့လာတယ်ဆိုတာ သတ္တဝါတွေ ဘယ်လိုဖြစ်ကြတယ်၊ ဘယ်လိုပြုမူတယ်၊ ဘယ်လိုနေထိုင်ကြ တယ် ဆိုတာလောက်ပဲ သူတို့လေ့လာတာ။

မြတ်စွာဘုရားက “ဒီသတ္တဝါ ဘာလုပ်လို့ ဒီဘုံဘဝ ရောက်လာတယ်” ဆိုတာပါ သိတာ။ အတိတ်ဘဝတုန်းက ဘာတွေလုပ်ခဲ့တယ်၊ ဒီဘဝပြီးရင် သူ့ဘယ်သွားမှာ ဆိုတာ တွေအထိ မြတ်စွာဘုရားသိတယ်။ အပေါ်ယံသိ မဟုတ်ဘူး။ အကုန်လုံးအတွင်းကျကျ သတ္တဝါတွေရဲ့ စိတ်အစဉ်ကိုပါ သိနိုင် သည့်အတွက် မြတ်စွာဘုရားကို လောကဝိဒ္ဓုလို့ ဒီလိုဆိုတာ နော်။ ဒါ သတ္တလောကနဲ့ ပတ်သက်ပြီးသိတာ။

ဩကာသလောကကို သိတော်မူပုံ

ဩကာသလောကဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှာ စာအုပ်တွေရေးကြတယ်။ တစ်ချို့က မယုံကြည်တဲ့ ရှုထောင့် က ရေးကြတယ်။ လောကဝိဒ္ဓု လောကအကြောင်းကိုသိတယ် လို့ဆိုတဲ့နေရာမှာ စကြဝဠာအနန္တရှိတယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်။ အခု သိပ္ပံခေတ်မှာလည်းပဲ စကြဝဠာတွေ တွေ့ရှိ လာတယ်။ စကြဝဠာအနန္တဆိုတဲ့ အဆိုကို လက်ခံလာကြ တယ်နော်၊ တစ်ချိန်တုန်းကတော့ မဟုတ်လေသယောင် ယောင် တွေ့တာလေးလောက်တင်ကြည့်ပြီး ပြောကြတာ။

စာပေကျမ်းဂန်ထဲမှာ ဩကာသလောက ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စကြဝဠာအကြောင်းကို ဟောထားတာတွေ

မရှိဘူးလားဆိုရင် ရှိတယ်။ တစ်ချို့ မြင်ရမှယုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေ ရှိသေးတယ်။ လက်တွေ့မျက်တွေ့ဝါဒလို့ ခေါ်တယ်။ မမြင်ရရင် မယုံဘူးတဲ့။

ကိုယ်မမြင်လို့လည်း မယုံဘူးပြောလို့မရဘူး၊ မတွေ့ဘူးလို့လည်း မယုံဘူးလို့ ပြောလို့မရဘူး။ လောကမှာ ထူးထူးခြားခြားတွေဟာ တွေ့ရှိပြီးနေတယ်။ စကြဝဠာအနန္တဆိုတဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့ ဟောပြောချက် မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ထင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီကနေ့ခေတ်မှာ လက်ခံလာကြတယ်၊ လက်ခံလာကြပြီး စူးစမ်းလေ့လာနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက စကြဝဠာအနန္တဆိုတာ လက်ခံလာကြတယ်။

လောကဝိဇ္ဇာ ဂုဏ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး တောင်ကျွန်း မြောက်ကျွန်း အရှေ့ကျွန်း အနောက်ကျွန်း ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းတို့ မြင်းမိုရ်တောင်တို့ဆိုတာ ဖော်ပြထားတယ်။ အဲဒါတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မယုံတဲ့လူတွေရှိတယ်။ မယုံသေးဘူးဆိုရင် စူးစမ်းပေါ့။

သို့သော် မြတ်စွာဘုရားက စကြဝဠာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဟောထားတာရှိတယ်။ **အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်**မှာ **စူဠနိကာသုတ်** တဲ့။ (Cosmology) စကြဝဠာအငယ်စားအစုတစ်ခု ဆိုတာရှိတယ်။ မြင်းမိုရ်တောင်ကို အခြေပြုပြီး အဲဒီမှာ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းလူ့ပြည်၊ စတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်၊ တာဝတိံသာ၊ ယာမာ၊ တုသိတာ၊ နိမ္မာနရတီ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ လို့ဆိုပြီး နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်နဲ့တည်ရှိနေတဲ့ အဝန်းအဝိုင်းဟာ စကြဝဠာတစ်ခု။

စကြဝဠာပေါင်း တစ်ထောင်ကို ဂူဠနိကာလောကဓာတု လို့ ခေါ်တယ်။

စကြဝဠာ(စက္ကဝါဠ)ဆိုတဲ့ အသုံးကို ဘုရားကိုယ်တိုင် သုံးခဲ့ သလားဆိုတော့ မသုံးခဲ့ဘူး။ လောကဓာတုဆိုတဲ့စကားလုံးကို သုံးခဲ့တယ်။ နောက်ပိုင်းကျမှ စကြဝါဠ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို ပါဠိစာပေမှာ သုံးလာတယ်။ အတော်လေးနောက်ကျမှ ပေါ်လာတာဖြစ်တယ်။ ဝေါဟာရဆိုတာ တစ်ဖြည်းဖြည်းမှ ပေါ်လာတာတွေရှိတယ်လေ။ တပြိုင်နက်ပေါ်တာ မဟုတ်ဘူး။

အဲဒီတော့ စကြဝဠာအနန္တဆိုတဲ့ အယူအဆအရ လူ့ဘုံ ဆိုတာ ဒီတစ်ဘုံထဲမဟုတ်ဘူး။ အခုဒီကနေ ဘုန်းကြီးတို့နေတဲ့ စကြဝဠာကတစ်ခု၊ ဒီလို စကြာဝဠာတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ Unknown Flying Object (UFO) ပုဂံပြားပျံ ပေါ့လေ၊ ခဏခဏတွေ့တယ်လည်းပြောကြတယ်၊ မဟုတ်ဘူး လို့လဲ ပြောကြတယ်။

ဘုန်းကြီးတို့နေတဲ့မြေကို ကမ္ဘာဂြိုဟ်ကြီးလို့ ပြောပါစို့။ ကမ္ဘာဂြိုဟ်ကြီးပေါ်မှာ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းရှိတယ်။ သမုဒ္ဒရာ တွေရှိတယ်၊ မြင်းမိုရ်တောင်ရှိတယ်၊ စတုမဟာရာဇ်နတ်ဘုံနဲ့ တာဝတိံသာနတ်ဘုံရှိတယ်၊ ကျန်တာတွေကတော့ ဒီ မြင်းမိုရ် တောင်ရဲ့အထက်မှာ အဆင့်ဆင့် အဆင့်ဆင့် ကောင်းကင်ဘုံ မှာ အနွဲ့အပြားရှိနေတယ်။ အဲဒါကို စကြဝဠာတစ်ခုလို့ သတ်မှတ်တယ်။ အဲဒီလို စကြဝဠာပေါင်းတစ်ထောင် ရှိတာကို ဂူဠနိကာလောကဓာတ်လို့ မြတ်စွာဘုရားခေါ်တယ်။

အဲဒီ တစ်ထောင်ကို တစ်ထောင်နဲ့မြှောက်ရင် တစ်သန်း ရတယ်။ စကြဝဠာတစ်သန်းကို မဇ္ဈိမိကာလောကဓာတု လို့ ခေါ်တယ်။ တစ်သန်းကို တစ်ထောင်နဲ့မြှောက်လိုက်တဲ့အခါ စကြဝဠာ ကုဋေတစ်သိန်းဖြစ်တယ်။ အဲဒါကို မဟာလောက ဓာတ်လို့ ခေါ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားက စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်း ကြားအောင် ပြောနိုင်တယ်တဲ့။ ဘယ်လိုကြားအောင် ပြောသလဲလို့ဆိုရင် လုပ်ပုံလုပ်နည်းကတော့ တော်တော်ကို စနစ်ကျတယ်။ ဒီ သတ္တဝါတွေဆိုတာ အိပ်နေတဲ့လူလဲရှိမှာပဲ၊ အမှတ်တမဲ့ နေတဲ့ လူတွေလည်း ရှိကြမှာပဲ။ အိပ်ပျော်နေတဲ့လူ၊ အမှတ်တမဲ့နေတဲ့ လူတွေ ကြားချင်မှကြားမှာ၊ အဲဒီတော့ အိပ်ရာမှနိုးအောင်၊ အမှတ်တမဲ့မနေအောင် နှိုးလိုက်သေးတယ်။ ဘယ်လိုနှိုးတုန်း ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားက လောကကြီးတစ်ခုလုံး မှောင်သွား အောင် ညိုသောရောင်ခြည်တော် အရင်လွှတ်လိုက်တာ။ စကြဝဠာ ကုဋေတစ်သိန်းဟာ မှောင်ကြီးကျသွားတယ်။

လင်းနေရာက ရုတ်တရက်မှောင်သွားတဲ့အခါ လူတွေ ဟာ ဘာဖြစ်တာပါလိမ့် အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်တတ် တယ်။ လူ့ရဲ့သဘာဝက လန့်ဖြန့်ပြီး အကုန်လုံး အိပ်နေတဲ့ လူတွေပါနိုး၊ အကုန်လုံး အမှောင်ကြီးဖြစ်နေပြီဆိုတဲ့အချိန်ကျ တော့မှ ရောင်ခြည်တော်လွှတ်လိုက်တယ်။ အဲဒီလို အလင်း ရောင် ပေါ်လာပြီဆိုတော့ လူတိုင်းအားလုံးက အလင်းရောင် ကို အာရုံစိုက်နေကြတယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ မြတ်စွာဘုရားက တရားတစ်ပုဒ် ဟောလိုက်တယ်။ အားလုံးကြားသွားတယ်။ အဲဒီလိုနည်းနဲ့ မြတ်စွာဘုရားဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့စွမ်းရည်သတ္တိတစ်ခုကို ဖော်ပြခဲ့တာရှိတယ်။ ဒါဟာ ဒီဩကာသလောကကြီးနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဟောကြားချက်တွေပဲ။

လူတွေက ခဏခဏမေးကြတယ်။ မြင်းမိုရ်တောင် ဘယ်မလဲ? မြင်းမိုရ်တောင် ရှာနေကြတုန်းပဲရှိသေးတယ်။ အဲဒီတော့ မြင်းမိုရ်တောင်ရှာတယ်ဆိုရင် ဘယ်လိုရှာမှာလဲ၊ ကိုယ်နေတာက မြင်းမိုရ်တောင်ခါးပန်းမှာနေတာ။ မြင်းမိုရ်တောင်ခါးပန်းမှာနေပြီးတော့ မြင်းမိုရ်တောင်ရှာနေရင်တော့ ယောက်မခါးထိုးပြီး ရှာနေသလိုဖြစ်မှာပဲ၊ ရှာလို့မတွေ့တော့ဘူး။ မြင်းမိုရ်တောင်ဆိုတာ သေးသေးလေးမှမဟုတ်တာ။

ကမ္ဘာလုံးကြီးဆိုပါစို့၊ တောင်ဝင်ရိုးစွန်း မြောက်ဝင်ရိုးစွန်း ဝင်ရိုးစွန်းတွေ အသာထား၊ အဲဒီမှာ ကမ္ဘာကြီးရဲ့တည်နေပုံကို နည်းနည်း အာရုံပြုကြည့်လိုက်မယ် ဆိုလို့ရှိရင် သိပ်ကြီးမားလွန်းအားကြီးလို့ လူတွေမြင်ဖို့ခက်တယ်လေ။ ကိုယ် ဘယ်နေရာရောက်ရောက် ကိုယ်ဟာ မိုးကုတ်စက်ဝိုင်းကြီးရဲ့ အလယ်မှာပဲရှိတယ်။ ကိုယ့်ရဲ့မြင်ကွင်းက ဒါလောက်ပဲရှိတယ်။ လူ့ပြည်က မြင်းမိုရ်တောင်ခါးပန်းမှာရှိတယ်။ အဲဒီတော့ မြင်းမိုရ်တောင်ခါးပန်းဆိုတာ အခုကနေ့ စိတ်ကူးနဲ့ဖော်ထုတ်ထားတဲ့ ကမ္ဘာလုံးကြီးရဲ့ခါးပန်းမှာရှိနေတယ်ဆိုတော့ ကိုယ်က အဲဒီမှာနေပြီး မြင်းမိုရ်တောင်လိုက်ရှာလို့ ဘယ်တွေ့မှာတုန်း။

မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ် အမြင့်ဆုံးနေရာမှာ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်ရှိတယ်တဲ့၊ အောက်ဆုံးအခြေမှာ အသုရာနတ်ပြည် ရှိတယ်တဲ့၊ မြင်းမိုရ်တောင်ခါးပန်းမှာ လူ့ပြည်ရှိပြီး စတုမဟာ ရာဇ် နတ်ပြည်ကလည်း အဲဒီပတ်ဝန်းကျင်မှာ ရှိနေတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတာပေါ့။ ဒီတော့ ကမ္ဘာဂြိုဟ်ကြီးရဲ့အမြင့်ဆုံးနေရာဟာ မြင်းမိုရ်တောင်ပဲပေါ့။

ပင်လယ်ရေမျက်နှာနဲ့ညီနေတဲ့ လူတွေနေတဲ့ ရေပြင်ကြီး က မြင်းမိုရ်တောင်ရဲ့အလယ်လောက်မှာ ရောက်ပြီးနေတယ်။ မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးက ပင်လယ်ထဲမှာ တစ်ဝက်မြုပ်နေတယ်၊ တစ်ဝက်ပေါ်နေတယ်။ ကမ္ဘာ့မြေပြင်ကြီးကို ကြည့်လိုက်မယ် ဆိုလို့ရှိရင်လည်း ရေပြင်ကြီးတွေကလွမ်းပြီး ရေပြင်မှာ ကျွန်းမြေ ကြီးတွေက ပေါလောပေါ် (Floating) နေတာပဲ။ အဲဒီ ပေါ်နေ တဲ့အရာတစ်ခုလုံးက မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးပဲလို့ ပြောရမယ်။ စာပေအရ ဒီလိုဆိုထားတယ်။

အဲဒီတော့ မြင်းမိုရ်တောင်ဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာလုံးကြီး တစ်ခုလုံးကို ခြုံကြည့်ရမယ်၊ ခြုံကြည့်တဲ့အခါ အမြင့်ဆုံးထိပ်က မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်ပဲ၊ ကမ္ဘာလုံးကြီးတစ်ခုလုံးကိုပဲ မြင်းမိုရ် တောင်လို့လည်း ပြောလို့ရတယ်။ အဲဒီ တောင်ထိပ်ဟာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ရဲ့ တည်ရာဌာနဖြစ်ပြီး အောင်မြေက အသုရာဘုံရဲ့တည်ရာဌာန၊ အလယ်ခါးပန်း ပတ်ပတ်လည်က တော့ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းဆိုတဲ့ လူ့ပြည်ရဲ့ တည်ရာဌာန၊ ဒီလိုပြောလို့ရတာပေါ့။

ဂျာမနီနိုင်ငံသွားပြီး သင်တန်းပို့ချတုန်းက ဂျာမန် ကျောင်းသားတစ်ယောက်ကမေးတယ်။ “မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် မှာတဲ့ လေထုကြီးလှုပ်တော့ ရေထုကြီးလှုပ်တယ်တဲ့၊ ရေထုကြီး လှုပ်တဲ့အခါ မြေထုကြီးလှုပ်တယ်” ပေါ့။ အဲဒါနဲ့ ရှင်းပြပေးပါလို့ တောင်းဆိုတယ်။

လေထုကြီးလှုပ်တယ်ဆိုတာ အခု ကမ္ဘာဂြိုဟ်ကြီးဆိုတာ ဒီကနေ့ သိပ္ပံက ဘယ်လိုပြောတုန်းဆိုတော့ အာကာသကြီး ထဲမှာရှိတယ်လို့ ပြောတာပဲမဟုတ်လား? အာကာသကြီးထဲမှာ ရှိတယ်။ အာကာသလို့ဆိုကတည်းက ဘေးကပတ်ပတ်လည် က လေတွေချည်းပဲလေ။ အဲဒီလေထု လှုပ်သည့်အတွက် ကြောင့် မြေထုက လှုပ်တယ်၊ ရေထုက လှုပ်တယ်၊ ရေထုက လှုပ်သည့်အတွက်ကြောင့် ကမ္ဘာမြေထုကလှုပ်တယ်လို့ ဒီလို ဆိုထားတာ။

သူက ဒီလိုစိတ်ကူးပြီး မေးပုံရတယ်။ လေပေါ်မှာရေ၊ ရေပေါ်မှာမြေ အထပ်ထပ် အဆင့်ဆင့်နေတယ်လို့ ဒီလို ထင်တာကိုး။ တကယ်ကတော့ ကမ္ဘာဂြိုဟ်ထုကြီးမှာ မြေကြီး တွေဟာ အမြင်အားဖြင့်ပြောမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ပင်လယ်ပြင်ကြီးက အလွန်ကြီးတယ်။ ပင်လယ်ထဲမှာရှိတဲ့ ကမ္ဘာ့ကျွန်းကြီးတွေဟာ ရေပြင်မှာပဲ ပေါ်နေတဲ့သဘောမျိုး မြင်ရတယ်လေ။ မြေပုံကို ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင်တော့ ဒီမြေတွေဟာ ပင်လယ်ထဲမှာ ပေါ်နေတဲ့ အလွှာကြီးတွေလို မြင်ရတယ်ပေါ့။

အဲဒါနဲ့ ဘုန်းကြီးကပြောတာ “မင်း ကမ္ဘာမြေပုံကြီး ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ ကမ္ဘာကြီးဟာ အာကာသထဲမှာရှိတယ်၊ ဟုတ်တယ်၊ လေကလှုပ်တယ်၊ ကမ္ဘာမြေကြီးကလည်း ပင်လယ်ရေကြီးတွေ ပတ်ချာဝိုင်းပြီးနေတယ်၊ လေတိုက်လို့ရှိရင် လှုပ်ရင် ရေကအရင်လှုပ်မှာပဲ၊ လှုပ်ပြီးလို့ရှိရင် ကမ္ဘာမြေကြီးပါ လှုပ်တယ်၊ အဲဒါကို အမြင်အားဖြင့်ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဒီပုံစံပဲဖြစ်နိုင်တယ်” လို့ ရှင်းပြလိုက်တယ်။

သူစဉ်းစားနေတုန်း ဂျာမန် အမျိုးသမီးတစ်ယောက်က “ဟုတ်တယ် ဟုတ်တယ်” လို့ ဝင်ပြောလိုက်တယ်၊ သူလည်း ဆက်မမေးတော့ဘူး၊ သဘောကျလို့လား သဘောမကျလို့ လား ဆိုတာတော့မသိဘူး။ ဘုန်းကြီးတို့ကတော့ ကြံဖန် ဖြေရတာပဲလေ။ အဲဒီတော့ အင်မတန်မှကြီးမားတဲ့ အရာဝတ္ထုကြီး တစ်ခုကို ကိုယ်က ပုံဖော်ပြီးပြောဖို့ဆိုတာ အလွန်ခဲယဉ်းတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုပဲပေါ့နော်။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားကို ဩကာသလောကလို့ဆိုပြီး တော့ မြင်းမိုရ်တောင်တွေ ဒါတွေကို အဋ္ဌကထာဆရာက လောကဝိဒ္ဓုထဲမှာ ထည့်ရေးတာကို တစ်ချိန်တုန်းက မြန်မာနိုင်ငံ မှာ အဋ္ဌကထာဆရာကို အပြစ်တင်ပြီး လောကဝိဒ္ဓုကို မြတ်စွာ ဘုရားဟာ ဩကာသလောကကြီးအကြောင်း သိတယ်ဆိုတာ မဟုတ်ဘူးလို့ဆိုပြီး စာအုပ်တွေရေးကြတယ်၊ မဟုတ်ဘူးဆိုရင် အကြောင်းပြလေ၊ အဲဒီလိုတော့လည်း အကြောင်းမပြဘူး၊ အဲဒီတော့ မယုံတာကတော့ ဘာတတ်နိုင်မှာတုန်း။

မယုံတဲ့လူကို ယုံအောင်ပြောစရာ မလိုပါဘူးနော်၊ ယုတ္တိရှိမရှိဘဲ ကိုယ်ကကြည့်ရမှာပေါ့။ အဲဒါကြောင့် ဒီလိုစွမ်းအားကြီးမားတဲ့၊ ပညာကြီးမားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရဲ့ ပြောကြားချက်ဟာ အမှားအယွင်း မရှိဘူးလို့ ဘုန်းကြီးတို့ကတော့ လက်ခံတယ်ပေါ့။ ကိုယ်မတွေ့သေးတာပဲရှိတယ်၊ မရှိတာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားဟာ ဩကာသလောက အကြောင်းကိုလည်း သိတယ်။

လောကနဲ့ ပတ်သက်လာတဲ့အခါမှာ ရောဟိတဿသုတ်ဆိုတာ ရှိတယ်။ ရောဟိတဿ လို့ဆိုတဲ့ ဗြဟ္မာတစ်ဦးရှိတယ်။ အဲဒီဗြဟ္မာက အရင်ဘဝတုန်းက ဈာန်ရ ရသေ့ကြီး၊ တန်ခိုးအဘိညာဉ်နဲ့ ပြည့်စုံတယ်၊ သူကလည်း ကမ္ဘာကြီးကို သုတေသနလုပ်ချင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။

သူက တန်ခိုးနဲ့သုတေသနလုပ်တာ၊ ဘယ်လိုလုပ်တာတုန်းဆိုလို့ရှိရင် သူ့ရဲ့လျင်မြန်မှုဟာ စကြဝဠာတစ်ခုတစ်ခုကို သွားတဲ့ လျင်မြန်တဲ့နှုန်းက ဘယ်လောက်ထိအောင်မြန်တုန်းဆိုလို့ရှိရင် အလွန်သန်မာတဲ့ မြားတစ်စင်းကို ပစ်လိုက်တဲ့အချိန်လေးမှာ အဲဒီမြားဟာ ထန်းပင်အရိပ်ကလေးကို ဖြတ်သွားတဲ့အချိန်၊ ထန်းပင်ဆိုတာ ဘယ်လောက်ရှိမှာတုန်း တွက်ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ထန်းလုံးတစ်ခုရဲ့ပမာဏဟာ တစ်ပေလောက်ပဲ ထားပါတော့နော်၊ အဲဒီ တစ်ပေအတိုင်းအတာလေးကို မြားကဖြတ်သွားတဲ့အချိန်လေးဟာ အလွန်လျင်မြန်တာပေါ့။

ဖျပ်ကနဲ ဖြတ်သွားတာ။ အဲဒီ အချိန်ပိုင်းလေးလောက်ကို စကြဝဠာတစ်ခု ဖြတ်ကျော်နိုင်တယ်လို့ သူကပြောတာ။ သူ့ခြေလှမ်း တစ်လှမ်းတစ်လှမ်းက ဘယ်လောက်ကျယ်တုန်းဆို အရှေ့သမုဒ္ဒရာကနေ အနောက်သမုဒ္ဒရာကို ခြေထောက်တစ်လှမ်းနဲ့ပဲသွားတယ်။

ခြေလှမ်းကလည်းကျဲတယ်၊ လျင်မြန်တဲ့အဟုန်ကလည်း အလွန်လျင်မြန်တယ်၊ အဲဒီနှုန်းနဲ့ အနန္တစကြဝဠာရဲ့ အဆုံးကို သိဖို့ သူလေ့လာကြည့်တယ်၊ အေး- အပန်းဖြေတဲ့အချိန်လေး၊ စားတဲ့အချိန်၊ သောက်တဲ့အချိန်လေးလောက်ပဲ ချန်ထားပြီး အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံး သူစူးစမ်းလေ့လာခဲ့တာ အသက်(၁၀၀) ပြည့်လို့ သေသာသွားတယ် စကြဝဠာအဆုံးကို သူမရောက်ခဲ့ပါဘူးလို့ မြတ်စွာဘုရားကို လာလျှောက်တယ်။

ရောဟိတဿမြဟာ က မြတ်စွာဘုရားကို ဆက်ပြီး လျှောက်တယ်၊ “အရှင်ဘုရားတဲ့၊ လျှောက်လှမ်းသွားခြင်းဖြင့် (သို့မဟုတ် သွားရောက်ခြင်းဖြင့်) လောကရဲ့အဆုံးကို သိနိုင်တယ်၊ မအိုရာ မနာရာ မသေရာ လောကရဲ့အဆုံးကို သိနိုင်တယ်၊ လောကရဲ့အဆုံးကို ရောက်နိုင်တယ်လို့ တပည့်တော် မယုံကြည်ဘူး”တဲ့။

မြတ်စွာဘုရားက သူပြောတာကို ထောက်ခံတယ်၊ “ဟုတ်တယ်၊ သွားရောက်ခြင်းဖြင့် လောကရဲ့အဆုံးကို မင်းတွေ့မှာ မဟုတ်ဘူး၊ မအို မနာ မသေ လောကရဲ့အဆုံးကိုဘယ်တော့မှ ရောက်မှာ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ လောကရဲ့အဆုံးကို မတွေ့ဘဲနဲ့

လည်း ဘယ်တော့မှ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း ဆိုတဲ့ ပြဿနာတွေကို အဆုံးသတ်နိုင်မှာမဟုတ်ဘူး”

လောကလို့ဆိုတဲ့ နေရာမှာ ရောဟိတဿ ဗြဟ္မာကြီးက သူပြောချင်တဲ့ လောကက ဩကာသလောကကြီးဖြစ်တယ်။ ဩကာသလောက စကြဝဠာအနန္တကို သွားကြည့်တာ၊ သွားလို့ အဆုံးမရောက်ခင်ဘဲ သေခဲ့ရတယ်၊ အဆုံးကို ရှာမတွေ့ခဲ့သေးဘူး။ ဘယ်နေရာမှာ လောကကြီးဟာ အဆုံးသတ်သလဲ။

မြတ်စွာဘုရားက သူ့ကို လမ်းကြောင်းပြောင်းလိုက်တယ်။ ဩကာသလောက ကြီးအကြောင်းပြောလို့ သူ တရားထူးတရားမြတ်ရဖို့ မရှိဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက သင်္ခါရလောကဘက်ကိုဦးလှည့်ပေးလိုက်တာ၊ လောကဆိုတဲ့အသုံးနဲ့ ဘယ်လိုဦးလှည့်ပေးလိုက်တုန်း ဆိုလို့ရှိရင် “အေး- လောကရဲ့ အဆုံး သွားရောက်ခြင်းဖြင့်ဘယ်လိုမှမရောက်နိုင်ဘူး၊ လောကအဆုံးကိုမတွေ့သမျှ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း ဆင်းရဲဆိုတာမှလည်း လွတ်မှာမဟုတ်ဘူး”

သင်္ခါရလောကကို သိတော်မူပုံ

လောကဆိုတာ တစ်ခြားဟာကိုပြောတာ မဟုတ်ဘူး၊ ခန္ဓာကိုပြောတာ၊ သင်္ခါရလောကဘက်ကို ဦးလှည့်လိုက်တာ၊ “ဩကာသလောကကြီး သွားနေလို့ကတော့ ဘာမှလည်း အကျိုးမရှိဘူး၊ အဆုံးတွေ့တော့ရော မင်းဘာဖြစ်မလဲ၊ ဘာမှ

မဖြစ်ဘူး၊ အဲဒီတော့ လောကရဲ့အဆုံးကို ရှာချင်ရင် သင်္ခါရလောကကိုပဲရှာ” လို့ မြတ်စွာဘုရားက သူ့ကို လမ်းကြောင်းပြောပေးလိုက်တာ။ သင်္ခါရလောကရဲ့အဆုံးကို ရှာနိုင်မှ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း ဆင်းရဲက လွတ်မှာတဲ့။

ဟောဒီ အသိစိတ်တွေ အမှတ်သညာတွေရှိတဲ့ တစ်လံလောက် အတိုင်းအတာရှိတဲ့ လူရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို လောကလို့လည်းခေါ်တယ်။ လောကသမုဒယ- လောကဖြစ်ကြောင်းတရား ဆိုတာလည်း ဒီမှာပဲရှိမယ်၊ လောကချုပ်ရာ ဆိုတာလည်း ဒီမှာပဲရှိမယ်၊ လောကချုပ်ရာသို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ပဋိပဒါ ဆိုတာလည်း ဒီမှာပဲရှိတယ်၊ ဒီလောကကို စူးစမ်းရမှာဖြစ်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက သင်္ခါရလောက ဘက်ကို ဦးလှည့်ပေးလိုက်တာ။

သတ္တဝါတွေ လမ်းကြောင်းအမှန်ပေါ်ကိုရောက်ဖို့ တင်ပေးတာ ဘုရားရဲ့ လုပ်ငန်းပဲလေ၊ ဩကာသလောကကြီးကို ရှာနေလို့ အဆုံးလည်းတွေ့မှာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ တွေ့သည့်တိုင်အောင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကလွတ်ဖို့အတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်မှာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့်မို့ အဲဒါတွေကို ရှာတာဟာ အကျိုးမရှိဘူး၊ သင်္ခါရလောကရဲ့အဆုံးကို ရှာရမယ်လို့ ဒီလိုဆိုတာပေါ့နော်။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောလိုက်တာ၊ “ဟောဒီ တစ်လံမျှလောက်ရှိတဲ့ လူတွေရဲ့ ကိုယ်ကာယ၊ အဲဒီ ကိုယ်ကာယကိုပဲ လောကလို့ သတ်မှတ်တယ်တဲ့။

ဒီနေရာမှာ သစ္စာလေးပါးကို မြတ်စွာဘုရားက ဟော
လိုရင်းဖြစ်တယ်ပေါ့။ ဘာကြောင့် လောကလို့ခေါ်တုန်း၊
“လုဇ္ဇတိ ပလုဇ္ဇတိတိ လောကော” ပျက်စီးတတ်သောကြောင့်
လောကတဲ့။ ဘယ်တော့မှ ထာဝရတည်မြဲတာ မရှိဘူး၊ ခန္ဓာ
ဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးတဲ့နောက်မှာ ပျက်စီးသွားမှာပဲ၊
အားလုံးဟာ ပျက်စီးနေတာချည်းပဲ၊ မြင်မြင်သမျှ ရုပ်ဝတ္ထုတွေ
အားလုံးဟာ ပျက်စီးသွားတာပဲ၊ သက်ရှိသတ္တဝါတွေ အားလုံး
ဟာလည်း ပျက်စီးနေကြတာ၊ ထာဝရ တည်မြဲနေတဲ့အရာ
ဆိုတာ ဘယ်မှမရှိဘူး၊ အားလုံးဟာ မွေးဖွားလာခြင်း၊ ရင့်ရော်
လာခြင်း၊ အိုမင်းလာခြင်း၊ နောက်ဆုံး သေဆုံးသွားခြင်း၊
ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းနဲ့ ဒီလိုပဲ အဆုံးသတ်နေကြရတယ်။ အဲဒီ
သင်္ခါရလောကရဲ့အဆုံးကို ရှာရမယ်တဲ့၊ အသိဉာဏ်နဲ့ ရောက်
အောင် သွားရမယ်တဲ့။

အဲဒီတော့ သင်္ခါရလောကရဲ့အဆုံးကို ရှာချင်ရင် မင်း
ဘာတွေသိအောင်လုပ်ရမလဲ၊ လောက ဆိုတာကို သိအောင်
လုပ်ရမယ်၊ ဒီလောက ဘာကြောင့်ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်း
တရား ကို သိအောင်လုပ်ရမယ်၊ ဒီလောက ဘယ်မှာ အဆုံး
သတ်တယ်ဆိုတာကို သိအောင်လုပ်ရမယ်၊ အဲဒီအဆုံးသတ်ကို
ရှာဖွေတဲ့ နည်းစနစ် ကိုလည်း သိအောင်လုပ်ရမယ်လို့ ဒီလို
ဟောတာပေါ့။

ရောဟိတဿ ဆိုတဲ့ ဗြဟ္မာကြီးကို တရားဟောလိုက်တဲ့ အခါမှာ သူဟာ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းသွားပြီး အကျွတ်တရား ရသွားတယ်။ အဲဒီလိုဆိုတာပေါ့နော်။

လောက ပျက်စီးနေတယ်ဆိုတာ ဘာကိုပြောတာတုန်း ဆိုရင် ရုပ်ခန္ဓာကြီး ပျက်စီးနေတာ၊ သာမန်သိပ္ပံပညာရပ်နဲ့ စူးစမ်းလေ့လာရင်တောင် လူရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာရှိတဲ့ (ဆဲလ်) ကလေးတွေ ပျက်စီးနေတယ်ဆိုတာကို တွေ့ရှိရတယ်လေ။ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ကြည့်နိုင်မယ်ဆိုရင် ဒီထက် အသေးစိတ် ပျက်စီးနေတယ်ဆိုတာ တွေ့ရတယ်ပေါ့။ အဲဒီလို ပျက်စီးလာ လို့ လူရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးဟာ တဖြည်းဖြည်းယိုယွင်း အိုမင်း ရင့်ရော်လာပြီး နောက်ဆုံး သေဆုံးသွားတယ်။ အဲဒီတော့ လူရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကိုပဲ လောကလို့ခေါ်လိုက်တာ။

ဘုန်းကြီးတို့တတွေမှာရှိတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ဘာတွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတုန်း ဒီလောကဟာကြည့်- ရုပ်တွေရှိတယ်။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ ဟော- အဓိက ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ခွဲစိတ်ကြည့်လိုက်၊ မာမာပျော့ပျော့အတုံးအခဲတွေကတစ်ပုံ၊ အရည်တွေကတစ်ပုံ၊ အပူငွေ့ အအေးတွေက တစ်ပုံ၊ လှုပ်ရှားနေတဲ့ လေတွေက တစ်ပုံ၊ ဒီဓာတ်ကြီးလေးပါးပဲတွေ့တာပဲ။ တစ်ပုံစီခွဲထားလိုက်ပြီး ပုံပျက်သွားအောင် ဖျက်ကြည့်လိုက်ပေါ့လေ။

အရိုးတွေ အသားတွေ ကလီစာတွေ တစ်ပုံပုံကြည့်လိုက်၊ စိတ်ထဲကပဲ ပုံပေါ်နော်၊ တစ်ပုံပုံကြည့်လိုက်၊ အဲဒါ အရိုးတွေ

အသားတွေ ကလီစာတွေကတစ်ပုံ၊ အရည်တွေက တစ်ပုံ ပုံထားလိုက်၊ နောက်တစ်ခါ အပူငွေ့ အအေးဆိုတာတွေက တစ်ပုံပုံထားလိုက်၊ လှုပ်ရှားနေတဲ့လေက တစ်ပုံပုံထားလိုက် မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမှာ တစ်ခုစီခွဲထုတ်လိုက်လို့ရှိရင် ဒီလေးမျိုးပဲတွေ့မှာပဲ။ ဒီထက်ပိုပြီး တွေ့စရာအကြောင်းမရှိဘူး၊ ဒါကိုပဲ ဓာတ်ကြီးလေးပါးလို့ခေါ်တာ။ အဲဒီလေးခုကို လေးပုံပုံ လိုက်တာနဲ့ တပြိုင်နက် လူဆိုတာ ရှိဦးမလား၊ ရှာတွေ့မှာ မဟုတ်ဘူးလေ။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ ဟောထားတာ။ အဲဒီ လူဆိုတဲ့ အမှတ်သည် ဖျောက်သွားသည့်တိုင်အောင်၊ သတ္တဝါဆိုတဲ့ သညာ ဖျောက်သွားသည့်တိုင်အောင် အခုလိုခွဲစိတ်ပြီး ကြည့်ရ မယ်၊ အပုံလေးပုံ ပုံပြီးတော့ အပြန်အလှန် စဉ်းစားကြည့် လိုက်လို့ရှိရင် လူရဲ့ရုပ်ပုံလွှာဟာ ဖျောက်သွားပြီလေ။ သဘာဝ တရားအမည်တစ်မျိုးဘက်ကို ပြောင်းပြီးရောက်ရှိသွားတယ်။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာတဲ့ မြတ်စွာဘုရားက ဥပမာ လေးဟောထားတယ်၊ နွားသတ်သမားဟာ နွားတစ်ကောင်ကို သတ်တယ်၊ သတ်ပြီးတဲ့အချိန်မှာ နွားသတ်တယ်ဆိုတဲ့ အသိ စိတ် ရှိနေသေးတယ်၊ လှီးဖြတ်နေတဲ့အချိန်မှာလည်း ငါ့နွားကြီး ကို လှီးဖြတ်နေတယ်ဆိုတာ ရှိသေးတယ်၊ ဟုတ်ပြီ- သူ့ရဲ့ ကျွမ်းကျင်မှုနဲ့ ဓားတစ်ချောင်းနဲ့ နွားကို အကုန်လုံး ခုတ်ထစ် ဖြတ်ပြီးတဲ့အခါ အရိုးကတစ်ပုံ၊ အသားကတစ်ပုံ၊ သွေးတွေက တစ်ပုံနဲ့ ဒီလိုအပုံပုံထားလိုက်လို့ရှိရင် ပြီးတဲ့အခါ လာဝယ်တဲ့

လူတွေကိုရောင်းနေပြီ၊ အဲဒီကျတော့သူ ငါနွားရောင်းနေတယ်လို့ အတွေးရှိသေးလား၊ မရှိတော့ဘူး။ ဘာဖြစ်တုန်း အသားရောင်းတယ် ဖြစ်သွားတယ်၊ အသားရောင်းမယ် သားရေရောင်းမယ်၊ ဒါပဲရှိတော့တာ၊ နွားဆိုတဲ့သညာ ပျောက်သွားပြီ။

အဲဒီအတိုင်း ခန္ဓာကိုယ်ကို ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောနဲ့ ခွဲစိတ်ပြီးကြည့်၊ သဏ္ဌာန်ပျောက်သွားရမယ်၊ သဏ္ဌာန်ပျောက်သွားပြီဆိုရင် သတ္တသညာကို ဖယ်ရှားပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်၊ ဒါက မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်အရ **ဓာတုမန သိကာရ** ဆိုတဲ့ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပေါ့နော်။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားပုံ၊ **ဓတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ** ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းပုံ အကျဉ်းအားဖြင့် အဲဒီလိုပြောတာ။

မဟာဟတ္ထိ ပဒေါပမသုတ် (ဆင်ခြေရာနဲ့ ဥပမာပေးပြီး ဟောတဲ့သုတ်) မှာ ဒီထက်နည်းနည်း အကျယ်ချဲ့လိုက်တယ်၊ “ဆံပင်၊ မွှေးညှင်း၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွား၊ အရေ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ခြင်ဆီ၊ အညှို့၊ နှလုံး၊ အသည်း၊ အမှေး၊ အဖျဉ်း၊ အဆုပ်၊ အူမ၊ အူသိမ်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ ဦးနှောက်” အဲဒီ ပထဝီဓာတ်(၂၀) ကို တစ်ပုံ ပုံလိုက်တယ်။ အဲဒီနောက်မှာ အာပေါဓာတ်(၁၂)ကို တစ်ပုံ ပုံလိုက်တယ်။ အဲဒီလို ပထဝီတစ်ပုံ၊ အာပေါတစ်ပုံ ပုံထားလိုက်ရင် လူဆိုတဲ့ သညာဟာ ပျောက်သွားတယ်။

ကားကို တစ်စစီ ဖြုတ်ထားလိုက်လို့ရှိရင် ကားဆိုတာ ပျောက်သွားပြီလေ၊ အဲဒီလို သတ္တသညာတစ်ခုကို ပျောက်

ကွယ်သွားသည်ထိအောင် ခွဲစိတ်ကြည့်ရတယ်။ အဲဒါကို analytical knowledge of mind and matter လို့ဆိုတာ။ အရေးအကြီးဆုံးက သတ္တသညာ ပျောက်သွားပြီ ဆိုလို့ရှိရင် တစ်ခုပြီးသွားပြီ။ အဲဒီကနေ အသေးစိတ် တစ်ခုစီ အသိဉာဏ် တက်လာပြီး ရှုမြင်သွားမှာပဲ။ မြတ်စွာဘုရား ဟောတာကြည့် လေ၊ နွားဆိုတဲ့သညာ ပျောက်သွားပြီတဲ့၊ အမဲသားရောင်းနေ တယ်ဆိုတဲ့ အသိစိတ်ပဲ သူ့မှာရှိတော့တယ်။

အဲဒီလို သတ္တသညာ ပျောက်သည်ထိအောင် ခွဲခြား စိတ်ဖြာလိုက်တာနဲ့တပြိုင်နက် ဘာဖြစ်သွားလဲ၊ လူတွေရဲ့ **တွယ်တာမှုက ပျောက်သွားနိုင်တယ်။** လူတွေဟာ ဘယ်လို တွယ်တာတာလဲလို့ဆိုရင် ပုံပန်းသဏ္ဌာန် တပ်ဆင်ထားတဲ့ အပေါ်မှာ တွယ်တာတာ၊ ခွဲလိုက်တာနဲ့တပြိုင်နက် တွယ်တာ သေးရဲ့လား၊ ဟော-ပရမတ်ရောက်ရောက် မရောက်ရောက် တွယ်တာမှုက ပျောက်နေပြီလေ။

ဆံပင် ခွဲထုတ်လိုက်မယ်၊ ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွား၊ အရေ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ခြင်ဆီ တစ်ခုစီခွဲထုတ်လိုက်လို့ရှိရင် ချစ်စရာ ကောင်းလိုက်တာ၊ ခင်စရာ ကောင်းလိုက်တာလို့ ရှိသေးလား၊ သူ့နေရာလေးသူ တပ်ဆင်ထားရင်တော့ ဟုတ်တယ်၊ ဆေးရောင်လေးက ဆိုးလိုက်သေးတာ၊ မိတ်ကပ်လေးက လိမ်းလိုက်သေးတာ ဆိုတော့ ဟုတ်စရာဖြစ်နေတယ်၊ ကဲ- တစ်ခုစီ ခွဲထုတ်လိုက်တဲ့

အခါ အဲဒီစိတ်တွေ ပေါ်သေးလား၊ တွယ်တာမှုဆိုတဲ့စိတ်ဟာ လုံးဝပျောက်သွားတယ်၊ အဲဒီ ပျောက်သွားတာကိုက အကျိုး အမြတ်ကြီးတစ်ခုပဲ။

ပုံပန်းသဏ္ဌာန် ပျောက်သွားလိုက်တာနဲ့ တပြိုင်နက်ထဲ တွယ်တာမှုကလည်း ပျောက်သွားပြီလေ။ တကယ် ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ် အားထုတ်တယ်ဆိုတာ တွယ်တာမှု ပျောက်ချင်လို့ လုပ်တာ၊ တွယ်တာမှုကိုဖျောက်ဖို့က အဓိက၊ မုန်းတီးမှုရော ရှိသေးလား၊ တွယ်တာမှုမရှိဘူးဆိုရင် မုန်းတီးမှုလည်း မလာ တော့ဘူးလေ၊ ခုနက အမဲသားရောင်းနေတဲ့လူက နွားဆိုတဲ့ အသံ သူ့မှာမရှိတော့ဘူး၊ အသားရောင်းနေတယ်ဆိုတဲ့အသံပဲ ရှိတော့တယ်၊ အဲဒီတော့ နွားဆိုတဲ့သညာ ပျောက်သွားပြီ။

အဲဒါလိုပဲ သတ္တသညာပျောက်သွားပြီး ယောက်ျား မိန်းမ ဆိုတဲ့ အမှတ်သညာတွေ ပျောက်သွားသည့်အတွက်ကြောင့် ရာဂတွေ ဒေါသတွေ မလာတော့ဘူးလေ၊ အဲဒီ မလာတာဟာ အမြတ်ပဲ၊ ဒီထက်ပိုပြီးတော့ နှိပ်ကွပ်ပေးတဲ့အခါမှာ နောက်ဆုံး မှာ လုံးဝမပေါ်နိုင်တဲ့ အနေအထားမျိုးထိအောင် ရောက်သွား မယ်၊ positive ကနေ negative ဖြစ်အောင် လုပ်ရမယ် ဒီလို ပြောတာ။

ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ကြည့်လိုက်ပြီး လောကဆိုတာဟာ ဟောဒီ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယပဲ။ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး တစ်ခုစီ ဖျက်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါမှာ ဒါတွေကရုပ်တွေပဲ၊ ရုပ် သပ်သပ်ပဲ၊ အပူနဲ့တွေ့ရင်တစ်မျိုး၊ အအေးနဲ့တွေ့ရင်တစ်မျိုး

အမျိုးမျိုး ပြောင်းနေတတ်တဲ့ သဘာဝပဲလို့သိတယ်။ ဒါက ရူပက္ခန္ဓာ၊ ရုပ်အစု။

အဲဒီရုပ်ကိုမှီပြီး အသိစိတ်ဖြစ်လာတယ်။ အာရုံလေးတွေရင် ကျေနပ်တယ်၊ ပျော်တယ်၊ မပျော်ဘူး၊ စိတ်ညစ်တယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ရဲ့ခံစားမှုလေးတွေက ရှိသေးတယ်။ အဲဒီစိတ်ရဲ့ခံစားမှုတွေဆိုတာ တစ်ခဏလေးတင်ဖြစ်တာ ဖြစ်သောကြောင့် ဘာနဲ့ ဥပမာတူတုန်းဆိုလို့ရှိရင် မိုးရွာတဲ့အခါမှာ တံစက်မြိတ်အောက်က ရေစီးကြောင်းကလေးတွေ ရှိတယ်လေ၊ အပေါ်က တံစက်မြိတ်ပေါ်က ရေလေးကျလိုက်တဲ့အခါမှာ ပွက်ကနဲဆိုပြီးတော့ ရေပူဗောင်းလေး ပေါ်လာတယ်၊ နောက်တစ်ခါ မကျခင်ဘဲ ဖောက်ကနဲ ထွက်သွားပြန်တယ်၊ အဲ့ဝေဒနာဆိုတာ အဲဒီအတိုင်းပဲ။ ခံစားလို့ငိုရတယ်၊ မျက်ရည်တောင် မခြောက်သေးဘူး ပြုံးစိစိဖြစ်နေပြီ၊ ခံစားမှုကမြန်တယ်ဆိုတာကို ပြောပြတာ။ အဲဒါကို **ဝေဒနာက္ခန္ဓာ** လို့ပြောတာ။

သညာက္ခန္ဓာ- မှတ်သားထားတယ်၊ အဲဒီ မှတ်မှုဆိုတာ ဟာလည်း ခိုင်မာတဲ့အရာ မဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်ပြီးပျက်သွားတဲ့ အရာမျှသာဖြစ်တယ်၊ ဘာနဲ့တူတုန်းဆိုရင် တံလျှပ်နဲ့တူတယ်၊ တံလျှပ်ဆိုတာ အောက်ကမြေပြင်ကို ပူတဲ့အခါ မြေကြီးက အငွေ့ကလေးတွေ ထွက်တယ်၊ အပေါ်က မိုးကလေး ရွာချလိုက်တဲ့အခါ အပူငွေ့တွေထတယ်၊ အပူနဲ့တွေ့တဲ့အခါ လှုပ်လှုပ်လှုပ်လှုပ်နဲ့ ကြည့်လို့ရှိရင် ရေပြင်လိုလိုထင်ရတယ်။

“တံလျှပ်ကိုရေထင်၍ ရွှေသမင်အလိုက်မှားတယ်” လို့ပြောကြတာနော်၊ ရေလှိုင်းမဟုတ်ဘူး၊ အပူလှိုင်းလေးတွေ ပေါ်နေတာ၊ သွားကြည့်လိုက်ရင် ဘာမှမရှိဘူး။ လူတွေရဲ့ အမှတ်သညာဆိုတာလဲ တံလျှပ်လိုပဲတဲ့၊ ဘာမှမဟုတ်ဘူး၊ အထင်မျှသာဖြစ်တယ်။

ထို့အတူ အဝေးကနေကြည့်ရင် ဩော်-ဒါက အမျိုးသမီးပဲ၊ ဒါဟာ အမျိုးသားပဲ ထင်နေတာ၊ တကယ် ဒီ အရေခွံခွာကြည့်လိုက်ပြီဆိုရင် ဘာမှမရှိတော့ဘူး၊ ထင်တာတွေ တစ်ခုမှ မဟုတ်ဘူး၊ ကြောက်တတ်တဲ့လူ ညနေချိန် ခြံပုတ်ကလေးကြည့်၊ ဟာ- သရဲကြီးလာနေတယ်လို့ ဒီလိုထင်တယ်၊ တကယ် သွားကြည့်တော့ ခြံကခြံပဲလေ၊ အဲဒီလိုဖြစ်တာ။ အဲဒါကြောင့် မို့လို့ သညာလို့ဆိုတာ ဘာမှခိုင်မာတဲ့ အရာတစ်ခု မဟုတ်ဘူးလို့ ဒီလိုပြောတာ။

နောက် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရဆိုတဲ့ဟာက အားလုံးပေါင်းစုထားတာ၊ တွေးတာ ကြံတာ လိုချင်တာ မုန်းတီးတာတွေ အားလုံး လူရဲ့စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အရာပဲ။ ဘာနဲ့ ဥပမာတူတုန်းဆိုရင် ငှက်ပျောတုံးကြီးနဲ့တူတယ်၊ ငှက်ပျောတုံးကို တစ်ဖပ်ချင်းတစ်ဖပ်ချင်းခွာလိုက်၊ တစ်ဖပ်ချင်း တစ်ဖပ်ချင်းခွာပြီး အနှစ်ရှာကြည့်၊ နောက်ဆုံးမှာ အူတိုင်ပဲတွေတယ်၊ ဘာမှမရှိဘူး၊ အနှစ်ရှာမတွေ့ဘူး မဟုတ်လား၊ အဲဒါလိုပဲ သင်္ခါရက သဘာဝတရား(၅၀)စုထားတာ၊ တစ်ခုချင်း ခွာကြည့်

လိုက် ဘာမှမရှိဘူး၊ နောက်ဆုံးမှာ အနှစ်မဲ့တာကိုသာ သိရတယ်။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာကိုကြည့်တဲ့အခါ ဝိညာဏဆိုတဲ့အသိစိတ်ဟာ မျက်လှည့်ပြနေတာနဲ့ အတူတူပဲ။ ဟိုလိုထင်လိုက်၊ ဒီလိုထင်လိုက်နဲ့ စိတ်တွေဟာ မျက်လှည့်ပြနေသလိုပဲ။ ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်ရင်းတောင် လာပြတတ်တယ်၊ ဟိုဟာမြင် ဒါမြင်၊ မြင်လာတယ်။

အဲဒီတော့ ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် လောကလို့ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါးဟာ ဘယ်အရာမှ ခိုင်မာတာမရှိဘူး၊ အားလုံးဟာ တစ်ခဏလေးအတွင်းမှာ ပြောင်းလဲပျက်စီးနေတဲ့အရာသာ ဖြစ်တယ်။ ဟောဒီလို သင်္ခါရလောကကြီးရဲ့ သဘာဝကို အသေးစိတ်သိတာ လောကဝိဒူ ဖြစ်တယ်။

ဒီခန္ဓာဆိုတဲ့ သင်္ခါရလောကကြီးဟာ ဘာကြောင့်ဖြစ်တာတုန်း ကြည့်လိုက်ရင် တဏှာကြောင့် ဖြစ်တာ၊ လိုချင်မှုက ဦးဆောင်လာတာ၊ လိုချင်လို့လုပ်တယ်၊ လုပ်လို့ရတယ်ပေါ့။ ဘာလို့လိုချင်တာတုန်းဆိုရင် အမှန်မသိလို့လိုချင်တာ။ အဝိဇ္ဇာက ပိတ်ကာပေးတယ်၊ တဏှာက လိုချင်တယ်၊ ဒါကြောင့် ကံတရားတွေကိုလုပ်ပြီး ရလာပြန်တယ်၊ ဒါက လောကဖြစ်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းတရားပဲ။

ဒါဖြင့် ဒီခန္ဓာတွေဟာ ဘယ်မှာပဲ အပြီးသတ်ချုပ်တုန်းဆိုရင် နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ တွေ့ရတယ်၊ နိဗ္ဗာန်မှ ဒီသင်္ခါရတရားတွေ အပြီးသတ်ချုပ်တယ်၊ ဒါကြောင့်မို့ နိဗ္ဗာန်ဟာ ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနဲ့

နိရောဓော နိဗ္ဗာန် လို့ဆိုတယ်။ ခန္ဓာငါးပါးဟာ အကြောင်းတွေ ပြတ်သွားလို့ ဘယ်တော့မှမဖြစ်တော့တဲ့ အနေအထားမျိုး ရောက်တာဟာ နိဗ္ဗာန်ပဲ။ အဲဒါဟာ နိရောဓကိုသိတာ။

ဒီ နိရောဓကို ရောက်ဖို့ရာအတွက် ဘာလုပ်ရမလဲဆိုရင် လောကလို့ဆိုတဲ့ ခန္ဓာကို သိရှိနားလည်လာအောင် သတိစွမ်းအားတွေ သမာဓိစွမ်းအားတွေ အသုံးပြုပြီး အသိဉာဏ်ရင့်ကျက်လာအောင် လုပ်ရမယ်တဲ့။ ရင့်ကျက်တဲ့အခါမှာ လိုချင်တဲ့တဏှာကို ဖယ်ရှားနိုင်တယ်။ နောက်ဆုံး အမှန်သိပြီး လိုချင်စိတ်တွေ ကင်းပြတ်သွားပြီဆိုတဲ့အခါ လောကနိရောဓဆိုတဲ့ နောက်ဆုံးချုပ်ငြိမ်းတယ်ဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်အဆင့်ကို သိရှိနိုင်တယ်။ တဏှာလို့ဆိုတဲ့ လောကသမုဒယကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်တယ်။ အဲဒါမှ လောကရဲ့အဆုံးဆိုတာ တွေ့မှာလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဒီလိုဟောတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက လောကရဲ့အဆုံးကို မတွေ့မချင်း အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း ဆိုတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ မလွတ်ဘူး။ လောကရဲ့ အဆုံးဆိုတာ လမ်းလျှောက်ပြီး သွားရင်လည်း ဘယ်တော့မှ မရောက်ဘူး။ လောကအဆုံး မရောက်ရင်လည်း ဘယ်တော့မှ ဒုက္ခအဆုံးသတ်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီနေရာမှာ ငါပြောချင်တဲ့ လောကဆိုတာ သင်္ခါရလောကလို့ ဆိုတာဖြစ်တယ်။ သင်္ခါရလောကကို မြတ်စွာဘုရား သိတော်မူတယ်။

ဩကာသလောကသိဖို့၊ သတ္တလောကသိဖို့ လွယ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် မျက်စိနဲ့ကြည့်လို့ရတာတွေ အများကြီး

ရှိလို့ပဲ။ သို့သော် ဒီသင်္ခါလောက ဆိုတာကတော့ မျက်စိနဲ့ ကြည့်လို့ရတာ မဟုတ်ဘူး၊ အသိဉာဏ်နဲ့မှ သိလို့ရတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သင်္ခါရလောကကိုသိမှုဟာ အဓိကပဓာနဖြစ်တယ် လို့ မှတ်သင့်တယ်။

လောကဝိဒ္ဓ လောကအကြောင်း သိတယ် ဆိုတာ သဘာဝအားဖြင့်သိတယ်၊ ဖြစ်ကြောင်းကိုသိတယ်၊ လောက ဘယ်မှာချုပ်တယ်ဆိုတာ သိတယ်၊ လောကချုပ်ကြောင်း အကျင့်ပဋိပဒါ ဆိုတာကိုသိတယ်၊ ကုန်စင်အောင်သိသော ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ကို **လောကဝိဒ္ဓ** ဆိုတဲ့ဂုဏ်နဲ့ ချီးကျူးကြရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာ၏ **လောကဝိဒ္ဓ** ဂုဏ်တော်ဟာ ဗုဒ္ဓ၏အရည်အချင်းကို ထင်ရှားစေတဲ့ ဂုဏ်တော်တစ်ပါးဖြစ်တယ်။ ဒီလို လောက အကြောင်း မသိဘဲနဲ့ ဘယ်လိုလုပ် ဘုရားဖြစ်မလဲ၊ လောက အကြောင်းမသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ဟောပြောတဲ့ တရား ဓမ္မဟာလဲ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး မှန်ကန်နိုင်မလဲ၊ အေး- လောက အကြောင်းသိမှုဟာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ ဉာဏ်ရည်စွမ်းပကားဟာ အလွန်ကြီးမားပုံကို သိရှိထင်ရှားစေတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ လောကဝိဒ္ဓဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုပြီး ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ အဆုံးအမ အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ ဂုဏ်တော်

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၇ နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၆ ခုနှစ်၊ တန်ခူးလပြည့်ကျော် (၉) ရက်၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလ (၂၃) ရက်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ချမ်းမြသာစည်မြို့နယ်၊ မဟာဝိဇယရံသီကျောင်းတိုက်၊ ဓမ္မမဏ္ဍပ်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် မဟာဝိဇယရံသီ စလေကျောင်းတိုက်၏ ပဓာန နာယက ဖြစ်တော်မူသော ဘဒ္ဒန္တဝိဇယ အရှင်သူမြတ်အား နိုင်ငံတော် အစိုးရက အဘိဓဇ အဂ္ဂမဟာ သဒ္ဓမ္မဇောတိက ဘွဲ့တံဆိပ်တော် လှူဒါန်း ဆက်ကပ်သည့် ဂုဏ်ပူဇော်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ မန္တလေးမြို့ ကန်တော်ကြီး အရှေ့တိုက်တန်းနေ ဦးမောင်မောင်စိုး+ဒေါ်ခင်မာ၊ သား-မောင်ကောင်းမြတ်စိုး၊ သမီး- မယွန်းနန္ဒာစိုး၊ စိုး ဆောက်လုပ်ရေး မိသားစုတို့၏ အမတဒါန ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြား အပ်သော ‘မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိဂုဏ်တော်’ အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ ဂုဏ်တော် ဆိုတာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်တွေ သိရှိနားလည်ထားကြ တဲ့ ဂုဏ်ရည်တစ်ခုပဲ။ မြန်မာလူမျိုးတွေ ငယ်စဉ်တောင်ကျေး ကလေးဘဝကစပြီး “ဣတိပိ သော” နှုတ်တက်ရကြတယ်။ သို့သော် အနက်အဓိပ္ပါယ် ကျကျနနသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ရာခိုင်နှုန်း သိပ်များလှမယ် မထင်ဘူး။ မိမိတို့ ကိုးကွယ်

ဆည်းကပ်နေတဲ့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေကို သိရှိနားလည်သင့်တယ်။

ဒီနေ့ ဘာသာတရားအမျိုးမျိုး ကိုးကွယ်ကြတယ်။ ဟို ဘာသာကလည်း သူတို့ဘုရားရှိတယ်။ ဒီဘာသာမှာလည်း သူတို့ဘုရားရှိတယ်။ တစ်ချို့က ရောကျော်လုပ်ပြီး “ဘုရား ဆိုတာ တစ်ဆူထဲပဲ” ဆိုပြီး ဟိုဘုရားလိုလို၊ ဒီဘုရားလိုလို ပြောတာမျိုးတွေရှိသေးတယ်။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရလို့ရှိရင် “ဗုဒ္ဓ” လို့ ပြောလို့ရတဲ့ ဒီလိုအရည်အချင်းဟာ အခြား ဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်မှာမှမရှိဘူး၊ ဂေါတမဗုဒ္ဓတစ်ဆူသာလျှင် ဒီအရည်အချင်း ရှိတယ်။

ကောင်းကင်ဘုံက နတ်တွေမှာ ဒီအရည်အချင်းမျိုးရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုရှိလို့ နတ်ဗြဟ္မာ ဖြစ်နေပေ မယ့်လို့ ကိုယ်ကျင့်သီလအားဖြင့်ရော၊ သမာဓိအားဖြင့်ရော၊ ပညာအားဖြင့်ရော မြတ်စွာဘုရားနဲ့တူဖို့ဆိုတာဝေး၊ ဘယ်လိုမှ မနီးစပ်ဘူး။ ဒါကြောင့် လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ ဗြဟ္မာမင်းတွေက မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ခြေတော်ကို ဦးညွှတ်ပြီး ရှိခိုးကြရတယ်။ လေးစားကြရတယ်။

ဘုရားပွင့်မှ အမှန်တရားကိုသိကြတယ်။ ဓမ္မစကြာတရား ဟောတဲ့အခါမှာ ကောင်းကင်ဘုံမှာ သက်တမ်းရှည်ကြာစွာ ဈာန်ရဲ့အစွမ်းတန်ခိုးနဲ့ နေထိုင်ကြတဲ့ ဗြဟ္မာတွေဟာ ဓမ္မစကြာ တရားနာလိုက်မှ အမှန်တရားသိပြီး ဓမ္မစက္ခုကို ရရှိကြတယ်။

၁၈-ကုဋေသော ဗြဟ္မာတွေ တရားထူး တရားမြတ်ကို သိခွင့် ရသွားကြတယ်။

မြတ်စွာဘုရားထံမှ ဓမ္မစကြာတရားမနာခင် သစ္စာ လေးပါးဆိုတာကို သိကြတာမဟုတ်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရားက ထုတ်ဖော်ဟောကြားလိုက်မှ ဗြဟ္မာဆိုတဲ့ ကောင်းကင်ဘုံက တန်ခိုးကြီးပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာလည်း သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကို သိရှိကြပြီး သံသရာဝဋ်က လွတ်ကင်းသွားကြတယ်။ နို့မို့ဆိုရင် သံသရာထဲက ထွက်ပေါက်မရကြဘူး။

မြန်မာစကားပုံအတိုင်း “ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ တဝင်းဝင်း၊ ဝက် စားကျင်းမှာ တရှုတ်ရှုတ်” တဲ့နော်၊ အခုဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်နေ ပေမယ့် ကံမကောင်း အကြောင်းမလှလို့ အကုသိုလ် အလှည့် ကြုံလာတဲ့အခါမှာ ဝက်စားကျင်းထဲ တရှုတ်ရှုတ်စားနေရတဲ့ ဝက်ပုပ်ကြီးလည်း ဖြစ်သွားနိုင်တယ်လို့ ဒီလိုပြောတာပေါ့နော်။ ဗြဟ္မာဖြစ်စဉ် နားကင်းကြီးနဲ့ တဝင်းဝင်းနေပြီး ဝက်ဖြစ်တဲ့အခါ နားရွက်ကလေး တဖျတ်ဖျတ်ခတ်ပြီး ဝက်စားကျင်းမှာ တရှုတ်ရှုတ်စားနေတဲ့ဝက် ဖြစ်ရပြန်တယ်။

သို့သော် ဗြဟ္မာက သေပြီးချက်ချင်း ဝက်မဖြစ်ဖူးပေါ့။ သံသရာလည်တဲ့အခါမှာ စုန်ချည်ဆန်ချည် အတည်မကျ ဘဝ ခရီးဟာ ထွက်ပေါက်မရသည့်အတွက် ဘယ်လောက် အဆင့် မြင့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်စေ နောက်ဆုံးကျရင် အောက်တန်း နောက်တန်း ပြန်ရောက်သွားတဲ့အခါရှိတယ်၊ ဒီလိုဆိုတာပေါ့။

အေး-မြတ်စွာဘုရား တရားနာလိုက်ရတဲ့အခါမှ **ဓမ္မစက္ခု** ဆိုတာရပြီး ရထားတဲ့ အခြေအနေတစ်ခုမှ လျော့ကျသွားခြင်း မရှိတော့ဘူး။ ပြောရမယ်ဆိုရင် **ဗြဟ္မာပြည်မှာ တဝင်းဝင်းက နေပြီး ဝက်စားကျင်း မဆင်းတော့ဘူးပေါ့။** မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ကျေးဇူးတော်တွေဟာ ဗြဟ္မာတွေမှာ အများကြီးရှိတယ်ပေါ့။ နတ်တွေဆိုတာ ဗြဟ္မာလောက် တန်ခိုးကြီးတာမဟုတ်ဘူး။

ဓမ္မစက္ခုတရား ဟောတဲ့အခါ နတ်တွေက အသင်္ချေ။ လူသားထဲက ရှင်ကောဏ္ဍည ဓမ္မစက္ခုဆိုတဲ့ တရားမျက်စိ ပွင့်လင်းပြီး သစ္စာလေးပါးကိုသိသွားတယ်။ ကျန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေက မသိသေးဘူး။ လူသားထဲက ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးသာလျှင် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားဦးကို နာကြားခွင့်ရကြတာ။ တစ်ဦးထဲ သာလျှင် အသိဉာဏ်ရသွားတယ်။ သံသရာဝဋ်က ထွက်ဖို့ လမ်းစ ပေါ်သွားတယ်လို့ ဒီလိုပြောရမယ်။

အေး-ဒါကြောင့်မို့ လောကမှာ ဘုရားဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဒီအရည်အချင်းတွေရှိရမယ်။ ဒီအရည်အချင်း မရှိလို့ရှိရင် ကောင်းကင်က နတ်ပဲဖြစ်စေ ဘယ်လောက်ပဲတန်ခိုးကြီးကြီး ဒီအရည်အချင်း မပါဘူးဆိုလို့ရှိရင် ဘုရားလို့ သတ်မှတ်လို့ မရဘူး။ “ဘုရားလို့ သတ်မှတ်တာဟာ အစွမ်းတန်ခိုးကို သတ်မှတ်တာ မဟုတ်ဘူး၊ အသိဉာဏ်ကို သတ်မှတ်တာ”

ဗုဒ္ဓဆိုတာ “သိသူ” လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ဘာတွေကို သိတာတုန်းလို့ဆိုရင် သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကိုသိတာ။

အေး- ကျန်တဲ့ နတ်ဗြဟ္မာတွေ တန်ခိုးကြီးချင် ကြီးလိမ့်မယ်။ ဘယ်လောက်ပဲ တန်ခိုးကြီးကြီး မြတ်စွာဘုရားလို အသိဉာဏ် မရှိကြဘူး။ ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ပေမယ့် အယူဝါဒလွဲမှားနေတဲ့ ဗကဗြဟ္မာကြီးဆိုတာတောင် ရှိနေသေးတာပဲ။ ဒါကြောင့်မို့ ဗုဒ္ဓဆိုသည်မှာ အသိဉာဏ်အမြင့်မားဆုံးပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဆိုရမယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေ ဘုရားကိုယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါဟာ “သဒ္ဓဟတိ တထာဂတဿ ဟေဝီ” လို့ ဆိုတဲ့ အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အသိဉာဏ်ကို ယုံကြည်တာ၊ အစွမ်း တန်ခိုးကို ယုံကြည်တာမဟုတ်ဘူး။ တန်ခိုးဆိုတာ အသိဉာဏ် လောက် အစွမ်းသတ္တိမရှိဘူး။ အသိဉာဏ်ကသာလျှင် အမှန် တရားကို ဖော်ထုတ်နိုင်တာဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ရဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြောင့် အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ ဆိုတဲ့ ဂုဏ်တော်ဟာ ထင်ထင်ရှားရှား ပါလာတယ်။

ပုရိသဒမ္မ- ဆုံးမထိုက်တဲ့ သတ္တဝါ။ (ပုရိသ ဆိုတာ အမျိုးသားတွေကို ရည်ညွှန်းတာ မဟုတ်ဘူး။ တကယ်လို့ အမျိုးသားကိုရည်ညွှန်းတယ် ဆိုရင်လည်း အမျိုးသမီးတွေ လည်းအပါအဝင် ဖြစ်တယ်။) ပုရိသဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ သတ္တဝါအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ စကားလုံးပဲ။ ပုရိသဒမ္မ- ဆုံးမထိုက်တဲ့ သတ္တဝါ။ သာရထိ-ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော် မူတတ်တာ။

ဘုရားဆိုတာ သူ့ဟာသူ ဘုရားဖြစ်၊ သူ့ဟာသူသိပြီး အလကားနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမဟုတ်ဘူး။ ဆုံးမထိုက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆုံးမတတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ ဆုံးမသူရှိမှ ယဉ်ကျေးနိုင်တယ်။ လောကမှာ မိမဆုံးမ ဖမဆုံးမဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ရိုင်းပျတယ်။

လောကသတ္တဝါတွေမှာလည်းပဲ မိမိတို့ရဲ့ အဆင့်အတန်း အားလျော်စွာ ပိုက်ဆံငွေကြေးနေပြည့်စုံရင် ဓနကို အမှီပြုပြီး ရိုင်းပျကြတယ်၊ ရာထူးဂုဏ်သိရှိရင် ရာထူးဂုဏ်သိရ်ကို အမှီပြုပြီး ရိုင်းပျကြတယ်၊ ပညာရှိရင် ပညာဂုဏ်ကိုအကြောင်းပြုပြီး ရိုင်းပျကြတယ်၊ အလှမာန်တို့ ဓနမာန်တို့ဆိုတဲ့ မာန်မာနတွေ တက်ပြီး ရိုင်းပျကြတယ်။ အဲဒီလို ရိုင်းပျပြီး မယဉ်မကျေး ဖြစ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို မြတ်စွာဘုရားက ဆုံးမတော်မူတတ်တယ်။

သို့သော် မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမတာဟာ ရိုက်ဆုံးမတာ မဟုတ်ဘူး၊ နားလည်သဘောပေါက်အောင်၊ အသိဉာဏ်ရပြီး လိမ်မာယဉ်ကျေးသွားအောင် ဆုံးမတာ။ ရိုင်းစိုင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ယဉ်ကျေးသွားတယ်။ ဒေါသခက်ထန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မေတ္တာသက်ရောက်သွားတယ်။ ဆိုးသွမ်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ ကောင်းမွန်သွားတယ်။

အဲဒီ ဆုံးမထိုက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆုံးမတတ်တယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ထဲမယ် မြတ်စွာဘုရားဟာ အသာဆုံးပဲ။ မြတ်စွာဘုရားနဲ့တူတဲ့

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၁၅၃

ပုဂ္ဂိုလ်ကော ရှိလို့လားဆိုရင် မရှိဘူး။ တူတဲ့လူမပြောနဲ့ နီးစပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တောင် မရှိဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

ဒါကြောင့် အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ- ဆုံးမထိုက်တဲ့ သတ္တဝါကို ဆုံးမတဲ့နေရာမှာ အထူးချွန်ဆုံးပဲ။ လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတဲ့နေရာမှာ အသာလွန်ဆုံး အထွတ်အထိပ်ရောက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတာ။

ဂုဏ်တော်နှစ်မျိုး အယူအဆ

အေး-ဒီနေရာမှာ အနတ္တရော နဲ့ ပုရိသဒမ္မ သာရထိ ဆိုတာကို အဋ္ဌကထာတွေမှာ အနတ္တရောကို ဂုဏ်တော်တစ်ခု၊ ပုရိသဒမ္မ သာရထိကို ဂုဏ်တော်တစ်ခုလို့ယူပြီး ပထမနည်း ခွဲဖွင့်တယ်။ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ဆယ်ပါးဖြစ်တဲ့နည်းလည်း ရှိတယ်။

နောက်တစ်နည်းကတော့ အနတ္တရော နဲ့ ပုရိသဒမ္မ သာရထိ နှစ်ခုပေါင်းမှ ဂုဏ်တော်တစ်ခုအနေနဲ့ ဖွင့်တယ်။ အဲဒီနည်းမှာ ပါဠိတော်တွေနဲ့ ဘယ်နည်းက ပိုညီညွတ်သလဲလို့ ဆိုရင် အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ ကို ၂-ပုဒ်မခွဲဘဲ ဂုဏ်တော်တစ်ခုတည်းလို့ ပြောတဲ့နည်းက ပါဠိတော်နဲ့ ပိုပြီး ညီညွတ်တယ်လို့ ပြောရမယ်။

မဇ္ဈိမနိကာယ် သဠာယတနဝိဘင်္ဂသုတ်မှာလည်း “သောဂုစ္ဆတိ ယောဂ္ဂါစရိယာနံ အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ”

ဆုံးမတတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ ထိပ်တန်းအကျဆုံး ဆုံးမတတ်သူလို့ မြတ်စွာဘုရားကို ချီးမွမ်းတာ။ အဲဒီတော့ သာမန်ဆုံးမတတ်တဲ့ အနေအထားမျိုး မဟုတ်ဘူး။ **အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ** ထိပ်တန်းအကျဆုံး၊ အထွတ်အထိပ်အရောက်ဆုံး၊ ပြောစရာမရှိအောင် ဆုံးမတဲ့နေရာမှာ လိမ္မာပါးနပ်ဆုံးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ **အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ** လို့ နှစ်ပုဒ်ကိုပေါင်းပြီး ဆိုထားတယ်။

နောက်တစ်ခု **အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ကေသိသုတ္တန်** မှာလည်းပဲ မြတ်စွာဘုရားကို **အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ** လို့ ပုဒ်နှစ်ပုဒ်ကို ဂုဏ်တော်တစ်ခုထဲအနေနဲ့ ဖွင့်ဆိုထားတယ်။ ဒါကြောင့် **အနတ္တရော** နဲ့ **ပုရိသဒမ္မ သာရထိ** မခွဲခြားဘဲ တစ်ခုတည်းယူတာဟာ ဒီပါဠိတော်နှစ်ခုနဲ့ ပိုပြီးကိုက်ညီတယ်၊ ဆီလျော်တယ်၊ ပိုလည်း အဓိပ္ပါယ်သင့်တော်တယ်လို့ ဆိုနိုင်တယ်ပေါ့။

ဟုတ်ပြီ။ မြတ်စွာဘုရားကို ဘာဖြစ်လို့ ဒီဂုဏ်တော်နဲ့ ချီးမွမ်းရတာလဲ၊ သာမန်အားဖြင့် မိဘတွေလည်း ကိုယ့် သားသမီးကို ဆုံးမကြတာပဲ။ လောကမှာ ဆင်အတတ်သင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ဆင်ကိုဆုံးမကြတယ်။ မြင်းအတတ်သင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း မြင်းကိုဆုံးမကြတယ်။ နွားအတတ်ကိုသင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း နွား၊ ခုခေတ်ဆိုရင် ခွေးတောင်မှ သင်ကြားပေးကြတယ်။ အားလုံး သတ္တဝါတွေကို သင်ကြားပြသပြီး ဆုံးမကြတယ်။

အဲဒီ ဆုံးမမှုမှန်သမျှတွေဟာ သာမန်အားဖြင့် ဆုံးမမှုမျိုး တွေချည်းပဲ။ သံသရာဝဋ်ကလွတ်အောင်ဆိုတဲ့ အတိုင်းအတာ အထိ ဘယ်သူမှ မရောက်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဆုံးမမှုဟာ သံသရာဝဋ်က လွတ်သွားသည်ထိအောင် ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ အားလုံးကင်းသွားအောင် ဆုံးမတာ။

ဟုတ်ပြီ။ ဆင်ဆရာတစ်ယောက်က ဆင်ကို ဆုံးမလို့ ဆင်ဟာလိမ္မာယဉ်ကျေးသွားတယ်။ လူကြားထဲဝင်လို့ရတယ်။ မင်းစိုးရာဇာတွေ စီးလို့ရတယ်။ ခိုင်းတာတွေလုပ်တယ်။ လိမ္မာ သွားတဲ့ ဆင်တစ်ကောင်ရဲ့ လုပ်ဆောင်မှုက ဒါလောက်ပဲ ဖြစ်မယ်။ ဒီနေ့ခေတ်ဆိုရင် ဆင်တွေကို အုန်းပင်ထောင်ခိုင်း တာတို့ ဘာတို့ပေါ့လေ မျိုးစုံပေါ့။ ဒီကနေ့ခေတ် ဆင်တွေ တောင် အငြိမ်မနေရဘူး။ ဟိုလိုလုပ်ခိုင်း၊ ဒီလိုလုပ်ခိုင်း။

ဒါပေမယ့်လို့ သူတို့လုပ်ဆောင်ပြသသမျှသည် သံသရာ ဝဋ်ကလွတ်တာ တစ်ခုမှမရှိဘူး။ သံသရာဝဋ်ကလွတ်ဖို့နေနေ သာသာ နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း ကုသိုလ်တောင် မပါဘူးလို့ ပြောရမယ်။ အဲဒီအတိုင်းအတာနဲ့ တိုင်းလိုက်မယ် ဆိုလို့ရှိရင် အေး- သွန်သင်ပြသမှု ဆုံးမတာတွေဟာ အဆင့်မမီဘူးလို့ ပြောရမှာပေါ့။

လူတွေမှာ မိဘတွေက သားသမီးကိုဆုံးမတယ်။ ဆရာ သမားတွေက တပည့်တွေကိုဆုံးမတယ်။ အဲဒီ ဆုံးမမှု အတိုင်း အတာတွေဟာ တစ်ဘဝစာတောင်မှပဲ လုံလောက်ချင်မှ

လုံလောက်တယ်။ ဆုံးမလိုက်လို့ ယဉ်ကျေးသွားရင်လည်း တစ်ဘဝထဲပဲ ယဉ်ကျေးတာ။ သာမန်လူတွေ ဆုံးမတာ နောင်ဘဝ ပြန်ရိုင်းရင်ရိုင်းနေဦးမှာ။

မြတ်စွာဘုရားဆုံးမလိုက်တဲ့ ယဉ်ကျေးမှုရသွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်ကတော့ ဘယ်တော့မှ ပြန်ရိုင်းစိုင်းဆိုတာ မရှိ တော့ဘူး။ အဲဒါကြောင့် လိမ္မာအောင်၊ ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမ တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ မြတ်စွာဘုရားကို မိသူမရှိဘူး၊ တူသူလည်း မရှိဘူး၊ နှိုင်းယှဉ်ပြစရာလည်း မရှိဘူး။ အဆင့်အားဖြင့်လည်း အလွန်ကွာလှမ်းတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ **အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ** ဂုဏ်တော်ကို ရရှိတာဖြစ်တယ်။

ဆုံးမထိုက်သူ

ဘုရားဂုဏ်ကို အာရုံပြုပြီး စဉ်းစား၊ စဉ်းစားတဲ့အခါမှာ သဒ္ဓါတရားတွေ တိုးတက်လာတယ်။ ကဲ- စဉ်းစားကြည့်ရ အောင်။ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်က ဆုံးမထိုက် တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထဲမယ် တိရစ္ဆာန်လည်းပါတယ်၊ လူလည်းပါတယ်၊ နတ်လည်းပါတယ်၊ ဗြဟ္မာလည်းပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမမှုကို ရသွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထာဝရ ယဉ်ကျေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သွားတယ်။ ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ဆုံးမမှုကိုရသွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေ ထာဝရယဉ်ကျေးမှု မဟုတ်ဘူး။ တဒင်္ဂလေး တစ်ခဏ လေးလောက် ယဉ်ကျေးမှုသာဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့

ဆုံးမမှုကို ခံရလို့ရှိရင်တော့ ထာဝရ ယဉ်ကျေးသွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တယ်။

နာဠာဂီရိဆင်ကို ဆုံးမခြင်း

ကဲ-အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း နာဠာဂီရိဆင်အကြောင်း ကိုပဲကြည့်၊ မဂတိုင်းမှာ စစ်ပွဲတွေမှာအသုံးပြုတဲ့ ဆင်ဆိုးကြီး၊ ရန်သူတွေရဲ့ ဓားလှံတွေကို ပမာမခန့် တိုက်ပွဲဝင်နိုင်တဲ့ ဆင်ဆိုး ကြီး၊ စစ်ထွက်ပြီဆိုရင် သူ့ကို အရက်တွေတိုက်ပြီး ရှေ့တန်းက လွှတ်လိုက်လို့ရှိရင် ရန်သူကို ရွပ်ရွပ်ချွံချွံချေမှုန်းတဲ့ သတ္တိ ကောင်းတဲ့ဆင်ကြီးပေါ့။

အဲဒီဆင်ကြီးကို အရက်တွေကို ပိုတိုက်ပြီး မြတ်စွာဘုရား ရဟန်းသံဃာတွေနဲ့ ဆွမ်းခံဝင်လာတဲ့လမ်း၊ တိမ်းလို့မရနိုင်တဲ့ နေရာမျိုးအရောက်မှာ ဒီဆင်ကြီးကို လွှတ်လိုက်တာ။

ဆင်ကြီးလာနေတာကိုကြည့်ပြီး ရှင်အာနန္ဒာဟာ မြတ်စွာ ဘုရား အပေါ်မှာလည်း အလွန်ချစ်ခင်တဲ့ စိတ်ဓာတ်ရှိတော့ ဘုရားကို ဆင်ထိုးသတ်မှာ သိပ်စိုးရိမ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သူ ကိုယ်တိုင်ပဲ အသေခံမယ်ဆိုပြီး ဘုရားရှေ့ကကာပြီး တက်ရပ် တယ်၊ ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်သွားတယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ နှာမောင်းကြီးကိုမြှောက်၊ နားရွက်ကြီး ထောင်ပြီး ပြေးလာတဲ့ ဆင်ကြီးဟာ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ရဲ့ မေတ္တာဓာတ်အရှိန်အဝါကြောင့် အမူးပြေရုံ

တင်မကဘူး၊ သူ့ရဲ့ စိတ်ဆိုးစိတ်မိုက်တွေပါပျောက်သွားတယ်။
မြတ်စွာဘုရားအနီးလည်းရောက်ရော မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး
ဝပ်ချတယ်။ ယဉ်ကျေးတဲ့ ဆင်လိမ္မာကြီးတစ်ကောင် ဖြစ်သွား
တယ်။

အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဘာနဲ့ဆုံးမတာတုန်းလို့မေးရင်
မေတ္တာနဲ့ဆုံးမတာ။ မေတ္တာနဲ့ဆုံးမပြီး မြတ်စွာဘုရားက
ဆင်ကြီးရဲ့ ဦးထိပ်လေးကို လက်တော်နဲ့သုံးသပ်ပြီး “မင်းမမိုက်နဲ့၊
ငါလိုဘုရားပြစ်မှားမိလို့ရှိရင် မင်းဒုက္ခရောက်လိမ့်မယ်၊ မပြစ်မှား
ရဘူး” လို့ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ လွှမ်းခြုံတဲ့စကားနဲ့ မိန့်ကြားလိုက်
တဲ့အခါမှာ ဆင်ကြီးဟာ ဘုရားကိုဝတ်ပြုပြီး နောက်ဆုတ်ပြန်
သွားတယ်။ လိမ္မာပြီး ဘယ်သူ့ကိုမှ ဒုက္ခမပေးတော့တဲ့ အနေ
အထားမျိုးကို ရောက်သွားတယ်။

ကြည့်နော်၊ အသိဉာဏ်မရှိဘူးဆိုတဲ့ တိရစ္ဆာန်ကိုတောင်
စိတ်ဓာတ်ပြောင်းလဲသွားအောင် ဆုံးမတာ။ ဒီလိုရိုင်းပျနေတဲ့
တိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်ကို ဘာနဲ့ဆုံးမတာတုန်းဆိုတော့ မေတ္တာနဲ့
ဆုံးမလိုက်တာ။

ဒါ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဆုံးမလိုက်နိုင်မှု၊ ဒါ အနတ္တရော
ပုရိသဒမ္မ သာရထိ ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ရည်ရဲ့ စွမ်းဆောင်မှုတစ်ခု၊
ဘုရားဆိုတာ ဒီလို ရိုင်းပျနေတဲ့ တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါပင်ဖြစ်စေ
လိမ္မာယဉ်ကျေးသွားသည်ထိအောင် ဆုံးမတယ်။

ဆင်ဆရာတွေက ဆင်ကိုဆုံးမတဲ့အခါ ဘယ်လိုဆုံးမကြသလဲ။ ဆင်ကြီးကို ထူးကြီးတွေနဲ့တုပ်၊ လှံတွေနဲ့ထိုး၊ နားရွက်ကို ပေါက်ချွန်းနဲ့ပေါက်၊ နာကျင်အောင်လုပ်ပြီး ဆင်ကို ဆုံးမကြတယ်။

မြတ်စွာဘုရားကတော့ ဆင်ကို အပ်ဖျားလေးနဲ့တောင်မှ နာကျင်အောင်လုပ်တာမရှိဘူး။ စိတ်နှလုံး နူးညံ့ပျော့ပြောင်းသွားအောင် မေတ္တာစွမ်းအားနဲ့ ဆုံးမတာ။ တခါတည်း လိမ္မာယဉ်ကျေးသွားတာပဲ။ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ တွေ့တဲ့အချိန်ကစပြီးတော့ စိတ်ဓာတ်ဟာ လိမ္မာယဉ်ကျေးသွားတယ်။

အင်္ဂုလိမာလကို ဆုံးမခြင်း

နောက် လူသားတွေဆုံးမတယ်လို့ဆိုတဲ့အခါမှာ လောကလူသားထဲမှာ အဲဒီခေတ်က အရိုင်းဆုံး၊ အကြမ်းတမ်းဆုံးဟာ အင်္ဂုလိမာလပဲ။ အင်္ဂုလိမာလဟာ နဂိုကတော့ လူတော်လူကောင်း တစ်ယောက်ပဲ။ သူက ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားကြီးရဲ့ သားတစ်ဦးပဲ။ သူ့ရဲ့အဖေက သူ့ရဲ့နာမည်ကို အဟိံသက လို့ပေးထားတယ်။ ဘယ်သူ့ကိုမှ မညှင်းဆဲဘူးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပဲ။

အေး- အပေါင်းအသင်းများတယ်။ အပေါင်းအသင်းများတယ်ဆိုတာ တစ်ဖက်လှည့်နဲ့ လူသတ်သမားအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ဘယ်သူက လုပ်လိုက်တာတုန်းလို့ဆိုရင် သူ့ကို ပညာသင်ပေးတဲ့ တက္ကသိုလ်ဆရာကြီးက လုပ်လိုက်တာ။

တစ်ဖက်လှည့်နဲ့ ဆရာခိုင်းလို့ လူသတ်သမားဘဝ ရောက်သွားတယ်။ အဲဒါလဲ အလွန်သတိထားစရာကောင်းတာနော်။ သူ့ခမျာ ပင်ကိုယ်စရိုက်ဆိုးတာ မဟုတ်ဘူး။ အသိဉာဏ် အင်မတန် ထက်မြတ်တယ်။ ဉာဏ်ကောင်းတယ်။ သို့သော် မဟုတ်မခံတဲ့ စရိုက်တွေ သူ့မှာရှိပုံရတယ်။

အင်္ဂုလိမာလရဲ့ ဇာတ်ကြောင်းတွေကို ပြန်ကြည့်မယ် ဆိုလို့ရှိရင် ပေါရိသာဒဆိုတဲ့ ရိုင်းပျတဲ့ဘဝ။ လူသားစားတယ်။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်တယ်။ ပြီးတော့ ဘီလူးဘဝ၊ သူဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဘဝတွေက အကြမ်းအတမ်းတွေချည်းပဲ။ စရိုက်ဆိုတာ လူတွေမှာပါတတ်တယ်။

ဒါကြောင့် ဒီကနေ့ခေတ် သာသနာတော်နဲ့ ကြုံတွေ့တဲ့ အခါမှာ ကိုယ့်စရိုက်၊ ကိုယ့်ဝါသနာကို သိရှိထားသင့်တယ်။ မကောင်းတဲ့စရိုက်၊ မကောင်းတဲ့ဝါသနာဆိုရင် ပြင်ဖို့လိုအပ်တယ်ပေါ့။ အေး-ပြင်ဖို့မစဉ်းစားဘဲ တစ်ချို့က ဘာပြောလဲ “ဝါသနာကို မတားနဲ့” တဲ့၊ ဝါသနာပါလို့လုပ်တာ။ ကောင်းတဲ့ ဝါသနာပါရင် တော်တာပေါ့။ မကောင်းတာကျတော့ တားရပေမယ်ပေါ့။ ကိုယ့်ဟာကိုယ်လည်း ပြင်ရမှာပဲ။ မပြင်ဘူးဆိုရင် စရိုက်ဆိုးကြီးနဲ့ အလိုက်ကန်းဆိုးမသိ ဘဝတိုင်းမှာ ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်မယ်၊ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဆိုးဝါးတဲ့ ကံကြမ္မာပုံရိပ်တွေကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တယ်။

အင်္ဂုလိမာလဟာ နောက်ဆုံးဘဝမှာတောင်မှ အသိဉာဏ် ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော်လည်းပဲ စရိုက်ဆိုးကပါလာပြီး လူသတ် သမားဘဝ ရောက်သွားတယ်။ အကယ်၍ သာ စရိုက်ကောင်း တယ်ဆိုရင် ဆရာလုပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က တဖက်လှည့်နဲ့ တိုက်တွန်း တောင် လုပ်မှာမဟုတ်ဘူး။ ပင်ကိုယ်က လူကောင်းဖြစ်ပေမယ့် မကောင်းတဲ့ဝါသနာ ဗီဇ အခံရှိသည့်အတွက်ကြောင့် သူဟာ ဒီလိုဘဝ ရောက်သွားတာ။

အင်္ဂုလိမာလဟာ တောတန်းထဲ ဖြတ်သန်းသွားလာတဲ့ လူဆိုရင် ဆင်နဲ့လာလာ၊ မြင်းနဲ့လာလာ ဘယ်သူ့ကိုမှ အလွတ် မပေးဘူး၊ သူ့အသံကြားရင် ဆင်လည်းပြေးရတာပဲ၊ မြင်းလည်း ပြေးရတာပဲ၊ လူအုပ်လည်းမခံနိုင်ဘူး။ ပြုလဲပြီးတော့ ထွက်ပြေး ကြတာပဲ။ သူ့ရဲ့လက်ချက်နဲ့ အသက်ထွက်ကြရတယ်။ အဲဒီ လောက်ထိအောင် သန်စွမ်းပြီး ကြမ်းတမ်းရိုင်းပျတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်။

မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ဆုံတွေ့စဉ်က တောင်ကုန်းလေးတစ်ခု ပေါ်မှာ ဓားကြီးထောက်ပြီးတော့ စောင့်ကြည့်နေတာ။ ဘုရား လည်းရောက်ရော တောင်ပေါ်ကနေပြေးဆင်းပြီး ဓားနဲ့လိုက် တာ။ မြတ်စွာဘုရားအနီး မီလုမီလုနဲ့မမီဘူး။ အင်္ဂုလိမာလ ကြီးဟာ ရှေ့တက်လို့ မရဘူးနော်။ လမ်းလျှောက်စက်ပေါ်မှာ လမ်းလျှောက်နေတဲ့ သူဟာ ရှေ့မရောက်သလိုပဲ သူကလည်း ဘုရားအနီးရောက်အောင် မကပ်နိုင်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တန်ခိုးတော်ကြောင့် ဘုရားကိုလက်လှမ်းမမီဘူး။ ဖတ်ဖတ်

မောနေအောင် လိုက်ပေမယ့် မြတ်စွာဘုရား ပုံမှန်သွားနေတာကို မမီဘူး။

မမီတဲ့အခါ “တိဋ္ဌ သမဏ- ကိုယ်တော် ရပ်လိုက်” လို့ အော်ဟစ်ပြောလိုက်တယ်။ အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားက နောက်လှည့်ပြီး “ငါက ရပ်နေတာပါတဲ့၊ မင်းပဲ ရပ်ဖို့လိုပါတယ်” တဲ့။ အဲဒီစကားက သူ့ရဲ့နှလုံးသားကိုထိသွားတယ်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် မထိဘူး။ သူက အသိဉာဏ်ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ “ငါက ရပ်နေပါတယ်တဲ့၊ မင်းပဲ ရပ်ဖို့လိုပါတယ်” သူ့စိတ်ထဲမှာ ဒီစကားလုံးလေးကို ကြားလိုက်တဲ့အခါမှာ “ဟာ- သွားနေရဲ့သားနဲ့ ငါတော့ ရပ်နေတာ၊ မင်းပဲရပ်ဖို့လိုပါတယ်” လို့ ပြောတာ အဓိပ္ပါယ် ရှိတယ်ပေါ့။

အဲဒီမှာ သူသိချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို မေးတယ်။ “နေပါဦး၊ အရှင်ဘုရားက ရပ်တယ်ဆိုတာ ဘာကို ပြောတာလဲ” “အေးလေ၊ ငါက သူများအသက်တွေ မသတ်တော့ဘူး၊ အကုသိုလ်အလုပ်တွေ အကုန်ရပ်ပစ်လိုက်ပြီတဲ့။ သံသရာကိုလည်း ငါရပ်ပစ်လိုက်ပြီ။ မင်းက အကုသိုလ်အလုပ်တွေ မရပ်သေးဘူး။ သံသရာ မရပ်သေးဘူး။ ငါကတော့ ရပ်လိုက်ပြီ” လို့ ဒီလိုအဓိပ္ပါယ်နဲ့ ပြောတာ။ အဲဒီမှာ သူဟာ အသိဉာဏ်တွေ ပွင့်သွားပြီး လက်ထဲပါတဲ့ ဓားတွေ၊ လှံတွေ အကုန်ပစ်ချပြီး ဘုရားရှေ့မှာ ဒူးထောက်တယ်။

ကဲ-ကြည့်လေ၊ အလွန်ရိုင်းပျပြီး ဆိုးသွမ်းတဲ့ အင်္ဂုလိမာလ
ဟာ တစ်ခဏလေးအတွင်းမှာပဲ လိမ္မာယဉ်ကျေးသွားတယ်။
စကားလေးတစ်လုံးနဲ့တင် လိမ္မာယဉ်ကျေးသွားတာ။ ဒါ တမင်
ရွေးချယ်ပြီး ပြောတဲ့စကား။ ဆုံးမစကားဟာ အင်မတန်မှ
ထိရောက်တယ်လို့၊ လုံးဝ ယဉ်ကျေးသွားတယ်။ မြတ်စွာဘုရား
ထံမှာ ရဟန်းဝတ်ခွင့်တောင်းပြီး ဘုရားနဲ့အတူ ကျောင်းတော်
လိုက်သွားတယ်။ ဘယ်တော့မှ သူများအသက်သတ်တာ
မလုပ်တော့ဘူး။

“ယတောဟံ ဘဂိနိ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတော
နာဘိဇာနာမိ သဗ္ဗိစ္စ ပါဏံ ဒီဝိတာ ဝေါရောပေတာ”

အရိယာဇာတ် ရဟန်းမြတ်ဖြစ်တဲ့အချိန်ကစပြီး သတ်လို
စိတ်နဲ့ ဘယ်သတ္တဝါကိုမှ သတ်မိတယ်ဆိုတာ သူ့မသိပါဘူး။
ဆိုလိုတာက ဘယ်သတ္တဝါကိုမှ မသတ်ဘူးလို့ပြောတာ။

အေး- အင်္ဂုလိမာလရဲ့ မိဘတွေ သူတို့သား တောထဲမှာ
သောင်းကျန်းနေတာ ဆုံးမဖို့စဉ်းစားကြတယ်၊ မဆုံးမနိုင်ကြ
ဘူး။ ကောသလမင်းကြီးလဲ မဆုံးမဝံ့ဘူး။ မြတ်စွာဘုရား
ကတော့ စကားလေးတစ်ခွန်းနဲ့တင်ပဲ လိမ္မာယဉ်ကျေးသွား
အောင် သွန်သင်နိုင်စွမ်းရှိတယ်။ အဲဒါကြောင့်မို့ **အနတ္တရော
ပုရိသဒမ္မ သာရထိ-** ဆုံးမထိုက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဆုံးမတဲ့နေရာ
မှာတော့ အထွတ်အထိပ်ပါပဲ။ ဒီလို ဂုဏ်ထူးဝိသေသနဲ့
ချီးမွမ်းထိုက်တယ်။

အခုလို အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ ဆိုတာ အင်္ဂုလိမာလကို လိမ္မာအောင် ဆုံးမလိုက်တာတို့၊ နာဠာဂီရိ ဆင်ကြီးကို လိမ္မာအောင် ဆုံးမလိုက်တာတို့ အဲဒီလို မြတ်စွာ ဘုရားရဲ့ အရည်အချင်းဂုဏ်တော်တွေ စိတ်ရောက်မယ် ဆိုရင် တကယ့်ကို ဗုဒ္ဓါနုဿတိပဲ။ စိတ်ကြည်နူးမှုရရှိပြီး ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်နိုင်တယ်။

ရည်ရွယ်ချက်နှစ်မျိုး

ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းမှာ ရည်ရွယ်ချက် နှစ်ခုရှိတယ်။ နံပါတ်တစ်က သမ္ပဟံသနတ္ထ- စိတ်ကြည်နူးဖို့ ဘုရား ဂုဏ်တော်ကို ပွားတာ။ နောက်တစ်ခုက ဝိပဿနတ္ထ- ဝိပဿနာရှုဖို့ပွားတာ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ အခြေခံတဲ့ ပီတိကို ဝိပဿနာရှုရင်း ရဟန္တာဖြစ်သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အများကြီး ရှိတယ်ပေါ့၊ ဒီလိုဆိုလိုတာ။

ဘုရားဂုဏ်ကို အာရုံပြုပြီး ကြည်နူးတဲ့စိတ်တွေရအောင် ကိုယ်နားလည်တဲ့ ဂုဏ်လေးတွေကို အာရုံပြုပြီး နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ရမယ်။ ပီတိဖြစ်လာသည်ထိအောင် ဆင်ခြင်ရမယ်။ ဒီလိုပြောတာနော်။

အာဠဝကဘီလူးကို ဆုံးမခြင်း

အင်္ဂုလိမာလကို ဆုံးမတာ။ လူသားမဟုတ်တဲ့ နတ်ထဲ
အပါအဝင်ဖြစ်တဲ့ အင်မတန်မှ ကြမ်းတမ်းရိုင်းပျတဲ့ အာဠဝက
ဘီလူးကြီးကို ဆုံးမတယ်ဆိုတာလည်း အားလုံးသိကြတာပဲ။
မာရ်နတ်သားကို ဆုံးမတယ်ဆိုတာလည်း အားလုံးသိကြ
တယ်။

အာဠဝကဘီလူးကြီးဆိုရင် အလွန်ကိုရိုင်းစိုင်းတဲ့ ဘီလူး
ကြီးဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဆုံးမလိုက်လို့ တရားဓမ္မ
ဟောပြောလိုက်တဲ့အခါ ဘယ်လောက်အထိ ယဉ်ကျေးသွား
တုန်းဆိုရင်နော် အခြား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေတောင် သူလို
ပြောကြရဲ့လား၊ သူလိုစိတ်ဓာတ်ထားရဲ့လား၊ စံနမူနာယူပြီး
တော့ ကြည့်ရအောင်။ အာဠဝကဘီလူးကြီးက မြတ်စွာဘုရား
အပေါ်မှာ ဘယ်လောက်လေးစားသွားတယ်ဆိုတာ ကြည့်။

သောဟံ ဝိစရိဿာမိ၊ ဂါမာ ဂါမံ ပုရာ ပုရံ၊

နမဿမာနော သမ္ပန္နံ၊ ဓမ္မဿ စ သုဓမ္မတံ” တဲ့။

“တပည့်တော်ဟာ တစ်ရွာကနေတစ်ရွာ၊ တစ်မြို့ကနေ
တစ်မြို့ သွားလာလှည့်ပတ်တဲ့အခါမှာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့
မှန်ကန်တဲ့ဗုဒ္ဓဖြစ်မှု၊ တရားတော်မြတ်ရဲ့ မှန်ကန်တဲ့ဓမ္မဖြစ်မှုကို
အမြဲတမ်း ဦးထိပ်ပန်ဆင်ပြီး သွားပါမယ်။ ဘယ်သွားသွား
ဘာလုပ်လုပ် တပည့်တော် ဘုရားကိုဦးထိပ်ထားပါတယ်”

အာဠဝကဘီလူးကြီးဟာ ဘယ်လောက် ယဉ်ကျေးသွားတုန်း၊ ဒီကနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်တွေ ဒီစိတ်ဓာတ်မျိုး မွေးထား၊ တပည့်တော် ဈေးသွားသွား၊ ဘာလုပ်လုပ် အိမ်အလုပ်တွေလုပ်ရင်း မြတ်စွာဘုရားကို ဦးထိပ်ထားပါတယ် ဘုရား။ ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အမြဲတမ်းသတိရပြီး မြတ်စွာဘုရားကို ကြည်နူးတဲ့စိတ်နဲ့ အမြဲတမ်းပူဇော်ပါတယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ကို ထားရမယ်။

ရွာတစ်ရွာကနေတစ်ရွာ၊ တစ်မြို့ကနေတစ်မြို့ လုပ်ငန်းကိုင်ငန်း ကိစ္စတွေနဲ့ သွားလာတဲ့အခါ ဘုရားကိုရှိခိုးပြီး သွားပါတယ်။ အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရားကို စိတ်ထဲအာရုံထဲမှာ အမြဲတမ်း သတိရ ရှိခိုးပြီးနေပါတယ်ဆိုတာကို အာဠဝကဘီလူးကြီးက ပြောကြားတာ။ အဲဒီလောက်ထိအောင် လိမ္မာယဉ်ကျေးသွားတယ်။

ယခင်က သူ့ဗိမာန်ထဲ ရောက်လာတဲ့ ရသေ့သူတော်ကောင်းတွေ၊ ဈာန်ရ ရသေ့ကြီးတွေ ရူးသွပ်သွားအောင် သူနှိပ်စက်လွှတ်လိုက်တာ၊ ခြေနှစ်ချောင်းကိုင်ပြီး ဟိုဘက်ပစ်လိုက်တာတွေရှိတယ်။ အဲဒီလို သူနှိပ်စက်ခဲ့တာတွေက အများကြီးပဲ။

မြတ်စွာဘုရားက သည်းခံခြင်း၊ ခွင့်လွှတ်ခြင်း၊ ကရုဏာထားခြင်း၊ မေတ္တာပွားခြင်းဆိုတဲ့စိတ်စွမ်းအားတွေနဲ့ နားလည်အောင် ပြောပြခြင်းဖြင့် ရိုင်းပျတဲ့ အာဠဝက ဘီလူးကြီးကို ဆုံးမတော်မူခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မ

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၁၆၇

သာရထိ ဂုဏ်ရည်ဟာ အင်မတန်မှထူးခြားတဲ့ ဂုဏ်ရည်တစ်ခုပဲလို့ ဒီလိုကြည်နူးစရာကောင်းတယ်။

အေး- ဒါတင်လားလို့ဆိုရင် ဒီကနေ့ ကောင်းကင်ဘုံက ထာဝရဘုရားကို ကိုးကွယ်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ ဗြဟ္မာကို ကိုးကွယ်နေကြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ သတိထားစရာပေါ့။

ဗကဗြဟ္မာကို ဆုံးမခြင်း

အဲဒီ ကောင်းကင်ဘုံက ‘ဗက’ ဆိုတဲ့ ဗြဟ္မာကြီးဟာ တန်ခိုးတော့ကြီးပါရဲ့။ သူ့ကိုယ်သူ လောကကြီးကို ဖန်ဆင်းသူလို့ ဒီလိုထင်တယ်။ သူနေတဲ့ဗြဟ္မာဘုံကြီးဟာ မအို မနာ မသေ ထာဝရဘုံကြီးအဖြစ် မှတ်ယူနေတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက ဗကဗြဟ္မာကြီးရဲ့ မှားယွင်းတဲ့ အယူအဆတွေကိုယူဆပြီး လမ်းမှားနေတာကို လမ်းမှန်ပို့ဖို့ဆိုပြီး ကြီးမားတဲ့ ကရုဏာတရားနဲ့ ဗြဟ္မာပြည်ကို ကြွသွားတယ်။ မြတ်စွာဘုရားကြွလာတာလည်းမြင်လိုက်ရော ဗကဗြဟ္မာကြီးက ‘သွာဂတံ တေ ဘော ဂေါတမ’ ဒီလာတာ ကောင်းသော လာခြင်းပါဆိုပြီး မြတ်စွာဘုရားကို ကြိုဆိုတယ်။ Welcome လုပ်တယ်ပေါ့။ ကြိုပြီးတော့ သူကဘာပြောတုန်း။ “ရှင်ဂေါတမ ဒီလာတာ ကောင်းတယ်။ ဟောဒီဘုံမှာ နိစ္စ၊ ဓုဝ ဘယ်တော့မှ မပြောင်းလဲဘူး၊ ဒီဘုံရောက်လာလို့ရှိရင် ဘယ်တော့မှ နောက်ကြောင်းမပြန်ရတော့ဘူး။ အိုခြင်း၊ နာခြင်း သေခြင်းတွေ

လွန်မြောက်ပြီး နိစ္စထာဝရနေရတဲ့ဘုံဖြစ်တယ်” လို့ နှုတ်ဆက် ကြိုဆိုတဲ့စကား ပြောလိုက်တယ်။

အဲဒီအခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက “ဗက ဗြဟ္မာကြီးဟာ အဝိဇ္ဇာရဲ့ အလွမ်းမိုးခံနေရပါလား၊ မှောင်ကျနေပြီး မသိတာ ဆိုးလိုက်တာ” လို့ပြောလိုက်တယ်။ မသိခြင်းဆိုတဲ့ အဝိဇ္ဇာ တရားက လွမ်းမိုးထားလို့ လွဲလွဲမှားမှားတွေ ပြောနေတယ်။ မမြဲတဲ့ဘုံကြီးကို မြဲတယ်လို့ပြောနေတယ်။

ဒီလိုပြောတော့ ဘေးကဗြဟ္မာတွေကတောင်မှပဲ “ဒါက မဟာဗြဟ္မာကြီး၊ အရှင်ဂေါတမ အဲဒီလိုမပြောပါနဲ့” လို့ ဘုရား ကို ဝင်ပြီးကန့်ကွက်ကြတယ်။ နောက်ဆုံး ဗကဗြဟ္မာကြီးဟာ လက်လျှော့သွားရတယ်။

သူ့ရဲ့ အတိတ်ဇာတ်ကြောင်းတွေကို မြတ်စွာဘုရားက ရှင်းပြတယ်။ သူမမြင်တာတွေကို ဘုရားကပြတယ်။ ဘယ်လို ကုသိုလ်တွေ လုပ်ခဲ့လို့ ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်တယ်။ သူ့ရဲ့ သက်တမ်းနဲ့ ဘုံဘဝတွေကိုပါ မြတ်စွာဘုရားက တစ်ခုစီ ရှင်းထုတ်လိုက်တဲ့အခါ ဗြဟ္မာ့ဘုံဟာ သူ့ဘဝဟာ နိစ္စ၊ ဓုဝ ထာဝရဘုံ မဟုတ်ဘူးဆိုတာ သူ့သဘောပေါက်သွားတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ လက်ခံသွားတယ်။ အဲဒီလို လက်ခံသွားပြီး အမြင်မှန်ရသွားသည်ထိအောင် တန်ခိုးကြီးတဲ့ ဗြဟ္မာကြီးကို ခုလို လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင်၊ အမှန်တရားကိုသိအောင် ဆုံးမ နိုင်စွမ်း ရှိတယ်ပေါ့။ ဗြဟ္မာတွေ ဘယ်လောက်တန်ခိုးကြီးကြီး

မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ပြိုင်ဆိုင်တဲ့အခါ နောက်ဆုံးမှာ အရှုံးပေးရတယ်။

ဒါ့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ဟာ သတ္တဝါတွေကို ဆုံးမတဲ့အခါမှာ အင်မတန်မှ ထူးခြားတဲ့ အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိဂုဏ်ရှင်ဖြစ်ရတယ်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးက အသိအမှတ်ပြုပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဒီဂုဏ်ဟာ လူ့ဘုံကနေပြီး အထက်ဘဝဂ်ထိအောင် ထင်ရှားကျော်ကြားတော်မူခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိတ်သတ်အပေါင်းတို့၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ ဂုဏ်ရည်ဟာ ဗြဟ္မာ့ဘုံတိုင်အောင် ထင်ရှားကျော်ကြားပြီး လွှမ်းခြုံနေတဲ့ ဂုဏ်ရည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဂုဏ်ရည်တွေကို အာရုံပြုပြီး ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများအားထုတ်ကြရမှာ။

အဲဒီ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟာ ဝိပဿနာကျင့်စဉ် အတွက်လည်း အထောက်အကူဖြစ်တယ်။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများအားထုတ်ခြင်းအားဖြင့် သဒ္ဓါတရားတွေ၊ သတိတွေ၊ ကုသိုလ်တရားတွေ မြင့်မားလာခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရားနဲ့အတူ နေရသကဲ့သို့ စိတ်ထဲမှာ ခံစားလာရခြင်း၊ အကုသိုလ်အမှုမှ ရှောင်ကြဉ်လာခြင်းဆိုတဲ့ အကျိုးကျေးဇူးတွေကို မြောက်များစွာ ရရှိနိုင်တာ ဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ ဂုဏ်တွေကို စိတ်နှလုံးထဲလွှမ်းခြုံထားပြီး ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း

၁၇၀

ဒေါက်တာအရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ

ကို ဖြစ်ပွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်
သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ်တော်

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၇ နှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၆ ခုနှစ်၊ တန်ခူးလပြည့်ကျော် (၁၃) ရက်၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလ (၂၇) ရက်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊ အောင်ချမ်းသာရွာ ဓမ္မသဟာယ သာသနစင်တာ၊ ဓမ္မရတိ မဟာဓမ္မသဘာ ဓမ္မရုံအတွင်း၌ ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် ရှင်ပြုအလှူတော်အောင်ပွဲ ညဉ့်ဦးယံ ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ အနန္တငါးပါး ဦးထိပ်ထားလျက် နှစ်ဖက်သော မိဘများအား အမှူးထား၍ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ပြင်ဦးလွင်မြို့၊ အလှူဒါယကာ ဦးမြင့်ဆွေ၊ ခရိုင်ဦးစီးမှူး၊ စက်မှုသီးနှံဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစီးဌာန၊ ပြင်ဦးလွင်ခရိုင် အလှူဒါယကာမ ဒေါ်ဥမ္မာဝင်း၊ သား မောင်စံလင်း၊ သမီး မရီမွန်သန့် မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါန အဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ်တော်’ တရားဒေသနာတော်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်တို့ ကြည်ညိုမြတ်နိုး အားကိုး ဆည်းကပ်ရာ ဘုရားဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေ မြောက်များစွာရှိတဲ့အထဲမယ် အရေးကြီးတဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းက အရဟံ စသောဂုဏ်တော်တွေပဲဖြစ်တယ်။ ဒီအရည်အချင်းဟာ ဘုရားဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ပြည့်စုံရမယ့်အရည်အချင်းတွေပဲ ဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားဖြစ်အောင် ကျင့်တယ်ဆိုတာ ဒီအရည်အချင်းတွေရရှိအောင် ပြုလုပ်ခြင်းပဲဖြစ်တယ်။

အကြင်နာတရား နဲ့ ပညာတရား၊ ဒီနှစ်ခုနဲ့ ပြည့်စုံမှ လူသားတွေကို ကယ်တင်ခြင်းလုပ်ငန်းဟာ အောင်မြင်နိုင်မယ်။ အကြင်နာတရားဆိုတဲ့ကရုဏာရှိပေမယ်လို့ ပညာဆိုတဲ့တရား မရှိဘူးဆိုရင် လွဲလွဲမှားမှား လမ်းညွှန်မှုတွေကြောင့် လိုအပ်တဲ့ ကယ်တင်မှုကို ရရှိမှာမဟုတ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ “အကြင်နာနဲ့ ပညာ” ဒီနှစ်ခုဟာ အရေးပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တွေမှာ ဒီလိုအရည်အချင်းနှစ်ရပ် ပြည့်စုံဖို့ လိုအပ်တယ်ပေါ့။

အဲဒီ အရည်အချင်းနှစ်ရပ် ပြည့်စုံဖို့အတွက် ဘာတွေ လိုအပ်တုန်းဆိုရင် ထို ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ လုံးဝသန့်ရှင်း စင်ကြယ်ပြီး မကောင်းမှုအကုသိုလ်လုံးဝကင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရ မယ်။ နောက်ဆုံးမှာ ဆိတ်ကွယ်ရာမှာတောင် မကောင်းမှု အကုသိုလ်ဆိုတာ လုပ်လေ့မရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ အဲဒီလို ဆိတ်ကွယ်ရာ မှာတောင် အကုသိုလ်အမှုကို မဖြစ်စေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဟာ စိတ်ယုတ်မာကင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၊ ကိုယ်ကျင့်တရားက လုံးဝ ဖြူစင်သန့်ရှင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်လို့ အရဟံဆိုတဲ့ ဂုဏ်ထူးနဲ့ ချီးကျူးထိုက်သူဖြစ်တယ်။

ဒါဖြင့် အရဟံ ဆိုတဲ့ အရည်အချင်းတစ်ခုရလာတာဟာ ဘယ်လိုအသိဉာဏ်မျိုးရှိလို့လဲဆိုရင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ- အမှန် အကန်သိလို့ဖြစ်တယ်။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့လည်းသိသူ ဖြစ်ရ မယ်။ တဆင့်ခံဆိုတာဟာ ပြောပြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က အသိဉာဏ် လုံလောက်မှု မရှိဘူးဆိုရင် တစ်ဆင့်ခံအသိက မှားတတ်တယ်

ပေါ့။ မြတ်စွာဘုရားက သူများဆီကနေ တဆင့်သိတာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့သိတာသာဖြစ်တယ်။ သိတဲ့အခါ မှာလည်း အမှန်အကန်သိတယ်။ “သမ္မာ ဆိုတာ အမှန်အကန်၊ သံ ဆိုတာ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ ဗုဒ္ဓ သိစရာကိုသိတယ်” အဲဒီလို သိလို့ ပညာဘက်ကလည်း အရည်အချင်းပြည့်စုံတယ်။

အဲဒီလို အရည်အချင်း ပြည့်စုံအောင် မကောင်းတဲ့ အကုသိုလ်တွေ လုံးဝကင်းစင်တဲ့ အရဟံ ဖြစ်ရမယ်။ အရဟံ ဖြစ်သလို အသိပညာနဲ့လည်း ပြည့်စုံတယ်။ အဲဒီလို ပြည့်စုံမှု ဆိုတာ အလွယ်တကူနဲ့ရလာတာ မဟုတ်ဘူး။ ကျင့်စရာတွေ ကျင့်ရတယ်။ သိဖွယ်ရာတွေသိရမယ် ဆိုတဲ့ ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နော အကျင့်တရားနဲ့ ပြည့်စုံလို့ဖြစ်တယ်။ အသိဉာဏ်တွေနဲ့ ပြည့်စုံရမယ်။

အဲဒီလိုပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ ထိုက်ထိုက်တန်တန် အောင်မြင် ပေါက်ရောက်ပြီးသားဖြစ်လို့ သုဂတော အထွတ်အထိပ် ရောက်ပြီးသွားပြီလို့ဆိုတာဖြစ်တယ်။ အထွတ်အထိပ် ရောက် တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရဲ့ ပြောစကားဟာ လွဲမှားတာ မရှိဘူး။ မှန်ကန်တဲ့စကားကို ပြောတတ်ရုံနဲ့ သတ္တဝါတွေရဲ့အကျိုးကို ဆောင်ရွက်မှုဆိုတာဟာ လုံလောက်ရဲ့လားဆိုရင် မလုံ လောက်သေးဘူး။

ဒါကြောင့်မို့ လောကဝိဒ္ဓ လောကအကြောင်းကို ကောင်း ကောင်း သိရတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ဆုံးမ

သွန်သင်မယ်ဆိုရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့အကြောင်း၊ စိတ်နေသဘောထား၊ အမူအကျင့်စရိုက် ဝါသနာဆိုတာ အသေးစိတ်ကသိထားရမယ်။ မသိဘဲနဲ့ ရမ်းပြီးပြောဆိုဆုံးမမယ်ဆိုရင် အောင်မြင်မှုရနိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ လောကဝိဒ္ဓူ ဆိုတဲ့ ဂုဏ်တော်ကြီးဟာ သတ္တဝါတွေရဲ့အကျိုးကို ဆောင်ရွက်တဲ့ အခါမှာ အင်မတန်မှထိရောက်တယ်။

အဲဒီလို လောကအကြောင်းသိတော့မှ **အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ** အကောင်းဆုံး ဆုံးမတတ်သူ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဆုံးမတဲ့နေရာမှာ ပါးနပ်လိမ္မာမှုမရှိဘူးဆိုရင်လည်း အောင်မြင်မှာ မဟုတ်ဘူးလေ။ အေး-မိဘဟာ ကိုယ့်သားသမီးအကြောင်းကိုတော့ သိတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ဆုံးမတဲ့နည်းစနစ်မမှန်ဘူးဆိုလို့ရှိရင် မိဘနဲ့သားသမီးဟာ အဆင်ပြေမှာ မဟုတ်ဘူး။ မှန်ကန်တဲ့ လမ်းကြောင်းပေါ်လည်း ရောက်လာမှာမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ဆုံးမတဲ့နေရာမှာ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှုရှိရမယ်။ **အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ** - ဆိုဆုံးမထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆုံးမတဲ့နေရာမှာလည်းပဲ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှုဆိုတဲ့ အရည်အချင်းဟာ လိုအပ်တယ်။

ဆရာက တပည့်ကို ဆုံးမတဲ့အခါ လိမ္မာကျွမ်းကျင်ဖို့ လိုတယ်။ မိဘကသားသမီးကို ဆုံးမတဲ့အခါမှာလည်း အတူတူပဲ။ သားသမီးရဲ့စိတ်နေစိတ်ထား ဘယ်လိုရှိတယ်။ သားသမီးကို ဘယ်လိုဆုံးမမှရမယ်ဆိုတဲ့အချက်မှာ ကျွမ်းကျင်မှုရှိရမယ်။

မြတ်စွာဘုရားဟာ လောကသားတွေအားလုံးကို ဆုံးမတာဖြစ်တယ်။ လောကသားတွေက အင်မတန်မှ များပြားတယ်။ စရိုက်ကြမ်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ စိတ်နေ သဘောထား ခက်ထန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရှိတယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မျိုးစုံကို မြတ်စွာဘုရားဟာ လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတဲ့နေရာမှာတော့ အထွတ်အထိပ်ရောက်လို့ **အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မ သာရထိ** ဆိုတဲ့ အရည်အချင်းနဲ့ ထင်ရှားတာဖြစ်တယ်။

ဒီလိုအရည်အချင်းတွေနဲ့ပြည့်စုံပြီး ဆုံးမသွန်သင်တတ်လို့ မြတ်စွာဘုရားဟာ သတ္တဝါအားလုံးရဲ့ ခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လာတယ်။ **သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ-** နတ်၊ လူတို့ရဲ့ ဆရာအဖြစ် ထင်ရှားတော်မူတယ်။

မြတ်စွာဘုရားဟာ လူသားတွေကိုသာ ဆုံးမတာ မဟုတ်ပါဘူး။ နတ်ဗြဟ္မာတွေကိုလည်း ဆုံးမတော်မူတယ်။ လောကမှာ အမြတ်ဆုံးသော ဆုံးမသွန်သင်တတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လို့ **သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ** ဆိုတဲ့ ဂုဏ်တော်ကြီးကို ရရှိတယ်။ အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရားရဲ့ဂုဏ်တွေကို တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ အာရုံပြုပြီး ဆင်ခြင်စဉ်းစားနိုင်ရင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာ ဖြစ်လာနိုင်တယ်။

တရားချစ်ခင်သူတော်စင် ပရိတ်သတ်များအနေနဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်တွေကို အသေးစိတ်သိရှိအောင် မှတ်သားနာယူထားကြရမှာဖြစ်တယ်။ မိမိတို့ အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း

မှာလည်း ဘုရားတွေရှိကြတယ်။ မိမိတို့ ဒေသပတ်ဝန်းကျင်မှာ လည်းပဲ ဘုရားပုထိုးတွေရှိကြတယ်။ ဘယ်နေရာပဲ ရောက်ရောက် ဂုဏ်တော်တွေကို နှလုံးသွင်းနိုင်ရင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာ ဖြစ်တယ်။ ဘုရားကိုအာရုံပြုပြီးတော့ ရတဲ့ကုသိုလ်ဟာ အင်မတန်မှကြီးမားတဲ့ကုသိုလ်လို့ ဒီလိုပြောရမယ်။

သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ်တော်

သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ဆိုတာ နတ်တွေ လူတွေရဲ့ ဆရာဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပဲ။ ဘာကြောင့် ဆရာဖြစ်တာလဲ၊ လူနတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတွေရဲ့ အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဆုံးမသွန်သင်ပြသနိုင်လို့ ဆရာဖြစ်တာ။

အေး- မြတ်စွာဘုရားက သတ္တဝါတွေရဲ့အကျိုးကို ဆုံးမဟောပြောတဲ့အခါမှာ အကျိုးဆိုတာ သုံးမျိုးရှိတယ်။ ပထမက ဒိဋ္ဌဓမ္မိကတ္တ တဲ့။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကတ္တ ဆိုတာ အခုလက်ရှိဘဝမှာရတဲ့ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ။ လက်ရှိဘဝမှာ ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေ ရဖို့ဆိုတာကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားက ဆုံးမဩဝါဒပေးတယ်။

သတ္တဝါဆိုတာ အမျိုးမျိုးရှိတယ်ပေါ့။ တစ်ချို့ ဒီဘဝပဲ ကောင်းစားချင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိတယ်။ တစ်ချို့က နောင်ဘဝမှာ ကောင်းစားချင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိတယ်။ တစ်ချို့က သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲက လွတ်ချင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရှိတယ်။ ဒီဘဝမှာ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ

တွေ ရချင်တယ်ဆိုရင်လည်း တကယ် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ရစေနိုင်တဲ့နည်းလမ်းကို မြတ်စွာဘုရားကဟောတယ်။

ဒီဘဝ ရနိုင်တဲ့အကျိုးစီးပွားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဟောထားတာ ရှိတယ်လေ။ “သမ္မဒါတရား လေးပါး”တဲ့။ သမ္မဒါတရား ၄-ပါးနဲ့ပြည့်စုံရင် ဒီဘဝမှာ ကြီးပွားတယ်လို့ဆိုတယ်။ ၄-ပါးဆိုတာ-

(၁) လုပ်ငန်းမှန်သမျှ ဘယ်အလုပ်ပဲလုပ်လုပ် ဥဋ္ဌာန သမ္မဒါ-တက်တက်ကြွကြွ ဖျတ်ဖျတ်လတ်လတ်လုပ်ခြင်းဆိုတဲ့ ဝီရိယနဲ့ ပြည့်စုံရမယ်။ ဥပမာ- စိုက်ပျိုးရေးလုပ်တယ် ဆိုရင်လဲ တက်တက်ကြွကြွ လုပ်ရမယ်။ တက်တက်ကြွကြွလုပ်တယ် ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဒက္ခ- လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု။ ဥပါယဝီမံသာ-နည်းပညာ။ Technology ပေါ့။ နည်းပညာလည်းရှိရမယ်။ ဘာလုပ်လုပ် မှန်ကန်တဲ့နည်းပညာနဲ့ လုပ်နိုင်ရမယ်လို့ ဒီလို ပြောတာ။

ဒါ့အပြင် လုပ်တယ်ဆိုရင် ဇွဲကောင်းဖို့လည်း လိုအပ်သေးတယ်။ ကောက်ရိုးမီးလိုဆိုရင် အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်တာ မဟုတ်ဘူး။ တစ်ချို့ကိစ္စက ရေရှည်လုပ်ရတာရှိတယ်။ အဲဒီရေရှည်လုပ်ငန်းမျိုးမှာ အကျိုးသက်ရောက်မှု ပေါ်လာသည်အထိ ဇွဲရှိရမယ်လို့ ‘အနုလသ’ ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ပြတယ်။

အဲဒီတော့ ကြိုးစားအားထုတ်မှုဆိုတာ ဘယ်လုပ်ငန်းပဲ လုပ်လုပ် ကိုယ်လုပ်တဲ့လုပ်ငန်း အောင်မြင်သည်အထိ ကြိုးစား အားထုတ်တာ ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါပဲ။

(၂) ဟုတ်ပြီ၊ ကြိုးစားအားထုတ်လို့ရလာပြီ။ ရလာတာတွေ ကို ဂရုမစိုက်ဘူး၊ မထိန်းသိမ်းဘူး ဆိုလို့ရှိရင်လဲ ရှာဖွေရကျိုး နပ်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ပစ္စည်းတော့ ရှာကြပါရဲ့၊ သို့သော် အလေ အလွင့်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းမရှိဘူး၊ အင်မတန်မှ အားနည်း တယ်ဆိုရင် မကြီးပွားနိုင်ဘူး။ သီးနှံကစ ငွေကြေးခန အလေ အလွင့်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုဟာ အင်မတန်မှ အရေး ကြီးတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ အာရက္ခသမ္ပဒါ အားနည်းတယ်၊ အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း ထမင်းချက်တာပဲကြည့်၊ အပိုတွေ အင်မတန်မှ များတယ်။ စားနိုင်တာထက် ပိုချက်တယ်။ သွန်ပစ်တယ်။ ငွေကြေးလည်း သုံးစွဲသင့်တာထက်ပိုသုံးရင် ဒါ အလေအလွင့် ခေါ်တာပဲလေ။ စပါးရိတ်သိမ်းရင်တောင်မှပဲ အလေအလွင့် က အများကြီးပဲ။ ကောက်သင်းကောက်တဲ့ လူကတောင် ချမ်းသာနေသေးတယ်။ အလေအလွင့်ပေါတာကိုပြောတာ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် အလေအလွင့်ကို မထိန်းသိမ်းနိုင်ဘူးဆိုလို့ရှိရင် ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုတွေက အများကြီးရှိတယ်။

အဲဒီ အလေအလွင့်ကို ထိန်းသိမ်းပြီးတဲ့နောက်မှာ စောင့် ရှောက်မှု၊ မပျက်စီးအောင် ထိန်းသိမ်းမှု အင်မတန်မှ လိုအပ်

နေတယ်။ ဒါတွေလည်း နည်းပညာအသုံးချပြီး ထိန်းသိမ်းဖို့ အများကြီးလိုအပ်တယ်ပေါ့။

ခရမ်းချဉ်သီးတစ်ပိဿာ တစ်ရာလောက် ပေးရတယ် ဆိုတဲ့အချိန်မှာ ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ နဲ့ ဘာလုပ်မလဲ ဆိုလို့ရှိရင် ခရမ်းချဉ်သီးဈေးပေါပေါနဲ့ဝယ်ပြီး ကြာရှည်ခံအောင်လုပ်ထား သင့်တယ်၊ နည်းစနစ်တွေရှိကြတယ်။

ဘုန်းကြီးတို့ ငယ်စဉ်က စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးက သီလရှင် တွေ ခရမ်းချဉ်သီးငယ်လုပ်တာ တွေ့ဖူးတယ်။ ခရမ်းချဉ်သီး အမှည့် ဈေးပေါပေါနဲ့ရတဲ့အခါမှာဝယ်ပြီး ထက်ခြမ်းခြမ်း၊ အရည်ကိုညှစ်၊ အဖတ်တွေကိုဖယ်ထားပြီး ဆားသိပ် နေလှမ်း တယ်။ တစ်ရက်နှစ်ရက်လှမ်းလို့ ဖန့်လာပြီဆိုတဲ့အခါ စဉ်အိုး ထဲမှာထည့်ပြီး သိပ်ထားတယ်။ နှစ်ပေါက်အောင် ထားလို့ ရတယ်။

ခရမ်းချဉ်သီးအရည်တွေလည်း ထို့အတူပဲ။ အစေ့တွေကို ဖယ်ထားပြီး အရည်တွေကို ပုလင်းထဲထည့်ပြီး နေပူလှမ်းထား တယ်။ ခရမ်းချဉ်သီးရည်နဲ့လုပ်တဲ့ သဘာဝင်ပြာရည်တစ်မျိုး ဖြစ်တယ်။

ခရမ်းချဉ်သီးပေါတဲ့အချိန်မှာ အခုလိုလုပ်ထားမယ် ဆိုလို့ ရှိရင် ခရမ်းချဉ်သီးတစ်ပိဿာတစ်ထောင် ဖြစ်ပြီဆိုတဲ့အချိန်မှာ ခရမ်းချဉ်သီး ဝယ်စရာမလိုတော့ဘူး။ အများကြီး အသုံးတည့် သွားမယ်။ အဲဒီလို လုပ်ထားနိုင်မယ် ဆိုလို့ရှိရင် ငွေကြေး

သက်သာသွားမယ်ပေါ့။ ကိုယ့်ဟာကိုယ်လုပ်ထားတာဆိုတော့ စိတ်ချလက်ချစားနိုင်တယ်။ ခုခေတ်မှာပိုပြီး အဲဒီလို ကိုယ့်ဟာကိုယ် လုပ်စားသင့်တဲ့ အနေအထားမျိုးတွေရောက်လာတယ်။

(၃) သမဇိတိတာ- ဝင်ငွေနဲ့ ထွက်ငွေ မျှတအောင် သုံးစွဲတတ်ရမယ်။ ဝင်ငွေကနည်းနည်း၊ သုံးတာက များနေလို့ရှိရင် လိုငွေတွေပြမှာပေါ့။ အဲဒီလိုမဖြစ်ရအောင် မျှမျှတတ သုံးစွဲတတ်ရမယ်။

(၄) ကလျာဏမိတ္တတာ- စီးပွားရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အကြံကောင်း ဉာဏ်ကောင်း အထောက်အကူပေးမယ့် မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်း၊ ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အကြံကောင်း၊ ဉာဏ်ကောင်းပေးနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကောင်းတွေနဲ့ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရမယ်။ အဲဒီလို သမ္ပဒါတရား(၄)ပါးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ လက်ရှိဘဝမှာပင် ကြီးပွားတယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်။

ဒါက ဒိဋ္ဌဓမ္မိကနဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဆုံးမသွန်သင်ချက်ပဲပေါ့။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သူတော်စင်တွေ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆုံးအမကိုသိပြီး လိုက်နာကျင့်သုံးကြမယ် ဆိုလို့ရှိရင် ကြွေးကင်းမယ်၊ ချမ်းသာမယ်၊ အေးအေးလူလူ နေနိုင်မယ်။

လူ့ဘဝရောက်လာရင် စီးပွားရှာရမယ်တဲ့။ စီးပွားရေး မျက်စိရှိရမယ်။ စီးပွားရေးမျက်စိရှိသလို ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မျက်စိလည်းရှိရမယ်။ ဒါမှ ဒွိစက္ခု မျက်စိနှစ်လုံး

ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ မျက်စိနှစ်လုံးရှိမှ လူ့ဘဝမှာ ထူးခြားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နိုင်တယ်ပေါ့။ ဒါကြောင့် မျက်စိအမြင်နှစ်မျိုးကို ရအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရမယ်။

အခြေခံအားဖြင့် ဒါဟာ**ဒိဋ္ဌဓမ္မိကတ္ထ**နဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဆုံးမသွန်သင်ချက်ပဲ။ ဟော- ဒီအတိုင်းလိုက်နာလို့ အကျိုးရှိ သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း မြောက်များစွာရှိတယ်ပေါ့။

ဒုတိယ-**သမ္မုရာယိကတ္ထ**- နောင်ဘဝကို ကောင်းစားရေး အတွက်။ ဒီဘဝတော့ တပည့်တော်တို့သိရပြီ။ စားဝတ်နေရေး အဆင်ပြေတယ်။ နောက်ဘဝကို စိတ်ချရအောင် ဘာတွေ လုပ်ရမလဲဆိုရင် နောင်ဘဝ ကောင်းစားရေးအတွက် **သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ စာဂ၊ ပညာ** လို့ဆိုတဲ့ ဒီအရည်အချင်းတွေ ကိုယ့် သန္တာန်မှာရှိအောင် လုပ်ရမယ်။

ယုံကြည်ချက်သဒ္ဓါရှိရမယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆုံးအမ ကို ယုံကြည်တယ်။ ယုံကြည်တယ်ဆိုတာ လက်ခံတယ်။ လိုက်နာတယ်။ အဲဒီ သဒ္ဓါရှိလာရင်ဘာဖြစ်လဲ။ ကိုယ်ကျင့် သီလကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်တယ်။ အနည်းဆုံး ငါးပါး သီလလုံအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မယ်။

စာဂ၊ ရလာတဲ့ ပစ္စည်းဥစ္စာကို အများနဲ့ ခွဲဝေပြီးတော့ သုံးစွဲနိုင်တယ်။ စွန့်ကြဲပေးကမ်းတယ်။ **ပညာ၊** ဒါကတော့ အရေးကြီးဆုံးပဲပေါ့။ ပညာရှိအောင်ကြိုးစားရမယ်။ မသိတာ တွေကိုမေးတယ်။ မရှင်းတာတွေကို မေးတယ်။ ဒါဟာ

ကိုယ်တိုင်သင်ယူခြင်း ဖြစ်တယ်။ သင်ယူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အခု ချက်ချင်းတတ်သွားမယ်ပေါ့။ ပညာဆိုတာဆုတောင်းနေရမယ့် အရာ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်တိုင်သင်ရင် ကိုယ်တိုင်တတ်မယ်ပေါ့။

အေး- အဲဒီလို သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ စာ၊ ပညာ ဆိုတဲ့ ဒီ အရည်အချင်းတွေနဲ့ ကိုယ့်ကိုကိုယ် ပြည့်စုံအောင် လုပ်ရမယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဒီအရည်အချင်းတွေက ဘယ်တော့မှ အောက်ကိုမချဘူးတဲ့။ ထောပတ်အိုးကြီးကို ရေထဲမြှုပ်ပြီး ခွဲလိုက်တဲ့အခါ အိုးကွဲတွေကသာ အောက်ရောက်ချင်ရောက် သွားမယ်။ ထောပတ်တွေကတော့ အပေါ်တက်လာမှာပဲ။

ထို့အတူ သဒ္ဓါနဲ့ထုံမွမ်းထားတဲ့စိတ်တွေ၊ သီလနဲ့ထုံမွမ်း ထားတဲ့ စိတ်တွေ၊ စာ၊ ပညာတို့နဲ့ ထုံမွမ်းထားတဲ့စိတ်တွေဟာ ဘယ်တော့မှ အောက်ကိုဆွဲချမှာ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ အမြဲတမ်း အပေါ်တက်လာမှာတဲ့။ နောက်ဘဝ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ အတွက် စိတ်ချရတဲ့တရားပဲပေါ့။ ဒီလို သွန်သင်ပြသ ဆုံးမ ဩဝါဒပေးလို့ မြတ်စွာဘုရားကို သတ္တာ- ဆုံးမတတ်သူလို့ ခေါ်တာဖြစ်တယ်။

တတိယက- ပရမတ္ထတဲ့။ အေး- ဒီဘဝ ကောင်းစားတာ တို့၊ နောက်ဘဝ ကောင်းစားတာတို့ထက် ဘဝနောက်ဆုံး နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရချင်ပါတယ်ဆိုရင်လည်း ရနိုင်တဲ့နည်းစနစ် တွေကို မြတ်စွာဘုရား ဟောပေးထားတာပဲလေ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ အခြေခံပြီး ဝိပဿနာကျင့်တယ်။ တစ်ခြား ကမ္မဋ္ဌာန်းအခြေခံပြီး

ဝိပဿနာကိုသွားတယ်။ ဝိပဿနာကို တိုက်ရိုက်ကျင့်တယ် ဆိုတဲ့ ဒီအကျင့်တွေကို ကျင့်ခြင်းအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ ဆိုတာလည်း မျက်မှောက်ပြုနိုင်တယ်။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတွေကို ဒီဘဝ လည်း အကျိုးရှိအောင် သွန်သင်ပြသဆုံးမတယ်။ နောင်ဘဝ အကျိုးရှိဖို့ဆိုတာလည်း သွန်သင်ပြသဆုံးမတယ်။ သံသရာက လွတ်ဖို့ဆိုတာကိုလည်း သွန်သင်ပြသဆုံးမတယ်။ လုံးဝပြည့်စုံ တယ်ပေါ့။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ဒီဘဝကောင်းကျိုးချမ်းသာ ရအောင် လမ်းညွှန်ကောင်း လမ်းညွှန်နိုင်သော်လည်း နောင် ဘဝ လမ်းညွှန်နိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မရှိဘူး။ တကယ်တော့ နောင် ဘဝ လမ်းညွှန်နိုင်တဲ့ဘာသာ ဆိုတာတောင် မရှိဘူး။ ဒီဘဝ စီးပွားဖြစ်အောင် လမ်းညွှန်တာတွေတော့ ရှိကောင်းရှိမယ်ပေါ့။ နောင်ဘဝကို သေချာစိတ်ချရတဲ့ လမ်းညွှန်ချက်ဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမမှာပဲရှိတာ။

မြတ်စွာဘုရားက သတ္တဝါတွေရဲ့အကျိုးကို လိုလားပြီး ဆုံးမသွန်သင်တတ်လို့ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ လို့ ထင်ရှား တယ်။ လူတွေကိုသာ ဆုံးမသလားဆိုတော့မဟုတ်ဘူး။ နတ် တွေကိုပါ ဆုံးမပေးတယ်။ ဒါ့ကြောင့် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ အားလုံးတို့ရဲ့ဆရာဖြစ်တယ်။

ကုန်သည်အကြီးအမှူး

ဟော- နောက်အဓိပ္ပါယ်တစ်မျိုးက သတ္တာ ဆိုတာဟာ ရှေ့ဆောင်ကုန်သည်မှူး။ ရှေးတုန်းက ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ် တစ်နယ်တစ်ကျေးကို သွားတဲ့အခါမှာ ကုန်သည်ခေါင်းဆောင် ဆိုတာ သိပ်အရေးကြီးတယ်။ လှည်းပေါင်းငါးရာနဲ့ သွားကြ တယ်ဆိုတဲ့ ဇာတ်လမ်းတွေကို ကြားဖူးကြလိမ့်မယ်။ အဲဒီ လှည်းပေါင်းငါးရာနဲ့သွားတာဟာ လမ်းပြပုဂ္ဂိုလ်၊ ခေါင်းဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်မပါလို့ရှိရင် အန္တရာယ်အလွန်ကြီးတယ်။ ကန္တာရခရီးက အလွန်ရှည်လျားပြီး ကြမ်းတမ်းတယ်။ အဲဒီကန္တာရခရီးတွေကို ဖြတ်သန်းပြီး ဟိုဘက်ကိုရောက်အောင်သွားမှ အကျိုးအမြတ် များများရတာဖြစ်တယ်။

ကန္တာရဆိုတဲ့ စကားလုံးက ဘာကိုဆိုလိုတာလဲ။ ကန္တာရ ဆိုတာ အသွားအလာပြတ်နေတဲ့၊ အန္တရာယ်ထူပြောတဲ့ခရီးလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီနေရာမှာ ရေမရှိတဲ့၊ ရေရှားပါးတဲ့ သဲကန္တာရ ကြီးတွေကို ကန္တာရလို့ ခေါ်တယ်။ သားရဲတိရစ္ဆာန်တွေ ထူပြော တဲ့နေရာ၊ ဖြတ်သန်းသွားရင်လဲ အန္တရာယ်တွေအလွန်များတဲ့ ခရီးမျိုးကိုလည်း ကန္တာရလို့ ခေါ်တယ်။ နောက်တစ်ခါ သူခိုး၊ ဓားပြတွေ သောင်းကျန်းလို့ သူပုန်တွေ အုပ်စိုးနေတဲ့ခရီးကို ဖြတ်သန်းသွားလို့ရှိရင်လည်း အန္တရာယ်တွေများလို့ အဲဒီခရီးမျိုး ကို ကန္တာရလို့ ခေါ်တယ်ပေါ့။ အဲဒီလို ကန္တာရခရီးကြီးကို

သွားတဲ့အခါမှာ လမ်းကြောင်းပြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ ခေါင်းဆောင်
ကောင်း မရှိဘူးဆိုရင် လိုရာခရီးကို ဘယ်တော့မှ မရောက်နိုင်
ဘူးတဲ့။

အဲဒီဥပမာအတိုင်းပဲ မြတ်စွာဘုရားက လမ်းပြတဲ့အထဲ
မယ် ခေါင်းဆောင်ကောင်းပဲ။ **ကုန်သည်ခေါင်းဆောင်ကြီး**
လို့ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့လည်း မြတ်စွာဘုရားကို သတ္တာ လို့ ချီးမွမ်း
တယ်။

အဲဒီတော့ သံသရာဆိုတာဟာ ကန္တာရခရီးကြီးတစ်ခုနဲ့
တူတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့တတွေ ဒီကနေ ကန္တာရခရီးကို
ဖြတ်သန်းနေကြတာ။ သံသရာဘဝခရီးကို ဖြတ်သန်းတယ်
ဆိုတာ ကန္တာရခရီးကို ဖြတ်သန်းတာပဲ။ တကယ့် ပကတိ
ခရီးကြီးမှာ ရေမရှိတဲ့ပြဿနာ၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်တွေရဲ့
အန္တရာယ်ပြဿနာ၊ ဘေးရန်အန္တရာယ်တွေ အမျိုးမျိုး၊ သူခိုး
သူပုန်တွေရဲ့ အန္တရာယ်ပြဿနာရှိသလို ဘဝဆိုတဲ့ ခရီးကြီး
ဟာလည်းပဲ အန္တရာယ်တွေ၊ ပြဿနာတွေ အင်မတန်မှထူပြော
တယ်။

ဘုန်းကြီးတို့ ဒီကနေ အိုခြင်းဆိုတဲ့ ကန္တာရကြီးကို ဖြတ်ရ
တယ်။ နာခြင်းဆိုတဲ့ကန္တာရကိုလည်း ဖြတ်ရတယ်။ နောက်ဆုံး
တော့ သေခြင်းဆိုတဲ့ ကန္တာရကို ဖြတ်ကြရတယ်။ အဲဒီလို
ဖြတ်သန်းသွားလာရတာ အန္တရာယ် အလွန်များတယ်ပေါ့။

အိုခြင်းဆိုတဲ့ဘေးနဲ့လည်း ရင်ဆိုင်ရမယ်၊ နာခြင်းဆိုတဲ့ ဘေးနဲ့လည်း ရင်ဆိုင်ရမယ်၊ သေခြင်းဆိုတဲ့ ဘေးနဲ့လည်း ရင်ဆိုင်ရမယ်။ ဘယ်တော့မှ မဆုံးနိုင်တဲ့ ဘဝခရီးကြီးကို လျှောက်လှမ်းနေကြရတော့ ဒီကန္တာရခရီးကြီးက ထွက်ပေါက်မရနိုင်ကြဘူး။

ဘဝခရီးကြီးက ထွက်တဲ့နည်းစနစ်ကို မြတ်စွာဘုရားက လမ်းညွှန်ပြသ ဆုံးမတော်မူတယ်။ ဓမ္မစကြာ တရားတော်မှာ သံသရာဝဋ်က လွတ်ချင်လို့ရှိရင် ဒီလမ်းနှစ်သွယ်ကို ရှောင်ရမယ်။ (၁) ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ခံစားပြီးတော့ မေ့မေ့လျော့လျော့နေတဲ့ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ လမ်း၊ ဒီလမ်းက သွားရင် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းဆိုတဲ့ ကန္တာရခရီးက ထွက်ပေါက်မရှိနိုင်ဘူး။

(၂) မမှန်ကန်တဲ့နည်းလမ်းတွေနဲ့ ကိုယ့်ကိုကိုယ်ညှဉ်းပန်းပြီးကျင့်တဲ့ အတ္တကိလမထာနုယောဂ လမ်း၊ ဒီလမ်းကြောင်းကလည်းမသွားနဲ့။ သွားရင် ဘာအကျိုးမှ ရရှိမှာမဟုတ်ဘူး၊ ပင်ပန်းရုံသက်သက်ပဲရှိမယ်။ တစ်ချို့အလုပ်တွေက လုပ်ရတယ်၊ ပင်ပန်းတယ်၊ အကျိုးရှိသလားဆိုရင် မရှိဘူး။ အကျိုးက ကိုယ်မျှော်သလောက်ရမလား၊ ရမလာဘူး။

အေး- ဒါကြောင့်မို့ ဒီလမ်းနှစ်လမ်းကို ရှောင်ရှားပြီး မှန်ကန်တဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းကြောင်းကသွားဖို့ လမ်းညွှန်ပြသပေးခဲ့တယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၁၈၇

ဒါဖြင့် နိဗ္ဗာန်သွားတဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ လမ်းကြောင်းဟာ ဘယ်မှာရှိတာတုန်းလို့မေးရင် ကိုယ့်သန္တာန်မှာပဲရှိတယ်။ ဒီ လမ်းကြောင်းကို အမျိုးအစားရှစ်ခုနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတာဖြစ်တယ်။

အမှန်မြင်ခြင်း

သမ္မာဒိဋ္ဌိ (Right understanding) အမှန်မြင်ရမယ်။ အမှန် သိရမယ်။ ဒါဘာကိုအမှန်သိရမလဲဆိုတော့ လောကမှာ အမှန် သိတယ်လို့ဆိုတာ ပြဿနာကို ပြဿနာလို့သိခြင်း၊ ပြဿနာ ရဲ့ အကြောင်းတရားကိုသိခြင်း၊ ပြဿနာရဲ့အဖြေကို သိခြင်းနဲ့ ဖြေတဲ့နည်းလမ်းကိုသိခြင်း။ ဒီလေးမျိုးပဲ။ အဲဒါကို သစ္စာ လေးပါးလို့ ခေါ်တာ။

ဒုက္ခကိုသိတယ်၊ ဒုက္ခရဲ့ အကြောင်းတရားကိုသိတယ်၊ ဒုက္ခ ဘယ်မှာချုပ်ငြိမ်းတယ်ဆိုတာ သိတယ်၊ ချုပ်ငြိမ်းဖို့ လမ်းကြောင်းကို သိတယ်ဆိုရင် အဲဒီအမှန်သိမှုဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပဲ။

အမှန်တွေးခြင်း

အဲဒီလိုအမှန်သိဖို့ ဘာလိုလဲဆိုရင် မှန်ကန်စွာ တွေးတော ဆင်ခြင်မှုဟာ လိုအပ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သမ္မာသင်္ကပ္ပ-အမှန် တွေးနိုင်ရမယ်။

အမှန်ပြောခြင်း

အေး - အမှန်စဉ်းစားပြီးတဲ့အခါ စဉ်းစားပြီးမှ စကားပြောတာဖြစ်သောကြောင့် သမ္မသင်္ကပ္ပပြီးလျှင် သမ္မဝါစာ တဲ့၊ မှန်ကန်တဲ့စကားကိုပြောတယ်။ လိမ်မပြောဘူး၊ အမှန်ကိုပြောတယ်။ ကုန်းမတိုက်ဘူး၊ ညီညွတ်အောင်သာ ပြောတယ်။ ကြမ်းတမ်းတဲ့စကားတွေကို မပြောဘူး။ ယဉ်ကျေးလိမ္မာစွာ ပြောတယ်၊ အကျိုးမရှိတဲ့စကားတွေကိုမပြောဘူး၊ ကောင်းကျိုးချမ်းသာရစေနိုင်တဲ့ တရားနဲ့ပတ်သက်တဲ့ စကားမျိုးကိုပဲပြောတယ်။ ဒါကို မှန်ကန်စွာပြောဆိုမှုလို့ ခေါ်တယ်။

အမှန်ပြုလုပ်ခြင်း

မှန်ကန်စွာပြောဆိုပြီးရင် လူတွေကပြောပြီး အလုပ်လုပ်တာ ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာကမ္မန္တ- မှန်ကန်တဲ့အလုပ်၊ မှန်ကန်တဲ့အလုပ်ဆိုသည်မှာ သူများအသက်ကို မသတ်ရဘူး ရှောင်ရမယ်။ သူများဥစ္စာကို မယူရဘူး ရှောင်ရမယ်။ သူတပါးသားမယားကို မပြစ်မှားရဘူး ရှောင်ရမယ်။ ဟော-ဒါ မှန်ကန်တဲ့လုပ်ရပ်ပဲ။ ရှောင်ကြဉ်တာဟာ အလုပ်တစ်ခုပဲ။

မှန်ကန်တဲ့ အသက်မွေးမှု

အဲဒီလို မှန်ကန်စွာဆိုခြင်း၊ မှန်ကန်စွာပြုလုပ်ခြင်းဆိုတဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားတွေနဲ့ အသက်မွေးတာကို သမ္မာအာနိန္ဒာ လို့

ခေါ်တယ်။ ဟော- မြတ်စွာဘုရားက သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ ကိုယ်ကျင့်သီလကို အခြေခံထားရမယ်လို့ ဆုံးမတယ်။

မှန်ကန်စွာ ကြိုးပမ်းမှု

သမ္မာဝါယာမ ဘာတွေကို ကြိုးစားရမှာတုန်းဆိုရင် မိမိ စိတ်ထဲမှာ မကောင်းတဲ့ စိတ်ယုတ်မာတွေမဖြစ်အောင်ဆိုပြီး ဆို့ပိတ်ဖို့ ကြိုးစားရမယ်။ မနိုင်လို့ ပေါက်ထွက်လာပြီဆိုရင် ဖယ်ရှားပစ်ဖို့ ကြိုးစားရမယ်။ စိတ်မဆိုးအောင် သတိထား။ ဆိုးလာမိရင်လည်း ဖယ်ရှား။ ဒါ သမ္မာဝါယာမလို့ ခေါ်တယ်။ လောဘမဖြစ်သေးရင် မဖြစ်အောင်လည်း သတိထားရမယ်။ မတော်တဆ သတိလက်လွတ်ဖြစ်သွားလို့ရှိရင်လည်း မြန်မြန် ဖယ်ရှားပစ်ဖို့ ကြိုးစားမယ်။ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ မဖြစ်ဖူးသေးတဲ့ ကုသိုလ်တွေ ဖြစ်လာအောင်လုပ်တယ်။ ဖြစ်လာပြီးလို့ရှိရင် လည်း တိုးပွားလာအောင်လုပ်တယ်။

ဆိုပါစို့။ တစ်နေ့တစ်ခါ တစ်ခါမှ မေတ္တာမပို့ဘူး ဆိုလို့ ရှိရင် မေတ္တာပို့တယ်။ မေတ္တာဖြစ်အောင် ကြိုးစားတာ။ အဲဒီ တစ်နေ့တစ်ခါမှ တစ်နေ့နှစ်ခါဖြစ်အောင်လုပ်မယ်။ သုံးခါ ဖြစ်အောင်လုပ်မယ်။ ဆယ်ခါဖြစ်အောင် လုပ်မယ်။ အခါ တစ်ရာ ဖြစ်လာအောင် လုပ်မယ်။ တိုးပွားအောင်လို့လုပ်တာ။ ဒီလိုဆိုလိုတာနော်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို တိုးတိုးပြီးတော့

လုပ်လာတာ။ အဲဒီလို အကုသိုလ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆိုပိတ်ခြင်း၊ ဖယ်ရှားခြင်း၊ ကုသိုလ်နဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ မဖြစ်သေးရင် ဖြစ်အောင်လုပ်ခြင်းနဲ့ ဖြစ်လာလို့ရှိရင် တိုးပွားလာအောင် ကြိုးစားခြင်းဆိုတဲ့ ဒီကြိုးပမ်းမှုလေးရပ်ကို သမ္မာဝါယာမ လို့ခေါ်တယ်။

မှန်ကန်သော သတိရှိမှု

ဒီလိုကြိုးပမ်းပြုဆိုလို့ရှိရင် အမှန်တရားပေါ်မှာ သတိထား ပြီးတော့ ကြိုးစားရမှာ ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာသတိ၊ သတိ မရှိရင် မလုပ်ဖြစ်ဘူးလေ။ လူက ဒါကြောင့်မို့ သတိရှိရမယ်။

မှန်ကန်သော တည်ငြိမ်မှု

အဲဒီလိုကြိုးစားတဲ့အခါမှာ စိတ်တည်ငြိမ်မှုဆိုတာ အရေး ပါတယ်။ သမ္မာသမာဓိ တဲ့။ အဲဒါ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနဲ့ အလုပ်လုပ် ရတာ။ ဒီလိုဆိုလိုတာပေါ့။

ကဲ-ဒါဖြင့် ဒီ ထွက်လေ ဝင်လေကိုမှတ်ပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်း နှလုံးသွင်းတယ်ဆိုပါစို့။ ဘာနဲ့ နှလုံးသွင်းနေတာလဲလို့ ဆင်ခြင် စဉ်းစားကြည့်လိုက်။ ထွက်လေဝင်လေကို နှလုံးသွင်းတော့မယ် ဆိုတဲ့အခါမှာ ရှေးဦးစွာ ဘာလုပ်ရမလဲ။ ကိုယ်ကျင့်သီလ ဆောက်တည်ရမယ်။ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ ဒီသုံးခုကိစ္စပြီးသွားတယ်။ သီလရဲ့အင်အားတွေကို ရယူ

လိုက်ပြီး သီလကိုအာရုံပြုလိုက်တဲ့အခါ မဟုတ်တာမလုပ်သည့် အတွက်ကြောင့် စိတ်အားတွေ ပိုတက်လာတယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ ထွက်လေ ဝင်လေလေးပေါ်မှာ သတိ ထားတာက သမ္မာသတိ။ အဲဒီလို သတိထားဖို့ ကြိုးစားနေတာက သမ္မာဝါယာမ၊ ထွက်လေဝင်လေလေးပေါ်မှာ စိတ်ကလေး တည်ငြိမ်သွားတာ သမ္မာသမာဓိ၊ အဲဒီ ထွက်လေဝင်လေ လေးရဲ့ သဘာဝကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားတာက သမ္မာသင်္ကပ္ပတဲ့၊ အမှန်သိလိုက်တာက သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ဒီလိုဆိုတယ်နော်။

အဲဒီ မဂ္ဂင် ၅-ပါးနဲ့ အလုပ်လုပ်နေတာပဲလေ။ အဲဒီလို အလုပ်လုပ်တာကိုပဲ နိဗ္ဗာန်သွားနေတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတာ။ တစ်ခြားနည်းနဲ့သွားတာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီ သဘာဝတရားတွေ မိမိသန္တာန်မှာဖြစ်အောင် လုပ်နေခြင်းသည်ပင် နိဗ္ဗာန်သွားနေ ခြင်းပဲ ဖြစ်တယ်။

မဂ္ဂ အဓိပ္ပာယ်

သမ္မာဒိဋ္ဌိစတဲ့ ရှစ်ခုကို “မဂ္ဂ” လို့ ခေါ်တာ။ မဂ္ဂ ဆိုတာ လမ်းပဲ။ ဒီလမ်းက ဘယ်သွားတဲ့လမ်းလဲဆို နိဗ္ဗာန်ကိုသွားတဲ့ လမ်း။ နိဗ္ဗာန်ကို ဦးတည်ဖောက်ထားတဲ့လမ်းပေါ့။ ဒီ လမ်းကြောင်းအတိုင်းသွားရင် နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်တယ်။

ဒါဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဘာကရှာပေးသလဲဆိုရင် ဒီတရားတွေ ကပဲ နိဗ္ဗာန်ကိုရှာပေးတာ။ ဒါကြောင့်မို့ မဂ္ဂတိ နိဗ္ဗာန်

ဂဝေသတိတိ မဂ္ဂေါ- နိဗ္ဗာန်ကို ရှာပေးလို့ မဂ္ဂ လို့ခေါ်တာ။

ဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိ စသည်က နိဗ္ဗာန်ကိုတွေ့အောင် ရှာပေးတယ်။

ဘယ်လိုလုပ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့တုန်းလို့ မေးလို့ရှိရင်
‘ကိလေသေ မာရေန္တော နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိတိ မဂ္ဂေါ’ တဲ့။ ဒီတရား
 တွေက ကိလေသာတွေကိုဖျက်ဆီးပြီး နိဗ္ဗာန်အရောက်ပို့ပေး
 တာဖြစ်တယ်။ တစ်ဖက်က ဖယ်ရှားလိုက်တယ်။ တစ်ဖက်က
 ငြိမ်းချမ်းတဲ့အဆင့်ကို ပို့ပေးလိုက်တယ်။ မဂ္ဂဆိုတာ ဒီအလုပ်
 နှစ်ခုကိုလုပ်တာ။

အေး- ဗုဒ္ဓရဲ့ဂုဏ်ကို အခြေခံပြီးတော့ အခုလို မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး
 ကျင့်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲက လွတ်မြောက်ရာ
 အိုခြင်းဆင်းရဲ၊ နာခြင်းဆင်းရဲ၊ သေခြင်းဆင်းရဲဆိုတဲ့ ဘဝ
 ကန္တာရခရီးကြမ်းကြီးက လွတ်မြောက်ရာနိဗ္ဗာန်ကို ရောက်နိုင်
 တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဒီလို သံသရာဝဋ်ကလွတ်ကြောင်း
 တရားကိုလည်း သွန်သင်ဆုံးမတော်မူတာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။

ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ အဆုံးအမတွေဟာ အင်မတန်
 မှ ပြည့်စုံတယ်။ တခြား ဘယ်ဘာသာမှ ဒီလောက်ပြည့်စုံတာ
 မရှိဘူး။ ဒီဘဝချမ်းသာချင်ရင်လည်း ချမ်းသာတဲ့ နည်းလမ်း
 တွေ ပေးတယ်။ နောင်ဘဝချမ်းသာချင်တယ် ဆိုလို့ရှိရင်လည်း
 ချမ်းသာတဲ့ နည်းလမ်းတွေပေးတယ်။ နောက်ဆုံး သံသရာဝဋ်
 က လွတ်ဖို့ဆိုလည်းပဲ မှန်ကန်တဲ့လမ်းကြောင်းကို ပေးထား
 တယ်။ တခြားဘာသာမှာ ဒီလမ်းကြောင်းမျိုးမရှိနိုင်ဘူး။

ဒါကြောင့်မို့ လူရော နတ်ရော သတ္တဝါအားလုံး မိမိတို့ ဆန္ဒအားလျော်စွာ ကောင်းရာသုဂတိ၊ ကောင်းရာ အနေအထား တစ်ခုကို ရရှိချင်တယ်ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားဟာ ပြီးပြည့်စုံအောင် ဆုံးမသွန်သင်ပေးထားတာဖြစ်လို့ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်သည်သာလျှင် **သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ** တကယ့် လူတွေ နတ်တွေ အားလုံးရဲ့ဆရာ ဖြစ်ပါပေတယ်ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ကိုအာရုံပြုပြီး စိတ်ထဲမှာ ကြည်နူးလာနိုင်တယ်ပေါ့။

အဲဒီလို ကြည်နူးလာပြီ ဆိုတဲ့အခါ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ရှုဆင်ခြင်လိုက်မယ်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာကနေ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်တစ်ခုကိုတက်ပြီး မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ထိအောင် ရောက်ရှိသွားနိုင်တယ်။ ဒီနည်းစနစ်ကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားဆုံးမတာဖြစ်ပါတယ်။

တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိတ်သတ်အပေါင်းတို့၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ဂုဏ်တွေကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်စဉ်းစားသုံးသပ်ပြီး ပီတိတွေဖြစ်အောင် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်နေခြင်းဟာ ကြီးမားတဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတစ်ခုဖြစ်တယ်။ ဒီ ကုသိုလ်တရားရဲ့ တန်ဖိုးဟာ အင်မတန်မှကြီးမားတယ်။ အဲဒီလို ဗုဒ္ဓဂုဏ်ကို အာရုံပြုနေရတဲ့အချိန်မှာ လောဘလည်း မဖြစ်ဘူး၊ ဒေါသလည်း မဖြစ်ဘူး၊ မောဟလည်း မဖြစ်ဘူး။ အလွန်မြင့်မြတ်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တွေနဲ့ နေလိုက်ရတဲ့အချိန်တွေဟာ

၁၉၄

ဒေါက်တာအရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ

အင်မတန်မှ တန်ဖိုးရှိတဲ့အချိန်ဖြစ်လို့ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို
ကြိုးပမ်းအားထုတ်ကြရမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ကိုယ်စီကိုယ်စီ
သဘောကျပြီး ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်
သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၈ နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၆ ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် (၅) ရက်၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မေလ (၁၈) ရက်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊ အောင်ချမ်းသာရွာ၊ ဓမ္မသဟာယ သာသနစင်တာ၊ ဓမ္မရတိမဟာဓမ္မသဘာ၊ ဓမ္မာရုံကျောင်း တော်ကြီး၌ ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် (Win Higher Education Center) မန္တလေးမြို့၊ ကျွဲဆည်ကန်၊ ၃၁ လမ်း၊ အမှတ် ၃၈/၂၈၊ ဆရာကြီး ဦးဝင်းတင်+ ဆရာမကြီး ဒေါ်ချိုနွယ်စိုး၊ သမီးဒေါက်တာ ဝင်းဖြူဖြူသန်း၊ သား မောင်ရန်လင်း၊ မောင်ကျော်သူ မိသားစုနှင့် ကျောင်းသူ/ကျောင်းသားများ၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါန အဖြစ်ဖြင့် ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် အထူးတရားပွဲ၌ ဟောကြားအပ်သော ‘မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်’ တရားဒေသနာတော်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေ သိကြတဲ့ **ဣတိပိသော ဘဂဝါ အရဟံ အစရှိတဲ့ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးမယ် နံပါတ်(၈) ဖြစ်တဲ့ “ဗုဒ္ဓေါ”** ဂုဏ်တော်အကြောင်းကို ဒီနေ့ နာယူမှတ်သားကြရအောင်။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်တွေကို စိတ်နှလုံးထဲ လွှမ်းထုံထားခြင်းကြောင့် ရရှိလာတဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုဟာ အလွန်ကြီးမြတ်တဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြစ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် လောကမှာ ကိုယ်ကျင့်သီလအားဖြင့်လည်း မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ဝေးရော။ သမာဓိ

စွမ်းအားဖြင့် တူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ လုံးဝမရှိ နိုင်ဘူး။ ပညာအားဖြင့်လည်း တူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုတာ လုံးဝမရှိနိုင်ဘူး။ အဲဒီလို သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုတဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်း သာလွန်သောကြောင့်ဖြစ်တယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓဟာ လူသားတစ်ဦးဖြစ်ပြီး လူတွေရရှိနိုင်တဲ့ ဂုဏ် အရည်အချင်းတွေထဲက ထူးခြားတဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ သူတော်စင်ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်တယ်။ အစွမ်းတန်ခိုးကြီး လို့ ကိုးကွယ်ရတဲ့ နတ်ဘုရားမဟုတ်ဘူး။ ဒီလိုပြောလိုက်လို့ တန်ခိုးမကြီးဘူးလို့ မဟုတ်ဘူး။ အစွမ်းတန်ခိုး ဆိုသည်မှာ အမျိုးစုံရှိတယ်။ လူတွေနားလည်နေတဲ့ အစွမ်းတန်ခိုးဆိုတာ အရာရာ ဖန်ဆင်းနိုင်မှုလို့ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ အရာရာ လုပ်ဆောင်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အစွမ်းတန်ခိုးမျိုးကိုပဲ လူတွေက အစွမ်းတန်ခိုးလို့ သတ်မှတ်နေကြတာ။

စာပေကျမ်းဂန်မှာ အစွမ်းတန်ခိုးအမျိုးမျိုး ဖော်ပြထားတာ ရှိတယ်။ ငှက်တွေကောင်းကင်ပျံနိုင်တာကို ကမ္မဏေဒ္ဒိ လို့ခေါ် တယ်။ သူ့ကံကပေးတဲ့ အစွမ်းတန်ခိုးလို့ပြောတာ။ ရေထဲမှာ ငါးတွေကူးနိုင်တာလည်းပဲ သူတို့ရဲ့ ကမ္မဏေဒ္ဒိ ဆိုတဲ့ အစွမ်း တန်ခိုးပဲ။ လူတွေက ငှက်လို ကောင်းကင်မပျံနိုင်ဘူး။ ငါးလို လည်း ရေထဲဆင်းပြီး မကူးနိုင်ကြဘူး။ သို့သော် လူတွေမှာ အစွမ်းတန်ခိုး မရှိဘူးလားလို့ဆိုရင်ရှိတယ်၊ လူတွေရဲ့ အစွမ်း တန်ခိုးက ဦးနှောက်လို့ပြောတဲ့ အသိဉာဏ်ပေါ့။

တိရစ္ဆာန်လောကကြီးနဲ့ ကမ္ဘာလောကကြီးကို ချုပ်ကိုင်နိုင်လောက်အောင် စွမ်းရည်သတ္တိ မြင့်မားတာဟာ လူတွေရဲ့ အသိဉာဏ်ပဲဖြစ်တယ်ပေါ့။ လောကမှာ ဘယ်သက်ရှိသတ္တဝါမှ လူသားကို မယှဉ်နိုင်ကြဘူး။ လူသားတွေဟာ အကြံဉာဏ်၊ စွမ်းရည်သတ္တိတွေနဲ့ ရေထဲမှာပုန်းခိုနေတဲ့ ငါးကိုလည်း ဖမ်းနိုင်တယ်။ မြေကြီးထဲက သတ္တဝါတွေကိုလည်း ဖမ်းယူနိုင်တယ်။ ကောင်းကင်ပျံတဲ့ သတ္တဝါတွေကိုလည်း ဖမ်းယူနိုင်တယ်။

အင်မတန်မှ အင်အားကောင်းတဲ့ ဆင်ကြီးတွေကိုလည်း လေ့ကျင့်သင်ကြားပြီးတော့ ယာဉ်အဖြစ် အသုံးချတယ်၊ အခိုင်းအစေအဖြစ် အသုံးချတယ်။ အင်မတန်မှ အပြေးမြန်တဲ့ မြင်းတို့လိုအကောင်တွေကိုလည်း အသုံးချနိုင်တယ်။ ကိုယ့်ထက် အင်အားကြီးတဲ့ သတ္တဝါကြီးတွေကို ချုပ်ကိုင်ပြီးတော့ ကိုယ့်လိုဘာအတိုင်း ဆောင်ရွက်စေနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အသိဉာဏ် စွမ်းရည်ဟာ ဘယ်လောက်ကြီးမားတယ်ဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။

အေး- မြတ်ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာလည်း အလွန်ထူးခြားတဲ့ စွမ်းရည်သတ္တိတွေရှိတာဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို အစွမ်းတန်ခိုးကို ပြောတာ။ ကမ္ဘာကြီးကို ဖန်ဆင်းတာတို့နော်၊ သတ္တဝါတွေကို ဖန်ဆင်းတာတို့၊ လူသားတွေကို ဖန်ဆင်းတာတို့၊ လူသားတွေရဲ့ အကောင်းအဆိုး ဒါတွေကို ဖန်ဆင်းတာတို့ဆိုတဲ့ အစွမ်းတန်ခိုးမျိုးတွေကို ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ တကယ်တော့

ကမ္ဘာကြီးကိုဖန်ဆင်းတယ်ဆိုတာ လူတွေရဲ့တွေးဆယုံကြည်မှု သက်သက်မျှသာဖြစ်တယ်။

လူသားတွေရရှိနိုင်တဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာ အရည်အချင်းတွေ ဟာ လူရဲ့တန်ဖိုးပဲ။ အဲဒီတန်ဖိုးထဲမယ် ကိုယ်ကျင့်သီလ ကောင်းတာလဲ တန်ဖိုးတစ်ခုပဲ။ တည်ငြိမ်တဲ့ သမာဓိစွမ်းအား ရှိတာလဲ တန်ဖိုးတစ်ခုပဲ။ အသိပညာထက်မြတ်တာလဲ တန်ဖိုး တစ်ခုပဲ။ လူ့လောကမှ လူတွေဟာလဲ ဒီဂုဏ်သိက္ခာရှိအောင် ဘာတွေလုပ်ရတုန်းဆိုရင် ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းအောင် လုပ်ရတယ်။ ပညာတတ်အောင် လုပ်ရတယ်။ ဒီနှစ်ခုဟာ အရေးကြီးတဲ့အရာနှစ်ခုပဲဖြစ်တယ်။ အဲဒီထဲမယ် သီလရှိပြီးတဲ့ နောက် ပညာဆိုတဲ့အရာက အစွမ်းအထက်ဆုံးပဲဖြစ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ဟာ လူ့လောကမှာ ပညာအားဖြင့် အစွမ်းထက်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ သီလ၊ သမာဓိ အစွမ်းထက်တယ်။ သို့သော် ပညာကတော့ အထွတ်အထိပ် ရောက်သည်အထိ အစွမ်းထက်တယ်။

ဒီနေရာမှာ နည်းနည်းစဉ်းစားကြည့်၊ ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ စကားလုံး က “သိသူ” ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကိုပြောတာ။ “ဗုဒ္ဓတိတိ ဗုဒ္ဓေါ” သိတဲ့သူဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်။ ဘာတွေကို သိတာတုန်းဆိုရင် လောကမှာ သိစရာမှန်သမျှကို အကုန်သိတယ်။

သိစရာဆိုတာ အင်မတန်မှများတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့သိတာ တစ်ထွာတစ်မိုက်တောင် မရှိဘူး။ သိစရာတွေက အများကြီး။ မသိတာနဲ့သိတာကို တွက်ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် မသိတာတွေ

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၁၉၉

ကများပြီး သိတာက နဲနဲလေးပဲ။ လက်တစ်ဆုပ်စာလေး လောက်ပဲ ကိုယ်သိတယ်။ ကိုယ်မသိတာတွေက အများကြီး။ ဒီပြင်ဟာမပြောနဲ့ တောထဲမှာပေါက်နေတဲ့ သစ်ပင်တွေရဲ့ နာမည် အကုန်ဖော်နိုင်ရဲ့လား။ ဒီသစ်ပင်တွေရဲ့ အသုံးရော အကုန်သိသလား။ ပညာရပ်အနေနဲ့ တစ်ခုပဲကြည့်ဦး။

ရှေးခေတ်က တက္ကသိုလ်မှာ ပညာသင်တဲ့ ရုက္ခဗေဒ၊ အာယုဗေဒ စတဲ့ အတတ်ပညာမျိုးတွေဟာ အံ့ဖွယ်ဖြစ်တယ်။ သစ်မြစ်သစ်ဥကနေဖော်စပ်တဲ့ (Hervel Medicine) ဆိုတာနဲ့ လူ့အသက်ကို ကယ်နိုင်ခဲ့တယ်။ ကနေ့ခေတ်မှာ ပြန်ပြီး ခေတ်စားလာတယ်နော်။ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာတောင်မှ အဲဒီ သစ်ပင်တွေ သစ်မြစ်တွေ ဒါတွေကို (Research)လုပ်ပြီး ပြန်ထုတ်နေတယ်။

အဲဒီတော့ ရှေးတုန်းက တက္ကသိုလ်ပြည်မှာ ဆေးပညာ အတတ်ကိုသင်တဲ့ ကျောင်းသားတစ်ယောက်ကို ဇီဝကလို့ သိကြတယ်ပေါ့။ သူသင်တာ ခုနစ်နှစ်ကြာတယ်။ သူ့သင်ပုံ သင်နည်းကလည်း ဘယ်လောက်တောင် ထက်မြက်တုန်း ဆိုလို့ရှိရင် “မြန်မြန်လည်းသင်တယ်။ များများကြီးလည်း သင်တယ်။ သင်ထားသမျှကိုလည်း မှတ်မိတယ်။ မေ့ပျောက် တာ မရှိဘူး”တဲ့။ အဲဒီလိုသင်ထားတဲ့ပညာရပ်ဟာ အလွန် များပြားတယ်။

အဲဒီ ဆေးပညာရပ်မှာ သစ်ပင်တစ်ပင်ရဲ့ အသုံးဝင်ပုံ၊ ဘယ်လိုဂုဏ်သတ္တိတွေရှိတယ် ဆိုတာကအစ အသေးစိတ်

သင်ရတယ်။ သူသင်ကြားရတဲ့ ဆေးပညာအတတ်က ကုန်သလားဆိုတော့ မကုန်ဘူး။ သူ့ဆရာဆီ ချဉ်းကပ်ပြီးမေးတယ်။ “သူသင်တာ ခုနစ်နှစ် ရှိသွားပြီတဲ့။ ဒါ ကုန်ပြီလား” ဆိုတော့ ဆရာကြီးကပြောတယ်။ “ဘယ်ကုန်မလဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ မင်းဘဝ အသက်ဝမ်းကြောင်း အသက်မွေးဖို့အတွက် ငါပြောမယ်တဲ့။ တူရှင်းလေးတစ်ချောင်းယူသွား၊ ဟောဒီမြို့ရဲ့ပတ်ဝန်းကျင် တစ်ယူဇနာ(ရှစ်မိုင်) အတွင်းရှိတဲ့ သစ်ပင်တွေကိုလေ့လာ။ ဘာပင်မှ မကျန်စေနဲ့၊ လေ့လာခဲ့၊ အဲဒီထဲမယ် ဆေးဖက်မဝင်တဲ့ သစ်ပင်တွေရင် မင်းယူလာခဲ့ပါ” တဲ့။ အဲဒါ ဒီသာပါမောက္ခ ဆရာကြီးက စာမေးပွဲစစ်တာပဲ။ အဲဒီနည်းနဲ့ စာမေးပွဲစစ်တာ။ (အခုခေတ် အဲဒီစာမေးပွဲနဲ့စစ်ရင်တော့ အကုန်ကျမယ် ထင်တယ်နော်။)

တူရှင်းတစ်ချောင်းယူပြီး လိုက်ရှာတယ်။ ဇီဝကဟာ ဆေးဘက်မဝင်တဲ့အပင် တစ်ပင်မှရှာမတွေ့ဘူး။ ဟိုအပင်လေးကြည့်လိုက်လည်း သုံးလို့ရတယ်။ ဒီအပင်လေး ကြည့်လိုက်လည်း သုံးလို့ရတယ်။ ဒီအမြစ်က ဘယ်လိုသုံးတယ်ဆိုတာတွေ အားလုံးသိနေတာချည်းပဲ။ အသုံးမဝင်တဲ့အပင်ဆိုတာ ရှာလို့မတွေ့ခဲ့ဘူး။

ရှာလို့မတွေ့တော့ ဆရာကြီးထံပြန်ပြီး အစီရင်ခံတယ်။ ဆရာကြီးက “မင်း ဆေးပညာတတ်ပြီ၊ အိမ်ပြန်ချင်ပြန်တော့” လို့ ခွင့်ပေးလိုက်တယ်။ ရိက္ခာနည်းနည်းလေးပေးပြီး ဆရာကြီးက ဇီဝကကို ပြန်လွှတ်လိုက်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့ရိက္ခာနည်းနည်း

ပေးတုန်းဆိုရင် “ဒီကောင် လမ်းသွားလို့ရှိရင် ရိက္ခာပြတ်လိမ့်မယ်။ ပြတ်ရင် သူ့ဆေးပညာနဲ့ ဆေးကုသိမ့်မယ်” ဆိုတဲ့ အမြင်ကြောင့်ဖြစ်တယ်။ ဇီဝကဟာ ဆေးအိတ်လွယ်သွားတာလည်း မရှိဘူး။ ဆေးစာလည်း ဖတ်စရာမလိုဘူး။ သူ့ဆေးပညာနဲ့ပဲ ကုလို့ရမယ်။ သူ့မှာဆေးအိတ်လည်း မပါဘူး။ ဆေးသေတ္တာလည်း မပါဘူး။ ဒီအတိုင်းသွားတာ။

ရောဂါတွေ့တာနဲ့ မီးဖိုချောင်ထဲက ပစ္စည်းနဲ့လည်း ကုချင်ကုတယ်။ သစ်ပင်အခေါက်နဲ့လည်း ကုချင်ကုတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ရောဂါတွေ့ကုသွားတာ အများကြီးပဲ။ ဆေးပညာအနေနဲ့ အဲဒီတုန်းက အလွန်မြင့်မားခဲ့တယ်ဆိုတာကို ဖော်ပြတယ်။ အလွန်မြင့်မားခဲ့တဲ့ ဆေးပညာရပ်တစ်ခုဟာ လောကမှာ ထင်ရှားခဲ့သေးတယ်။ အဲဒီတော့ လောကမှာ လူတွေ လက်လှမ်းမမှီတဲ့ ပညာရပ်တွေ အများကြီးရှိနေသေးတယ်။

တောထဲမှာရှိတဲ့ သစ်ပင်တွေရဲ့ အမည်နာမသိဖို့တောင်မှ ခဲယဉ်းတယ်ပေါ့။ အသုံးအစွဲသိဖို့ဆိုတာကတော့ ဝေလာဝေး။ အဲဒီတော့ လောကမှာပညာလောက်ကြီးမားတဲ့ အစွမ်းတန်ခိုးဟာ မရှိဘူး။ လူတွေဟာ လူ့ဘဝရောက်လာတာနဲ့မကြာဘူး။ သုံးလေးနှစ်အရွယ်ကနေစပြီး ကျောင်းထားကြရတယ်။ အဲဒီကနေ မူလတန်း၊ မူလတန်းကနေ သေသည်အထိ သင်နေကြရတာ။ ပညာရပ်ဆိုတာ ဆုံးတယ်လို့မရှိဘူး။ ပညာကတော့ မဆုံးဘူး။ Course ကတော့ ကုန်ချင်ကုန်မှာပေါ့။ ဘွဲ့ရတာ

တော့ ရှိချင်ရှိမှာပေါ့။ ပညာကုန်လို့ ရတာမဟုတ်ဘူး။
သင်တန်းကုန်လို့ရတာ။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားကို “ဗုဒ္ဓ” လို့ ခေါ်တာဟာ
သိစရာတွေကိုအကုန်သိလို့ ခေါ်တာဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရား
က အများကြီးသိတယ်။ အကုန်အစင်သိတယ်။ မြတ်စွာဘုရား
က တစ်ခါဟောတယ်-

သစ်တောထဲမှာ သစ်ရွက်လေးတွေ ကောက်ယူ၊ လက်ထဲ
မှာဆုပ်ပြီး “တွေ့လား၊ ငါ့လက်ထဲမှာရှိတဲ့ သစ်ရွက်တွေ၊
ဒီတောကြီးထဲမှာရှိတဲ့ သစ်ရွက်တွေနဲ့ ငါ့လက်ထဲမှာရှိတဲ့
သစ်ရွက်တွေ ဘယ်ဟာကများတုန်း” လို့ ရဟန်းတွေကို
မေးတော့ ရဟန်းတွေက “အရှင်ဘုရား၊ တောထဲမှာရှိတဲ့
သစ်ရွက်တွေက အင်မတန်များပါတယ်” တဲ့။

“အဲဒီအတိုင်းပဲတဲ့၊ ငါသိပြီး မဟောတဲ့ အကြောင်းအရာ
တွေက သစ်တောထဲမှာရှိတဲ့သစ်ရွက်တွေလို အများကြီးပဲတဲ့။
ငါသိပြီး ဟောတဲ့တရားက ငါ့လက်ထဲမှာဆုပ်ထားတဲ့ သစ်ရွက်
တွေလောက်ပဲ” တဲ့။ အဲဒီတော့ ဘုရားသိတဲ့ပညာရပ်ဟာ
ဘယ်လောက်ကျယ်တယ်ဆိုတာ ဆင်ခြင်စဉ်းစားကြည့်လို့
ရတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီပညာရပ်တွေကို အချောင်ရတာ
လားလို့ မေးကြည့်ရင် ဘယ်ဟုတ်ပါ့မလဲ။ လေးအသင်္ချေနဲ့
ကမ္ဘာတစ်သိန်းသင်ယူပြီးမှ၊ ပညာပါရမီ ဖြည့်ကျင့်ပြီးတော့မှ
ရတာဖြစ်တယ်။

ဘုရားမဖြစ်ခင်က ဒါတွေ အကုန်သိသလားဆိုရင် မသိနိုင်ဘူး။ ဘုရားဖြစ်လိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ကို ရောက်ရှိသွားတယ်။ လမ်းစဉ်အတိုင်း တရားဓမ္မကျင့်တဲ့အခါမှာ အသိဉာဏ် ပွင့်လင်းသွားတာဖြစ်တယ်။ ကိုယ်ကျင့်သီလတွေ၊ သမာဓိတရားတွေ ဒီစွမ်းအားတွေနဲ့ အသိဉာဏ် ပွင့်လင်းသွားတဲ့အချိန်ဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တာ။ အဲဒီကျတော့မှ ဗုဒ္ဓ ဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တာ။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးမှာ ဒုတိယ ဂုဏ်တော်က သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတေ(သမ္မာဆိုတာအမှန်အတိုင်း၊ သံက ကိုယ်တိုင်၊ ဗုဒ္ဓက သိတာ။) အဲဒီ ဂုဏ်တော်ကလည်း အမှန်အကန် ကိုယ်တိုင်သိတယ်။ သစ္စာလေးပါးကို အမှန်အကန် ကိုယ်တိုင် သိလို့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓလို့ခေါ်တာ။

အခုဒီ ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်ကလည်း အသိဉာဏ်နဲ့ ပတ်သက်တယ်။ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးမှာ ဂုဏ်တော်နှစ်ပါးက အသိဉာဏ်နဲ့ ပတ်သက်နေတယ်။ အသိဉာဏ်က ဘယ်လောက်အရေးပါတယ်ဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်နော်။

ဒီထဲမယ် သီးခြားသိတာတွေပါသေးတယ်။ ဘာတွေတုန်းဆိုရင် ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ ဝိဇ္ဇာ ဆိုတာလည်း အသိဉာဏ်ပဲနော်။ လောကဝိဒ္ဓ- လောကအကြောင်းကိုသိတယ် ဆိုတာလည်း အသိဉာဏ်ပဲ။ ဗုဒ္ဓ-သိသူ ဆိုတာလည်း အသိဉာဏ်ပဲ။ အသိဉာဏ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး အရေးပါလို့ ဖော်ပြထားတာ။

လောကမှာ အရေးကြီးဆုံးက ပညာပဲ။ “ပညာဟာ လူ့ရဲ့ တန်ဖိုး” လို့ ပြောကြတယ်။ တကယ်လည်းပဲ သိသူနဲ့ မသိသူ ဟာ အလွန်ကွာခြားတယ်ပေါ့။ မသိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အရာ ခပ်သိမ်း မှောင်ကျနေသလိုဖြစ်တယ်။ သိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ အရာခပ်သိမ်း သူ့အတွက်မှာ လင်းနေတယ်။ ဘာလုပ်လုပ် သူဟာ အသိဉာဏ်ရှိရှိနဲ့လုပ်သွားတယ်။ အသိဉာဏ်ရဲ့ တန်ဖိုး ဟာ အင်မတန်မြင့်မားတယ်။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ နှင့် ဗုဒ္ဓ အထူး

အဲဒီမှာ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ” “ဗုဒ္ဓ” ဘာထူးလဲ၊ ထူးခြားမှု ရှိလားလို့ မေးစရာရှိလာတယ်။ အသိဉာဏ်ကို နှစ်ပိုင်းခွဲပြီး ပြောလိုက်တာ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ- မှန်မှန်ကန်ကန် ကိုယ်တိုင် သိတယ်ဆိုတာ သစ္စာလေးပါးသိတာကိုဆိုလိုတယ်။ လောက မှာ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကိုသိမှ သံသရာဝဋ်ကလွတ်ဖို့ လမ်းစကို တွေ့နိုင်တယ်။ သစ္စာမသိဘဲနဲ့ သံသရာဝဋ်က လွတ်လမ်းဆိုတာ မတွေ့နိုင်ဘူး။

ဆိုပါစို့။ ကိုယ့်မှာ ပြဿနာတစ်ခု ရှိလာပြီ။ လူတွေမှာ လူမှုရေး ပြဿနာ၊ စီးပွားရေး ပြဿနာ၊ ဘာပြဿနာ၊ ညာ ပြဿနာ ပြဿနာတွေ (Problem) တွေပေါ့။ Problem တွေ ရှိလာပြီဆိုရင် Problem ရှိမှန်းသိရုံနဲ့ ပြီးလားဆိုတော့ မပြီးဘူး နော်။ Problem ပြဿနာကိုသိတာဟာ တစ်ခုပဲသိသေးတယ်။

ဘာသိဖို့လိုတုန်းဆိုတော့ ဒီProblemပြဿနာဟာ ဘာကြောင့် ဖြစ်တာလဲ၊ အကြောင်းရင်းကိုသိဖို့လိုတယ်။

The cause of problem ပြဿနာရဲ့ အကြောင်းလည်း သိတယ်၊ ပြဿနာကိုလည်းသိတယ်။ ပြဿနာရဲ့ အကြောင်း ကိုလည်းသိတယ်။ ဒါလောက်နဲ့ လုံလောက်ပြီလားဆိုရင် မလုံလောက်ဘူး။ ပြဿနာဆိုတာ အဖြေရှိသေးတယ်။ အဖြေ ရှာနိုင်ရမယ်နော်။ Solution ပြဿနာရဲ့အဖြေ။ အဲဒီအဖြေ ကိုလည်း သိဖို့လိုတယ်။ ဒါဖြင့် အဖြေဆိုတာသိပြီ။ ပြဿနာ ငြိမ်းတာကိုသိပြီ။ အဲဒီပြဿနာငြိမ်းတဲ့နည်းလမ်း ဆိုတာကို လည်း သိရမယ်။ The way of solution of problem ကို သိရမယ်၊ ဒီလိုဆိုတာပေါ့။

အဲဒီတော့ လေးဘက်လေးတန် မှန်မှန်ကန်ကန်သိမှ ကိစ္စပြီးတယ်။ ပြဿနာကိုလည်း သိတယ်။ ဒီပြဿနာ ဘာကြောင့်ဖြစ်တယ် ဆိုတာလည်း သိတယ်။ ပြဿနာရဲ့ အေးငြိမ်းမှုကိုလည်း သိတယ်။ ဘယ်လိုနည်းနဲ့ အေးငြိမ်းတယ် ဆိုတာကိုလည်း သိတယ်။ ဟော- လေးဘက်လေးတန် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မှန်မှန်ကန်ကန်သိမှ ဒီပြဿနာဟာ အဖြေထုတ် နိုင်တာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။ ဘယ်အရာပဲဖြစ်ဖြစ် ပြဿနာတစ်ခုကို အဖြေမှန်မထုတ်နိုင်ဘူးဆိုရင်၊ အဖြေမှန်ထုတ်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်း ကို မသိဘူးဆိုရင် ဘယ်တော့မှ အဖြေရမှာ မဟုတ်ဘူး။ အေးငြိမ်းမှာ မဟုတ်ဘူး။

ဘဝပြဿနာ အဖြေရှာ

ကဲ- ဘုန်းကြီးတို့တတွေ ကြုံတွေ့နေရတဲ့ ဘဝပြဿနာ ကိုကြည့်မယ်။ ဘဝပြဿနာတစ်ခုကိုကြည့်၊ လူတိုင်းရင်ဆိုင် နေရတဲ့ ဘဝပြဿနာတစ်ခုက ဘာတုန်းဆိုရင် တဖြည်းဖြည်း အိုမင်းလာခြင်း၊ ရောဂါဝေဒနာရခြင်း၊ သေဆုံးရခြင်း၊ ဒါ ကြီးမား တဲ့ ပြဿနာကြီးတစ်ခု။ တစ်ခြား လူမှုရေးပြဿနာတို့၊ မိသားစု ပြဿနာတို့၊ နိုင်ငံရေးပြဿနာတို့ ဘာတို့ဆိုတာ ရှိချင်မှရှိတာ လေ။ လူတိုင်းမတွေ့ဘူး မဟုတ်လား။ အဲဒီပြဿနာတွေက လူတိုင်းမတွေ့ဘူး။ နိုင်ငံတိုင်းလည်း မတွေ့ဘူး။

အဲဒီတော့ လူမျိုးတိုင်းလည်းတွေ့တယ်။ ဘာသာဝင်တိုင်း လည်း တွေ့တယ်။ သက်ရှိသတ္တဝါမှန်သမျှဟာ တွေ့ကြုံနေရ တဲ့ ပြဿနာက ဘာတုန်းဆိုရင် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း ဆိုတဲ့ ပြဿနာပဲ။ ဒီပြဿနာကို ဘယ်သူဖြေရှင်းနိုင်သလဲ။ ဘာကြောင့် ဒီပြဿနာ ဖြစ်နေရတာလဲ။ ဒီပြဿနာ ဘယ်မှာ အဆုံးသတ်မှာလဲ။ အဆုံးသတ်တဲ့နည်းလမ်း ရှိသလား။ ဒီအချက်လေးကိုမှ မသိဘူးဆိုလို့ရှိရင် ဒီပြဿနာ ဘယ်လိုလုပ် ဖြေရှင်းမလဲ။

ဘုန်းကြီးတို့ မလေးရှားသွားပြီး သင်တန်းပို့ချတုန်းက အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းဆိုတာ (Problem)လို့ ခေါ်တယ်လို့ ဆိုတော့ အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ကမေးတယ်။ “ဆရာတော်၊ ဒါက သဘာဝတရား မဟုတ်လားတဲ့။ ပြဿနာမဟုတ်ဘူး”

အိုတယ်၊ နာတယ်၊ သေတယ် ဆိုတာ လူ့သဘာဝပဲပေါ့။ မဟုတ်ဘူး။ “အေး၊ မင်း အဲဒါကို ပြဿနာလို့ မမြင်သမျှ ကာလပတ်လုံး ဖြေရှင်းဖို့ ဘယ်တော့မှမကြိုးစားတော့ဘူး” လို့။ ငဲ့ခံနေမှာပဲလေ။ အဲဒါကြောင့်မို့လို့ ပြဿနာကို ပြဿနာ မြင်ဖို့ဟာ နံပါတ်တစ်အရေးကြီးဆုံးပဲလို့ ရှင်းပြောခဲ့တယ်။

အခု ကျောင်းသား လူငယ်လေးတွေ၊ ကျောင်းသူလေးတွေ ငယ်ငယ်လေးတွေ ပါလာကြတယ်။ ဒီအရွယ်မှာ သူတို့ ဘာမှမစဉ်းစားသေးဘူး၊ ပျော်နေတာ။ ငယ်ငယ်လေးပဲ။ “အေး၊ ဒီငယ်ငယ်လေးတွေ၊ သို့သော် လှမ်းပြီး ဟိုဘက် အနှစ် ၆၀ လောက် မျှော်ကြည့်လိုက်ပေါ့။ အနှစ် ၆၀ လောက်ရဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ မင်းတို့ခေါင်းက ဆံပင်တွေ အနက်ကျန်သေးလား၊ ဆေးဆိုးရင်တော့ ရတာပေါ့ကွာ။ ဆံပင်နက်တာ ရှိဦးမလား။ သွားတွေရော ဒီအတိုင်း ကျန်ပါ့မလားနော်။ မျက်စိကရော အခုအတိုင်း ကောင်းပါ့မလား။ ပါးရေတွေ မတွန့်ဘဲနဲ့ အခုအတိုင်းလို ချောချောလှလှလေးတွေ ရှိပါ့မလား” ဆိုတာ စဉ်းစားသာကြည့်လိုက်။

အဲဒီမှတ်တိုင်ကို မင်းတို့ကျော်သွားနိုင်မယ်လို့ထင်လား။ ဘယ်တော့မှ မကျော်နိုင်ဘူးနော်။ အခု ဘုန်းဘုန်းတို့ ရောက်နေတဲ့ မှတ်တိုင်ကြီးကို မင်းတို့ရောက်ဦးမယ်။ သွားတွေက ပြုတ်ထွက်ကုန်ပြီနော်။ မျက်စိတွေက မှုန်ကုန်ပြီ။ ဆံပင်တွေက ဖြူကုန်ပြီ။ ဟိုနားက ယိုင်၊ ဒီနားက ယိုင်၊ ဟိုနားက ရွဲ့၊ ဒီနားက

ရွဲ့နဲ့ဆိုတော့ အိမ်အိုကြီးလို တဖြည်းဖြည်း ဖြစ်လာကြတယ်။
အဲဒီပြဿနာ မရှိဘူးလားဆိုတော့ရှိတယ်။

တစ်နေ့နေ့ ရင်ဆိုင်ရမယ်။ ငယ်ငယ်တုန်းက ဘုန်းကြီးက
စဉ်းစားတယ်။ ရွာထဲမှာနေတော့ အဘိုးကြီးတွေ၊ အဘွားကြီး
တွေ တွေ့တယ်။ ရွံ့ရွံ့တွဲတွဲကြီးတွေ။ သူတို့ မွေးကတည်းက
အဘိုးအိုကြီးတွေ၊ အဘွားအိုကြီးတွေအဖြစ် မွေးလာတယ်လို့
ဒီလိုထင်တာ။ ကိုယ်လည်း သူတို့လိုဖြစ်လာမယ်လို့ တစ်ခါမှ
မတွေးမိဘူး။ ဒီအဘိုးကြီးက သူမွေးကတည်းက ဒီပုံစံကြီး
မွေးတာပဲလို့ အောက်မေ့တာနော်။ တစ်ခါမှ မစဉ်းစားဘူး၊
မစဉ်းစားသည့်အတွက်ကြောင့် ကြောက်လည်းမကြောက်ဘူး။
ဪ- နောက်ကျတော့ သူတို့လည်း ငယ်ငယ်တုန်းက ငါတို့လို
ပဲ၊ နောက်ပိုင်းမှ ဒီလိုတွေ အိုမင်းရွံ့တွဲ ဖြစ်ကုန်တာပါလား
နော်။ အခုတော့ ပေါက်နေပါပြီ၊ သဘောမပေါက်ခဲ့တာ ပြောပြ
တာပါ။

ဘုရားအလောင်းတွေက အိုခြင်း၊ သေခြင်းကို ပြဿနာ
တစ်ခုအနေနဲ့ ကြည့်တတ်တယ်။ ကြည့်ပြီး ဒီပြဿနာ
ဘာကြောင့်ဖြစ်တာတုန်းလို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နဲ့ ရှာလိုက်တဲ့အခါ
မွေးလာလို့ အိုရတာပဲ။ မမွေးရင် မအိုရဘူး။ “**ဇာတိပစ္စယာ
ဇရာမရဏံ**” အကယ်၍ မမွေးခဲ့ဘူးဆိုရင် အခုလို အဘိုးအို
အဘွားအို ဖြစ်မှာမဟုတ်ဘူး။

ဒါဖြင့် ဘာကြောင့်မွေးတာတုန်းဆိုရင် အေး- ဘဝရှိလို့ မွေးတာ။ ဘဝဆိုသည်မှာ ကံတရားနဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ခန္ဓာကို ခေါ်တယ်။ “ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ” ဘဝရှိလို့မွေးတာ။

ဒါဖြင့် ဘဝကတော့ ဘာဖြစ်လို့ ရှိနေရတာတုန်းလို့ဆိုရင် “ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ” အစွဲအလန်းရှိနေလို့၊ တွယ်တာလို့ ဖြစ်နေရတာ။ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ကိုက တွယ်တာနေတာ။ ကိုယ့် ဘဝကိုယ် ကျေနပ်နေတာ။

လူသားတွေကသာ ကိုယ့်ဘဝ ကျေနပ်တာ မဟုတ်ဘူး။ တိရစ္ဆာန်တွေကလည်း ကျေနပ်နေတာပဲနော်။ လူဖြစ်ချင် သလားဆို ခေါင်းယမ်းမှာ။ “လူမဖြစ်ချင်ပါဘူး။ လူက အလုပ် ရှုပ်တယ်၊ ကျောင်းနေရတာနဲ့၊ စာကျက်ရတာနဲ့” သူတို့မှာ အေးအေးဆေးဆေးပဲ။ ဘာမှလုပ်စရာမလိုဘူးနော်။ တကယ် သိရင် လူဖြစ်ချင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ့်ဘဝလေးကိုယ် ကျေနပ်ပြီး တွယ်ငြိနေတာကို ဥပါဒါန်လို့ခေါ်တာပဲ။ ဥပါဒါန် ဟာ ဘာကြောင့် ဖြစ်ရတာတုန်းဆိုရင် “တဏှာ” ဆိုတဲ့ လိုချင် တပ်မက်မှုကြောင့်ဖြစ်ရတာ။

ဒါဖြင့် ဒီတဏှာရော ဘာလို့ ဖြစ်ရတာတုန်းဆိုရင် “ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ” ဆိုတဲ့အတိုင်း စိတ်ရဲ့ ခံစားမှုတွေ ကြောင့်ဖြစ်တာ။ စိတ်ခံစားမှုလေးတွေ ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် သာယာဖွယ် ခံစားမှုတွေဆိုရင် လိုချင်လာတယ်။ အဲဒီလိုချင်မှု လေးတွေကြောင့် “ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ” ဆိုတာလာတယ်။

ဒါဖြင့် အဲဒီ ဝေဒနာကရော ဘာကြောင့်ဖြစ်ရတုန်းလို့ ဆိုရင် အာရုံနဲ့စိတ် ဆက်သွယ်မှု ဖဿကြောင့် ဖြစ်ရတာ။ ဆက်သွယ်မှုရှိသွားလို့ရှိရင် ဖြစ်တာပဲလေ။ အမြဲတမ်း စိတ်နဲ့ အာရုံနဲ့ထိတာ။ အဲဒါကို ဖဿ လို့ခေါ်တယ်။

ဖဿ က ဘာဖြစ်လို့ ဖြစ်ရတာတုန်းဆိုရင် မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ မန ဆိုတဲ့ (Sense organ) တွေရှိလို့ဖြစ်တာ။ အဲဒီ (Sense organ) တွေဟာ ဘာကြောင့် ဖြစ်တာတုန်းဆိုရင် နာမ်တရားတွေနဲ့ ရုပ်တရားတွေရှိလို့ဖြစ်တာ။

နာမ်တရားတွေက ဘာကြောင့် ဖြစ်တာတုန်းဆိုရင် အသိစိတ် ပဋိသန္ဓေဆိုတဲ့ ဝိညာဉ်လာလို့။ အဲဒီ ဝိညာဉ်က ဘာကြောင့်ဖြစ်တာတုန်းဆိုတော့ “သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ”။ ကံတရားတွေကြောင့်ဖြစ်တာ။

အဲဒီ ကံတရားဟာ ဘာကြောင့် ရှိနေတာတုန်းဆို “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ” တဲ့။ အမှန်မသိလို့ ဒါတွေရှိနေတာ။

မြတ်စွာဘုရားက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ အဖြေတွေ ထုတ်ပေးထားတယ်။ ဘဝတစ်ခုရဲ့ အဖြေတွေ။ ဘာကြောင့်ဖြစ်တယ်ဆိုတာ အကြောင်းတွေကို ရှာပြထားတာ။ အကြောင်းတွေ ရှာပြသလို (Solution)ကိုလည်း ပြထားတယ်။ မသိခြင်း (အဝိဇ္ဇာ) ဆိုတာမရှိရင် ကံတရားတွေ မဖြစ်တော့ဘူး။ ကံတရားတွေမဖြစ်ရင် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဉ်ဆိုတာ မလာဘူး။ မလာလို့ရှိရင် နာမ်ရုပ်တွေမဖြစ်ဘူး။ နာမ်ရုပ်တွေ မဖြစ်လို့ရှိရင်

(Sense organ) တွေ မလာဘူး။ (Sense organ)တွေ မလာဘူး ဆိုရင် ဖဿဆိုတဲ့ (Contact) တွေ မလာဘူး။ ဖဿမလာရင် ဝေဒနာ မလာဘူး။ ဝေဒနာ မလာလို့ရှိရင် တဏှာ မလာဘူး။ တဏှာမလာရင် ဥပါဒါန် မလာဘူး။ ဥပါဒါန် မလာရင် ဘဝ ဆိုတာ မလာဘူး။ ဘဝ မရှိရင် ဇာတိ မရှိဘူး။ ဇာတိ မရှိရင် အိုတာ၊ နာတာ၊ သေတာမရှိဘူး။ ဒါက ဖြေရှင်းမှု(Solution) ကို ပြသွားတာ။

အဲဒီလို အကြောင်းနဲ့အကျိုးနဲ့ ဒီလို မှန်မှန်ကန်ကန် လေးဘက်လေးတန်က ပြည့်ပြည့်စုံစုံသိတာကို သမ္မသမ္ဗုဒ္ဓလို့ ပြောတာ။ အဲဒီလိုသိလို့ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဖြစ်တယ်။ သာမန်ပညာ မဟုတ်ဘူး။ လေးနက်မှန်ကန်တဲ့ သဘာဝတရားကြီး တစ်ခုလုံး ကို ခြုံငုံသုံးသပ်နိုင်တဲ့ အသိပညာမျိုးကို မြတ်စွာဘုရား ရခဲ့ တယ်။

ဗုဒ္ဓေါ ဆိုတာက အဲဒီလေးမျိုးတင်သိလားဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ လောကမှာ သိစရာမှန်သမျှ အကုန်သိတယ်။ “ယာဝတကံ ဧညျံ တာဝကံ ဉဏံ” တဲ့။ သိစရာ ရှိသလောက် ဉာဏ်ကလည်း လိုက်သိတယ်။ အသိဉာဏ်နဲ့ သိစရာ အကြောင်းအရာတွေအားလုံးဟာ ကွက်တိဖြစ်တယ်။ သိစရာဉာဏ်ကလည်း မကျန်အောင်သိတယ်။ အဲဒါကို “သဗ္ဗညုတဉာဏ်” (Omniscience)လို့ ခေါ်တာပဲ။ သဗ္ဗညု ဆိုတာ အရာခပ်သိမ်းကိုသိသူ။ အရာခပ်သိမ်းကိုသိတယ် ဆိုတဲ့နေရာမှာ အမြဲသိနေတာလားဆိုရင် မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ

ဉာဏ်ကြီးက မီးထွန်းထားသလို အမြဲသိပြီး အမြဲလင်းနေတာ လားဆိုရင် အဲဒါမျိုးမဟုတ်ဘူး။

မျက်လုံးဆိုတာ ဖွင့်ကြည့်မှပဲမြင်တယ်မဟုတ်လား။ မှိတ်ထားရင် မမြင်ဘူးလေ။ ဓားဆိုတာလည်း ဘယ်လောက်ထက်ထက် ဓားအိမ်ထဲ ထည့်ထားရင် ခုတ်လို့ရပါမလား၊ မရဘူး။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်က သိစရာတစ်ခုကို သိချင်လို့ ကြည့်လိုက်ရင် အားလုံးရှင်းပြီး သိတယ်။ မသိလို့ ခေါင်းကုတ်ရတာမရှိဘူးလို့ ပြောတာနော်။ သိချင်လို့ ကြည့်လိုက်တာနဲ့ တပြိုင်တည်း အကုန်ရှင်းရှင်းကြီးသိတာကို သဗ္ဗညုတဉာဏ်လို့ခေါ်တယ်။ အိပ်နေတုန်းမှာ ဒီဉာဏ်ကြီးရှိနေတာ မဟုတ်ဘူး။ မီးလင်းနေသလို ဒီဉာဏ်ကြီးဟာ အမြဲတမ်းရှိနေတာ မဟုတ်ဘူး။ သိချင်လို့ ကြည့်လိုက်ရင် သိတယ်။

ပညာတတ်သူနှင့် မတတ်သူ

ကဲ- ပညာတတ်တဲ့သူနဲ့ မတတ်တဲ့သူနော်။ ကိုယ့်လေ့လာမှုနယ်ပယ်မဟုတ်တဲ့ ပြဿနာတစ်ခု မေးလိုက်ပြီဆိုရင် မတတ်တဲ့လူက အဖြေမထုတ်နိုင်ဘူး။ တတ်တဲ့လူကတော့ အဖြေထုတ်နိုင်တယ်။ ဥပမာ- ဆေးပညာသင်ထားတယ်။ ဆေးပညာတတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ဆေးပညာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းတစ်ခုမေးမယ်ဆိုရင် အဖြေထုတ်နိုင်ပေမယ့် ကျန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က အဖြေထုတ်နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ သိမှမသိတာကိုး။

သင်ထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က သိတယ်ပေါ့။ ဘာဖြစ်လို့ သင်ထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကသိပြီး မသင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ဘာလို့မသိတာတုန်းလို့ ဆိုရင် ပညာရဲ့စွမ်းအားခြင်း မတူတာပေါ့။ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

အေး-ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားက ဘာသိချင်သိချင်၊ သိချင်လို့ ကြည့်လိုက်တာနဲ့ တပြိုင်နက် အဆီးအတားမရှိ အကုန်လုံး အကြွင်းအကျန်မရှိအကုန်လုံးသိတယ်။ အကြောင်း ကိုလည်း သိတယ်။ အကျိုးကိုလည်း သိတယ်။ နည်းလမ်း ကိုလည်း သိတယ်။ ဖြေရှင်းချက်ကိုလည်း သိတယ်ဆိုတော့ လေးဘက်လေးတန် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ သိသွားတယ်။ ဒီလိုဆိုတာ ပေါ့။

အဲဒီတော့ ဂုဏ်တော် ၂-ခု ထူးခြားပုံက သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဆိုတဲ့ ဂုဏ်တော်ကြီးက သစ္စာလေးပါးကိုသိတာ အဓိက ထားပြီးတော့ပြောတယ်။ အမှန်တရားကိုသိတာ အဓိကထား ပြောပြီး ဗုဒ္ဓေါဆိုတာကျတော့ သစ္စာလေးပါးမှတစ်ပါး ကျန်တဲ့ သိစရာမှန်သမျှ အကုန်သိတာကို ပြောတာ။ ဒါကြောင့်မို့ ဒီနှစ်ခု ခွဲထားတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

ထူးခြားပုံ နောက်တစ်နည်း

နောက်တစ်မျိုးက ကြည့်- သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လို့ ဆိုတာဟာ သိစရာတွေကိုသိတဲ့အသိဉာဏ်၊ ပဋိဝေဇဉာဏ်လို့ခေါ်တယ်။ (Penetration) ထိုးထွင်းပြီးသိတယ်။ တရားဓမ္မနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သိစရာမှန်သမျှ အကုန်သိတယ်။ ထိုးထွင်းသိတယ်။

ဗုဒ္ဓေါ ဆိုတာက အဲဒီသိတာကို သူများနားလည်အောင် ဘယ်လိုပြောရမလဲဆိုတာကို သိတယ်။ ဒေသနာဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။ မတူဘူးနော်။ သိတော့သိတယ်၊ ပြောမပြတ်ဘူး ဆိုတဲ့သူတွေ အများကြီးပဲ။ အဲဒီတော့ သူများနားလည်အောင် လူတိုင်းရှင်းမပြတ်လို့ လူတိုင်းဟာ ဆရာမဖြစ်ဘူး။ ပညာ တတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရှိသော်လည်းပဲ ကိုယ်ပညာတတ်တိုင်း သူများစိတ်ဝင်စားအောင်၊ သူများနားလည်အောင် ပြောပြ နိုင်တာက အရည်အချင်းတစ်ခုပဲ။

သိတာက အရည်အချင်းတစ်ခု။ သူတပါးနားလည်အောင် ပြောပြနိုင်တာက အရည်အချင်းတစ်ခု။ သိတဲ့အရည်အချင်းကို ပဋိဝေဇဉာဏ်လို့ခေါ်တယ်။ သူများနားလည်အောင် ပြောပြနိုင် တာကို ဒေသနာဉာဏ်လို့ခေါ်တယ်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါက ပဋိဝေဇ ဉာဏ်ကိုပြောတာ၊ ဗုဒ္ဓေါကျတော့ ဒေသနာဉာဏ်ကို ပြောတာ လို့ ဒီလိုအဓိပ္ပါယ်ယူရမယ်။

မြတ်စွာဘုရားကို ကြည်ညိုပူဇော်လိုတဲ့အနေနဲ့ ဂုဏ်တော် များရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကိုသိအောင် လေ့လာမယ် ဆိုလို့ရှိရင် အင်မတန်ကြည်နူးတဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်လာနိုင်တယ်။

လောကမှာ အတုယူအားကျစရာပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ရှိတယ် လေ။ အဲဒီလို အတုယူအားကျရမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးထဲမှာ မြတ်စွာ ဘုရားရဲ့ဂုဏ်တော်တွေကို ပွားခြင်းအားဖြင့် ဘုရားကို အတုယူ အားကျမှုတွေ ဖြစ်လာတာပေါ့။ “ဗုဒ္ဓဿ ပူဇံ မဟာတေဇ ဝန္တော” မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်လို့ရှိရင် မိမိမှာ အစွမ်းတန်ခိုး

တွေ တိုးတက်လာတယ်လို့ ပြောတယ်။ ဘုရားကို ပူဇော်တာနဲ့ အစွမ်းတန်ခိုးတွေ ဘယ်လိုတိုးတက်လာသလဲ၊ မြတ်စွာဘုရား လို အရည်အချင်းရှိတဲ့ သူတော်စင်တစ်ဦးကို မြတ်မြတ်နိုးနိုး စိတ်ထဲမှာ အမြဲထားခြင်းအားဖြင့် ဘယ်လိုအကျိုးကျေးဇူးတွေ သက်ရောက်လာသလဲလို့ဆိုရင် ဒါဟာ ရှင်းရှင်းလေးပဲ။

အာဇာနည်တို့ သူတစ်ယောက်နဲ့သိရင် သိတာနဲ့တင်ပဲ တော်တော်လေးကို အလုပ်မဖြစ်ဘူးလား။ လူကြီးနဲ့သိတယ် ဆိုတာနဲ့တင်ပဲ တော်တော်အလုပ်ဖြစ်နေပြီ။ မြတ်စွာဘုရားလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးနဲ့သိပြီဆိုရင် အစွမ်းသတ္တိတော့ ရတာပေါ့။ လူရိုသေ ရှင်ရိုသေ ဖြစ်သွားတာပဲ။ ဒါက နားလည်တဲ့ဥပမာနဲ့ ပြောပြ တာ။

ဗုဒ္ဓဟူသော ဝေါဟာရ၏အဓိပ္ပာယ်

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဗုဒ္ဓ ဆိုတဲ့ ဂုဏ်တော်ကို နားလည် သဘောပေါက်အောင် ပြောရမယ်ဆိုရင် သိစရာရှိတာတွေကို သိတော်မူလို့ ဗုဒ္ဓ လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အဓိပ္ပာယ်ပြန်တဲ့အခါ “သိသူ” လို့ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရတယ်။ နောက်တစ်ခုကတော့ “နိုးကြားသူ” လို့လည်း အဓိပ္ပာယ်ပြန်လို့ ရတယ်။ “ပွင့်လင်းသူ” ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်လည်း ပြန်လို့ရတယ်။

မသိတဲ့လူတွေက အိမ်မောကျနေတာနဲ့တူတယ်။ သိတဲ့ လူတွေက နိုးတဲ့လူ။ နိုးမှသိတာလေ။ အိပ်ပျော်နေရင် ဘာမှ မသိဘူး။ နိုးပြီဆိုရင် သိတယ်လေ။ အဲဒီလိုပဲ မြတ်စွာဘုရားက

အမှန်တရားကိုသိတယ်ဆိုတော့ နှိုးကြားသူ၊ မောဟတည်း
ဟူသော အိပ်ပျော်ခြင်းကနေ နှိုးထလာလို့ အမှန်တရားတွေကို
သိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတာ။

ဗုဒ္ဓဟူသော ဘွဲ့အမည်

အဲဒီ ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ ဂုဏ်အရည်အချင်းဟာ အမေကပေးတာ
လားဆို မဟုတ်ဘူး။ အဖေက ပေးတာလား၊ မဟုတ်ဘူး။
ဆွေမျိုးဉာတိတွေက ပေးတာလား၊ မဟုတ်ဘူး။ နတ်ဗြဟ္မာ
တွေက ပေးတာလား၊ မဟုတ်ဘူး။ မိမိကိုယ်တိုင် ကြိုးစား
အားထုတ်ခြင်းကြောင့်ရလာတဲ့ အသိဉာဏ်မျှသာ ဖြစ်တယ်
ပေါ့။ ဒါကြောင့်မို့ အသိပညာဆိုတာ ကိုယ်တိုင်ကြိုးစား
ပြီးတော့ ရယူကြရတာဖြစ်တယ်။

ကိုယ်တိုင်မသင်ဘဲနဲ့ ရနိုင်တဲ့ပညာရပ်ဆိုတာ လောကကြီး
မှာ မရှိပါဘူး။ ကိုယ်တိုင်ကြိုးစား သင်ယူမှသာလျှင် ရနိုင်တာ
ဖြစ်ပါတယ်။

အေး-မြတ်စွာဘုရားမှာလည်း ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့အမည်နာမတော်
ဟာ သူများကပေးအပ်တဲ့ အမည်နာမ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်တိုင်
ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်လို့ရတဲ့ အမည်နာမသာဖြစ်တယ်။
ဘုရားရဲ့ အသိဉာဏ်ကြီးမားမှုကြောင့် ဗုဒ္ဓလို့ ကျော်စောမှု
ဂုဏ်ရည်ကို အာရုံပြုပြီး ကြည်နူးဝမ်းသာမှုရအောင် ကြိုးစား
အားထုတ်ကြရမယ်။

လောကမှာ ကံမကောင်းဘူးဆိုရင် ကံကောင်းအောင်က
ဘာလုပ်ရမှာလဲ၊ မကောင်းတဲ့ကံတွေ ပပျောက်အောင် ကံ
ကောင်းတဲ့နည်းတွေ မရှိဘူးလားဆို၊ ရှိတယ်။ အကုသိုလ်
အကျိုးတွေ ဝင်ရောက်ဖြစ်ပေါ်နေတာကို လူတွေက ကံ
မကောင်းဘူးလို့ပြောတာ။ အကုသိုလ်ရဲ့ အကျိုးတရားတွေက
ကိုယ့်သန္တာန်ရောက်ပြီ၊ ထိခိုက်နေပြီဆိုရင် ဒါက ကံမကောင်း
ဘူးလို့ ပြောကြတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ကိုယ်ရဲ့လုပ်ရပ်ကို ပြန်
ဆန်းစစ်ကြည့်ရမယ်။ ငါတို့လုပ်နေတာ အမှားမရှိဘူး၊
အကောင်းတွေလုပ်တယ်။ သို့သော် အတိတ်တုန်းက မှားယွင်း
မှုတွေကလည်း လူတွေသန္တာန် လာရောက်ပြီး အကျိုးပေးနေ
တာတွေ ရှိတတ်တာပေါ့။

အဲဒီလို ဖြစ်ပေါ်လာတာမျိုးတွေကော မရှိနိုင်ဘူးလားဆို
ရှိနိုင်တယ်။ ရှိလာလို့ရှိရင် ဘာနဲ့အကာအကွယ်လုပ်ရမလဲလို့
ဆိုရင် ကံကောင်းအောင် ကောင်းတဲ့ကံတရားတွေကို ကြိုးစား
ပြီး လုပ်ရမယ်။

ဘုရားကို အာရုံပြုမယ်၊ တရားကို အာရုံပြုမယ်၊ သံဃာကို
အာရုံပြုမယ်။ ဘုရားရဲ့ နှုတ်ကပတ်တော်တွေကို ရွတ်ဖတ်
သရဇ္ဈာယ်မယ်။ ဘုရားကို ပူဇော်မယ်နော်။ ဘုရားနဲ့ ပတ်သက်
ပြီး စိတ်ကြည်နူးမှုတွေရအောင် လုပ်ရမယ်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု
တွေ မပြတ်လုပ်ပေးရမယ်။ ဘုရားပန်း၊ ရေချမ်း အမြဲတမ်း
ဆက်ကပ်၊ ဘုရားကို အာရုံပြု၊ ကုသိုလ်တရားတွေကို စိတ်ထဲ

မှာ ဖြစ်ပွားအောင်ကြိုးစား၊ အဲဒီလို ကြိုးစားခြင်းအားဖြင့် လည်းပဲ မကောင်းတဲ့ကံတွေ ပပျောက်သွားနိုင်တယ်။

ဒါကြောင့်မို့ ရှေးတုန်းက ကျမ်းစာတစ်စောင်ရေးပြီဆိုရင် ပဏာမဂါထာနဲ့ ဘုရားရှိခိုးတယ်။ ကျမ်းတစ်ကျမ်းရေးတဲ့အခါ ပြီးအောင် ရေးနိုင်ဖို့ တော်တော်ခဲယဉ်းတယ်။ အင်မတန်မှ ကြီးလေးတဲ့ တာဝန်ကြီးတစ်ခုကို လုပ်ရတာဖြစ်တယ်။ သာမန် ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုလည်း မရေးနိုင်ကြဘူး။ အဲဒီလို ရေးနိုင်ဖို့ အတွက်။ ဒါ ဖေတော့ မောင်တော့ ရေးတာပြောတာ မဟုတ် ဘူးနော်။

အလေးအနက် ကျမ်းစာကြီးတွေကိုရေးပြီဆိုရင် ဘာလုပ် ရတုန်း။ အဲဒီရေးနေတဲ့အချိန်မှာ ရောဂါဝေဒနာ ဖြစ်လာမယ် ဆိုရင် ပြီးအောင်ရေးနိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ မကျန်းမမာ ဖြစ်လာရင် ပြီးအောင်ရေးနိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ တစ်ခြားအနှောင့်အယှက်တွေ ဝင်လာရင်လည်း ပြီးနိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ကြားဖြတ်ဝင်လာတဲ့ အန္တရာယ်ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ဖို့အတွက် ရှေးဦးစွာ ဘုရားကို ရှိခိုးကြတယ်။ ဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်တွေ ကိုယ့်စိတ်ထဲ နှလုံးထဲ ထုံထားလိုက်တဲ့အခါ အဲဒီ ကုသိုလ်ကံရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ကြားဖြတ်ဝင်ရောက်မယ့် အကုသိုလ်တွေဟာ မလာနိုင်တော့ ဘူး။ ဟန့်တားပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။

ဒီ ကံဆိုးမိုးမှောင်ကျလာတဲ့အခါ ဖြစ်လာမယ့် အရိပ် အရောင်ရှိပြီ ဆိုတဲ့အချိန်မှာ ဘာနဲ့ ကာကွယ်ရသလဲဆိုရင်

ဘုရားကို အာရုံပြုပြီး ဗုဒ္ဓါနုဿတိကို ပွားရမယ်။ ဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်တွေကို အာရုံပြု။ ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်၊ ဂုဏ်တော်တွေကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ပြီး အချိန်များများ မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်ရမယ်။

လုပ်ပြီးတဲ့အခါ ကိုယ်လုပ်တဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ကိုယ် မမြင်ရတဲ့ သတ္တဝါတွေ၊ ကိုယ့်အနီးအပါးမှာရှိတဲ့ အိမ်စောင့် နတ်တွေကို အမျှအတန်း ပေးဝေရမယ်။ အဲဒီ အမျှအတန်း ပေးဝေခြင်းအားဖြင့် ကိုယ်နဲ့သူတို့နဲ့က မိတ်ဆွေဖြစ်သွားတယ်။ ခင်မင်ရင်းနှီးမှုတွေ ရလာတယ်။ မိတ်ဆွေဖြစ်လို့ရှိရင် ကိုယ် အန္တရာယ်မရောက်အောင် သူတို့က ကြည့်ရှုပေးတယ်။

အိမ်နားနီးချင်းနဲ့ တည့်အောင်ပေါင်းရင်တောင်မှပဲ ကိုယ့် အိမ် ကြည့်ပေးဖော်ရမယ်။ မတည့်ဘူးဆိုရင် မသိချင်ယောင် ဆောင်နေမှာ ဘာကြီးဖြစ်နေနေ၊ ဟုတ်ကဲ့လား။ အဲဒါလိုပဲ ကိုယ်မမြင်ရလို့ အိမ်စောင့်နတ်တို့၊ ကိုယ်စောင့်နတ်တို့ သွားပြီး တော့ ရန်မဖြစ်လေနဲ့။ ရန်ဖြစ်ရင်တော့ အဲဒါ ကိုယ့်ကို ကောင်းကျိုးပေးမှာ မဟုတ်ဘူးနော်၊ ဘယ်သူနဲ့မှ ရန်မဖြစ်နဲ့။

နောက်ဆုံးမှာ ကိုယ့်ရဲ့အိမ်က မွေးထားတဲ့ ခွေးနဲ့တောင် ရန်ဖြစ်ရင် ကိုယ့်ကို မျက်စောင်းထိုးကြည့်တာ အနည်းဆုံး ခံရမယ်။ ကြောက်လို့သာ ပြန်မလုပ်တာ ရှိမယ်နော်။ ဒီတိရစ္ဆာန် တွေမှာလည်း အသိရှိတယ်လေ။ တစ်ခါလောက် ရိုက်ထားတဲ့ သူဆိုရင် ရှောင်ပေရှောင်ပေနဲ့ မျက်စောင်းထိုးကြည့်တယ်။

သူတို့ အမြဲတန်း ငါးများဘာလုပ်မလဲဆိုပြီး ဒေါသနဲ့ကြည့်တာ။ ဘယ်သူနဲ့မှ ရန်မဖြစ်ဘဲ မေတ္တာသက်ရောက်အောင် လုပ်တာ ဟာ ကိုယ့်အတွက် ကံကောင်းစေခြင်းရဲ့ အကြောင်းတစ်ခုပဲ ဖြစ်တယ်ပေါ့။ ကိုယ့်အတွက် အကူအညီရခြင်းပဲ။

မေတ္တာပို့ရတယ်။ အမျှအတန်းပေးဝေရတယ်။ ကုသိုလ် ကောင်းမှုလုပ်တိုင်းလုပ်တိုင်း ဖိတ်ကြားပြီးတော့ သူတို့ကို အရေးတယူ လုပ်ရတယ်။ မိတ်ဆွေတောင်မှ လမ်းမှာတွေ့ရင် ကိုယ်က အရင်ခေါ်ရတယ်။ အရေးတယူ နှုတ်ဆက်ရင် ရင်းနှီး တယ်။ မခေါ်ချင်သလိုလို လုပ်သွားရင် သူကလည်း မခေါ်ချင် သလိုလို ပြန်လုပ်မှာပဲ။ လူအချင်းချင်းတောင် ဒီလိုဖြစ်လာ တယ်။

အဲဒါကြောင့်မို့လို့ ကံကောင်းအောင်လုပ်ဖို့ ဆိုသည်မှာ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်က ရင်ထဲက အမုန်းကင်းပြီး မေတ္တာဘာဝနာ တွေ များများပွားရမယ်။ မေတ္တာပို့မယ်၊ အမျှအတန်း ပေးဝေ မယ်၊ အားလုံးနဲ့ မိတ်ဆွေတွေဖြစ်မယ်။ အရာရာမှာ စိတ် ကြည်နူးမှုတွေ ရလာတဲ့အခါမှာ ကိုယ်တွေးတာတွေ၊ ကိုယ်ကြံ တာတွေ၊ ကိုယ်လုပ်တာတွေလည်း လမ်းမှန်ပေါ် ရောက်လာ နိုင်တယ်ပေါ့။

အဲဒီလိုမဟုတ်ဘူး၊ “ကံမကောင်း အကြောင်းမလှ” လို့ မကောင်းတာတွေနဲ့ စိတ်ကညစ်နေရင် ပိုဆိုးသွားနိုင်တယ်။ အဲဒီလိုမဖြစ်ရအောင် သတိရှိရမယ်။ ဘယ်သူပဲဖြစ်ဖြစ်

ကံကြမ္မာရဲ့ အလှည့်အပြောင်းကြောင့် ကံကောင်းတဲ့အခါ ကောင်းတယ်၊ မကောင်းတဲ့အခါ မကောင်းဘူး။

ဘုရားဂုဏ်တော်တွေကို ကိုယ့်ရဲ့ ရင်ထဲနှလုံးထဲ ရောက်အောင် တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုကို ပေးနိုင်တဲ့ဟာမျိုးဖြစ်အောင် လုပ်ရမယ်။ ပြီးပြီဆိုပြီးတော့မှ ကိုယ့်ရဲ့ (Wish)ကို ဖော်ပြတာ။ ဆုတောင်းတိုင်းကတော့ မရဘူးပေါ့။ ဆုတောင်းတိုင်း ရလို့ရှိရင် ဘာမှလုပ်မနေနဲ့။ ထိုင်ပြီးတော့ ဆုသာဆုတောင်း။ စာမေးပွဲအောင်လို့ရှိရင် ဒီ ၃- လုံးပါပါစေ၊ ၆- လုံးပါပါစေ၊ ထိုင်သာ ဆုတောင်းနေ၊ စာမကျက်နဲ့၊ ရမှာမဟုတ်ဘူးနော်။

အဲဒါကြောင့်မို့လို့ ဆုတောင်းရုံနဲ့ ဘယ်အရာမှ မရဘူး။ ဆုတောင်းတယ်ဆိုတာ Wish ကို ဖော်ပြတာပဲ ဖြစ်တယ်။ ဆုတောင်းတာ လိုချင်တဲ့ဆန္ဒရဲ့နောက်မှာ လုံ့လ ဝီရိယတို့၊ အသိဉာဏ်တို့ ဆိုတာတွေ လိုအပ်တယ်ပေါ့။

အဲဒီလို အကြောင်းအကျိုး ဆီလျော်စွာ အလုပ်လုပ်မှ ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေဆိုတာ ရနိုင်တယ်။ အဲဒီလို အချက်တွေကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား ဟောတာဖြစ်တယ်။ ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ ဂုဏ်တော်တွေထဲမှာ အရာခပ်သိမ်းကို သိစွမ်းနိုင်တဲ့ အသိဉာဏ်ရှိလို့ “ဗုဒ္ဓ” ဆိုတာကို အာရုံပြုပြီးတော့ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ခြင်းအားဖြင့် မိမိအတွက် ကံကောင်းလာနိုင်တယ် ဆိုတာ ယုံကြည်ကြရမှာဖြစ်တယ်။

သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်
 ဆိုသည်မှာ သိမှုအရည်အချင်းဖြစ်တယ်။ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ”
 ဆိုသည်မှာ သစ္စာလေးပါးကို ကုန်စင်အောင်သိတာ၊ “ဗုဒ္ဓ”
 ဆိုသည်မှာ သစ္စာလေးပါးမှတစ်ပါး အခြားသိစရာတွေကို
 အကြွင်းအကျန်မရှိ သိတာ။ တနည်းအားဖြင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ
 ဆိုသည်မှာ ထိုးထွင်းသိတဲ့ ပဋိဝေဓေသိဉာဏ်မျိုးကို ဆိုလိုပြီး
 ဗုဒ္ဓဆိုသည်မှာ ဟောပြောတဲ့ အဟောအပြောနဲ့ ပတ်သက်ပြီး
 သိတဲ့ ဒေသနာဉာဏ်မျိုးကို ဆိုလိုတယ်လို့ ကိုယ်စီ ကိုယ်စီ
 မှတ်သားပြီး ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာ ပွားများခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်
 တရား ဖြစ်ပွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်
 သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဘဂဝါ ဂုဏ်တော်

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၈ ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလပြည့်ကျော် (၆) ရက်၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁၆)ရက်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ၊ ပြင်ဦးလွင်ခရိုင်၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်၊ အနီးစခန်း၊ ရတနာရာမန္တယ်နင်းကျောင်းတိုက် ရတနာ့ဗိမာန်တော်ကြီးအတွင်း ဆင်ယင် ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် ဝိဟာရ မဟာကျောင်းလွှတ်ပူဇော်ပူဇာ အကြံဉာဏ်သဘင် အခမ်းအနား၌ မန္တလေးမြို့၊ ရှမ်းပွဲရပ်၊ ဒေါက်တာ ဦးချစ်မောင်-မျက်စိ အထူးကု ဆရာဝန်ကြီးအားရည်စူး၍ ဒေါက်တာ မြင့်မြင့်မေ-စိတ်ရောဂါအထူးကု ဆရာဝန်ကြီးနှင့် သားသမီးများဖြစ်ကြသော ဦးမင်းမင်းထွဋ်+ဒေါက်တာမိမိခင်၊ ဒေါက်တာမောင်မောင်နိုင်+ဒေါ်ခင်မာထွန်း၊ ဒေါက်တာနိုင်ထွန်းဦး၊ ဒေါက်တာ ဝင်းဝင်းမေ မိသားစု တို့၏ အမတ်ဒါန ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော “မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဘဂဝါဂုဏ်တော်” အကြောင်း တရားဒေသနာတော် ။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်များ ကြည်ညိုလေးစား အားထားကိုးကွယ်ရာဖြစ်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဂုဏ်ရည်တွေ မြောက်များစွာရှိတယ်။ အဲဒီအထဲမယ် ကျမ်းဂန်မှာ အများဆုံး ဖော်ပြတဲ့ ဂုဏ်တော်က (၉)ပါးဖြစ်တယ်။ အရဟံ စတဲ့ ဂုဏ်တော်တွေကို ကျမ်းဂန်မှာ နေရာအနှံ့အပြား အကြိမ်ကြိမ် ဖော်ပြထားတယ်။ ဘုရားမှန်သမျှဟာ ဒီလို အရည်အချင်းတွေ ရှိရမယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

အရည်အချင်းဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့တွဲစပ်ပြီး မှတ်သားရတဲ့ အရည်အချင်းမျိုးပဲ။ အဲဒီတော့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာတွေက များစွာ ရှိသော်လည်းပဲ အရည်အချင်းရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ အရည်အချင်း မရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ မတူညီကြဘူးပေါ့။

အရည်အချင်းဆိုတာ လေးစားလောက်တဲ့ အရည်အချင်း ဖြစ်မှ ကိုးကွယ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအဖို့ ကိုးကွယ်ရကျိုးနပ်မယ်။ လောကမှာ အရည်အချင်းဆိုတာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မတူညီကြ ဘူး၊ မြတ်စွာဘုရား ဒီအရည်အချင်းတွေရလာတာ အလွယ် တကူနဲ့ ရလာတာမဟုတ်ဘူး။

လေးသင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီ ၁၀-ပါး အပြား-၃၀ စတဲ့ ဗုဒ္ဓဖြစ်ကြောင်းတရားတွေကို စွမ်းစွမ်းတမံ ကျင့်ကြံကျိုးကုတ်အားထုတ်ခဲ့လို့ရတာဖြစ်တယ်။ နှစ်နဲ့ပြောလို့ မရဘူး၊ ကမ္ဘာနဲ့ချီပြီး ပြောရတယ်။ အဲဒီလောက်ကြာအောင် လေ့ကျင့်မှ ဘုရားတစ်ဆူ ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ ကျေနပ်စရာ အင်မတန်မှ ကောင်းတယ်ပေါ့။ အချောင်ဘုရားဖြစ်လို့ မရနိုင် ဘူးပေါ့။ နို့မို့ဆိုရင် လောကမှာ “အချောင်ဘုရားတွေ” အများကြီး ပေါ်လာဦးမှာပေါ့။ တကယ်ကို ကြိုးစားအားထုတ် လို့ ဒီလိုအရည်အချင်းတွေ ရလာတယ်ဆိုတာ သဘာဝကျ တယ်။

ကနေ့ခေတ်မှာလည်း လူတွေ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အရည် အချင်းခြင်း ကွာခြားတယ်ဆိုတာ ကြိုးစားအားထုတ်မှုပေါ်မှာ

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၂၂၅

အများကြီးတည်ရှိနေကြတယ်။ ပင်ကိုယ်က အရည်အချင်း ကောင်းတဲ့အပေါ်မှာ ကြိုးစားအားထုတ်မှုကြောင့်သာ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာတာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီတော့ မကြိုးစားဘဲ ရလာတဲ့ အရည်အချင်းတစ်ခုဟာ မှန်ကန်တဲ့ အရည်အချင်း ဖြစ်ဖို့ ခဲယဉ်းပါတယ်။

ကနေ့ခေတ်မှာ အရည်အချင်းကို ဘာနဲ့သတ်မှတ်တုန်း ဆိုရင် တော်တော်များများက Certificate နဲ့ သတ်မှတ်ကြ တယ်။ Certificate က တကယ့်အရည်အချင်းမဟုတ်ဘူး၊ တကယ် အရည်အချင်းရှိပြီဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ Certificate နဲ့ ဖော်ပြလို့ ရနိုင်တာမဟုတ်ဘူး၊ လက်မှတ်နဲ့ဖော်ပြတဲ့ အရည် အချင်းက တကယ့်အရည်အချင်း မဖြစ်နိုင်ဘူးနော်၊ မဖြစ်နိုင် ဘူး။

ဒါ့ကြောင့်မို့လို့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အရည်အချင်းဆိုတာ ကြိုးစား အားထုတ်ပြီး ပါရမီတွေ ဖြည့်ခဲ့လို့ရတဲ့ အရည်အချင်းဖြစ် တယ်။ ဘုရားဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ဒီအရည်အချင်းတွေဟာ ကျေနပ် ဖွယ်ရာ အင်မတန်မှ ကောင်းတယ်၊ ဒီလိုလုပ်မှ ဘုရားဖြစ်တယ် ဆိုတာ အင်မတန်မှ ကျေနပ်စရာ ကောင်းတယ်။

အဲဒီတော့ အရည်အချင်းပြည့်အောင် ဘယ်လိုကြိုးစား ခဲ့ရတယ် ဆိုတာကိုလည်း လမ်းစဉ်ကျင့်ထုံးကို အတိအကျ ဖော်ပြထားသည့်အတွက် အချောင်ဘုရားဖြစ်လာတာ မဟုတ် ဘူးဆိုတာ အင်မတန်မှ ထင်ရှားတယ်။

သော ဘဂဝါ နဲ့ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ

ဒါကြောင့်မို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ဉာဏ်တော်ကို ယုံကြည်အားထား ကိုးကွယ်လေးစားကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေ မသိမဖြစ်တဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့ အရည်အချင်းတွေဟာ ဘာတွေလဲ။ ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သုဂတော၊ လောကဝိဒ္ဓ၊ အနတ္တရော ပုရိသဒမ္ပ သာရထိ၊ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါ လို့ ကိုးမျိုးရှိတယ်။

အဲဒီမှာ “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ” ဆိုပြီး နောက်ဆုံးမှာ “ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ” လို့ ဘဂဝါတစ်ခု ထပ်ပါတာကို သတိထားဖို့ပါ။ အဲဒီနှစ်ခုက ဘယ်လိုကွဲပြားခြားနားသလဲလို့ဆိုရင် အစမှာပါတဲ့ “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ” က မြတ်စွာဘုရားဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ညွှန်းပြောတဲ့စကား ဖြစ်တယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပြောတာဖြစ်သောကြောင့် “ဒဗ္ဗဝါစက” လို့ဆိုတယ်။ “သော ဘဂဝါ-ထို မြတ်စွာဘုရားသည်” ဆိုတာ အရည်အချင်းကိုပြောတာ မဟုတ်ဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဒီဂုဏ်နဲ့ဆက်နွှယ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂလကို ဖော်ထုတ်ပြောဆိုခြင်းသာဖြစ်တယ်။

ဘဂဝါ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို ကနေ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက်သုံးတာ တွေ့ရတယ်နော်။ လေးစားရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ နာမည်ကြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို သုံးလေ့ရှိတဲ့ စကားလုံးတစ်ခုလို့ ယူဆရမှာဖြစ်တယ်။

ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ “ဘဂဝါ” က အရည်အချင်းကို ဖော်ပြတဲ့ စကားလုံးဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် “ဘဂဝါ , ဘဂဝါ” လို့ နှစ်ထပ် ပါနေခြင်းဟာ တစ်ခုကပုဂ္ဂိုလ်ကိုရည်ညွှန်းတယ်၊ တစ်ခုက အရည်အချင်းကိုရည်ညွှန်းတယ်၊ လူနဲ့အရည်အချင်းလို့ ဆိုလို တာပေါ့နော်။

အဲဒီတော့ ဒီကနေ့ပြောမှာ “မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ဘဂဝါဂုဏ်တော်” ဖြစ်တယ်။ “ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ” လို့ အဆုံးသတ်ထားတဲ့ ဘဂဝါ ဂုဏ်တော်ရဲ့ အကြောင်းကို ပြောပြမှာဖြစ်တယ်ပေါ့နော်၊ ဘဂဝါနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒီစကားလုံး ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အဓိပ္ပါယ် တွေ အများကြီးပဲ ဖွင့်ဆိုထားတယ်။ သို့သော် ဒီကနေ့တော့ အဲဒီလောက်အများကြီး ဖွင့်ထားတဲ့အတိုင်း အကုန်လုံး မပြော နိုင်ဘူး၊ အဋ္ဌကထာမှာဖွင့်တဲ့အဖွင့်ကလေးလောက်ပဲ မှတ်သား နာယူကြဖို့ပေါ့။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အရည်အချင်းတွေမှာ အရဟံ ဆိုတာက ဘယ်လိုအရည်အချင်းလဲ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါက ဘယ်လို အရည် အချင်းလဲဆိုတာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေဟာ သိသင့် သိထိုက်တယ်၊ အလေးအနက်ထားပြီး သိကြရမယ်။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်ပြီ ဆိုတဲ့အခါမှာ ဒီအရည်အချင်းတွေကိုပဲ အာရုံပြုကြရတာဖြစ်တယ်။ အဲဒီ အရည်အချင်းကို သိရှိသဘောပေါက်မှသာလျှင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဂုဏ်တော်ရဲ့ စွမ်းအားတွေဟာ ပိုပြီးမြင့်မားလာမယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့

အရည်အချင်း ဂုဏ်ရည်တွေကို အာရုံပြုပြီး မိမိရဲ့ စိတ်နှလုံး အား တည်ငြိမ်စွာ ထားနိုင်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ကြီးမားတဲ့ ကုသိုလ် တရား ဖြစ်ပွားနိုင်တယ်။

ရည်ရွယ်ချက်နှစ်မျိုး

ဗုဒ္ဓရဲ့ဂုဏ်ကို အာရုံပြုတယ်ဆိုတာ ရည်ရွယ်ချက် နှစ်ခု ရှိတယ်။ တစ်ခုက စိတ်ကြည်နူးမှုအတွက်၊ လောကမှာ လူတွေက စိတ်ကြည်နူးနေပြီဆိုလို့ရှိရင် ထိုကြည်နူးတဲ့စိတ်ကို အားတစ်ရပ်အနေနဲ့ အသုံးပြုပြီး အသိဉာဏ်ဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်လို့ရတယ်ပေါ့။ စိတ်ညစ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ဘယ် လိုမှ အသိဉာဏ်မဖြစ်နိုင်ဘူးလေ၊ အဲ့ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်ကို အာရုံပြုလိုက်လို့ စိတ်တွေဟာ ကြည်နူးလာတယ် ဆိုရင် အကြံကောင်း ဉာဏ်ကောင်းတွေ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ဂုဏ်ကို အာရုံပြုခြင်းအားဖြင့် စိတ်ရဲ့ကြည်နူးမှုတွေကို ရရှိနိုင်တယ်။

ကြည်နူးမှုရလာတဲ့စိတ်ကလေးကို အသုံးပြုလိုက်လို့ရှိရင် သမာဓိစွမ်းအားတွေ၊ ပညာစွမ်းအားတွေ တက်လာတယ်။ သမာဓိကလည်း ထက်မြက်လာမယ်၊ ပညာကလည်းပဲ ထက်မြက်လာမယ်၊ ဒီလိုဆိုလိုတာပေါ့နော်၊ ဥပမာ-ပန်းချီ ကားချပ်တစ်ချပ်ကို ရေးတော့မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ပန်းချီရေးမယ့်

ကားချပ်ကြီးတစ်ခုဟာ သန့်စင်နေဖို့လိုတယ်၊ ညစ်ပေနေလို့ ရှိရင် ဒီဆေးခြယ်တဲ့အခါမှာ လှပမှုဖြစ်မှာမဟုတ်ဘူး။

ထို့အတူပဲ စိတ်ကိုလည်း ရှေးဦးစွာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်တော်တွေကို အာရုံပြုပြီး သန့်ရှင်းစင်ကြယ်မှု ဆိုတာတွေ လိုအပ်တယ်။ နောက် တနည်းအားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရား ဂုဏ်တော်နဲ့ ဆေးကြောသန့်စင်လိုက်လို့ သန့်ရှင်းနေတဲ့လူရဲ့ သမာဓိစွမ်းအားတွေ၊ ပညာစွမ်းအား တွေဟာ ထက်မြက်လာတယ်။ ဒါ့အတွက် ဝိပဿနာကျင့်စဉ် တစ်ခုကို ကျင့်လိုက်မယ်ဆိုရင် လွယ်လွယ်ကူကူ အောင်မြင် ပေါက်ရောက်သွားနိုင်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုတာ။

ဘယ်အခါဖြစ်ဖြစ် လုပ်စရာအလုပ်အကိုင်ရှိတယ်၊ ဘုရား ဂုဏ်ကို အာရုံပြုလိုက်မယ်၊ ပြုပြီးတော့ စိတ်ဓာတ်တွေ အင်အား တွေ တက်လာပြီဆိုတော့မှ ကိုယ်လုပ်စရာကို ဆက်လုပ်မယ် ဆိုရင် အောင်မြင်နိုင်တယ်။

ဒါပေမယ့် ကနေ့ခေတ်မှာ တစ်ချို့ စာရေးဆရာတွေက အရက်ကလေးသောက်ပြီး စာရေးရင် အသိဉာဏ်တွေ ဖွံ့ဖြိုး တယ်လို့ ဒီလိုပြောကြတယ်၊ သူတို့ရတဲ့ အသိဉာဏ်ဆိုတာက ဘာတုန်းဆို “ဖေတော့ မောင်တော့” အသိဉာဏ်မျိုးတွေပဲ၊ လောကမှာ မမြင်ချင်အဆုံး မကြားချင်အဆုံး ဖြစ်နေတဲ့ လောက လူသားတွေရဲ့ အကြောင်းကို ရေးတာဖြစ်တော့

စိတ်ရွှင်လန်းတယ်၊ ဒါကိုပဲ ဒီလိုရည်ညွှန်းတာနဲ့တူတယ်၊
ဉာဏ်ဖြစ်တာတော့ မဟုတ်နိုင်ဘူး။

တချို့က အရက်ကလေးသောက်ပြီးလုပ်မှ ပိုပြီးတော့
ဉာဏ်ရွှင်တယ်လို့ ထင်ကြတယ်ပေါ့နော်၊ အဲဒီတော့ အခုလို
တရားဓမ္မ အားထုတ်တာကျတော့ အရက်ကလေး သွား
သောက်မိသွားရင်တော့ အဲဒါ တရားဓမ္မနဲ့ ဝေးသွားမှာပဲ
သေချာတယ်၊ မှန်ကန်တဲ့ အမြင်တစ်ခုကို ရဖို့ဆို မဖြစ်နိုင်ဘူး၊
ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရား ဂုဏ်တော်ကို ပွားထုံခြင်းအားဖြင့်
လူတွေရဲ့ အသိဉာဏ်ဟာ ရွှင်လန်းတက်ကြွလာနိုင်တယ်။

နောက်တစ်ခုက ဝိပဿနာ အားထုတ်ဖို့အတွက်
ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ဖို့အတွက်လည်း မြတ်စွာဘုရား
ဂုဏ်တော်ကို ပွားပေးရမယ်လို့ဆိုတယ်။ မြတ်စွာဘုရား
ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုလိုက်တာနဲ့ သဒ္ဓါစွမ်းအားတွေက
တက်လာတယ်၊ သဒ္ဓါစွမ်းအားနဲ့ ညီမျှစွာ ဝီရိယတို့ သတိတို့
သမာဓိတို့ ပညာတို့ ဆိုတာတွေလည်း ထက်မြက်ပြီး လာတတ်
တယ်။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားဂုဏ်ကို အာရုံပြုခြင်းအားဖြင့်
ဆေးကြောလိုက်တဲ့ အသိဉာဏ်နဲ့ ရှုမှတ်လိုက်တဲ့အခါ
ဝိပဿနာဉာဏ်က ပိုပြီး စူးစူးရှရှ ထက်ထက်မြက်မြက်
အောင်အောင်မြင်မြင် ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ဆိုတာကို စာပေ
ကျမ်းဂန်မှာ ပြောထားတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ” ဆိုတဲ့ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးမှာပါတဲ့ ဘဂဝါ ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို စာပေ ကျမ်းဂန်တွေမှာ ဘယ်လိုဖော်ပြတုန်းဆိုတာ မှတ်သားရမယ်။ သာမန်အားဖြင့် ဣတိပိ သော ဘဂဝါမှာ ဘဂဝါရဲ့အဓိပ္ပာယ်က ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရည်ညွှန်းတယ်၊ ဒါကြောင့်မို့ အဋ္ဌကထာဆရာတွေက “ဘဂဝါတိ ဂရု” ဘဂဝါ ဆိုတာ ဂရုလို့ ဖွင့်ဆိုကြတယ်။ အခုခေတ် စကားလုံးနဲ့ ဂရု လို့ရှိတယ်။

နောက် မော်ဒန်အင်္ဂလိပ်စကားမှာ ဂရု ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် စကားလုံးကို အဘိဓာန်တွေမှာ ထည့်သွင်းထားပြီပေါ့။ ဒီ တကယ့်ဆရာကြီးပေါ့၊ အဋ္ဌကထာဆရာတွေက ဘဂဝါဆိုတာ ဘာကိုပြောတာသလဲ၊ ဘဂဝါတိ ဂရု ပေါ့၊ ဘဂဝါဆိုတာ လောကလူသားတွေအားလုံးက လေးစားရတဲ့၊ တကယ့် အလေးပြုအပ်တဲ့ ဆရာပဲလို့ ဒီအဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ဆိုတယ်။

“ဂရုံ ဟိလောကေ ဘဂဝါတိ ဂုစ္ဆန္တိ” လောက လူတွေရဲ့ အသုံးအနှုန်းမှာ အလေးပြုအပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဂရုလို့ခေါ်တယ်။ အဓိပ္ပာယ်ခိုင်မှာ ဂရုကြီး၊ ဂရုကြီးနဲ့ ခေါ်ကြတယ်လေ၊ လေးစား ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ဂရုကြီးလို့ခေါ်တယ်။ ကြီးက ဗမာစကား မဟုတ်ဘူး၊ (Ji) နဲ့ရေးတဲ့ ဂျီးနော်၊ သို့သော် ဗမာတွေကတော့ ဂရုကြီးတို့ ဆရာတော်ကြီးတို့ဆိုတဲ့ ကြီးက ဗမာကတော့ ကကြီး ရရစ်ကြီး လုံးကြီးတင်ကြီးတဲ့ အကြီးဖြစ်နေတယ်နော်။

သော ဘဂဝါ အဓိပ္ပာယ်

အဲဒီတော့ အိန္ဒိယဂျိုးဆိုတာ လေးစားအပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေါ်တာ၊ ဆရာဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်ထင်ပါရဲ့။

ဟုတ်ပြီ၊ အဲဒီမှာ “ဘဂဝါတိ ဂရ၊ ဂရုံ ဟိ လောကေ ဘဂဝါတိ ဂုဇ္ဈန္တိ” လောကမှာ လေးစားအပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘဂဝါလို့ ဒီလိုခေါ်လေ့ရှိကြပါတယ်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာက ဖွင့်ပြထားတယ်။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားကို ဘဂဝါဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အင်္ဂလိပ်လို ပြန်တဲ့အခါ (The Blessed One) လို့ ပြန်ကြတယ်။

ဘဂဝါဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ဆိုချက်နဲ့ ညီအောင် အင်္ဂလိပ်လို ဘာသာပြန်ရင် The grate teacher လို့ပဲ ပြန်သင့်တယ်ပေါ့။ The Grate Guru Ji ပေါ့၊ တကယ် လေးစားအပ်တဲ့ ဆရာသမားကြီး။

အဋ္ဌကထာဆရာက အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို ပြောသွားတာက ဘဂဝါ ဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ “ဂုဏ ဝိသိဋ္ဌသဗ္ဗသတ္တုတ္တမ ဂရုဂါရဝါ ဓိဝစန မေတံ” ဘဂဝါဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ အရည် အချင်းက အလွန်ကို ထူးခြားပြီး သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမမီတဲ့ အရည်အချင်းမျိုးရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ဖြစ်တယ်တဲ့။

သဗ္ဗသတ္တုတ္တမ- သတ္တဝါအားလုံးထက် မြင့်မြတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမယ်၊ အဲဒီ အရည်အချင်းတွေက အလွန်ထူးခြားပြီး တော့ အရည်အချင်းတွေ ထူးခြားသောကြောင့် သတ္တဝါ

အားလုံးထက် မြတ်တာ၊ အခြားအကြောင်းကြောင့် မြတ်တာ မဟုတ်ဘူး၊ ဥပမာ- ဘုရင့်သားဖြစ်လို့ မြတ်တာမဟုတ်ဘူး၊ ရာထူးကြီးလို့ မြတ်တာမဟုတ်ဘူးနော်၊ ပိုက်ဆံချမ်းသာလို့ မြတ်တာ မဟုတ်ဘူး။

မြတ်တာ ဘာကြောင့်လဲ?၊ **ဂုဏ် ဝိသိဋ္ဌ-** ထူးခြားတဲ့ အရည်အချင်းတွေ၊ ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေရှိလို့ မြတ်တယ်၊ အားလုံးထက်မြတ်တယ်၊ အဲဒီ မြင့်မြတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို တလေး တစားသုံးစွဲတဲ့ စကားလုံးပါလို့ ဒီလိုရည်ညွှန်းတာနော်။

ဒါလည်း အလွန်အဓိပ္ပာယ်ရှိတဲ့ စကားပဲနော်၊ တလေး တစား သုံးစွဲထားတဲ့ စကားလုံးပဲဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုတာ၊ ဒါကြောင့်မို့ -

ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ- ဘဂဝါဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ အလွန်အဆင့်မြင့်တဲ့ စကားလုံးဖြစ်တယ်တဲ့။

ဘဂဝါဝစန မုတ္တမံ- ဘဂဝါဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ အမြင့်မြတ်ဆုံး သော စကားလုံးတစ်ခုဖြစ်တယ်။

ဂရုဂါရဝ ယုတ္တော သော၊ ဘဂဝါ တေန ဝုစ္စတိ- လေးစားအပ်တဲ့ အရည်အချင်းတွေနဲ့ ယှဉ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ လေးစားအပ်တဲ့ အရည်အချင်းတွေရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှ ဘဂဝါလို့ ခေါ်သင့်တယ်ပေါ့၊ သာမန်နာမည်မှည့်ထားရုံနဲ့ ဘဂဝါ မခေါ် သင့်ဘူး။

ဒါ ဘဂဝါဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ညွှန်းတဲ့အခါ ဒီအဓိပ္ပာယ်ကို မှတ်သားရမယ်။

ဘဂဝါဆိုတာ အမည်နာမ

နောက်တစ်ခါ ဘဂဝါဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ အမည်နာမကို ဖော်ပြတယ်။ အမည်နာမအနေနဲ့ပြောမယ်ဆိုရင် “ဘဂဝါ” အမည်နာမရရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘာကြောင့် “ဘဂဝါ” အမည်နာမကို ရသလဲ မေးစရာရှိတယ်။ အမည်ရပုံတွေက အမျိုးမျိုးရှိတယ်။ အသွင်သဏ္ဌာန်ကိုကြည့်ပြီး အမည်ရတာရှိတယ်။ အတိုင်းအတာကိုကြည့်ပြီး အမည်ရတာရှိတယ်။ အခြေအနေတစ်ရပ်ကို အကြောင်းပြုပြီး အမည်ရတာရှိတယ်ပေါ့။ ဒီနေရာမှာ “ဘဂဝါ”ဆိုတဲ့ အမည်ဟာ ‘ဂုဏ နေမိတ္တိက’ အရည်အချင်းဆိုတာကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ရတဲ့နာမည်တဲ့။

နာမည်ဆိုတာ အမျိုးမျိုးရှိတယ်။ အမေကမှည့်တဲ့ နာမည်ရှိတယ်။ အဖေကမှည့်တဲ့ နာမည်ရှိတယ်။ အများကခေါ်တဲ့ နာမည်ရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရားကို “ဘဂဝါ” လို့ခေါ်တာဟာ အမေကပေးတဲ့ နာမည်လား၊ အဖေကပေးတဲ့ နာမည်လား၊ ဆွေမျိုးအစဉ်အလာအရ ခေါ်တဲ့နာမည်လား၊ လောကလူသားတွေက ခေါ်ကြတာလားဆိုရင် တစ်ခုမှမဟုတ်ဘူးတဲ့။

မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်ဟာ ပါရမီတွေ ဖြည့်ကျင့်ပြီး နောက်ဆုံးအကြိမ်မှာ တရားဓမ္မ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်ပြီး အမြင့်ဆုံးအသိဉာဏ်ကို ရရှိခဲ့တယ်။ အမြင့်ဆုံးအသိဉာဏ်နဲ့ ကိလေသာအားလုံးကလွတ်လို့ အာသဝတွေ အားလုံး ကုန်ခမ်းသွားပြီး အာသဝက္ခယလို့ခေါ်တဲ့ အရဟတ္တ

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၂၃၅

မဂ်ဉာဏ် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနောက်မှာ အရဟတ္တဖိုလ်ဆိုတဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဒီဉာဏ်ကို ရလိုက်တာနဲ့တပြိုင်နက် “ဘဂဝါ” နာမည်ဟာ အလိုအလျောက်ရသွားတယ်လို့ ဆိုလိုတယ် နော်။ ဒီနာမည်ဟာ ဘုရားဖြစ်လိုက်တာနဲ့ ရသွားတဲ့ နာမည် သာဖြစ်တယ်။ ဒီလို ရှင်သာရိပုတ္တရာကိုယ်တိုင်က ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်မှာ ကျကျနန ရှင်းပြပေးတယ်။

ဟုတ်ပြီ၊ ဘဂဝါ ဆိုတဲ့ အမည်နာမနဲ့ ပတ်သက်ပြီး **သော ဘဂဝါ**— ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်ဆိုတာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အမည်နာမကို သုံးသပ်ပြီး ဖော်ပြတဲ့ စကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပဲ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ၊ အဲဒီဘဂဝါက ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ မပတ်သက်ဘဲနဲ့ **အရည် အချင်း သပ်သပ်ကို ဖော်ပြတယ်။**

ဘဂဝါ ဖွင့်ဆိုချက်များ

ဘုကြောင့် မြတ်စွာဘုရားဟာ “ဘဂဝါ”ဆိုတဲ့ အရည် အချင်းဂုဏ်ရည်ကို ရသလဲဆိုရင် အချက်အလက်တွေနဲ့ ရှင်းပြ ထားတာရှိတယ်။

ဘာဂျဝါ ဘဂဝါ

(၁) ‘ဘဂ’ဆိုတာ ပါရမီအားလုံးကို ‘ဘဂ’ လို့ခေါ်တယ်။ လေးအသင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်းကာလပတ်လုံး လောကမှာ ဒီအထွတ်အထိပ်ရောက်အောင်၊ လောကုတ္တရာတရား

အနေနဲ့ အမြင့်ဆုံးအဆင့်ရောက်အောင် လောကီချမ်းသာ၊ လောကုတ္တရာချမ်းသာလို့ဆိုတဲ့ သုခတွေကို ပေးစွမ်းနိုင်တဲ့ ဒါန သီလ စတဲ့ ပါရမီဆယ်ပါး အပြားသုံးဆယ်၊ အဲဒီ ပါရမီတွေကို အထွတ်အထိပ်ရောက်အောင် ကျင့်သုံးခဲ့တယ်။ အဲဒီကျင့်သုံး ခဲ့တဲ့ ပါရမီတရားတော်တွေကို ‘ဘဂ’ လို့ခေါ်တယ်။

အဲဒီ ပါရမီတရားတော်တွေကို ကျင့်သုံးပြီးဖြစ်တယ်။ ‘ဘဂ’ဆိုတဲ့ ပါရမီအရည်အချင်းတွေ ပြည့်ပြည့်ဝဝရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို ဘဂဝါ။ အကြောင်းမဲ့ ခေါ်ရတာမဟုတ်ဘူး၊ အခုလို ဒါန သီလ ပါရမီဆယ်ပါး အပြား သုံးဆယ်ကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ အထွတ်အထိပ်ရောက်အောင် ကျင့်သုံးခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လို့ “ဘဂဝါ” ခေါ်တာ ဖြစ်တယ်ပေါ့ နော်။ ဒီနိပါတ်တစ် အဓိပ္ပာယ်ကို အဲဒီလိုမှတ်ရမယ်။

အချုပ်မှာ လောကီ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာသုခအားလုံး ကို ပေးစွမ်းနိုင်တဲ့ အထွတ်အထိပ်ရောက်အောင် ကုသိုလ် တရားကို ဆည်းပူးအားထုတ်ခဲ့လို့ “ဘဂဝါ” ခေါ်တယ်။ ဒီအဓိပ္ပာယ်ကို ယူရမယ်နော်။

ဘဂ္ဂဝါ ဘဂဝါ

(၂) ‘ဘဂ္ဂဝါ’ ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ အဓိပ္ပာယ်တူယူပြီး “ဘဂဝါ” လို့ခေါ်တာဖြစ်တယ်။ ဒီလိုအထွတ်အထိပ် ရောက် တာဟာ ကောင်းတာတစ်ခုထဲနဲ့ အထွတ်အထိပ်ရောက်နိုင်

တာ မဟုတ်ဘူး၊ မကောင်းတာတွေ အားလုံးကိုလည်း ဖယ်ရှားပြီး တားမြစ်ရမယ်။

လောကမှာ အဆိုးနဲ့အကောင်းဆိုတာ ဒွန်တွဲနေတယ် လေ၊ ဒွန်တွဲနေတော့ အဆိုးတွေကို ဘယ်လောက်ထိအောင် ဖယ်ရှားပစ်နိုင်သလဲဆိုတဲ့ မူအပေါ်မှာလည်း မူတည်တယ်၊ လောကမှာ အကောင်းဆိုသည်မှာ အဆိုးတွေကင်းတဲ့ အကောင်းမှ အကောင်းလို့ဆိုလို့ရမှာပေါ့ဆိုတော့ အဆိုးတွေ နဲ့ ရောနေလို့ရှိရင် အကောင်းလို့ ခေါ်လို့မရနိုင်ဘူး။

ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားဟာ ကိလေသာဆိုတဲ့ စိတ်ရဲ့ အညစ်အကြေးတွေ၊ အဆိုးတရားတွေ အားလုံးကို ဖယ်ရှားပြီး ဖြစ်နေတယ်၊ အဲဒီအဆိုးတရားတွေအားလုံးကို ချိုးဖျက်ဖယ်ရှား ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်း (ဘဂ္ဂဝါ) ဘဂဝါ လို့ခေါ်တယ်၊ ဒါ အဆိုးဘက်က ကြည့်တာနော်။

အဲဒီအဆိုးထဲမှာ ဖယ်ရှားဖို့ရာ ခက်ခဲတဲ့ မာရ လို့ဆိုတဲ့ ဒုက္ခပေးနိုင်တဲ့ မာရ်ငါးပါးပေါ့နော်၊ မာရဆိုတာ မာရ်နတ် တစ်ခုထဲကို ပြောတာမဟုတ်ဘူး၊ မာရ်နတ်အပါအဝင် မာရ် ငါးပါးကို အောင်တော်မူတယ်။ လူတွေရဲ့စိတ်ကိုပူလောင်စေ တယ်၊ စိတ်ကို ညစ်နွမ်းအောင်လုပ်တယ်၊ စိတ်ကို ဒုက္ခပေး နေတာဟာ စိတ်မဟုတ်ဘူး၊ စိတ်ကို ဒုက္ခပေးနေတာတွေက ကိလေသာတွေသာ ဖြစ်တယ်နော်။

လူတွေက ပြောကြတယ်၊ စိတ်ညစ်တယ်၊ စိတ်ညစ်တယ် ဆိုတာ စိတ်ကတော့ ညစ်တာမဟုတ်ဘူး၊ စိတ်ထဲမှာ အညစ်တွေရှိတာကို ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီတော့ စိတ်ညစ်တာနဲ့ စိတ်နဲ့ အညစ်ကို ခွဲထုတ်လိုက်၊ အဝတ်ကြီးက ပေနေတယ်လို့ ပြောရင် အဝတ်နဲ့ပေတာနဲ့ ခွဲထုတ်လို့ရတယ် မဟုတ်လားနော်။

ကိုယ်ဝတ်ထားတဲ့ အဝတ်အစားတစ်ခု(သို့မဟုတ်) ကိုယ့် ခန္ဓာကိုယ်မှာ ပေရေနေတယ် ညစ်ပေနေတယ် ဆိုလို့ရှိရင် ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ ညစ်ပေနေတာဟာ ခွဲလို့ရတယ်လေ။ ထို့အတူပဲ စိတ်ညစ်တယ်ဆိုတဲ့နေရာမှာ စိတ်နဲ့ ညစ်တာ နှစ်ခုခွဲထုတ်လိုက်၊ ခွဲထုတ်လိုက်ပြီးတော့ အဲဒီကိလေသာဆိုတာ အဲဒီစိတ်ရဲ့ အညစ်အကြေးတွေကို ပြောတာ(Mental impurity)သို့မဟုတ် (Mental defilement) လို့ ဘာသာပြန်တယ်။

အဲဒီ (Mental defilement) လို့ဆိုတဲ့ စိတ်ရဲ့ အညစ်အကြေး ကိလေသာတွေကို မြတ်စွာဘုရားက အားလုံးရှင်းပစ်လိုက်ပြီ။ ဒါကြောင့် “ဘဂဝါ” လို့ခေါ်တယ်။ အကယ်၍ ကိလေသာတွေရှင်းပစ်တာ ကျန်နေသေးတယ်ဆိုရင် ဘဂဝါလို့ မခေါ်နိုင်ဘူး။

ဒါဖြင့် မေးစရာရှိတယ်၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာ စတဲ့ ရဟန္တာတွေတို့၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓတွေတို့ရော “ဘဂဝါ”လို့ ခေါ်နိုင်သလား ဆိုတော့ သူတို့ကတော့ ရှင်းတော့ ရှင်းတယ်။ ဒါပေမယ့်

မကုန်ဘူး။ မကုန်ဘူးဆိုသည်မှာ သတ္တိကျန်ရစ်တယ်၊ ဝါသနာ ကျန်တယ်နော်။ ကိလေသာအနေနဲ့ ကျန်အောင်ရှင်းသော် လည်း ကိလေသာရဲ့ အငွေ့အသက်တွေ ကျန်နေသေးတယ်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ကိလေသာရဲ့ အငွေ့အသက်တွေ ကျန်နေသည့် အတွက်ကြောင့် သူတို့ကို “ဘဂဝါ” လို့ ခေါ်လို့ မရဘူး။

မြတ်စွာဘုရားက ကိလေသာတွေကို ပယ်တယ်ဆိုတာ အငွေ့အသက်ပါ မကျန်အောင် လုံးဝရှင်းတယ်။ အဲ့ဒီတော့ ရှင်းပုံရှင်းနည်းခြင်းလည်း မတူဘူးလို့ ဒီလိုမှတ်သားရမယ်နော်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အရဟတ္တမဂ်က ကိလေသာကို ဖယ်ရှားတဲ့ အခါ အငွေ့အသက်ပါ မကျန်အောင် ဖယ်ရှားတယ်။ ဝါသနာ ဆိုတာအငွေ့အသက်ကိုခေါ်တာ။ ဘိယာတွေ ထည့်ထားတဲ့ ပုလင်း ဘိယာတွေ သွန်လိုက်ပေမယ့်လို့ အနံ့ကျန်ရစ်တာပေါ့။ အဲ့ဒါလိုပဲ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ကိလေသာကို ဖယ်လိုက်တဲ့ အခါမှာ ဘာကျန်နေတုန်းဆိုတော့ ကိလေသာရဲ့ အငွေ့ အသက်လေးတွေ ကျန်နေသေးတယ်၊ ဒီလိုဆိုလိုတယ်နော်။

အဲ့ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက အဲ့ဒီလို အငွေ့အသက် ထိအောင် မကျန်တော့ဘူး၊ အနံ့ကို လုံးဝမကျန်တော့လောက် အောင် ရှင်းပစ်လို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလေသာကို ဖယ်ရှား တဲ့နေရာမှာ တခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေထက် ထူးချွန်တယ်လို့ ဒီလို ပြောရမယ်။ ဒါကြောင့်မို့ “ဘဂဝါ” ခေါ်ထိုက်တယ်လို့ ဒီလို

ပြောတာ။ အဲဒီ ကိလေသာဆိုတာကို မာရ လို့ခေါ်တယ်။
ဂုဏ်အရည်အချင်းတွေကို ဖျက်ဆီးပစ်တတ်တယ်။ ဒါကြောင့်
မို့ မာရ ခေါ်တာ။

နောက်တစ်ခု ခန္ဓာငါးပါးကလည်း မာရ ပဲ။ ခန္ဓာငါးပါးကို
ဘာကြောင့် မာရ ခေါ်တုန်းဆိုရင် သတ္တဝါတွေကို သတ်တတ်
တယ်။ သူများက လာသတ်တာမဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာငါးပါး သတ်
တာနော်၊ ရုပ်တွေနဲ့ ဝေဒနာတွေ၊ သညာတွေ၊ သင်္ခါရတွေဟာ
မာရတွေပဲ။ ဘာကြောင့်တုန်းဆိုရင် သူက သေတတ်တယ်။
သတ်တတ်တယ်။ သူ့ဟာသူတင် သေတာမဟုတ်ဘူး။ သူများ
ကိုလည်း သတ်တယ်။

ဥပမာမယ်- နှလုံးရပ်သွားတယ်ဆိုရင် နှလုံးက သူ့ဟာ
သူတင် သေတာမဟုတ်ဘူး။ ကျန်တာတွေပါ အကုန်ခေါ်သွား
တာလေ၊ အကုန်သေသွားတာ၊ ဒီလိုပေါ့။ တစ်ခုခု ပျက်စီး
သွားရင် ကျန်တာတွေအကုန်လိုက် ပျက်စီးသွားတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ ဘုန်းကြီးတို့တတွေ ရထားတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး
ကိုလည်း မာရလို့ ခေါ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟာ နောက်ထပ်
ခန္ဓာဖြစ်စေမယ့် အကြောင်းတရားတွေကို ပယ်ခြင်းအားဖြင့်
ဒီ ခန္ဓာမာရ ဆိုတာကိုလည်း ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့တယ်။ ပယ်ဖျက်
နိုင်ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားကို “ဘဂဝါ” လို့
ခေါ်တာ။ ဒါလည်းအကြောင်းတစ်ခုပဲနော်။

နောက်တစ်ခု မာရ ဆိုတာ အဘိသင်္ခါရ၊ အဘိသင်္ခါရ ဆိုတာ ဘဝကြီးတစ်ခုကိုတည်ဆောက်ပြီးတော့ ဖန်ဆင်းနေတဲ့ ကံတရားတွေ။ အဲဒီ ကံတရားတွေကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားဟာ ကိလေသာကို ရှင်းလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ကံတရားတွေကိုလည်း ရှင်းပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။ ဒီကံတရားတွေက မြတ်စွာဘုရား သန္တာန်မှာအကျိုးပေးနိုင်စွမ်း မရှိတော့ဘူး၊ အားလုံးဟာ ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။

ကံတရားတွေက ဆက်လက်ဖြစ်ပြီးတော့ အကျိုးပေး နေဦးမယ်ဆိုရင် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ထပ်ပြီးသေနေကြဦး မှာပဲ၊ အဲဒီ သေခြင်းတရားကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တဲ့ ဒီအဘိသင်္ခါရ ဆိုတဲ့ ကံတရားတွေကိုလည်းပဲ မြတ်စွာဘုရားက နှိမ်နင်း ဖျက်ဆီးပြီးသားဖြစ်သွားလို့ “ဘဂဝါ” ဒီလိုခေါ်တယ်။

ဟော- မာရ်ငါးပါးက တစ်ခုစီတစ်ခုစီ အဲဒီလို သွားတာ နော်၊ ကိလေသာမာရ၊ ခန္ဓမာရ၊ အဘိသင်္ခါရမာရ၊ ဒေဝပုတ္တ မာရ။

ဒေဝပုတ္တမာရဆိုတာ သူ့ရဲ့ ဝါသနာအလျောက် သူတော် ကောင်း ဆိုလို့ရှိရင် အနှောင့်အယှက်ပေးချင်တယ်။ နတ်ဆိုး ပေါ့နော်၊ ခက်တာက ဒီနတ်ဆိုးဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာတင် ရှိတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီပြင်မှာလည်းနတ်ဆိုးကပါနေတယ်နော်၊ ဆေတန် ဆိုတဲ့ဟာလေ။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားမှာ ဒီနတ်ဆိုးက ဘာဖြစ်လို့ရှိနေရသလဲဆိုရင် လောကမှာ ဘယ်သူပဲဖြစ်ဖြစ်

ကောင်းတာလုပ်ပေမယ်လို့ စိတ်ထားမကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဆိုတာ လောကမှာ ရှိစမြဲပဲနော်၊ သူတော်ကောင်းတွေဆိုရင် ပိုပြီးတော့ နှောင့်ယှက်တယ်၊ အဲဒီလို လူထဲမှာ လူဆိုးရှိသလိုပဲ နတ်ထဲမှာနတ်ဆိုးဆိုတာရှိတယ်။ နတ်ဆိုးဟာ ကောင်းအောင် နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် အနှောင့်အယှက်တစ်ခုဖြစ်တာ၊ လူဆိုးဟာလဲ လူတော်လူကောင်းတွေအတွက် အနှောင့် အယှက်တစ်ခု ဖြစ်တာပဲ၊ အဲဒီသဘောလောက်ပေါ့ ထားပေါ့ နော်။

အဲဒီ ဒေဝပုတ္တမာရ ဆိုတာလည်း မြတ်စွာဘုရားကို နှောင့်ယှက်ရုံ နှောင့်ယှက်တာ၊ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံသွား တဲ့အခါ ဒီ မာရ ဟာ မြတ်စွာဘုရားကို လိုက်ပြီးတော့ နှောင့်ယှက်နိုင်တဲ့ အနေအထားမျိုး မရှိတော့ဘူး၊ လမ်းစ ပျောက်သွားပြီ၊ ဒါကြောင့်မို့ ဒေဝပုတ္တမာရကိုလည်း နိုင်လိုက် ပြီလို့ ပြောလို့ရတယ်၊

တနည်းအားဖြင့် မာရ်နတ်ဟာ မြတ်စွာဘုရားအလောင်း တောထွက်တဲ့အချိန်မှာ ဝင်တားတယ်။ “စကြဝတေးမင်း စည်းစိမ်ဆိုတာ မလိုချင်ဘူး၊ ဘုရားဖြစ်ဖို့ ကြိုးစားမယ်” ပြောတဲ့ အခါ “ကောင်းပြီ၊ သူစောင့်ကြည့်မယ်နော်၊ အိမ်ပြန်ချင်တဲ့စိတ် ပေါ်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် သိစေရမယ်” ဆိုပြီး မာရ်နတ်က ကြိမ်းဝါးခဲ့တယ်။

မြတ်စွာဘုရားအလောင်း ခြောက်နှစ် တရားကျင့်နေတဲ့ အခါ မာရ်နတ်က အနီးကပ် အမြဲတမ်း စောင့်ကြည့်နေတယ်။ အလုပ်မရှိ အလုပ်ရှာပေါ့။ ဘုရားအလောင်း တရားအားထုတ် နေတာကို သူက စောင့်ကြည့်နေတယ်။ ဘုရားဖြစ်ပြီး တစ်နှစ် ကြာသည်ထိအောင် စောင့်ကြည့်တယ်။ တောထွက်ပြီး တရား ကျင့်တာက ခြောက်နှစ်၊ ဘုရားဖြစ်ပြီး နောက်တစ်နှစ်ဆိုတော့ ခုနစ်နှစ် စောင့်ကြည့်တာ၊ ခုနစ်နှစ်လုံးလုံး ဇွဲကောင်းကောင်းနဲ့ စောင့်ကြည့်တာတောင် သူလိုချင်တဲ့အချက် မတွေ့ရသည့် အတွက်ကြောင့် မာရ်နတ်က မြတ်စွာဘုရားကို လက်မြှောက် အရှုံးပေးသွားတာနော်။

ယူလာတဲ့ ဗေလုဝပဏ္ဏာ၊ နတ်စောင်းကြီးဟာ သူ့ရင်ခွင် ကနေ အောက်လျောကျသွားတယ်။ သူပြန်လစ်သွားတာ။ အဲဒီနတ်စောင်းကြီး ဘယ်သူ့ဆီ ရောက်သွားတုန်းဆိုရင် ပဉ္စသိင်္ခီဆီ ရောက်သွားတယ်လို့ ဆိုတာပဲနော်။

ဗေလုဝ နတ်စောင်းကြီးဟာ မာရ်နတ်ပိုင်တဲ့ နတ်စောင်း၊ ပြန်တော့တောင်းပုံမရဘူး၊ နတ်စောင်းကြီး သူ့ရင်ခွင်ထဲကနေ အောက်လျောကျတာ သူပြန်မကောက်တော့ဘူး၊ စိတ်ပျက် သွားတယ်။ အဲဒီလိုထိအောင် နှောင့်ယှက်ခဲ့တဲ့ မာရ်ကိုလည်းပဲ မြတ်စွာဘုရားကအနိုင်ရလိုက်တာ။ ဒါကြောင့်မို့လို့ မာရ်ငါးပါး ကို အောင်တယ် ဆိုတဲ့အထဲမယ် ဒေဝပုတ္တမာရ ဆိုတာ ထည့် ထားတယ်နော်။

နောက်တစ်ခုက မစ္စူ သေခြင်းတရားကိုလည်း မာရလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီသေခြင်းတရားကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားက နောက်ဆုံးမှာ ဘယ်လိုအောင်လိုက်သလဲဆိုလို့ရှိရင် ခန္ဓာကိုယ် မရအောင် ခန္ဓာရခြင်းရဲ့ အကြောင်းတရားတွေကို ဖယ်ရှား ခြင်းအားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်မရှိတော့ဘူး။

ပထမ ကိလေသာတွေကို ချုပ်ငြိမ်းလို့ ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာန်၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်ပြီးတော့ နောက်ဆုံးမှာ ခန္ဓာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးတဲ့နောက်မှာ မစ္စူ ဆိုတာ မလာတော့ဘူးပေါ့။ တစ်ခါပဲ သေမယ် နောက်ထပ်မသေတော့ဘူးလို့ ဒီလိုဆိုတာ ပေါ့။ အဲဒီတော့ မစ္စူမာရ်ကိုလည်းပဲ အကြောင်းတရားတွေကို ဖျက်ဆီးသောအားဖြင့် အောင်လိုက်တယ်လို့ ဒီလိုမာရ်ငါးပါး ကို ချိုးဖျက်အောင်မြင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ဘဂဝါ ခေါ်တာတဲ့။ ဒီလိုဆိုလိုတယ်နော်။

ယုတ္တော ဘဂေဟိ ဘဂဝါ

နောက်တစ်ခါ ဘဂ ဆိုတဲ့ အရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံ သောကြောင့် ဘဂဝါ ခေါ်တယ်။ ဘဂဆိုတဲ့ စကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကဘာတွေတုန်းဆိုရင် ဘဂ ဆိုတာ (၁) ဣဿဇိယ- အုပ်စိုးနိုင်သူဖြစ်ရမယ်။ (၂) ဓမ္မ- အဆင့်မြင့်တဲ့ သဘာဝ တရားရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမယ်။ (၃) ယသ- ကျော်စောမှုရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမယ်။ (၄) သိရီ- ကျက်သရေရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမယ်။

(၅) ကာမ- လိုချင်တာတွေ အကုန်ပြီးစီးနိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမယ်၊ ပြီးစီးနိုင်တဲ့ အရည်အချင်းရှိရမယ်။ (၆) ယယတ္တ- လုံ့လဝီရိယ ကြီးမားသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမယ်၊ အဲဒီတော့ ဘဂဆိုတာ ဒီအရည်အချင်း(၆)မျိုးကို ရည်ညွှန်းတယ်။

ဘဂ ဆိုတဲ့ ဒီစကားလုံးက ဖော်ပြတဲ့ အရည်အချင်းတွေအရ မြတ်စွာဘုရားဟာ ဘယ်အရာကို အစိုးရတာလဲလို့ မေးစရာရှိတယ်။ သူ့စိတ်ကို အစိုးရတာဖြစ်တယ်။ သူ့စိတ်ကို သူ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်တာ၊ လောကကြီးကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်တာ မဟုတ်ဘူး။

ဣဿရိယ ဘုန်းတော်

မြတ်စွာဘုရားက သကစိတ္တေ ဣဿရိယ- ကိုယ့်စိတ်ကို အစိုးရတယ်။ စဉ်းစားကြည့်လေ- ဘုန်းကြီးတို့တတွေ ငါ့စိတ် ငါ့စိတ်နဲ့ ပြောကြတယ်၊ “ငါ့စိတ်ကို လာမစမ်းနဲ့” သူများတောင်မှ သူက ခြိမ်းခြောက်လိုက်သေးတယ်လေ၊ ကိုယ့်စိတ်ကို ကိုယ်နိုင်သလားလို့ဆိုတော့ လူတွေဟာ အားလုံး ကိုယ့်စိတ်ကိုကိုယ် အရှုံးပေးနေကြတဲ့ လူတွေချည်းပဲ၊ ကိုယ့်စိတ်ကိုယ် အုပ်ချုပ်နိုင်စွမ်းရှိရဲ့လားလို့ဆိုရင် မရှိဘူး၊ သူများအပေါ် အုပ်ချုပ်ချင် အုပ်ချုပ်မယ်၊ စိတ်ကို အုပ်ချုပ်လို့မရဘူး၊ အုပ်ချုပ်လို့မရလို့နော်။ စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်ပါဖို့ရာ ဆုတောင်းနေကြတယ်။

စိတ်ကို ဘယ်သူမှ မအုပ်ချုပ်နိုင်ဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားက သူ့စိတ်ကိုယ်သူ အုပ်ချုပ်နိုင်တယ်။ စိတ်ကို လွှမ်းမိုးကြီးစိုးထား နိုင်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားမှ တကယ့်ကို ဘာဝါဖြစ်တယ်၊ ဒီလိုဆိုလိုတယ်နော်။ ဣဿရိယ ဆိုတာ အစိုးရတာ၊ လူတွေ က ကိုယ့်စိတ်ကို အစိုးမရကြဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားက သူ့စိတ် ကိုသူ အစိုးရတယ်။

ဘယ်လောက်ထိအောင် အုပ်ချုပ်နိုင်သလဲ၊ ကိုယ်ကာယ ကို ပြောင်းလဲမှုမှာ စိတ်ကို ကြီးစိုးထားနိုင်သလဲဆိုလို့ရှိရင် ဘုန်းခြောက်ပါးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြောထားတဲ့ စကားရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရား သူ့စိတ်အလိုဆန္ဒအတိုင်း အကုန်ပြီးတယ်၊ စိတ်တိုင်းကျ ဖန်ဆင်းလို့ရတယ်။ အဲဒါကို အဏိမာ လို့ ခေါ်တယ်။ အဏိမာ ဆိုတာ သူ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးတစ်ခုလုံးကို သေးသေးလေးဖန်ဆင်းတယ်။ သေးသေးလေး ဖန်ဆင်းတယ် ဆိုတာ မျက်စိမြင်ကွင်းအောက်က ပျောက်သွားလောက် အောင် ဖန်ဆင်းနိုင်တယ်ပေါ့။

ဗကဗြဟ္မာကြီးနဲ့ တွေ့တဲ့အချိန်တုန်းက ဗကဗြဟ္မာကြီးက မြတ်စွာဘုရားကို စိန်ခေါ်တယ်၊ သူ့ကို ရှာနိုင်ရင် ရှာပေါ့။ တူတူပုန်းတာနော်၊ တူတူပုန်းတဲ့ဟာမျိုးလိုပေါ့နော်။ Hide and seek လုပ်မယ်၊ တွေ့အောင်ရှာဆိုတော့ ဗကဗြဟ္မာကြီးက ပုန်းတယ်၊ သူပုန်းတဲ့နေရာတိုင်း မြတ်စွာဘုရားက တွေ့မြင် တယ်။ သူပုန်းလို့ မရဘူး။

မြတ်စွာဘုရားက “ဒီတစ်ခါ ငါ့အလှည့်၊ ငါပုန်းမယ် မင်းရှာ” ပြောပြီး မြတ်စွာဘုရားက လုံးဝ ပျောက်သွားတယ်လို့ ပြောခံရမှာစိုးလို့ အသံပေးပြီး ရုပ်မမြင်အောင် ဖန်ဆင်းလိုက်တယ်။

အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့အသံကို ကြားနေရတယ်။ လူမတွေ့ဘူး။ ဗြဟ္မာကြီးက ဒေါင်းတောက်နေအောင်ရှာတာ၊ အသံသာကြားနေတာ ဘယ်နားကမှန်းမသိဘူး၊ ရှာလို့မရဘူး။

ဘဝေဝါဟံ ဘယံ ဒိတ္တာ၊ ဘဝ္ဗ ဝိဘဝေသိနံ။

ဘဝံ နာဘိဝဒိ ကိဉ္စိ၊ နန္ဒိ စ န ဥပါဒါယိ။ ဆိုတဲ့ ဂါထာကို မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ရွတ်ပြီးနေတာ၊ အသံတော့ ကြားရတယ်၊ ဘုရားကို ရှာလို့မရခဲ့ဘူး၊ ဗကဗြဟ္မာကြီး အရှုံးပေးခဲ့ရတယ်။

အဲဒီဂါထာကို တန္တရ မန္တရ ဝါသနာပါသူတွေက ကိုယ်ပျောက်ဂါထာဆိုပြီး ငြုံခံ ရွတ်နေကြလေရဲ့နော်။ ဒါဟာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တန်ခိုးတော်တွေထဲမှာ အဏိမာ ဆိုတဲ့ သေးသေးလေး ဖန်ဆင်းလို့ရတဲ့ အစွမ်းတန်ခိုးပဲ။

ကဲ-ကြီးချင်သပ ဆိုရင်လဲ အစွန်းအစ ရှာမတွေ့လောက်အောင် ကြီးအောင်လုပ်လို့ရတယ်။ ဒါကို မဟိမာ လို့ခေါ်တယ်။ ကြီးချင်ရင်လည်း အများကြီး ကြီးလို့ရတယ်။

နောက် လဃိမာ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ပေါ့ပါးသွားအောင် လုပ်လို့လည်းရတယ်။ အဲဒီလို အရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံလို့ မြတ်စွာဘုရားကို ဘဂဝါလို့ခေါ်တာ။

ဓမ္မ ဘုန်းတော်

နောက်တစ်ခု ဓမ္မ-လောကုတ္တရာတရား၊ နောက် ယသ-ဂုဏ်သတင်း။ တခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဘယ်လောက်ပဲ ကျော်တယ် ပြောပြော မသိတဲ့သူတွေ အများကြီးနော်၊ တချို့ကပြောတယ်၊ ‘နိုင်ငံကျော်’ နိုင်ငံတင်မကပါဘူး၊ ‘ကမ္ဘာကျော်’ သိတဲ့သူက နည်းနည်းပဲ၊ ကမ္ဘာကျော်တာ သူ့ဟာသူကျော်နေတာ၊ မသိတဲ့ သူတွေ အများကြီးရှိတယ်နော်။

ယသ ဘုန်းတော်

မြတ်စွာဘုရားကတော့ လောကတ္ထယ ဗျာပကော- ကာမဘုံ၊ ရူပဘုံ၊ အရူပဘုံလို့ဆိုတဲ့ လောက(သို့မဟုတ်) လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘုံဆိုတဲ့ လောက၊ အဲဒီ လောကသုံးမျိုးလုံးမှာ ပျံ့နှံ့ပြီး ယထာ ဘုစ္စဂုဏာမိ ဂတော- မမှန်မကန် ကျော်ကြား တာမဟုတ်ဘူး၊ စစ်မှန်သော ဂုဏ်အရည်အချင်းကြောင့် ရရှိ သော ကျော်ကြားမှုသာဖြစ်တယ်။ အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓေါ ယသော တဲ့၊ လုံးဝသန့်စင်တဲ့ ဂုဏ်သတင်းလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

သိရီ ဘုန်းတော်

နောက်တစ်ခုက သိရီ- ကျက်သရေတဲ့။ ကျက်သရေ ရှိတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရူပကာယ ဒဿန ဗျာဝဋ္ဌဇန နယပသာဒ ဇနန သမတ္တာ ဆိုတဲ့ အလှအပကိုကြည့်ဖို့

အားထုတ်ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် စိတ်တိုင်းကျ လှတဲ့အလှဟာ မြတ်စွာဘုရားမှာသာ ရှိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်နော်။

ရှုပကာယ- မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရုပ်အဆင်းဟာ ဘယ်နေရာက ကြည့်ကြည့် ဘယ်ဟာကိုပဲကြည့်ကြည့် လက်ချောင်းကြည့်မလား၊ မျက်နှာကြည့်မလား၊ နှာခေါင်းကြည့်မလားပဲ။ အသေးစိတ် ဘယ်ဟာကိုပဲကြည့်ကြည့် လောကလူတွေ အလှအပရှာကြည့်ဖို့ ကြိုးစားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ မျက်စိပသာဒကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်တယ်တဲ့။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ် အပိုင်းတွေ အားလုံးဟာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ကျက်သရေရှိလို့ သိရီ ဘုန်းတော်ကိုရလို့ ဘဂဝါ ခေါ်တာတဲ့။

ကာမ ဘုန်းတော်

နောက်တစ်ခု ကာမ- လိုအင်ဆန္ဒ။ မြတ်စွာဘုရားဟာ လိုအင်ဆန္ဒမှန်သမျှ ကိုယ့်အကျိုးစီးပွား လုပ်ချင်သလား၊ သူများအကျိုးစီးပွား လုပ်ချင်တာလား။ ဘယ်အရာကိုပဲ လုပ်ချင်လုပ်ချင် အောင်မြင်မှုတွေ အများကြီးရတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

ဘယ်ကိစ္စဖြစ်ဖြစ် အတ္တဟိတမှာ မအောင်မြင်ဘူး။ အနှိုးပေးလိုက်ရတယ်။ ပရဟိတ္တကိစ္စမှာ မအောင်မြင်လိုက်ဘူးလို့ဆိုတာမျိုး တစ်ခုမှမရှိဘူး။ မြတ်စွာဘုရားဟာ လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်တာ လုပ်လိုက်တာ မှန်သမျှဟာ အားလုံးအကျိုး

ပြီးစီးအောင် လုပ်နိုင်တာ။ လိုအင်ဆန္ဒမှန်သမျှ ပြည့်စုံတယ်။
ဒါကြောင့် ဘဂဝါ လို့ ကျော်ကြားတယ်။

ပယတ္တ ဘုန်းတော်

နောက်တစ်ခု ပယတ္တ တဲ့။ သဗ္ဗလောက ဂရုဘာဝ ပတ္တိ
ဟေတု ဘူတော- တစ်လောကလုံးက လေးစားလောက်တဲ့၊
သမ္မာဝါယာမ သင်္ခါတော ပယတ္တော-မှန်ကန်စွာ ကြိုးစားမှု
ဆိုတဲ့ ပယတ္တ ဟု ဘုန်းစွမ်းတစ်မျိုးပဲ။ မှန်မှန်ကန်ကန်
ကြိုးစားတဲ့နေရာမှာ မြတ်စွာဘုရားလောက် လုံ့လဝီရိယ
ကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် လောကမှာမရှိဘူး။

ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်တွေထဲမယ် မြတ်စွာဘုရား
ဟာ ကမ္ဘာမှာ အလုပ်လုပ်ဆုံးလို့ ပြောရမယ်နော်။ မြတ်စွာ
ဘုရားဟာ နေ့မှာလည်း တစ်နေကုန် အလုပ်လုပ်တယ်။
ပြောမယ်ဆိုရင် နံနက်ပိုင်း နေ့လည်ပိုင်း နှစ်ချိန်၊ ညပိုင်း
ရောက်တဲ့အခါ ပထမယာမ်-လူတွေ၊ ရဟန်းတွေ တရားဟော
တယ်။ မဇ္ဈိမယာမ်ရောက်တော့ နတ်တွေ၊ ဗြဟ္မာတွေ တရား
ဟောတယ်။ ပစ္ဆိမယာမ်မှာ နားနေ အိပ်စက်တဲ့အချိန်က
တစ်နာရီတောင် မပြည့်ဘူး။

မနက်ကျတော့လည်း အစောကြီးထပြီး သတ္တဝါတွေကို
ကြည့်တယ်။ ကြည့်ပြီးတော့ ဘယ်သတ္တဝါဟာ ဘယ်အခြေ
အနေရှိတယ်။ ဘယ်သူ့ကို နားလည်အောင်ပြောရမယ်

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၂၅၁

ဆိုတာတွေ လောကကို မနက်အချိန်မှာတစ်ကြိမ်ကြည့်တယ်၊ ညနေမှာတစ်ကြိမ်ကြည့်တယ်။ တစ်နေ့ကို နှစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ် ပုံမှန်အလုပ်လုပ်ပြီးတော့ကြည့်တယ်။ ဘုရားမှာ နားတဲ့ အားတဲ့ အချိန် မရှိဘူးတဲ့။ အလုပ်လုပ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မြတ်စွာဘုရားသာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။ ဒါကြောင့်မို့လို့ အများလေးစားလောက်အောင် အလုပ်ကြိုးစားခဲ့တဲ့ လုံ့လဝီရိယရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ကလည်း ဘဂဝါဆိုတဲ့ ဂုဏ်ကို ထိုက်တန်တယ်လို့ ဒီလိုပြောတာနော်။

“သောဘဂဝါ-ဘုန်းတော်ကြီးမား ထိုရှင်တော်မြတ်ဘုရား သည်၊ ဣတိပိ-ဣဿရိယ၊ ဓမ္မ၊ ယဿ၊ သိရီ၊ ကာမ၊ ပယတ္တ အခြား ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့် ထူးခြားကုံလုံပြည့်စုံပေတတ် ဤအကြောင်း သကတ်ကြောင့်လည်း၊ ဘဂဝါ- ဘဂဝါဟု ပြိုင်သူမပေါ် မြတ်ဉာဏ်တော်ဖြင့် ထင်ပေါ်မသွေ ကျော်ကြား တော်မူပါပေသတည်း”

ဝိဘတ္တဝါ ဘဂဝါ

ကဲ-ကောင်းပြီ၊ နောက်တစ်ခု ပြောမှာက ဝိဘတ္တဝါ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ပြောတယ်။ တရားဓမ္မတွေကို ဟောပြောတဲ့အခါ အသေးစိတ် ဝေဖန်ခွဲခြားဟောပြောတယ်၊ လုံးပြီးတော့ မဟော ဘူး။ အသေးစိတ် ဝေဖန်ခွဲခြမ်းတယ် ဆိုတာကို သိချင်ရင် အဘိဓမ္မာ(၇)ကျမ်းကို လေ့လာကြည့်၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ Analysis လုပ်တာ ဘယ်လောက်သေချာတယ်ဆိုတာ ခန့်မှန်း လို့ရတယ်။

လောကလူတွေက “ရေ”ကို H_2O လို့ သုံးမျိုးပဲခွဲတယ်။
 မြတ်စွာဘုရားက “ရေ”ဆိုတဲ့အထဲမှာ ရှစ်မျိုးခွဲပြထားတယ်။
 အဲဒီတော့ ဘုရားလောက် အသေးစိတ်တာ လောကမှာ မရှိ
 ဘူး။ အားလုံး အသေးစိတ် ခွဲခြားဟောပြောနိုင်တာ ဖြစ်သော
 ကြောင့်လည်း ဝိဘတ္တဝါအရ “ဘဂဝါ” ခေါ်ပါတယ်။

ဒီလို အရည်အချင်းတွေနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့အပြင် ကိုယ်သိတဲ့
 တရားတွေကို အသုံးချသလား။ တစ်ချို့ကျတော့ ကိုယ်သိတဲ့
 တရားတွေ အသုံးချချင်မှချတာကိုး။ လောကမှာ ပစ္စည်းရှိတိုင်း
 ကိုယ်သုံးတာမှ မဟုတ်တာ။ မြတ်စွာဘုရားက နေ့စဉ်နဲ့အမျှ
 ဗြဟ္မာဝိဟာရတရားတွေ၊ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ နောက်
 ဈာန်တရားတွေ၊ သမာပတ်တရားတွေ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ အသုံး
 ချတယ်။ ဘုရားဟာ ဘယ်လောက်ထိအောင် သမာပတ်ကို
 အသုံးချသလဲလို့ဆိုရင် သတ္တဝါတွေကို တရားဟောတဲ့အချိန်
 သတ္တဝါတွေက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သာဓု သာဓု ခေါ်နေတဲ့
 အချိန်လေးမှာတောင်မှပဲ သမာပတ် ဝင်စားလိုက်တယ်တဲ့။
 စက္ကန့်ပိုင်းအချိန်ကိုတောင် အအားမပေးဘဲ ကိုယ်ရထားတဲ့
 တရားထူးကို အသုံးချတာဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို
 “ဘဂဝါ” လို့ခေါ်တယ်။

ဘဝေသု ဝန္တဂမနော ဘဂဝါ

ဟော- နောက်ဆုံးတစ်ခု ဘဝေသု ဝန္တဂမနော တဲ့။ ဘုန်းကြီးတို့တတွေ တစ်ဘဝကနေ တစ်ဘဝ ဘဝခရီးကို လျှောက်လှမ်းနေရတာဟာ ဘယ်သူ့ကြောင့်လဲ မေးလို့ရှိရင် အဖြေက “တဏှာ” ကြောင့်။ တွယ်တာမှုဆိုတဲ့ ဒီတဏှာ စွမ်းအားနဲ့ တဏှာဦးဆောင်ပြီး ကံတရားတွေကို ဖန်တီးတယ်။ အဝိဇ္ဇာက အမှန်တရားကိုမသိအောင် ကာကွယ်ပေးထားတယ်။ တဏှာက ရှေ့ဆောင် ရှေ့ရွက်လုပ်တယ်။ ကံတရားတွေက မျိုးစေ့ချပေးတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ဒီဘဝက ပျောက်သွားလိုက် ဟိုဘဝက ပေါ်လာလိုက်၊ ဒီ မဆုံးနိုင်အောင် ဘဝခရီးကြီးကို လျှောက်လှမ်းနေကြရတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီ မဆုံးနိုင်တဲ့ ဘဝခရီးကြီးကို ဆောင်ကြဉ်းနေတဲ့ တဏှာဆိုတဲ့ ရှေ့ဆောင်ကို ဖယ်ရှားပစ်လိုက်ပြီ။ အဲဒီ တဏှာဆိုတဲ့ ရှေ့ဆောင်ကို အံ့ထုတ်ပစ်လိုက်ပြီ။ ဒီအဓိပ္ပါယ်နဲ့ ဘဂဝါ။ ဘဝေသု ဝန္တဂမနော-ဘဝရှေ့ဆောင် တဏှာကို ထွေးထုတ်ပြီး ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ မြတ်စွာဘုရားကို ဘဂဝါခေါ်တာ ဖြစ်တယ်။

အေး-ဒါကြောင့်မို့ တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိတ်သတ် အပေါင်းတို့၊ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ဘဂဝါဂုဏ်တော် ဆိုသည်မှာ အင်မတန်မှလေးနက်တဲ့၊ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ ဒီလို အရည်အချင်းတွေကို ရည်ညွှန်းပြီးတော့ ခေါ်တာဖြစ်တယ်။

နံပါဏ်(၁) မြတ်စွာဘုရားကို ဘဂဝါ ခေါ်တာဟာ ပါရမီတွေ အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ဘဂဝါ လို့ ခေါ်တယ်နော်။

နံပါဏ်(၂) ဘာကြောင့် ဘဂဝါ ခေါ်တုန်းဆိုတော့ အဆိုး တရားတွေအားလုံးကို ဖယ်ရှားချိုးနှိမ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် လည်း ဘဂဝါလို့ခေါ်တယ်။

နံပါဏ်(၃) အင်မတန်မှ စွမ်းရည်ပြည့်ဝတဲ့ ဣဿရိယ၊ ဓမ္မ၊ ယဿ၊ သိရိ၊ ကာမ၊ ပယတ္တဆိုတဲ့ အရည်အချင်း တွေနဲ့ ပြည့်စုံသောကြောင့်လည်း ဘဂဝါလို့ခေါ် တယ်နော်။

နံပါဏ်(၄) တရားဓမ္မတွေကို ပြည့်ပြည့်ဝဝနဲ့ ခွဲခြား စိတ်ဖြာပြီး ဟောကြားတတ်သောကြောင့်လည်း ဘဂဝါ ခေါ်တယ်။

နံပါဏ်(၅) မိမိရရှိထားတဲ့ တရားဓမ္မတွေကို အမြဲတမ်း အသုံးပြုနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သောကြောင့် ဘဂဝါလို့ခေါ်တယ်။

နံပါဏ်(၆) ဘဝကို ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်လုပ်နေတဲ့ တဏှာ ဆိုတဲ့ အဆိုးတရားကို ဖယ်ရှားထွေးအံ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဘဂဝါခေါ်တယ်လို့ ဒီလို စာပေကျမ်းဂန်မှာ ဘဂဝါ အဓိပ္ပာယ် တွေကို ဖွင့်ဆိုထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိတ်သတ်အပေါင်းတို့၊ ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာရဲ့ ဘဂဝါ ဂုဏ်တော်တွေကို အာရုံပြုပြီး တို့ကိုးကွယ်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားဆိုတာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်ဘူး။ ဒီလို အရည်

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၂၅၅

အချင်းတွေရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါတယ်လို့ ဆိုတာကို သိရှိနားလည်
ပြီး သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွားကြတယ်၊ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ဂုဏ်တော်တွေကို
မိမိတို့ရဲ့ ရင်ထဲ နှလုံးသားထဲရောက်အောင် ကျင့်ဆောင်ခြင်း
အားဖြင့် မိမိတို့ဘဝမှာလည်းပဲ လေးစားဖွယ် အရည်အချင်း
တွေ ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ် နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

ဓမ္မမိတ်ဆွေများသို့

ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော် ဒေါက်တာ အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ ဟောကြားအပ်သော
တရားများကို အသံမှ စာအဖြစ် စေတနာရှင်များကနေ့ကူးကာ စာမူများကို ဆရာတော်ကြီး
ထံ ပေးပြီကြပါသည်။ ဆရာတော်ကြီးကိုယ်တိုင် အချိန်ရသမျှ ပြင်ဆင် တည်းဖြတ်
ပေးသော စာမူများကို ကုသိုလ်ရှင်များလှူဒါန်းထားသော ဓမ္မစာပေရန်ပုံငွေများ အသုံးပြု
လျက် စာအုပ်ငယ်များ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေပါသည်။

တရားစာအုပ်များကို တစ်ဆင့် ဓမ္မဒါနပြုလုပ် ဖြန့်ဝေလှူဒါန်းလိုပါက ဖော်ပြပါ
ဌာနများသို့ ဆက်သွယ်မာကြားနိုင်ပါသည်။

ရရှိနိုင်သော ဌာနများ

- ၁။ အောင်ဓမ္မ ပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ်(၁၅၂)၊ (၂၂)လမ်း၊ လသာမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း: ၀၁-၃၈၄၁၉၃၊ ၀၉၅၁-၄၆၀၉၅
- ၂။ ဦးဘဖိုး+ဒေါ်အုန်းကြည် ပရဆေးဆိုင်
အမှတ်(၄၆၇၊ ၄၆၈)၊ သိမ်ကြီးဈေး(ဒီ)ရုံ၊မြေအောက်ထပ်။
ဖုန်း: ၀၁-၂၄၀၆၀၀(လှိုင်းခွဲ) ၄၁၇၄၊ ၀၉-၅၅၀၀၈၃၅
- ၃။ ဓမ္မဗျူဟာ သာသနာမာမကအဖွဲ့
လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုင်ရာဓမ္မစာပေသင်တန်းကျောင်း
ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း: ၀၁-၃၈၀၈၈၀
- ၄။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဘိဓမ္မာတက္ကသိုလ်
ကမ္ဘာအေးစေတီဝင်း၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။
ဖုန်း: ၀၁-၆၅၅၇၅၆၊ ၀၁-၆၅၁၇၆၉
- ၅။ ပုရပိုက်ဓမ္မဖြန့်ချိရေး
တိုက်(N.3)၊ အခန်း(၁၀၂)၊ လေးထောင့်ကန်လမ်းမကြီး၊
တာမွေမြို့နယ်။ (ILBC တာမွေ အနီး)
ဖုန်း: ၀၁-၅၄၄၇၂၇၊ ၀၉-၇၃၉၀၃၉၇၀

အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ ၏ ထုတ်ဝေပြီး ဓမ္မစာအုပ်များ

- အဘိဓမ္မာ မြတ်ဒေသနာ(ပ+ဒု တွဲ)
- ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ပဋ္ဌာန်းနည်းဖြင့် လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း
- ပဋ္ဌာန်းမြတ်ဒေသနာ

၁။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ

၂။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် အနှစ်ချုပ်

၃။ ဘဝအသွင်ကို ဓမ္မအမြင်ဖြင့် ရှုကြည့်ခြင်း

၄။ ဘဝခရီးဝယ် ရွေးချယ်ရမည့်လမ်း

၅။ သူတော်ကောင်းတို့၏ စိတ်နေသဘောထား

၆။ ဘဝအရေး စိတ်အေးရလေအောင်

၇။ ဓမ္မကြေးမုံ

၈။ တောင်ပိုထဲက ရတနာ

၉။ မြတ်သောဥစ္စာ စုဆောင်းပါ

၁၀။ သမထနှင့် ဝိပဿနာ

၁၁။ ရောဂါကုစား စိတ်စွမ်းအား

၁၂။ ရှစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက်

၁၃။ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်း

၁၄။ မေတ္တာနလုံး အစဉ်သုံး

၁၅။ လူဖြစ်ကျိုးနပ်ပါစေ

၁၆။ မေတ္တသုတ်အနှစ်ချုပ်

၁၇။ ဘဝဆည်းဆာ ကရုဏာ

၁၈။ ဥပုသ်စောင့်ခြင်း အဓိပ္ပါယ်

- ၁၇။ ဓမ္မမှတ်ကျောက်
၂၀။ ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိနေမည်
၂၁။ နှစ်ဦးကာလ ဓမ္မလက်ဆောင်
၂၂။ မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာနှင့် ယနေ့ကမ္ဘာ
၂၃။ ယနေ့လူသားများရဲ့ မနက်ဖြန်ကမ္ဘာ
၂၄။ မင်္ဂလာသုတ်အနှစ်ချုပ်
၂၅။ သာရဏီယတရား
၂၆။ ရသတဏှာ
၂၇။ ဓမ္မဗျူဟာသင်တန်းသားများ၏ မေးခွန်းများကိုဖြေဆိုခြင်း
၂၈။ သေချာသောလမ်းမှ လျှောက်လှမ်းပါ
၂၉။ မဟာဒါန
၃၀။ စိတ်၏ထွက်ပေါက်များ
၃၁။ ဖြစ်နိုင်တာနှင့် မဖြစ်နိုင်တာ
၃၂။ အရှင်အာနန္ဒ၏ ဝိပဿနာ
၃၃။ န ဝ သော၊ န ဝ အညော
၃၄။ လူတိုင်းကျင့်ရန် သတိပဋ္ဌာန်
၃၅။ စိတ်၏အတွေးများ
၃၆။ ဥပါဒါနပစ္စယာဘဝေါ
၃၇။ သတိမကွာ အသိပညာဖြင့် နေထိုင်ခြင်း
၃၈။ အတ္တဟိအတ္တနောနာထော
၃၉။ ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ် အနှစ်ချုပ်
၄၀။ ဟောသူ နာသူ စိတ်ထားဖြူ
၄၁။ ၁၂-နှစ်ကြာ အဖြေရှာခဲ့ရသော မေးခွန်းများ

- ၄၂။ လွတ်မြောက်တဲ့စိတ်
၄၃။ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် သတိဆောင်
၄၄။ ခန္ဓသုတ်အနှစ်ချုပ်(အန္တရာယ်ကာကွယ်ခြင်း)
၄၅။ တရားသိလျက် အကျင့်ခက်
၄၆။ ဣဒ္ဓိယဘာဝနာ မြတ်ဒေသနာ
၄၇။ သံသရာခရီးသွား အမှားမလုပ်မိစေနှင့်
၄၈။ ဟိုဘက်ကမ်းက ငြိမ်းချမ်းတယ်
၄၉။ ရတနသုတ်အနှစ်ချုပ်
၅၀။ လောကဓမ္မန်တိုင်းများနှင့် ကြံ့ခိုင်သည့်စိတ်ထား
၅၁။ ဘုရားသော်မှပေးဆပ်ရသည့် ကံကြမ္မာဝင့်ကြွေးများ
၅၂။ အထင်မှား အမြင်မှား
၅၃။ ဓာတုပိဘင်္ဂသုတ် အနှစ်ချုပ်
၅၄။ ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း၏ နိဂုံး
၅၅။ နန္ဒီ ဒုက္ခဿ မူလံ
၅၆။ စိတ်၏အညစ်အကြေးများကို ဖယ်ရှားခြင်း
၅၇။ အားပေးစကား
၅၈။ ပုဗ္ဗဏှသုတ် အနှစ်ချုပ်
၅၉။ ဘောသဇ္ဇဂုရု
၆၀။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဦးတည်သွားနေသူ
၆၁။ ဘဝ၏ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ
၆၂။ ကုသိုလ်ဖြစ်ပွား နှလုံးသွင်းတရား

၆၃။ နိုင်သူနှင့်ရှုံးသူ
၆၄။ အကာကိုပစ်၍ အနှစ်ကိုရှာ
၆၅။ မှတ်ဉာဏ်ကောင်းအောင်ကျင့်ဆောင်ခြင်း
၆၆။ တရားထူးရနိုင်သူ
၆၇။ ကျေးဇူးသိခြင်း
၆၈။ ဘာသာတရားလိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်
၆၉။ ကာလာမသုတ် အနှစ်ချုပ်
၇၀။ ခုခံစွမ်းအား
၇၁။ အလေးထား၍ စဉ်းစားဆင်ခြင် ကောင်းအောင်ပြင်
၇၂။ အခွင့်ကောင်းကို ရအောင်ယူ
၇၃။ ရှာဖွေခြင်းနှင့် ရရှိခြင်း
၇၄။ ကုသိုလ်တစ်ပဲ ငရဲတစ်ပိဿာ
၇၅။ ဓမ္မကိုအဖော်ပြုမှ ထာဝရချမ်းသာမည်
၇၆။ အစွမ်းတန်ခိုးများနှင့် သာသနာ
၇၇။ ချမ်းသာစွာအိပ်စက်ရခြင်း
၇၈။ နှစ်ဦးမေတ္တာလူတိုင်းမှာ
၇၉။ ဒဏ္ဍိဏဝိဘင်္ဂသုတ် အနှစ်ချုပ်
၈၀။ အလုပ်ရှင်နှင့်အလုပ်သမား စိတ်ကောင်းထား
၈၁။ နိယျာနိကသာသနာ
၈၂။ အနတ္တလက္ခဏာသုတ် အနှစ်ချုပ်
၈၃။ သူ့အမြင် ကိုယ့်အမြင် ဓမ္မအမြင်

၈၄။ ရှင်ရာဟုလာ၏ဘဝနှင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမ
၈၅။ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်နှင့် အိပ်ငိုက်ခြင်း
၈၆။ ဗျာဒိတ်တော်ကြား ဘုရား(၂၄)ဆူ
၈၇။ အံ့ဖွယ်လူသား မြတ်ဘုရား
၈၈။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့် ဝိပဿနာ
၈၉။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရှိရမည့် အရည်အချင်းများ
၉၀။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ
၉၁။ ဇာတိမြေမှ သာသနာ
၉၂။ ဒါနအခြေခံတဲ့ သမထဝိပဿနာ
၉၃။ စရိုက်နှင့်ဝိသနာ
၉၄။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ လောကဝိဇယလမ်းစဉ်
၉၅။ သာသနာပြုစွမ်းအားစု
၉၆။ လူဆိုးလူမိုက်
၉၇။ သမုဒ္ဓရာ ဝမ်းတစ်ထွာ
၉၈။ ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမကို လက်ဆင့်ကမ်းခြင်း
၉၉။ သုံးပါးရတနာ ကိုးကွယ်ရာ
၁၀၀။ ပါရမီပုံရိပ် အမှတ်တံဆိပ်များ
၁၀၁။ အာနာပါနုဿတိသုတ်အနှစ်ချုပ်
၁၀၂။ ယမမင်းကြီးရဲ့ ဆန္ဒ
၁၀၃။ စံထားရမည့် ကိုယ်ကျင့်တရားရှိသူများ
၁၀၄။ ပေါ်လာသည့်အာရုံများနှင့် ရူပားရမည့်ဝိပဿနာတရား
၁၀၅။ ဓမ္မသံဝေဂနှင့် ဘဝဆည်းဆာ

- ၁၀၆။ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး
၁၀၇။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမနှင့်အညီ နေထိုင်ခြင်း
၁၀၈။ ဗုဒ္ဓစွမ်းအား ဉာဏ်ဆယ်ပါး
၁၀၉။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်များ နေ့စဉ်ဘဝမှာ နေထိုင်ကြပုံ
၁၁၀။ မွေးနေ့လက်ဆောင်
၁၁၁။ သောတာပန်၏ ဘဝရုပ်ပုံလွှာ
၁၁၂။ တပည့်များလေးစားမြတ်နိုးတဲ့ဆရာ
၁၁၃။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း
၁၁၄။ ကံကြမ္မာ၏ ရုပ်ပုံလွှာများ
၁၁၅။ ဆဆက္က ဒေသနာနှင့် ဓမ္မဝိပဿနာ
၁၁၆။ ဉာတပရိညာ
၁၁၇။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ကျေးဇူး အထူးပေးဆပ်ခဲ့သူ
၁၁၈။ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်ရန် အခြေခံတရား
၁၁၉။ သစ္စဒေသနာ ဓမ္မစကြာ
၁၂၀။ အားကိုးခြင်း
၁၂၁။ သဒ္ဓမ္မပတိရူပကသုတ် အနှစ်ချုပ်
၁၂၂။ အတ္တဟိတ နှင့် ပရဟိတ
၁၂၃။ အသက်ရှည်လေ ပိုကောင်းလေ
၁၂၄။ မိဘနှင့်သားသမီးအကြား မှန်ကန်သောအမြင်များ
၁၂၅။ အများအတွက် သံဃာတော်တို့၏ဆောင်ရွက်ချက်
၁၂၆။ သလ္လောသသုတ်အနှစ်ချုပ်

- ၁၂၇။ ကောသလအိပ်မက်နှင့်ယနေ့ကမ္ဘာ
၁၂၈။ ပိယတော ဇာယတေ သောကော
၁၂၉။ ဆရာမြတ်ကို ဆည်းကပ်ရမည့်အခါ
၁၃၀။ ဓမ္မတာဝန်
၁၃၁။ ဥပုသ်သည်တို့၏ စကားပိုင်း
၁၃၂။ ရှင်ပြုအလှူတော်မင်္ဂလာ အနုမောဒနာ
၁၃၃။ ပါရာယနဒေသနာ
၁၃၄။ ဒုဂ္ဂတိဘုံသားတို့၏ အမှာစကား
၁၃၅။ မြတ်ဗုဒ္ဓသာသနာ နှင့်
သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့အမှတ်တရများ
၁၃၆။ ဝိဝါဒမူလ(၆)ပါးနှင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမစကား
၁၃၇။ ကိုယ့်ဘဝ ကိုယ်ပြင်
၁၃၈။ ဝိပဿနာရှုဖွယ် တောလေးဆယ်
၁၃၉။ နယ်လှည့်ဟောကြား မြတ်တရား အတွဲ(၁)
၁၄၀။ ပတ်ဝန်းကျင်ကိုရှုမြင်၍ မိမိဘဝကို ပြုပြင်ခြင်း
၁၄၁။ သူတော်ကောင်းသည် အားလုံးအတွက်ဖြစ်သည်
၁၄၂။ သူတော်ကောင်းတို့ တောင်းသောဆု
၁၄၃။ ဒုစရိုက်အကျိုး အဆိုးပုံရိပ်များ
၁၄၄။ အောင်မြင်ကြီးပွား စက်လေးပါး
၁၄၅။ စေတနာကောင်းလျှင် ကံကောင်းသည်
၁၄၆။ စိတ်ကောင်းရှိဖို့က ပထမ
၁၄၇။ တမလွန်ဘဝက ဆွေမျိုးများအရေး
၁၄၈။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဂုဏ်တော်ကိုးပါး